هەمیشە دوویات کردنەوەی ناوەرۆکی دژ بە ئیمپریالیستیو پاشکۆیەتیو دەست بەسەرداگرتنو دوویات کردنەوەی ناوەرۆکی پێشکەوتنخوازانەی بزوتنەوەکەمان تەنیا نیجتهادێك نییە بەڵکو بە ئەستوندێکی بنەرەتیی بزوتنەوەکەی دادەنێینو پێویستە بەتەنگیەوە بین .

سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

هاوکاری

« التضامن »

دەزگای رۆشنبیریو بڵاوکردنەوەی کوردی
شەقامی « الجمهورية »
مەیدانی الخلانی
تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥/ ٨٨٧٥٧٩٥
هاوکاری رۆژنامەیەکی هەفتانەیە
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە
٨ لاپەڕە ٢٥ فلسە

سەرنووسەر سعاد ادیب

● دوو شەممە ١٠ی ئەیلول ١٩٧٩ ژمارە ٤٩١ ● الاثنين ١٠ أيلول ١٩٧٩ العدد ٤٩١ ●

سەرۆکی فەرماندە لە وتارێکی مێژوویی‌دا کە لە هاڤانا خوێندیەوە:
عراق هەمیشە بە تەنگ بزوتنەوەی بێ لایەنی یەوەیە

بەڕێز عزة ابراهیم لە جیاتی سەرۆك کۆمار پێشوازی وەزیری بازرگانی دەکا

سەر لەبەیانی رۆژی شەممەی رابوردوو بەڕێز عزة ابراهیم ; سەرەك کۆمار لە بارەگای تایبەتی خۆی پێشوازی لە حسن علي ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشو وەزیری بازرگانی کردووە بەبۆنەی گەڕانەوەی بۆ بغداد پاش سەرۆکایەتی کردنی وەفدی عیراق لە کۆبوونەوەکانی بیستو حەوتەمین دورەی ئەنجومەنی ئابووریو کۆمەلایەتی عەرەب کە پێنج شەممەی رابوردوو لە توونس کۆتایی بەکۆبوونەوەکانو ئیش‌وکاری ئەم خولەی خۆی هانی .

لەباتی سەرەك کۆمار گوێ لە کورتەیەکی باسی گفتوگۆو سەرەنجامی ئەو کۆبوونەوانە گرتوە .

دوا رۆژی کۆنگرەی بەرزی هاڤانا

بەکۆتابوونی کۆبوونەوەی ئەمڕۆ «٨٧» قسەکەر لە بازە کۆبوونەوەدا کە درێژیان گەیشتۆتە ٦٨ سەعات خوتبەکانیان خوێندۆتەوە ، بەوبۆنەیە لەهەر کۆبوونەوەیەکدا هەشت قسەکەر قسەی کردبوو یەکەمیان سەرۆکی سریلنکا رینشارد جیاواردین سەرۆکی پێشوی بزووتنەوەی بێلایەنی‌بووە وە دواکەسێك دکتۆر عبدالحکیم الطیر سەرۆکی وەفدی لیژنەی نەتەوە یەکگرتوەکان بۆ رەچاوکردنی‌مافی گەلی فەلەستین بووە .

● سەرۆکی وڵاتو دەوڵەتانی بێلایەن لە کۆشکی کۆنگرەکاندا لە هاڤانە پاش نیوەڕوی رۆژی شەممە کۆبوونەوەیەکی داخراویان کردووە بۆ لێکۆلینەوە لە پرۆگرامی کاری کۆنگرەکە . سەرۆکەکان لەم کۆبوونەوەیەدا بەشداربوون باسی داگرتنی ئەندامێتی‌ی میسر دەکەن لە بزوتنەوەی بێلایەنیدا ئەویش دوای ئەوەی ئەو رژێمە مۆری رێکەوتنی کامب دیفدی کرد .

● ئولیفر سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی ئەفەریقا داوای نەهێشتنی چالاکی کۆمپانیا هەمەچەشنە ئیحتیکاریە ئیمپریالیزمەکانی کردووە ، لەگەل چەسپاندنی دەسەلاتی حکومەتە میللی‌یەکان بەسەر سامانی گەلاندا لەگەل دامەزراندنی سیاسەتی بازرگانیو بنیات نانی سیستەمێکی ئابووری دەوڵەتانو پێکهێنانی بەرژێنێکی گەورە بەدەوری رژێمە رەگەزپەرستەکاندا .

● ئاژانسی دەنگوباسی رویتر هەوالی ئەوەی بلاو کردۆتەوە کە بەیاننامەی کۆتایی کۆنگرەکە بریتییە لە سی‌هەزار وشە . هەروەك هەوالی ئەوەشی گەیاندووە کەسەرۆکی وەفدەکانی کۆباو جەزایرو یوگسلافیاو هندستان خەریکی دارشتنی بەیاننامەی کۆتایی کۆنگرەکەن .

جێگای کەمبۆدیا بە چۆلی ماوەتەوە

وەزیرانی دەرەوەی وڵاتانی بێلایەن ئامۆژگاری شەشەمین کۆنگرەی بەرزی وڵاتانی بێلایەنیان کردووە کە جێگاکەی کەمبودیا لە بزووتنەوەی بێ لایەنیدا بە چۆلی بهێڵێتەوە .. سەرچاوەکان وایان راگەیاندووە کە وەزیرانی وڵاتانی بێ لایەن ئەوەیان بە چاکترین چارەسەر دانـاوە بۆ دۆخی ئێستای کەمبودیا ، وە چاوەڕوانی ئەوەش بکرێت تا وەکو بە یەك جاری دۆخی سیاسی ئەو وڵاتە بە لایەکدا دەکەوێت .

دوژمن (٧٠) هاووڵاتی عەرەبی بەندکردووە

فەلەسینی زەوت کراو - ٧ - ئا . د . ع

قسە کەرێکی سەربازیی زایۆن ئەوەی بڵاو کردۆتەوە کە هێزە داگیر کەرەکان (٧٠) هاو وڵاتی عەرەبیان بەند کردووە بە تۆمەتی تەو بۆمبا تەقینەوەیەی لەم دواییەدا لە خاکی زەوت کراودا رووی داوە .. قسەکەرەکە ئەوەشی وتووە کە کە زۆر لە دانیشتوانی کەرتی غەزە بە تۆمەتی ئەوە گیراون کە لە (٢٦) ی مانگی رابوردوودا هێرشیان بردۆتە سەر بانقێك .

● حکومەتی میسر بەئاشکرا مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستینی بەبادا .
● خەباتی نەتەوەی عەرەب پشتیوانی بەهێزی لە بزوتنەوەی بێلایەندا دەبینێ .

بەڕێز سەرۆك صدام حسین دووپاتی کردەوە کە خەباتی عادیلانەی نەتەوەی عەرەب دژی دەستدرێژیەکانی زایۆنی لە بزوتنەوەی بێلایەندا و لە ئامانجە رزگاریخوازو پێشکەوتنخوازەکانیا دژ بە ئیمپریالی پشتیوانیەکی بەهێزی لێ‌دەکرێ .

سەرۆکی بەڕێز لەو وتارەدا کە لە شەشەم کونفرانسی بەرزی وڵاتە بێلایەنەکاندا رۆژی سێ‌شەممەی رابوردوو خوێندیەوە وتی : ئەم پشتیوانی‌کردنە هۆیەکی بنەڕەتی بوە کە وای‌کردوە نەتەوەی عەرەب بتوانێ بەرپەرچی دەستدرێژی ئیستعمارو زایۆنی بداتەوەوبۆتە جێی بایەخێکی ناوەندی بزوتنەوەکەمان .

سەرۆکی بەڕێز شەشەم کونفرانسی بەرزی وڵاتە بێلایەنەکانی بانگ‌کرد بۆنواندنی هەلوێستێکی وا کە بەرامبەر دەستتێکەلی رژێمی میسر لەگەل زایۆنیو ئیمپریالی ئەمەریکاداو مۆرکردنی رێککەوتنەکان لە گەل زایۆنیەکاتدا کە لە لایەن زوربەی هەرەزۆری وڵاتە عەربەکانەوە رەفز کرا . پشتگیری باوەرو پاراستنی هەق بنوێنن .

دەربارەی پاشە رۆژی گەلی فەلەستینو خاکی فەلەستیندا دەکا بەبێ ئەوەی هیچ مافێکی ئەمەی هەبێ .

بەڕێزی پرسیاری کرد : چۆن دەگونجێ بۆ بزوتنەوەی بێلایەن بەرامبەر کاری رژێمی سادات بێدەنگ بێ کەسە لە خۆیەوە دەست لە مەسەلەی فەلەستینو مافی گەلی فەلەستین وەردەدا لە کاتێکدا رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستین نوێنەرایەتی دەکاو بە شێوەیەکی رەوا لە لایەن بزوتنەوەکەوە دانی پیانراوە .

بەڕێز سەرۆك صدام حسین وتی : حکومەتی میسر بەشێوەیەکی ئاشکرا مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستینی بە فیرۆ دا لەبەر زایۆنیەکانو لە گەل ئەواندا گفتوگـو

دەقی وتارەکەی سەرۆکی بەڕێز لە لاپەڕەی «٧،٢» بڵاوکراوەتەوە

گرانی رووی لە میسر کردووە

حکومەتی رژێمی سادات بڕیاری ئەوەی داوە کە بە نیسبەتی ١٠ ، ١٣ .. / . نرخی هەندێ کەلوپەلی سەرەکی زیاد بکات .. لەو بارەیەوە رۆژنامەی (ئەلهەدەف)ی کوێتی هەوالی ئەوەی بڵاو کردۆتەوە کە لە چەند رۆژێکی دا هاتوودا نرخی بەنزینو نەوتو غاز زیاد دەکرێت هەر وەك پشتگیری نرخی هەندێ کەلوپەلی تر بەسەر دەدرێت ، کە ئەمەش دەبێتە مایەی بلند بوونەوەی نرخی زۆر کەلوپەل .

رۆژنامەکە هەوالی ئەوەشی بڵاو کردۆتەوە کە پێش دوو هەفتە بڕیاری زیاد کردنی نرخی چەند کەلوپەلێکی تر درابوو لەوانە نرخی داوودەرمانو گۆشتو شیرەمەتیو شیری منداڵان بەلام بە شێوەیەکی رەسمی ئەو هەواڵە بۆ جەماوەر بڵاو نەکراوەتەوە .

کۆنگرەیەکی نیشتیمانی بۆ چارەسەر کردنەوەی دۆخی خوارووی لبنان

بیروت - ئاژانسەکان - ٨ - ئا.د.ع

پانزە لیژنەی نیقابیو رۆشنبیری لبنان داوای ئەوەیان کردووە لە چواردەی ئەم مانگەدا کۆنگرەیەکی نیشتمانی لە بیروت بکرێتە بۆ گفتوگۆکردن دەربارەی دۆخی سیاسی خوارووی‌و لوبنانو بەم بۆنەیەوە بانگیشتنی دەزگا نیقابیو رۆشنبیریو کۆمەلایەتیەکانی لوبنان کراوە بۆ بەشداربوونیان لە کۆنگرەکەدا .

لیژنەی راپەراندنی کۆنگرە کە ئەوەی راگەیاندووە کە دوو یاداشت نامە سەربارەت خوارووی لبنان ئامادە دەکرێت لە گەل روون‌کردنەوەی ئەو مەترسی‌یە گەورانەی رووی لە لبنان کردووە .

لەلایەکی ترەوە سەرچاوەکانی نەتەوەیەك گرتۆکان دوێنێ چاوەڕوانی ئەوە بوون کە(٦٥) سەرباز لە غاناوە بچنە ناو نۆردوگای دەوڵەتانەوە لەخواروی لبناندا .

سەرچاوەیەك بەناوی نەتەوەیەك گرتۆکانەوە دوێنێ ئەوەی راگەیاندووە کە ئەمانە بەشێکن لە پەلێك سەربازیی غانی کە لە سێ سەد سەرباز پێکهاتووە هەروەها وتوویەتی ئەو بەشەی تری سەربازەکان کە بریتین لە ٢٣٥ لە ٢٣ مانگی ئەیلولدا دەگەنە ناوچەکە .

بۆ جێبەجێ کردنی بڕیارەکانی کۆنگرەی بەرزی عەرەب لە بەغدا

عراق ئەو بەلێنە جێ بەجێ دەکات کە بە وڵاتانی رووبەرووی دوژمنی دابوو

عراق « ٥٢٠ » ملیۆن دۆلاری پێشکەش کردوە

عیراق ئەو ئەرکە دارایانەی جێبەجێ کردووە کە بەرامبەر وڵاتانی رووبەرووی دوژمن لەئەستۆی خۆی نابوو بەوەی یارمەتی ساڵانەیان بدات . ئەولایەنانەش بریتی بوون لە سوریاو ئوردنو رێکخراوی رزگاری فەلەستین بەشی ئەمساڵ ١٩٧٩ (٥٢٠) ملیون دۆلاری خەڵاتی ئەو وڵاتانە کردووە . ئەمەشس وەك پەیڕەوەی کردنی ئەو بڕیارانەی کە لە نۆهەم کۆنگرەی بەرزی عەرەب لەبەغدا درابوو .

بەڕێز وەزیری دارایی ئەوەی راگەیاندووە کە عیراق سێ‌هەم کەرتی ئەو پارەیەی خەڵاتی ئەو وڵاتانە کردووە بۆ بەرگریو خۆراگرتنیان بەرامبەر دوژمنە وە بۆ بەهێز کردنی خۆراگرتنی گەلی فەلەستین لە خاکی زەوت کراودا .

بەڕێز وەزیری دارایی وتوویەتی بە خەڵاتی ئەم بەشە عیراق پەیمانی خۆی بەجێ‌هێناوە و پێش هەموو ئەو دەوڵەتانە کە لەو بارەیەوە ئەرکی یارمەتیان خستبوە ئەستۆی خۆیان .

عیراق یەك ملیون دیناری خەڵاتی دورگەکانی دۆمینیکان کردووە

عیراق یەك ملیون دیناری خەڵاتی دۆمینیکان کردووە بۆ ئەوەی یارمەتی ئەو کەسانەی پێبدات کە بە هۆی ئەو زریانەوە زیانیان لێ‌کەوتووەکە داوێتی بە سەر ئەو دورگەیەدا .. هەروەها حکومەتی کوباش بریاری یارمەتیدانی دۆمینیکانی‌داوە . هەر وەك چەند دوڵەتێکی دیکەش ئەو دورگەزبان لێکەوتوەیان خەلات کردووە .

دەستەیەکی چەکدار دەستدرێژیان لە سەربازەکانی مەهاباد کردوە

تەقینەوەی عەمباری غاز لە شاری محەمەرە

تاران - ئا.د.ع

ئاژانسی دەنگوباسی ئیرانی هەواڵی ئەوەی بڵاو کردۆتەوە کە دەستەیەکی چەکدار دەستدرێژیان لە تابوری سەربازی مەهابادکردووە دەستدرێژەکە بـوە تەمایەی کوشتنی سەربازێك‌وبریندار کردنی هەشتی تر .

وەك ئاشکرایە سەربازی ئیران بەر لە ماوەیەکی کەم چووە شاری‌مەهابادەوە ئەویش دوای شەرێکی خویناوی لە نیوان جەنگاورە کوردەکانو ئەم پاساولانەی حکومەتدا . لەلایەکی ترەوە هێزی سەربازی بەیاننامەیەکی بڵاوکردەوە داوای لە جەنگاوەرانی کورد کردووە لە شارەکانی سەقزو سنەو بانەو دیرکالو مەریوانو سەردەشت بۆ ئەوەی چەكو تەقەمەنیکانیان تەسلیمی حکومەت بکەن .. لە بەیاننامەکەدا هەرەشەی لەو کوردە جەنگاورانە کردووە کە سەرپێچی لەم بەیاننامەیە دەکەنو بانگەوازەکە پشت‌گوێ دەخەن . هەر لەم بارەیەوە وڵاتی بولگاریای میللی ئەوەی بەدرۆ خستۆتەوە کە ئەگەر چەكو تەقەمەنیو کەرەسەی جەنگی بەجەنگاورە کوردەکان دابێت ،

وە لە کۆنگرەیەکی رۆژنامە نووسیدا وەزیری دەرەوەی ئیران لە هاڤانە ئەوەی راگەیاندووە ، کە دەستەیەك لە سەرکردە کوردەکان لە گەل حکومەتی تاراندا گفتوگۆی رێکەوتن دەکەن .

وە سەبارەت دۆخی عەرەبستان یەزدی راستی ئەوەی وت کە لەو ناوچەیەدا تەقو تۆق هەیە لە نێوان هاووڵاتیانی عەرەبو هێزەکانی حکومەتداو لەم بارەیەوە قایل نەبوە لەمە زیاتر قسە بکات .

لە شاری محەمەرەی عەربستانی ئێران بە هۆی دانانی بۆمبایەکەوە عەمارێکی غاز تەقیوەتەوە ، رۆژنامەی تایمزی تارانی سەبارەت ئەو کارە نووسیویەتی کە ئەو تەقینەوەیە بۆتە مایەی زیان کەوتنێکی گەورە بەلام کەسی تێدا نەچووە . هەر لە شاری محەمەرە دادگا ئێرانیەکان دەستیان کردووە بە محاکەمە کردنی ئەو کەسانەی کە ئەو دادگایانە بە دوژمنی حوکم رەوایانی ئێرانی دانـاون ،

رۆژنامەکە نوخشانەی مەرگی بۆ ئەو کەسانە لێ داوە کە لەو دادگایانەدا محاکەمە دەدرێت .

وە لە ناوچەی کوردەواری ئێراندا لە گەل ئەوەی هێزی سەرباز بە هەموو ناوچەیەکیدا بڵاو بۆتەوەو رێگاو بانەکانی گرتووە لە شاری مەهاباد (خۆ نیشاندانێکی گەورە کراوە کە هەزارها لە رۆلەکانی گەلی کورد بەشداریان تێدا کردووە . ئاژانسەکان هەواڵی ئەوەیان راگەیاندووە کە خۆ نیشاندەران داوای ئەوەیان کردووە کە پاساولەکانی کودیتای ئێران کە لە گەل سوپادا هێرشیان بردبووە سەر شاری مەهاباد ئەو شارە جێ بهێلن .

بە درۆخستنەوە

قسە کەرێکی رەسمی بە ناوی شەشەم کۆنگرەی بەرزی بێلایەنەوە ئەو هەووالەی بە درۆ خستۆتەوە کە ئەگەر سەرۆکی ئەمەریکا جیمی کارتەر نامەیەکی سلاونامەی بۆ سەرۆك حکومەتە بەشدارەکانی ئەو کۆنگرەیە ناردبێ .

تەقینەوەی بۆمبایەك لە خاکی زەوت کراو

بەیروت /٨/ ئا.د.ف : ئا.د.ع .

شۆرشگێرەکانی گەلی فەلەستین کە لە خاکی زەوتکراودا دەجەنگن دوێنێ ئەو بۆمبایەکیان لە ژورێکی دابەشکردنی غاز لە باڵە خانەیەکی زایونیەکاندا لە شاری تەل ئەبیب تەقاندۆتەوە .

ئاژانسی دەنگوباسی فەلەستین رایگەیاندووە کە تەقینەوەکە بۆتە هوی بریندار کردنو کوشتنی ژمارەیەك زایونی دوژمن دیسان ئەم تەقینەوەیە بۆتە هوی وێرانی بەشێکی زۆری باڵەخانەکەو خانوەکانی دەوروپشتی لەگەل دەلتەکاندنی بەردەمی زۆر دوورکانی ئەو شوێنەی بۆمباکەی تیا تەقیوەتەوە .

Institut Kurde de Paris

دەقی وتارەكەی سەرۆكی فەرماندە صدام حسین لە شەشەمین كۆنگرەی بەرزی بزوتنەوەی بێ لایەنیدا

• عیراق داوای دامەزراندنی یەكێتی یەچۆنەكیو كۆمەڵە بەرهەمهێنەرەكانی كەرەسەی خاو دەكات لە وڵاتە تازە گەشەكردووەكاندا ، ئەمەش بۆ بەرەنگاریی كردنی مۆنۆپۆلەكانی وڵاتە پیشەسازییە پێشكەوتووەكانو دابین كردنی هێزێكی كاریگەر كە لەگەڵ ویستی سیاسیدا بەرامبەر بێ بۆ روو بە رووبوونی ئەم مۆنۆپۆلیانە ..

• هەمیشە دووپات كردنەوەی ناوەرۆكی دژ بە ئیمپریالیستیو پاشكۆیەتیو دەست بەسەرداگرتنو دووپات كردنەوەی ناوەرۆكی پێشكەوتنخوازانەی بزوتنەوەكەمان تەنیا ئیجتیهادێك نییە بەڵكو بە ئەستوندێكی بنەرەتیی بزوتنەوەكەی دادەنێینو پێویستە بەتەنگیەوە بین .

بەرێزان :

پێخۆشحاڵم كە بەناوی وەفدی كۆماری عیراقەوە جوانترین پیرۆزبایی لە سەرۆك فیدل كاسترۆ سەرۆكی ئەنجومەنی دەوڵەت لە كۆماری كوبای دۆست بكەم بە بۆنەی هەڵبژاردنیەوە بەسەرۆكی كۆنگرەكەمانو سڵاو لەگەڵی تێكۆشەری كوبا بكەم ، كە گەلەكەمان خۆشی دەوێو رێزی لێ دەنێو سوپاسی ئەو میوانداریە گەرمەیان بكەم لەم كۆنگرە گەورەیەمانیان كرد ، ئەم دەرفەتەش بە هەل دەزانم بۆ ئەوە ئەو پەڕی شانازی كردنمان بە پەیوەندی دۆستایەتیو هاوكاری یەوە كە لە نێوان عیراقو كوبا هەیە دەربڕم ، ئەو پەیوەندی یەی كە لەسەر بنەرەتی بیروباوەڕە هاوبەشی یەكان ، سەربەستیو سەربەخۆییو پێشكەوتنەوەو لەسەر بنەرەتی بیروباوەڕەكانی بزوتنەوە تێكۆشەر كەمان بزوتنەوەی بێ لایەنی بنیات كراوە .

بەرێزان :

ئەو كۆبونەوانەی ئێستامان كە لە هاڤانا دەیانكەین ئەو رێزە دەردەبڕن كە گەلانو بزوتنەوەكەمان لەو دەورە لە بارەی دەگرن كە كوبا لە بزوتنەوەی بێ لایەنیدا دەیگێڕێ هەروەها رێزلێنانی ئەو خەباتە دلێریە كە گەلی كوبا دژی كۆلۆنیالیزم ولە پێناوی پاراستنی سەربەستیو سەربەخۆییەكەیدا كردی . .هەروەها ئەم كۆبونەوەیە لە كوبادا زێدە بایەخێكی تری هەیە ، چونكی ئەمە یەكەمین كۆنگرەیە لە قارەی ئەمەریكای لاتیندا دەبەسترێ ، ئەم قارەیە كە لە تێكۆشانیدا دژی كۆلۆنیالیزم بە هەموو شێوەو شێوازیەكانیەوەو لە داكۆكی كردنی لەسەربەخۆیی نیشتمانیو سەربەرزیی نیشتمانی گەلەكانیدا مێژوویەكی دوورد درێژو بە پێزی هەیە .

بەم بۆنەیەوە پێم خۆشە بە خێرهاتنی گەرمی ئەندامە تازەكان بكەم ئەوانەی هاتونەتە ریزی بزوتنەوە تێكۆشەرەكەمانەوە كە پاكستانو ئێرانو گرانادا و سورینامو بۆلیڤیاو نیكاراگواو بەرەی نیشتیمانینو ، بەبڕواوە چاوەڕوانی بەشداربوونی كاریگەریانو هاكاری هاوبەشیانین لەگەڵماندا لەم بزوتنەوەیەدا بۆ پاراستنو رێزگرتنی بیروباوەڕە بنەرتی یەكانیو بێپسانەوە پتربوونی ئەندامانی بزوتنەوەكە دیاردەیەكە لە دیاردەكانی بەهێزی وبەڵگەیەكە كە گەلانی سەرزەمین پتر هەست بە پێویستی بوونی دەكەن .

دۆستینە :

بزوتنەوەی بێلایەنی لە سەدەی نوێدا دامەزرا بۆ دەربڕینی پێویستی یەكی رەسەنو بەهێزی گەلانی جیهان كە چەند ماوەیەكی دوورودرێژ دووچاری ژێردەستەییو ئەو هەڕەشەیە بوون كە ئیمپریالیزم لەسەر بەستیو سامانو كەسایەتیە نەتەوەییەكەیان ئەیكردو دووچاری شێوە جۆربەجۆرەكانی تاڵانو برۆی كۆلۆنیالی ببوون ؛ بزوتنەوەی بێلایەنیی نواندنی ئاواتی ئەم گەلانە بوو بۆ سەربەخۆ بوونی تەواوو ئارەزوكردنیان بۆ پاراستنی ئەم سەربەخۆییە لە كارتێكردنە هەمە چەشنەكان كە سروشتێكی سیاسی یاخود ئابوری یان روشنبیری یان هەیە ، هەروەها دەربڕینێكی ئارەزووی ئەم گەلانە بوو بۆ دامەزراندنی چەندین پەیوەندی بێگەردو پاكو وەك یەك لە نێوانیانداو لە هەموو بوارێكدا بۆ ئەوەی بە چاكیو لە بارانە لە ژیانی نێو دەوڵەتاندا بە جۆرێك بەشدار بن كە هەقوداد دابین بكاتو ئاشتیو ئاسودەیی جێگیر بكات بۆ بەرەنگاری كردنی گەلەكۆمەكیە نێو دەوڵەتی یەكان كە توانا زۆرو زەبەندەی سوپاییو ئابوریو راگەیاندنیان هەیەو ئیتجاهی ترسناكو لەرێ لادەریان هەیە لە روانینیاندا بۆ سەر بەخۆییوا ئازادی گەلانو كە دەوری ڕەوای زۆر لە گەلانی جیهان دادەپۆشن ئەمەش بە هۆی ئەوەوە كە ئەم گەلانە توانای قەوارە گەورەیان نییەو نەك لەبەر ئەوەی بەهرەی سروشتی ئەمەیان نییە ، بەڵكو لەبەر ئەوەی كە بۆ ماوەیەكی زۆر دووچاری دەستی كۆنترۆڵو بە تاڵان بردنی كۆلۆنیالیانە بوون وئەمەش دوو ئەوەندە لەتواناو وزەیاندا رەنگی داوەتەوە.

لە رابوردووە بزوتنەوەی بێلایەنیی دووچاری دەستی چەندین شێوەی هەڕەشەو گوڕەشەی دەوڵەتە كۆلۆنیالیەكان بووە بەڵام ویستی گەلە ئازادەكان ئەوەندە بەهێز بوو توانی بناغەكانی بزوتنەوەی بێلایەنی جێگیر بكاتو بیكات بە راستییەكی واقیعی لە ژیانی نێو دەوڵەتاندا كە نەتوانرێ دەستی لێ بوەشێنرێو پشتگوێ بخرێو دووپاتی بكاتەوە كە زوربەی گەلانی سەرزەوی ئەوە رەفز دەكەن كە جیهان بۆ چەند مەڵبەندێكی دیاری كراوی هێزەگان دابەش بكەن ، كە گەلان لە داشكاندن بەلای یەكیكیان بەو لاوە هیچ چارێكی تری نەبێ جا بە بێ گوێ دانە گونجان یاخود نەگونجانی بەرژەوەندیی یە نیشتمانی یەكانی لەگەڵ ئەم هەڵویستەدا

زوربەی هەرەزۆری گەلانی وڵاتە ئازاد بووەكان لە رابوردودا بەتەنگەوە بوون كە ناوەرۆكی دژی ئیمپریالیستیو پاشكۆیەتیو دژی دەست بەسەراگرتنیانەی بزوتنەوەی بێلایەن دووپات بكەنەوە وواڵە ناوەرۆكە بكات كە خەتی ناوەندی بێت لە سیاسەتی بێلایەنیو بەتەنگەوە بوونی ناوەرۆكی پێشكەوتنخوازانەی دژ بە هەموو شێوەیەكی چەوساندنەوەو دەست بە سەراگرتنو دەست درێژییو جیاوازی رەگەزایەتی دووپات بكەنەوە

ئەم سیفەتانە بنەرەتە جەوهەری یەكانن سەبارەت بە بزوتنەوەكەمان چونكە گەلەكانمان لەوەوە كە چەند گەلێكن ماوەیەكی زۆر دووچاری زۆرو جەورو دەست درێژییو جیاوازی رەگەزایەتی بوونو بەدەست دەست بەسەراگرتنو بەتاڵان بردنەوە ناڵاندوویانە ، لەمەوە لە ژیانی نێو دەوڵەتاندا ئەم رێگەیەیان هەڵبژاردوە . لەبەر ئەمە دووپات كردنەوەی هەمیشەیی ناوەرۆكی دژ بە ئیمپریالیستیو پاشكۆیەتیو دەست بەسەراگرتنانەو دووپات كردنەوەی ناوەرۆكی پێشكەو تنخوازانەی بزوتنەوەكەمان ئیجتیهادێك نییە لە ئیجتیهادەكان ، بەڵكو بە پایەكی بنەرەتی دادەنێین لە پایەكانی بزوتنەوەكە ، ئەركی سەرشانیشمانە كە بەتەنگیەوە بین چونكە بەمە دەسكەوتە رزگاریخوازە پێشكەوتووە مرۆڤایەتیەكان دەپارێزین كە گەلەكانمان بەدرێژایی تێكۆشانو قوربانیدانی گەورە بەدی هێناون .

عیراق كە ئەم بیروباوەڕو بنەڕەتانەی بزوتنەوەی بێلایەنیی دووپات ئەكاتەوە لە پێویستیی بوون بەم بیروباوەڕانەوەو لە تاقیكردنەوەیەكی نیشتمانیو نەتەوەییەوە بەم بارەدا هەنگاو دەهاوێژێ ، لە كاتی نەمانی ئەم بیروباوەڕو بنەڕەتانە ، یاخود لاواز بوونیان وڵاتەكانمانو نیشتیمان عەرەب دووچاری هەڕەشەی گەورە دەبنو زەفەر بە سەربەخۆییو مافو سودو قازانجە نیشتیمانیو نەتەوەییەكانمان دەبەن .

بیروباوەڕەكانی بێلایەنیی پاڵپشتی خەباتمانن

ئەو خەباتە ڕەوایەی نەتەوەی عەرەب دژی دەست درێژیی زایۆنی دەیگێڕێ پاڵپشتی بەهێز لە بزوتنەوەی بێلایەنیو لە ئامانجە رزگاریخوازە پێشكەوتووە دژ بە ئیمپریالیزمو زایۆنی یەكانیدا دەستگیر دەبێ كە زایۆنیزمو قەوارەكەی لە فەلەستینی زەوتكراو بە ترسناكترین مەڵبەندی دەست درێژیكردن دادەنێ لە جیهاندا ، هەروەها خەباتی وڵاتانی عەرەب لە پێناوی پاراستنی سەربەخۆییو وسنە ئازادەكەیان لە بەكارهێنانی سامانە سروشتیەكەیان لەسەر بنەرەتێكی عادیلانەو بەرامبەر ، لەلایەن هێزە ئیمپریالیزمو گەلەكۆمەكیە نێو دەوڵەتیەكان دووچاری هەڕەشە لێكردن بووە ، بە بۆچوونی ئێمە پاڵپشتی بنەرەتیی ئەم خەباتە سەرەرای ویستی خۆیەكی لە دووپات كردنەوەی قوڵی بیروباوەڕە بنەرەتەكانی بزوتنەوەی بێلایەنو دووپات كردنەوەی دەورە بەرزە كاریگەرەكەیەتی لە مەیدانی سیاسیو ئابوریو مەیدانە گرنگەكانی تردا .

بەرێزان ، ئێمە لە بیروباوەڕەكەمانداو بە هۆی تاقیكردنەوە نیشتیمانیو نەتەوەییەكەمانەوەو لە سودو قازانجە عادیلەرەواكانمانەوە هەست بەمە دەكەین ، بۆیە عیراق لە مەوبەرو لەمەولاش ئەوپەڕی بەتەنگ بزوتنەوەی بێلایەنەوە ئەبێ لەگەڵ دووپات كردنەوەی خاسیەتە رەسەنە رزگاریخوازو پێشكەوتوو مروڤایەتی .. هەروەها وابوەو لەمەولاش هەموو تەقەلابەك ئەداتو لە پێناوی پاراستنی بزوتنەوەكەمانو پەرەپێدانی كاریگەریەكەیو بڵاوكردنەوەی بیروباوەڕە مەزنە مرۆڤ پەروەرییەكانی قوربانی پێویست پێشكەش ئەكات .

دۆستینە :

ئێمە بەبڕواوە هیوامان وایە كە ئەم كۆنگرەی شەشەمان هەنگاوێكی تری جۆرەكی بێت لە كاروانی بزوتنەوە خەباتگێڕەكەمانو بیروباوڕاوئەو ئامانجەنە تێدا دووپات بكەینەوە كە بڕوامان پێیانەو لە دواییدا بە چالاكییەكی فراوان وكاریگەر لە هەموو مەیدانە سیاسیو ئابووریو روشنبیریو راگەیاندنو مەیدانەكانی تردا هەنگاو بهاوێژین بۆ دووبات كردنەوەی خاسیەتەكانی بزوتنەوە كەمانو جێگیر كردنی دەورەنێو دەوڵەتی یەكانیو پتەوكردنی پەیوەندی یەكان لە نێوانماندا .

ئەو نێوەندانەی دژی بزوتنەوەكەمانن گومان لەوە دەكەن بتوانین ئەم ئەركانە جێبەجێ بكەین ، ئەویش بە هۆی زۆری ژمارەی ئەو وڵاتانەی هاتونەتە ریزی بزوتنەوەكە وهەمەچەشنەیی خاسیەتەكانیان وفراوانی مەودای نێوانیانو بەهۆیئەو ناكۆكیو نیزاعانەی لە نێوان هەندێكیاندایە . ئێمە لەگەڵ تێگەیشتنمان لەم زروفە ئەبینین كە ئاسۆیەكی فراوانو باشی كاركردنی كاریگەرو چالاكمان لەبەردەم دایە ، ئێمە لەو بڕوایەداین كە ئەو تەقەللا چالاكەی لەم مەیدانەدا ئەیدەینو ئەو قوربانی دانەی بە هۆیەوە دەكەوێتە سەرمان بە فیرۆ ناڕوات ، چونكە بۆ ئەوەی سەربەخۆ كەمان پتەو جێگیربكەین ودەوری وڵاتە كانمانو بزوتنەوەكەمان لەسەر ئاستی نێو دەوڵەتانو لە چالاكی نواندنو قوربانیداندا پەرەپێبدەین ، تەنانەت ئەگەر ئەمانەش ئەنجامی دەستو برد نەهێننە كایەوە، چونكە ناتوانرێ هەمیشە ئەنجام یاخود سودو خێراو بەتایبەتی لە مەیدانی پاراستنی سەربەخۆییو جێگر كردنی سیادەدا بەدەست بێت . ئۆباڵی ئەستۆمان واپێویست ئەكات كە لەسەر بنەرەتی پرۆگرامێكی درێژ خایەن كاربكەینو لەسەر ئەم بنەرەتەش ئەتوانین بە ئامانجەكانمان بگەینو ئاواتمان بهێنینە دی كە بریتیە لە چەند ئەنجامو سودو قازانجێك لە چوارچێوەی كاروانی دوورودرێژو نەپساوەی چالاكیو تەقەللاكانمان .

بەم بۆنەیەوە وەفدی كۆماری عیراق پێشنیارێكی دەستنیشان كراو پێشكەش بە كۆنگرە پایە بەرزەكەتان دەكات بەمەبەستی دامەزراندنی تیپێكی كار ، ئەركەكەی جێگیر كردنی بیروباوەڕەكانی بزوتنەوەی بێ لایەنیو ئامانجەكانیو پێشكەش كردنی چەند راسپاردەیەك بە مەبەستی پەرەپێدانی رێگاكانی كاركردنو رێگا تایبەتیەكانی كۆنگرەكانی بزوتنەوەكە بۆ پتر بەجێگەیاندنی كاریگەری یەكەیو هیوادارین ئەم پێشنیازە لە لایەن كۆنگرەوە پەسند بكرێ .

عراق دووپاتی دەكاتەوە كە زۆر پێویستە هەموو جۆرە لێ دەر هێنانێكی ئابووری لابدرێ .

گیروگرفتو پەیوەندیە ئابووریەكان جێگەیەكی گرنگیان هەیە لە تێكۆشانی گەلەكانماندا لە پێناوی ئازادیو پێشكەوتنداو لە پێناوی وەدەست هێنانی مافو بەرژەوەندیە رەواكانداو سەرەڕای ئەو هەوڵە راستو پڕ ئەركەی دەوڵەتە بێ لایەنەكانو دەوڵەتە پەرەسێنەكانی تر لە ناو كۆڕە دەولیە جۆراوجۆرەكاندا لە پێناوی وەدی هێنانی گۆڕانكاری قوول لە قەوارەی پەیوەندیە ئابووریەكاندا داویانە لە دوتوێی گفتوگۆدا لە گەڵ كۆمەڵەی دەوڵەتە پیشەسازیە پێشكەوتوەكاندا لە پێناوی بنیات نانی سیستەمێكی ئابووری رەوا لە جیهاندا ، سەرەڕای هەموو ئەمانە ، گفتوگۆ نەگەیشتۆتە ئاكامی لە بار چونكە وڵاتە پیشەسازیە گەورەكان ئارەزوو ، بگرە ئیرادەی سیاسییان نیە كە ئەم جۆرە گۆڕانكاریانە بهێننە دیو سیستەمێكی ئابووری رەوای جیهانی بێتە كایەوە .

عراق زۆر بە پێویستی دەزانێ هەموو جۆرە چەوساندنەوە جیا كاریەك لە بواری ئابووریدا لا ببرێو داوا دەكا كاری بەردەوام بۆ وەدی هێنانی سیستەمێكی ئابووریرەوا بكرێ ، ودووپاتی دەكاتەوە كە پێویستە دەوری بزوتنەوەی بێ لایەنی لە سەركردایەتی كردنی دەوڵەتە پەرەسێنەكاندا لەو گفتوگۆو هەوڵە ئابووریەی نێو دەوڵەتانەدا پتەو بكرێ كە بۆ وەدی هێنانی ئەم ئامانجە دەدرێن ، هەروەها عراق بڕوایەكی قووڵو بە پتەوی بە مافی گەلان هەیە لە دەسەڵاتداری تەواوو كاریگەر بە سەر سامانە سروشتیەكانی خۆیان دا بە مافی خۆشیانەوە لە خۆماڵی كردنی ئەم سامانانەدا ورەنێو هێنانی داهاتەكانی ئەم سامانانەوپەرەسەندنی سەر بە خۆی گەلەكانیانو دوا هێنانبە حوكمفەرمایی كۆمپانیا فرە جنسیەكان كە نوێنەری ئیستیعماری نوێن لە مەیدانی تاڵان كردنی سامانی وڵاتە پەرەسێنەكاندا ، ئەمەش هەمان ئەو كارەیە كە عراق خۆی كردی ، كاتێك كە هەموو سامانەكەی خۆی كەجاران لە لایەن كۆمپانیاو دەوڵەتە ئیستیعماریەكانەوە بە تاڵان دەبرا خۆماڵی كرد و لە پێش هەموو ئەم سامانانەوە كە عراق خۆ ماڵی كرد سامانی نەوتیەتی .

هەروەها عراق داوا دەكا یەكێتی جۆرەكیو كۆمەڵەی بەرهەمهێنەری كەرەستە سەرەتایی یەكان لە دەوڵەتە پەرەسێنەكاندا دروست بكرێ و ئەوەی ئێستا هەیە بە هێز بكرێ ، ئەمەش لە پێناوی بەرەنگاری كردنی ئیحتیكارەكانی سەر بە دەوڵەتە پیشەسازیە پێشكەوتوەكانداو لە پێناوی دروست كردنی هێزێكی فیعلی هاوشان لە گەڵ ئیرادەی سیاسیدا بۆ بەرەنگاری بوونی ئەم ئیحتیكاراتە ، هەروەها عراق باوەڕی بەوە هەیە كە پێویستە دەوڵەتە پەرەسێنەكان داهاتی رەوا باشیان لەو كەرەستە سەرەتاییانە دەست بكەوێ كە بۆ دەرەوەی دەنێرنو كار **بكرێ بۆ پاراستنی هێزی كڕینی ئەم داهاتەنو بوختە** كردنیان بە هۆی داهێنانی ئەو هۆ كاریگەرانەوە كە بۆ وەستاندنی داشكانی هەلو مەرجەكانی ئاڵوگۆڕ كردنی بازرگانی لە گەڵ دەوڵەتە پەرەسێنەكاندا پێویستن .

پێویستە ئاسەواری ئەو ئاوسانە قەلاچۆ بكرێ كە دەوڵەتە سەرمایە داریەكان بۆ دەوڵەتە پەرەسێنەكانی دەنێرن

هەروەها عراق داوا دەكا رێوشوێنی كاریگەر دابنرێ بۆ قەلاچۆ كردنی ئاسەواری ئەو ئاوسانەی كە لە لایەن دەوڵەتە پیشە سازیە پێشكەوتوەكانەوە بۆ دەوڵەتە پەرەسێنەكانو كۆسپ دەخاتە بەر مەسەلەی پەرە سەندنیئەو هۆیانەی كە بە خراپە كار دەكەنە سەر ئابووری دەوڵەتە پەرەسێنەكانو كۆسپ دەخاتە بەر مەسەلەی پەرە سەندنی ئابووری تێدا ، بە جۆرێك كە ئەو زیانەی لە مەوە بەریان، دەكەوێ چەند جارە لەو یارمەتیە زیاترە كە دەیاندرێتێو . بۆ چارە ساكردنی لایەنێكی گرنگی ئەم مەسەلەیە ، عراق پێشنیاری كرد سندووقێكی جیهانی درێژ خایەن بۆ یارمەتی دانی وڵاتە پەرەسێنەكان دژی ئاسەوارەكانی ئاوسان دروست بكرێ ، لە سەر ئەو بنەڕەتەی كە دەوڵەتە پیشەسازیە پێشكەوتوەكان ، سیستەمە سیاسیو ئابووریەكانیان هەر جۆرێك بن ، لەم سندووقەدا بەقەدەر ئەو ئاوسانی ساڵانەیە بەشداری بكەن كە بۆ دەوڵەتە پەرەسێنەكانی دەنێرن . ئەم پرۆژە عەمەلیە ، بە بیروڕای ئێمە ، ئەگەر جێبەجێ بكرێ دەستەبەریی ئەوە دەكا لایەنێكی گرنگو بنەڕەتیی ئەم وەزعە ستەمكارانەیەی ناو ئەو پەیوەندیە ئابووریانە لادا كە ئابووریەكانی دەوڵەتە پەرەسێنەكان بە ئابووریەكانی دەوڵەتە پیشەسازیە پێشكەوتوەكانەوە دەبەستێتو گۆشەیەكی بنەڕەتی پێك دێنێ لە وەدی هێنانی سیستەمی ئابووری نوێی نێو دەوڵەتاندا .

عراق دەوڵەتانی بزوتنەوەی بێ لایەنی بانگ دەكا كە رێوشوێنی عەمەلی بۆ جێبەجێ كردنی ئەم پێشنیارە دابنێنو پشتیگری لێ بكەن .

هەروەها ، حوكومەتی كۆماری عراق ، لە مەڵبەندی پەی بردنەوە بە راستی ئەو بارە ئابووریە وڵاتە پەرەسێنە هەژارەكان پێی دا تێپەڕ دەبنو تەقدیر كردنی ئەو پەیوەندی چارەنوو سیەوە كە عراق بە دەوڵەتانی جیهانی سێیەمەوە دەبەستێ ، بڕیاری دا هەموو ئەو زیادانەی دەخرێنە سەر نرخی رەسمی نەوتی عراق لە (١-٦-١٩٧٩) ە وە هەتا كۆتایی ئەم ساڵ بۆ ئەو دەوڵەتە پەرەسێنە هەژارانە قەرەبوو بكا كە ئێستا قۆنتەراتی راستەو خۆی نەوتیان لە گەڵ عراقدا هەیە ئەمەش بە هۆی دانی قەرزی درێژ خایەنی بێ سوودەوە پێیان كە بەرامبەر ئەو زیادانە بێ كە دەخرێنە سەر نرخینەوت بە هێزای گەیشتن بە چارەسەرێكی جیدیو رەوا بۆ ئەم مەسەلەیە .

بڕوانە : ل : ٧

Institut kurde de Paris

چیرۆك لەناو چیرۆكدا

• رەئووف حەسەن •

هەر چیرۆکێکی جیهانی .. یا هی خۆمانەی کامڵ و ڕەسەن بخوێنینەوە .. هەست بەوە دەکەین کە بایەخ بە هەموو لایەنە سەرەکی و گرینگەکان دراوەو تەنانەت لایەنە لابەلاییەکانیش تێروتەسەلانە مافی تەواوی خۆیانی پێدراوە .. دەلاقەو نیوەو نیوەچڵیان پێوەدیار نیە ..

ئەم لایەنانەو بە ئاگاداربوونیان و بەتەنگەوەهاتنیان کارامەیی و هونەرمەندێتی چیرکنووس دەخاتەروو .. پشت گوێ خستنیشیان .. دەبێتە هۆی بەرەوازە بوونی پاڵەوانەکان و رنجکە نەبەستنی کارەساتەکان و ئاڵۆز بوونی باری دەروونی کەسانی ناو چیرۆکەکە .. ئیتر نە دڵنیایی لای خوێنەر دەمێنێ و نە دەسەڵاتی چیرۆکنووس بەسەر گشت لایەنە هونەرێکانی چیرۆکەکەدا چۆك دادەدات و ئەنجامیشی دەروازەیێك یاچەندەلاقەیەك بە بەرەڵڵایی دەکەوێتە سەر گازی پشت و کۆمەڵێ پرسیاری بێ وەڵام دێتە ئاراوە .

ئەم شاڵەتانەش بەزۆری لە ئەنجامی پەلەکردن لە نووسین دوا گەڵاڵە نەبوونی چیرۆکەکەو مافی تەواو پێ نەدانێو دروست دەبێ .. ئیتر زۆر جار وای لێ دێ کە لەناو چیرۆکەکەدا چیرۆکێکی تریش سەرەتاتکێمان لەگەڵدا بکات .. جا دەبێ ئەو چیرۆکە تەواوکەری چیرۆکە ئەسڵێکەبێ .. وەیان چیرۆکێکی تری سەربەخۆ بێ .. کە لەم حاڵەتەی دواییدا کارەکە بەتەواوی ئاڵۆز دەبێ .

نموونەی ئەم بابەتە لە چیرۆکی کودیماندا زۆرەو وا لێرەدا دوو نموونەی چیرۆکنووسێکی بەتوانامان دەخەمە پێشچاو .. کە ئەویش « حسێن عارف »ە .

حسێن لە چیرۆکی «میمکە هۆڵێ»داو لە دوا دێرەکاندا .. دەروازەیێکی گەروە بە کراوەیی بەجێ دێڵێ .. یا راستتر وایە بڵێین :-

کاتێ دەرگا لەسەر چیرۆکەکەی دادەخات ..لەو دیوەوە بەسەرهات و چیرۆکێکی بەهاداری سرنج-راکێش بە نهێنی بەجێ دێڵێ .. ئەویش کاتێ کە منداڵە قیرسیچمەکان

- ئازاری گیانی هۆڵێ دەدەن و دوای مردنی .. سەیر دەکەین لە هۆڵاوە پیرەمردێکی ڕدێن سپی خەمخۆرێتی و ئەو نەبێ کەسی تر ژیان و مەرگی هۆڵێ بە خەیاڵدا نایەت و بە تولپی گریانیشەوە دەڵێ:

(- خوای گەورە هاوار! پێغەمبەر هاوار ! کاك ئەحمەدی شێخ هاوار ! چی دەبینم ؟! ئەو خەڵکە بۆ وا لەو فریشتەیە دەکەن؟ .. هتد).

دەبێ پەیوەندی ئەم ریش سپیە بە هۆڵێوە چی بێ .. ئایا چیرۆکێکی تر لە نێوان ئەو دادو بێدادەی پیرەدا نیە ؟! کێ دەزانێ ئەو چیرۆکە دلداریە؟! یاخی بوونە قوربانی دانە یا هۆڵێ دەبێ جۆن فریشتەیێك بووبێ؟! یا ..یا.. هتد .

حسێن لەسەر زمانی منداڵە چەقاوەسوکان ئیشارەتێکی تر بەوە دەدات کە هۆڵێ لەبەر خاتری دۆستێکی مێردەکەی خۆی لەناو بردوە. جا لێرەدا ئەوەندە هەیە کە کۆکردنەوەی تان و پۆی ئەم چیرۆکەی کە دەمانەوێ لە چیرۆکە ئەسڵێکەوە رێکی خەین و بیریێسنینەوە .. کارێکی ئاسان نیەو دەبوایەچیرۆکنووس زۆر لایەنی تری شارراوەو تاریکی لێ ڕووناك بکردایەتەوە ..یان بەهیچ جۆرێ توخنی ئەم تێهەڵکیش کردنە نەکەوتایە

ئەم کارەی لە ساڵەکانی بەنجادا کردۆتی .. لە حەفتاکانیش دا لە چیرۆکی «دیمەنێکی ڕەنگاوی » دا دووبارەی کردۆتەوە ، بەڵام بە شێوەیێکی سەرنجراکێش و هونەریانەتر .. بە جۆرێك کە هەموو هەست و نەستی خوێنەر لە گلکۆی نهێنیەکەدا کۆ دەکاتەوە کە بنچینەی چیرۆکەکەی لەسەر دامەزراوەو هەموو کارەساتەکان لەبەر خاتری ئەو نهێنیە ڕوو دەدەن .. کەچی نهێنیکە لە کۆتاییدا بە شارراوەیی دەمێنێتەوە .. ئەوەندە نەبێ تێدەگەین کە لەژێر پلیکانەی خانوەکەدا تاوانێك کراوەو ئەم ژن و مێردێکی ئەو ماڵەوە تاوانەش پەیوەندی بە ژن و هەیە ...

لێرەدا خوێنەر چەند وریاو پێشبینی داهاتوی لەدەست بێ و توانای ئەوەشی هەبێت کە خۆی بخاتە ئەو حاڵەتەی چیرۆکنووسی تێدابوە .. هەر لەبەردەم چەند ئیحتیماڵێکدا دەمێنێتەوە ..

باشە ئەم تاوانە بۆ کراوە ؟! لەپێناوی ساماندا ؟! بۆ ئابڕو سەندنەوەیە ؟! پەیوەندی ژنە (دایکە) لەگەڵ کابرای تاوان لێکراودا چی بوە ئەی لەگەڵ مێردەکەیدا ئایا لاشەکە هەر لەژێر پلیکانەکاندایە ، یا چارێکی کراوە ؟! ئەی گەر نەکرابێ ئەو خێزانە چەندان ساڵ لەپاڵ ئەو تاوانەدا چۆن ژیاون ؟! ...

ئەم چیرۆکە نوێیەی دەمانەوێ لەوی تر هەڵی هێنجین .. چیرۆکێکی سەربەخۆ نیەو تەواوکەری ئەسڵێکەیە .. بە واتایێکی تر ئەمەیان نەبوایە ئەوی تر نەدەبوو .. باشە ئەی بۆ تەواو نەکراوەو نهێنیکە ئاشکرا نەکراوە .. ئایا چیرۆکنووس نەی دەتوانی کاڵەکەیمان بداتە دەست .. بێگومان دەیتوانی ..بەڵام وا دیارە مەبەستی ئەوە بوە کە هەندی کەرەسەی خاوی چیرۆك بخاتە بەردەست خوێنەران و ئیتر لێیان گەڕێ تا بۆ خۆیان چیرۆکی نهێنیکە (تاوانەکە) تەواو دەکەن

گەرچی ئەمە جۆرێکە لە جۆرە لەبنەهاتۆکانی هونەری چیرۆکنووسین و نویکاری لەم بوارەدا .. بەڵام چیرۆك هەندی بنچینەی سەرەکی خۆی هەیەو ئەمەیان .

-واتە تێروتەسەل کردن و یەکلا کردنەوەی لایەنە نهێنیکان - بەر ئەو بنچینانە دەکەون .. کە لە کۆتاییدا تەزووی ئارام و مووچرکەی بەئاوات گەیشتن بەخوێنەران دەبەخشێ و بە داخراوی هێنستنەوەش - گەرچی لێرەدا بیری خوێنەران زیاتر دەخاتە گەڕو لێکدانەوەو وردکردنەوەیان زیاتر دەکات - بەڵام زۆرجار بە شپرزەیی و سەر لێ تێکچوویی دەیان هێڵێتەوە ..

• کورتە چیرۆك •

خواو ماسی!

نووسینی • یاسین رفاعیە •
ئەبوو بەکری خۆشناو
کردوویە بە کوردی

رۆژی هەینی کەسێ منداڵی هاوڕێی یەکتر دەیانەویست بچن بۆ سەیران ، دایکی منداڵی یەکەم گووتی :

- ئاگاداری خۆتان بن !نەکەونە ژێر ترومبێلەوە !.

دایکی منداڵی دووەم گووتی :

- نزیکی دەریا مەکەون ! .

دایکی منداڵی سێیەم گووتی :

- زوو وەرنەوە ! .

هەندەی نەبرد ، منداڵەکان لە شاری « کەرنتینا(١) » دوورکەوتنەوە .

(وەلید) گووتی :

- ئەرێ بچین بۆ شاخ ؟

(ئەحمەد) گووتی :

- شاخ دوورە !

(ئەنتوان) گووتی :

- بەپێ ناگەینە چیاو دیارە پارەی ترومبێلیشمان نی‌یە!.

وەلید گووتی

- با بچین بۆ دەریا !

ئەحمەد گووتی :

- دەریا نزیکترە ، دەریا جوانترە ! .

زۆر بە خێرایی بەرەو دەریا وەڕێکەوتن ، پێ گچکەکانیشیان زۆرتر بەناو لمدا رۆدەچوو . گەیشتنە کەنار ، تەماشایان کرد شوێنێکی پاکی لێ نی‌یە . چاویان بەم لاو ئەو لادا گێرا . جێگایەکی کەمێ پاکیان دۆزییەوە ، زۆریش بەوە دڵخۆش بوون کە کەسێکیان لەم کەنارەدا بەدی نەکرد . توورەگەکانیان لە تەنیشت پێڵاوەکانەوە داناو بەرەو دەریا رۆیشتن .

لە دەریا نزیك بوونەوە ، پێ‌کانیان خستە ئاوە سونیرەکەوە .

وەلید پێشنیاری کرد ، کە خانووێك لە لم دروست بکەن. دەستیان بەکارکردن کرد . خانووەکەیان تەواوکرد ، بەدڵخۆشی‌یەوە لەناوی دانیشتن .

ئەوان ئەو دەمەی کە لەخانووەکە وورد دەبوونەوە ، شەپۆلێکی بەهێز هات و خانووەکەی لێ تێكوپێكدان . ئەوەی بۆ دروستکردنی خانووەکەیان کۆیان کردبووەوە لەبەر ئەو شەپۆلە بەهێزە یەك لە دوای یەکانەدا خۆی پێ ڕانەگیراو ئاسەواری نەما .

وەلید گووتی :

- دەریا بەهێزە !

ئەنتوان گووتی :

- دەریا زۆر گەورەیە !

ئەحمەد گووتی !

دەریا ترسێنەرە

درێژەیان بە قسەکانی خۆیان داو گەلێك باس و خواسیان هێنا گۆڕێ .

- کێ دەریای دروستکردووە ؟

- خوا دەریای دروستکردووە ؟

هەرسێکیان سەریان بۆ ئەو ئاسمانە شیتە بڵندکرد :

- کێ ئاسمانی دروستکردووە !

هەرسێکیان رووبان بۆ چیابەدرەخت داپۆشراوەکان وەرگێرا :

- ئەدی کێ چیاو درەختی دروستکردووە ؟

-خودا دروستی کردوون:

وەلید پرسی :

- بۆچی خوا ئێمەی واهەژار دروستکردووە ؟

ئەنتوان پێ‌کەنی و گووتی :

- چونکە خودا هەژارەکانی خۆشدەوێ ! .

منداڵەکان بۆ لای کەل و پەلەکانیان گەڕانەوە ، سەندەویجەکانیان دەرهێناو دەستیانکرد بە خواردنی . لەگەڵ ئەوەشدا کە هەریەکە سەندەویجەکەی خۆی خوارد ، دیاربوو هێشتا هەر هەستیان بە برسی‌یەتی دەکرد .

پاشان بەرەو دەریا گەڕانەوە ، چوونە ناو ئاوەکەوە .

وەلید هاواری کرد :

- زۆرتر لە ئاوەکە نزیك مەکەونەوە ، شەپۆلەکانی راتان دەماڵێ !

ئەنتوان بانگی وەلیدی کرد :

- وەرە بۆ لامان با گەمان بکەین .

وەلید جارێکی دیکەش گووتی :

- نا ... وەرنە دەرێ ، ئەدی دایکت نەیگووت نزیکی دەریا مەکەون !؟

دووبارە لە کەنارەکە دوورکەوتنەوەو لەسەر لمەکە

ئەحمەد کووتی :

- بریا بەلەمێکمان پێ بوایە !

- چەندم حەز لە ماسی‌یە :

یەکێکیان سەری بۆ ئاسمان بەرزکردەوەو داوای کرد :

- خودایە ماسی‌یەکمان بۆ بنێرە !

سێیەمیشیان گووتی :

- خودایە ماسی‌یەکمان بۆ بنێرە !

ئەو دەمەی کە لە دەریا ووردەبوونەوە ، شەپۆلێکی گەورە لە دەریاوە رووبەڕوویان دەهات . گەڕانەوە دواوە ، شەپۆلەکە لە ئاستی لەکەدا تەواوبوو ، ماسی‌یەکی گەورە لە شەپۆلەکە بەجێ ماو لەخوار پێی ئەواندا گیرسایەوە . پەلی دەکووتا ... بەرەبەرە هێوربووەوە ، پاش ماوەیەك جوولەی لێ بڕ .

منداڵەکان بەوەی کە دیتیان ، باوەڕیان نەکرد . وەلید بە ترسەوە لە ماسی‌یەکە وەنزیك کەوت ، دەستی بەپشتی ماسی‌یەکەدا هێناو بە خۆشی‌یەوە هاواری کرد :

- ماسی‌یە !

- ماسی‌یەکی گەورەیە !

- خودا داواکەی گیراکردین .

هەرسێ منداڵەکە لەئاسمان ووردەبوونەوە ، دیانەویست چاویان بە خودا بکەوتبایەو سوپاسیان بکردایە. بەڵام لە ئاسمانێکی شین و ساف زیاتر شتێکی دیکەیان بەدی نەکرد .

هەرسێکیان دەماسی‌یەکە ڕامابوون ، ئەنتوان گووتی :

- ئەدی ئەمن نەمگووت ، خودا هەژارەکانی خۆشدەوێ!

وەلید بە دڵخۆشی‌یەوە ، گووتی :

- چۆنی بەش بکەین ؟

ئەحمەد گووتی :

- بۆچی بەش کەین ، هەڵی دەگرین و دەیبەینەوە ماڵێ ، لەوێ باب و دایکمان سووری دەکەنەوەو هەموومان پێکەوە دەیخۆین ! .

ئەنتوان گووتی :

- ئەگەر خوشکم ماسی بخوا زۆر دڵخۆشدەبێ ! .

هەرسێ منداڵەکە ، بیریان لەوە دەکردەوە ، کە چۆن ئەو ماسی‌یە گەورەیە بگەیەننە ماڵەوە . هەر ئەوەندەیان زانی دوو زرتە زەلامیان لێ ڕاست هاتن ! . یەکێکیان گووتی:

- لەم ماسی‌یە وەدوورکەون !

ئەوی دیکە گووتی :

- ئەم ماسی‌یە هی ئێمەیە !

وەلید هاواری کرد :

- ئەم ماسی‌یە هی ئێمەیەو مافی کەسی دیکەی پێوەنی‌یە ! .

ئەنتوانیش گووتی :

- خودا بۆ ئێمەی ناردووە !

یەکێك لە دووپیاوەکان گووتی :

- کامە خودا ... ئەمن دەڵێم وەدوورکەون !

منداڵەکان ویستیان نەڕۆن ، یەکێك لە دوو پیاوەکان چەقۆیەکی تیژی لە باخەڵی دەرهێناو گووتی :

- ئەگەر هەر ئێستا لێرە نەڕۆن ، سەرتان دەبڕم ! .

هەردوو زەلامەکە لە ماسی‌یەکە نزیك بوونەوە . زۆر بەزەحمەت ماسی‌یەکەیان بەرزکردەوەو خستیانە سەر شانی خۆیان . چەند هەنگاوێك رۆیشتن و یەکێکیان ئاوڕی لە منداڵەکان دایەوەوە گووتی :

- ئەگەر یەکێکتان جوولەی لێوەبێ ، دەگەڕێمەوەو دەیکوژم ! .

منداڵەکان بێدەنگ بوون .

دوو زەلامەکە دەڕۆیشتن و دووردەکەوتنەوە ، هەتا لە چاو بزربوون .

منداڵەکان تەماشایەکی یەکتریان کردو تێك ڕامان و دایانە پرمەی گریان .

پاش کەمێك وەلید گووتی:

لەلای کەس باسی ئەو مەسەلەیە مەکەن

ئەنتوان گووتی :

- کەس باوەڕمان پێ ناکا ، خودا ماسی بۆ ئێمە ناردبێ!

ئەحمەد گووتی :

- بەکەس مەڵێن ، دزەکان ماسی‌یەکەیان لێستاندین !.

وەلید گووتی :

- ئەگەر خەڵکی بەم مەسەلەیە بزانن ، فشەمان پێدەکەن ! .

ئەنتوان گووتی :

- وەرن با داوای ماسی‌یەکی دیکە لە خودا بکەین !

وەلید گووتی :

- ئەگەر خودا ماسی‌یەکی دیکەشمان بۆ بنێرێ ، دزەکان لێمان پەیدادەبنەوە .

ئەحمەد گووتی :

- هەستن با بڕۆینەوە ! .. رۆژی هەینی داهاتوو ، هەریەکە چەقۆیەك لەگەڵ خۆماندا دەهێنین ، ئەوجا داوای ماسی‌یەکی دیکە لە خودا دەکەین ! .

ئەو دەمەی کە منداڵەکان بەرەو ماڵ دەبوونەوە ، تیشکی رۆژیش بەرەبەرە بەسەر دەریادا بزردەبوو .

× ×

١ - کەرنتینا بەشێکە لە شاری بەیروت .

لە نێوان «داخی» و «مەجدووب»دا

● محمد علي قرەداغی ●

لە ژمارە ٤٨٥ ی ئەم رۆژنامەدا دوو نموونە لە قوتابخانەی شیعری مەولەویم پێشکەش کرد . لەم هەڵەیشدا نموونەی شیعری دوو هاوڵی گیانی و دوو دۆستی خۆشەویستی مەولەوی پێشکەش دەکەم ، ئەو دوو دۆستە : شێخ عەبدوڵڵای داخی و ، کاك ئەحمەدی مەجذووبن ، (کە مامۆستا مەلا عەبدولکەریمی مودەڕڕیس دەفەرموێ : ئەم ئەحمەدە ئەحمەدبڕیسی‌یە) . ئەم دوو هاوەڵەی مەولەوی دوو شاعیری شێوەی گۆرانین و لەسەر رێبازی مەولەوی شیعریان وتووەو لەگەڵ مەولەویدا نامەیان بەشیعر ئاڵوگۆڕ کردووە ،(١) بەرهەمی هیچ کامێکیان، تا ئێستە کۆنەکراوەتەوە ، مەلا فەتاحی کاکردەڵی نموونەی شیعری ئەمانیشی بۆ تۆمار کردووین و وا منیش لێرەدا چاوی خوێنەرانی کوردیان پێ ڕوون دەکەمەوە.

سەید بەندەی دڵ وە خەمی خەستەت
(عەبدوڵڵا)وە ئەمر حەق کەمەر بەستەت
دانەی خەزانەی لارەیب ...(٢) پاك
مەمنوون خەڵات فاخیرەی لەولاك
رەشحەی بەحر نوور چەشمەی وشکاوبێز
کولفونچەی گوڵشەن رەضەی صەفابێز
خەططات سەرمەشق عیشق نەوهاڵان
داخ دل خاڵ خاڵ خەیاڵی خاڵان
نەسەر تەختانچەی تەن نە چەمەی چەم
تەوحید سزاش مەبۆ صۆفی خەم
نەوپایز هەجرو وەیشومەیی پردەرد
ئەر ئەدەب جە یاد تۆ نەکەردەبی
وەڵگ سیوەیل رەنگ شادیم بەرئاوەرد
ئەر ئەدەب جەیاد تۆنەکەردەبی
سفتەتەن شەماڵ صەدجار بەردەبی
ئەورۆ دەفتەردار رای (مافی العدم)
خامەی سەرنویشت دا نە ڕووی رەقەم
هەر کاڵای (٣)جەلات وە من سپەردەن
لیقاشان جە عیشق تۆ بەیدا کەردەن
هاڵای نەو وەهار لوطفت پێوارەن
جەو پەی غونچەی شەوق من نادیارەن
ئەرامەندەی بەخت بەندەی دل ئەوگار
چە خاك وە سەرکەم؟ وە چێش کەم مدار ؟
سەرمەست بارەی بەخشندەی تەوفیق
(مەجذوب) جەذبەی عەشق مەعشووقەی حەقیق
رسوای سوق زوهد شەحنەی شەهر عەشق
جورعەنۆش بەزم زومرەی مەینەت مەشق
دێوانەی حەیران وادی (مەحروومی)
بەرگەشتەی پای کۆی نەجد (مەعدوومی)
بەدنام جەرگەی طاعەت فرۆشان
لای خوار فیرقەی مەی حەقیق نۆشان
سوار نەیجەی (باڵوول) دانا
دێوانە وە عیلم ، حەقیقەت زانا
تووێ دل مەصرووف عیلم (صەرف) و (نەحو)
ئانی نە لیقای ذات بێچوون مەحو
شکار چنگاڵ صاحیب جەناحەین
گیرۆدەی کەمەند سەمیی (ذی النورین)
جوببەی تەن خالی نە ماسیوای حەق
هوەیا مەملوو جە ذات موطلەق
نیشتەی رووی مەسنەد شای نەقشبەندان
جای مەلجەء ئومێد ئیقبال بڵندان
بەڵام تۆ عالەم عولوی ماوائەن
گەردەن گە سەربەرز مەلەکووت جاتەن
ئەسایەی ئەلطاف صیدق صدیقی
ویرتەن وە فەقر (هذا طریقی)
من گیرۆدەی چای گونای هارووتیم
وەطەن نە ماوای سوفلا ناسووتیم
تەرسۆن ئەر خەمەی وە خەم شەق‌وەردەم
تەحریر کەرد راز مەخفی تۆی پەردەم
ناپاکیم هەر یەند نەحەد ئەودەر بۆ
پەی صەفای خاطر پاکان کەدەر بۆ
ئەو تەنیای بێ‌فەرد فەرد گشت فەردان
رەحمش کەرد وە حاڵ خەستەی سەرگەردان
پێم‌یاوان وە شەهد لوطفش حەلاوەت
صەیقەل دا وە زەنگ زەهر قەساوەت
ئەوسا ئەر هەر ڕۆ هەر ساعات جە نۆوە
شەمامەی نامەم نامات وە بۆوە
بزان سەر دەفتەر دل بێ‌دەردانم
عەبەث نەپای هەرد دەرد سەرگەردانم
سا بۆ بەشق شای نەقشبەندان گشت
نەفەس چون شمشێر میصری نەبڕشت
ناڵات جەداوەر پەی حاڵ من بۆ
لاڵات پەی ئەحوال مەلاڵ من بۆ
بەڵ ئەی حاڵ تەبدیل وە حاڵ خاصی بۆ
شیشەی دل نە زەنگ عصیان خاڵ خاڵم
(داخی)م دل وە زەنگ عیصیان خاڵ خاڵم
موحەووەل وە لوطف تەحویل حاڵم

(١)بڕوانە : مەلا عەبدولکەریمی مودەڕڕیس ، دیوانی مەولەوی پارچەکانی (١٠)ی (بێ) و ، (٦)ی (تێ)و «قاف»و «٥»ی «گاف» .
(٢) لێرەدا کەلیمەیەکم بۆ ساغ نەکرایەوە .
(٣) ئەمە هەڵدەگرێ «هەرکاڵای» بێ وەك نووسیم ، وەك هەڵدەگرێ «هەرکا لای » بێ . بە باشی بۆم ساغ نەکراوەتەوە .

Institut Kurde de Paris

یەکێتی نووسەرانی کوردو پاشەڕۆژی ڕووناکی ڕۆشنبیری کوردی

حمه سعید حمه کریم

یەکێتی نووسەرانی کورد یەکێکە لەو دامەزراوەو دەزگایانەی کە لە بواری گەشە پێ کردنو پێش خستنی ئەدەبی نەتەوەی کوردا شۆڕە سوارانە دەوری تایبەتی خۆی ئەگێڕێو بە درێژایی تەمەنی کار کردنی هەر دەم باشترین هەوڵیان داوە بۆ پشکوتنی خونچە تازەکانو گەشانەوەی گوڵە خەملیوەکانی باخچەی ئەدەبی کوردیو بوژانەوەی کەلەپووری نەتەوایەتی کوردو گەیاندی ئاستی ڕۆشنبیری نووسەری کورد بە ئاستێکی شیاوی ئەم سەردەمە کە نەتەوەی کورد بە گوێرەی باری قۆناغی سیاسیو کۆمەلایەتی ئێستای پێویستیەکی زۆری پێیەتیو هەموانیش چاوەڕوانی ئەو مەبەستەن .

● دوای گرتنی کۆنگرەی پێنجەمی یەکیەتیو کەوتنەوە کاری مەڵبەندی گشتیو هەموو لقەکانی تری یەکیەتی ئیتر سەر لە نوێ لە هەموو لایەکەوە دەست کرایەوە بە چالاکیو حموجوڵی ڕۆشنبیریو جێبەجێ کردنی مەبەستەکانی دروست بوونو دامەزراندنی یەکیەتی وەکو دەست پێ کردنەوەی کۆبوونەوەی مەڵبەندی گشتیو وەرگرتنی ئەندامانی تازەو ساز کردنی کۆڕی ڕۆشنبیریو ئەدەبی جۆراوجۆرو ساز کردنو پێك هێنانی میهرەجانی دووەمی شیعری کوردی لە سلیمانیو دەرکردنەوەی ژمارەی تازەی گۆڤاری نووسەری کوردو گەلێ شتی تریش .

● هەر دوای دەست پێ کردنەوەی چالاکیو دەست کردنەوە بە کۆبونەوەی مەڵبەندی گشتی بڕیارێکی زۆر لە بارو چاکی سوودی گشتی یەکیەتیەکەیان ـ داو ئەویش ئەوە بوو کە کۆبونەوەکانی مەڵبەندی گشتی بێجگە لەوانەی لە بەغدا ئەکرێن لە شارەکانی کوردستاندا بکرێن بەم جۆرە بەردەوامو یەك لە دوای یەك لە شاری سلیمانیو هەولێرو دهۆك کۆ بونەوەکانی خۆیان کردووە ، هەر بۆ ئەم مەبەستەش لەم دووایەدا ئەندامانی مەڵبەندی گشتی هاتنە شاری سلیمانیو ڕێکەوت وابوو ئەو ئێوارەیەی ئەوان کۆ ئەبوونەوە ، لقی سلیمانی یەکیەتی کۆڕێکی ساز کردبوو بۆ شاعیر محمد البدریو منیش وەکو ئەرکی سەرشانم ئامادەی کۆڕوکە بووم‌و ئیتر بە کۆ بوونەوەکەی مەڵبەندی گشتیم زانیو بیرم لەوە کردەوە کە دوای کۆنگرەی پێنجەمینو دەست کردنەوە بەچالاکی یەکیەتی نووسەران بابەتی ڕۆژنامەنوسیان بۆ ڕێك نەخراوە جا بۆیە من ئەم فرسەتەم (فرسەتی کۆ بونەوەی مەڵبەندی گشتی لە سلیمانی) لە دەست خۆم نەداو بڕیارمدا کە دەمەتەقێیەك لە گەڵ سەرۆکو ئەندامانیدا بکەم ، دوای بڕیاردان مەسەلەکەم پێ وتنو ئەوانیش زۆریان پێ خۆشبو ئامادەیی خۆیان نیشان داو منیش بەم شێوەی خوارەوە بە هیوای سوودی گشتی ئەدەبی نەتەوەکەمانو شارەزابوونی خوێنەری بەڕێز لە چالاکیەکانی یەکیەتی نووسەرانی کوردو هەندێ بابەتی تریش کە لە وانەیە هەمووان بیری لێ بکەنەوە ئەم چەند پرسیارەم ئاراستەی هەر یەکە لەو ئامادە بووانە ئەو کۆ بوونەوەیەی سلیمانی کردو ئاواتم وایە جێگای خۆی بگرێت .

● **ڕێکەوت وابوو سەرۆکی یەکیەتی بە ڕێزد. عزالدین مصطفی ئامادەی ئەو کۆبونەوەیە نەبوو بوو بۆیە یەکسەر چومە لای مامۆستا عزالدین فەیزی جێگری سەرۆکی یەکیەتیو لێم پرسی مامۆستا وەکو جێگری سەرۆکی یەکیەتی نووسەرانی کوردوو شارەزاییت لە مەیدانی ڕۆشنبیریو ئەدەبی کوردیدا ڕاتان چیە بەرانبەر بە بزوتنەوەی ئێستای ڕۆشنبیری کوردی ، مامۆستا لە وەڵامدا وتی :ـ**

+ ئەگەر بێتو ئاورێك لە ڕێرەوی پێشکەوتنی ڕۆشنبیری کوردی بدەینەوە هەر لە ساڵانی چلەکانەوە تاکو ئەمڕۆ ، وەك شتێك بخەینە بەر چاومان ، دەبینین لە چەند قۆناغێکدا گۆرانکاریو بارە سەندنێکی ئاشکرای پێوە دیارە تا وەکو گەیشتۆتە ئەو قۆناغەی ئێستای . ڕۆشنبیری کوردی ئەمڕۆ ڕەگی داکوتاوەو خۆی چەسپاندوەو ئەتوانم بڵێم بەگوێرەی قەوارەو باروو زروفی میللەتی کوردەوە هەنگاوی چاکی بەرەوپێشەوە هاویشتوە ، بە تایبەتیش لە حەفتاکانەوە کە ژیانی کوردەواری لە هەموو لایەنێکەوە کەوتە قۆناغێکی تازەو دەرگا بۆ بڵاو بوونەوەی ڕۆشنبیری کوردی کرابەوەو سەدەها بەرهەمی ئەدەبیو هونەری هاتەدیو وەڵێك گۆڤارو ڕۆژنامە دەرکرانو چەند دامودەزگایەکی ڕۆشنبیری کە بەردەوامن لە تەکاندا بە ڕۆشنبیری کوردی بۆ چوونە پێش ، لەمانەش بۆ نموونە یەکیەتی نووسەرانی ـ کورد ـ کە لە پرسیارەکەتانا ناوتان هێناوە ـ بە تایبەتیش ئەمساڵ بە مەڵبەندی گشتی یەکەیو هەرسێ لقەکانیەوە هەوایێکی چاکی داوە جووڵانەوەیەکی ئەدەبی ورۆشنبیری بخاتە ناو کۆمەڵ بە هۆی ڕێك خستنی کوری ئەدەبیەوە کە بابەتی چاکیان تیا پێشکەش دەکرێت . بێ گومان لێرەدا بۆ نموونەناوی یەکیەتی نووسەرانم هێنا ئەگینا مانای ئەوە نادات دەوری دەزگاو کۆمەڵەو تیپەکانی ترم لە بیر کردبێ ، بەڵکو بە پێی توانا هەر لایەك توانیویەتی دەوری خۆی بگێرێ لە جێبەجێ کردنی ئەرکە پیرۆزەکەی،و حەماوەریش توانای ئەوەی پەیدا کردووە کە بابەتی ڕەسەن لە هی نارەسەن جیا بکاتەوە .

جا ئیتر هەر جۆرە بابەتێك بێت ، شیعر ، چیرۆك ، لێکۆڵینەوە ، مێژوو ، مۆسیقا ، تابلۆی هونەری ، شانۆگەری ، ڕۆژنامەنووسی ... هتد . بەڵام ئەوەی لە جیهانی ئەدەبیو ڕۆشنبیری کوردیەوە هەست پێ دەکرێت ئەوەیە هەندێ لە ڕۆشنبیران نەگەیشتوونەتە ئەو ئاستەی کە حەقی ڕۆشنبیریو ئەدیبایەتی بدەن ، بۆ نموونە زۆر لە نووسەران جگە لە پسپۆری خۆیان روو لە ڕەخنەش دەکەن ئەمەش تارادەیەك شتێکی ئاسای یە ، چونکە ڕەخنە پێویستی یەکی بنەڕەتی پێشکەوتنی هەر ئەدەبێکە ، بەڵام زۆر جار ڕەخنەی وا بێ تامو بۆزون دەکەوێتە بەرچاو کە دیارە تەنها بۆیەك مەبەستن ، ئەویش شکاندنەوەو توانج لێدانە لە خاوەن بەرهەمەکانو ئەمە دروست کردنە نەك بۆ تێك دانو رووخاندن ، ئەم دیاردە سەلبیەش کار دەکاتە سەرباری ئەدەبیو ڕۆشنبیری ئەمڕۆو دووا ڕۆژمان ، ئەم حالەتەش رەنگێك دانەوەی باری کۆمەڵایی کوردەواری‌یە هەر لە دێرینەوە تاکو ئەمڕۆ .

● مامۆستا ڕاتان چیە دەربارەی زمانی ئەدەبی یەکگرتووی کوردی ؟ بۆ ئەم مەبەستە ئێوە چی بە چاك ئەزانن ؟

+ باسی زمانی ئەدەبی یەکگرتووی کوردی لێرەداو وا بەم سەر پێیەوە تەواو نابێت بەڵام وا من کەمێك ئەدوێم بەتایبەتی ئەوەی کە جارجار لە گفتوگۆی نیوان ڕۆشنبیران وەیا لە سەر لاپەرەی گۆڤارو ڕۆژنامەکانەوە داوای دەست نیشان کردنی زمانێکی ئەدەبی یەکگرتوو دەکرێت ، بەلای منەوە ئەم داوا کاری‌یە منەوە ئەم داوا کاری‌یەو پێش خستنی هەر شێوەیەك بە سەر شێوەکانی تردا لە بارو زرووفی ئێستادا بە هیچ جۆرێك خزمەتی میللەتی کورد ناکات چونکە ئێستا وا هەست پێ دەکرێت ، کە شێوەکان زیاتر لە یەکتری نزیك بوونەتەوەو ئەوەی ئەمڕۆ بە هیچ شێوەیەك بەراورد ناکرێت لە گەڵ بیست ساڵ لەمەوبەر بۆیە بەڕای منەوە لە دوا ڕۆژدا بە هۆی پەرە سەندنی هەستی نەتەوایەتیو بە ڕێگەی ئیستگەو گۆڤارو ڕۆژنامەکانەوەو تێك هەڵکێشانی هەموو شێوەکان لە نووسیندا ، وردە وردە شێوەکان لێك نزیك دەبنەوەو بە گوێرەی باروو زروفی ئایندەمانەوە زمانێکی ئەدەبی یەکگرتوو دێتە دی کە گشت نەتەوەی کورد لە نوسیندا بەکاری بهێنێت ، بۆیە شێوە پەرستیو دووان لەم بابەتە شتێکی ناپەسەندەو لەم ڕۆژەدا سود بەخش نیە .

● **دوای ئەوە دەربارەی دووا کەوتنی نووسەری کوردو گیروگرفتی ئەو گۆڤارە لە مامۆستا محمدی مەلا کەریم پرسیو ئەویش لە وەڵامدا وتی :ـ**

+ کورد ئەڵێن کابرایەك کە شارەوە هاتبووەوە دەنگوباسی شاری لە یەکێکی تر ئەپرسی . تۆیش خۆت ڕۆژنامە نووسی ، هەرچەند پەیامنێری ڕۆژنامەیتو لە بەغدا ناژیت ، بەڵام هەر چۆن بێ ئەبێ چەردەیەك شارەزاییت لە گیروگرفتی چاپ هەبێ ، لە گەڵ ئەوەشداو چونکە مەسەلەی نووسەری کورد ، هەمووی مەسەلەی چاپ ینە ، بە کورتی بۆت ئەگێرمەوە !

لە کۆنگرەی پێنجەمدا بڕیار درا دەس بکرێتەوە بە دەر کردنی گۆڤاری نووسەری کورد ، لە مانگی تشرینی یەکەمی ڕابوردوودا کە کۆبونەوەی یەکەمی دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی کرا ، لە بەر ئەوەی کە سەرۆك نووسینی پێشووی گۆڤار ئامادە نەبوو ناوی بە سەر گۆڤارەکەوە بێو دەستەی بەڕێوەبەر بەرپرس بێ لە بابەتەکانی گۆڤارەکە ، داوا لە وەزارەتی ڕاگەیاندن کرا ڕێگا بدا دکتۆر عزالدین مستەفا بێ بە سەرنووسەری گۆڤارەکەو ئەمە تامانگی شوباتی خایاند ، تەماشا کردنی بابەتەکانی گۆڤاریش لە لایەن سانسورەوە مانگێکی تری خایاند ئەو چەند مانگەشی ئەمێنێتەوە بۆ گیروگرفتی چاپەمەنی وەك لە سەر وتاری ژمارە (١) ی خولی دووهەمدا نووسراوە. هەرچۆن بێت گۆڤارەکە دەر چوو ، ژمارەی داهاتویش لە سەرەتای ئەیلولدا بە دەستی خوێندەوارانەوە ئەبێو ئەم کەمو کورتیانەی تیا نابێ کە لە ژمارەی یەکدا هەن . لام وایە ژمارە سێهەمیش پاش بەستنی کۆنگرەی شەشەم بڵاو ئەبێتەوە .

● مامۆستا محمد ئێوە سکرتێری مەڵبەندی گشتی یەکیەتی نووسەرانی کوردن ئەبێ بزانن تائێستا یەکیەتی چی کردووە بۆ یەکخستنی زمانی ئەدەبی نەتەوەی کورد ؟

+ یەکخستنی زمانی ئەدەبی نەتەوەی کورد کارێك نیە بە یەکیەتی چار بکرێو کۆمەڵێ مەرجی سیاسیو کلتووری هەبە ، بۆیە یەکیەتی لەوە زیاتری نەکردووە کە بەو ڕێگایەدا ئەڕوا کە سەر ئەنجام ئەکشێتەوە بۆ پێکهاتنی تەواو ڕاستەقینەی ئەم زمانە نەتەوەیی‌یە یەکگرتووە .

● دیداری چیرۆکی کوردی (ملتقی القصه الکردیه) کە بڕیار بوو ئەم هاوینە لە هاوینە هەواری سەلاحەددین بەستری ، چی بە سەرهات ؟.

+ ئەمینداریێتی ڕۆشنبیریو لاوانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی گفتی اوینی پێ ئەرکی ئەم دیدارەمان بۆ بگرێتە ئەستۆ ، ئێستا هەندێ وردە بابەت هەیە گفتوگۆیان لێوە ئەکەین لە گەڵ ئەم ئەمینداری‌یەداو لای خۆشمانەوە گەڵاڵەی بەرنامەی دیدارەکەمان ئامادە کردووە ، ئێستا ناتوانم وەڵامی تەواوت بدەمەوە ، چونکە هەندێ بابەت هەیە نەبڕاوەتەوە ، بەڵام هیوامان وایە لە دوادووایی ئەم مانگە یا لە سەرەتای مانگی ئەیلولدا ببەسترێو چەند باسی سەر بە چیرۆکی کوردی تیا پێشکەش بکرێت .

● هەروەها مامۆستا محمد دەربارەی چالاکی چاپەمەنیان وتی :ـ

+ بێجگە لە گۆڤاری نووسەری کورد کە لەپێشەوە باسمان کرد نیازمان وایە (داغستانی من) ی حەمزاتۆف کە عەزیز گەردی کردوویە بەکوردی بە ٧ هەزار دانە چاپ بکەینو وا بزانم لەم مانگەدا ئەچێتە ژێر چاپەوە ، هەروەها بڕیار دراوە کە دیوانی گۆرانی نەمر بە ٢٠ هەزار دانە لە چاپ بدرێتو ئێستا خەریکی ئامادە کردنی ڕێگایەکین بۆ لە چاپدانی ئەم دیوانە بە شێوەیەکی باشو جوان :ـ

● وەکو باسم کرد کۆ بوونەوەی ئەمجارەی یەکیەتی لە سلیمانی بوو مامۆستا مصطفی صالح کریمیش کە سەرۆکی لقی سلیمانیە نوێنەری لقە لە کۆبونەوەکانی مەڵبەندی گشتیداو لێم پرسی کاك مصطفی گرنگترین بڕیاری ئەم کۆبونەوەیەتان چی‌بوو ؟ ئەویش وتی :ـ

+ لەم کۆبونەوەیەدا چەند بڕیارێك درا گرنگەکانیان ئەمانە بوون .

١ ـ چاپکردنی هەموو شیعرەکانی گۆران بۆ ئەم مەبەستەش نووسراوێکمان ئاراستەی زانکۆی سلیمانی کرد ، بزانین ئاخۆ دەتوانن لە چاپخانەکەیاندا بۆمان چاپ بکەن .

٢ ـ چاپ کردنی (داغستانەکەم)ی رەسول حەمزاتۆف ، کە عەزیز گەردی کردوویەتی بە کوردی .

٣ ـ دەست بە چاپ کردنی ژمارە دووی نووسەری کورد.

٤ ـ نەخشە کێشانی یەکەم دیداری چیرۆکی کوردی کە لە هاوینە هەواری سەلاحەددین دەبێو بەم شێوەی خوارەوە .

أ ـ نزیکەی ٦٠ تا ٧٠ ئەندام بەشداری تێدا دەکەن .

ب ـ ئەوانەی کە باسیان بۆ ئامادە کردووە پەسەند کرانو بریتین لەم ئەدیبانە د.عزالدین مصطفی ، سعید ناکام ، ئەکرەم قەرەداغی ، عەبدول رەزاق بیمار ، صباح غالب .

ج ـ سێ ئەندام چیرۆك دەخوێننەوە ، هەر یەکەیان نوێنەری قۆناغێکن ، محمد نوری تۆفیق ، کاکە مەم بۆتانی ، عبدالله سەراج هەڵسەنگاندنیشیان بە رەخنەگرێك دەسپێردرێ .

د ـ سێ چیرۆك نوسیش لە لاوە تازە پێگەیشتوەکان لە لاوە تازە پێگەیشتوەکان چیرۆك دەخوێننەوەو کەمال میراودەلی هەڵیان دەسەنگێنێ .

٥ ـ چەند برادەرێك داوایان کرد بوو ببنە ئەندام ، بەرهەمەکانیان بەلیژنەیەکی تایبەتی سپێررا ، تا ڕاپۆرتی خۆیان لە کۆ بوونەوەدی ئایندەدا پێشکەش بکەنو لە سەر ڕۆشنایی ئەو ڕاپۆرتە بڕیاریان لەسەر ئەدرێ

٦ ـ چاپکردی پەیڕەوی ناوخۆیی یەکیەتی بەو شێوەیەی کە کۆنگرەی پێنجەم هەندێ ئاڵوگۆڕی تێدا کرد .

٧ ـ خۆ ئامادە کردن بۆ کۆنگرەی شەشەم دوای تەواو بوونی دیداری چیرۆك . وا بزانم ئەمانە گرنگترین بڕیاری کۆبونەوەی ئەمجارەمان بوو .

دوای ئەوە روومان کردە کاك ممتاز حەیدەریو پێمان وت :ـ

کاك ممتاز حەز ئەکەم ئێوەش وەکو نووسەرو ڕۆژنامەنووس‌و ئەندامی دەستەی بەڕێوەبەری مەڵبەندی گشتی یەکیەتی ڕای تایبەتی خۆتمان بەرانبەر بە چالاکیەکانی یەکیەتی بۆ ڕوون بکەتیەوە ، ئەویش لە وەڵامدا وتی :ـ

• ماویەتی •

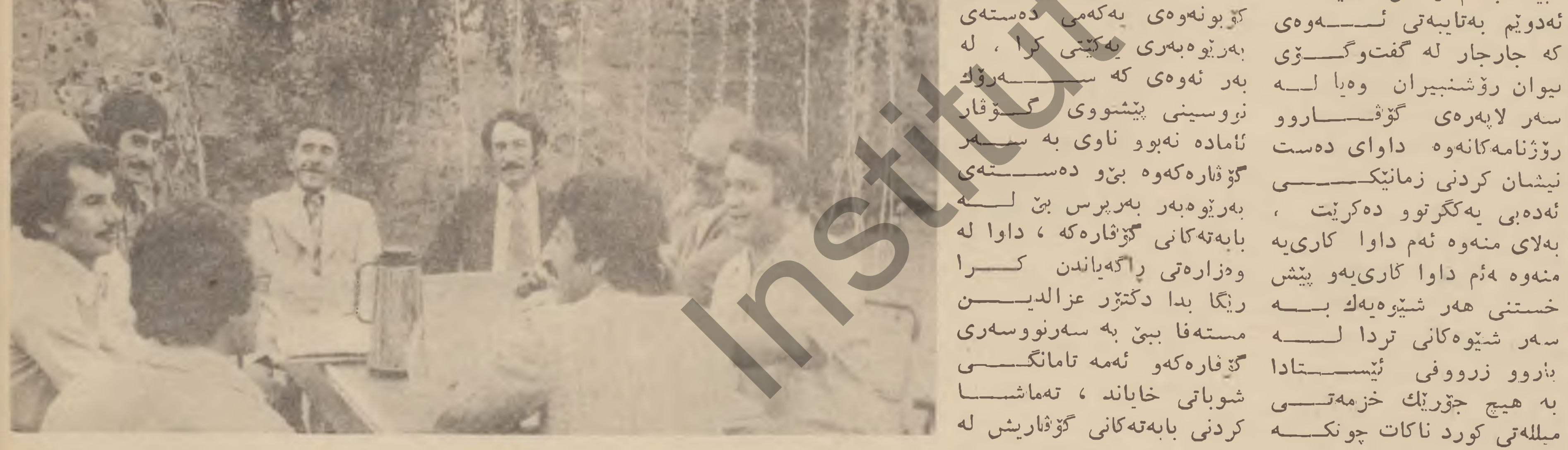

لەپارێزگای هەولێر
بەسەرکردنەوەی پرۆژەکانی بەڕێوە بەرێتی ناوچەیی

چاوم بە مامۆستا عبداللەحسن خفاف سەرۆکی ئەندازیارەکانو یاریدەدەری پارێزگاری هەولێر بەوەکالەت کەوتو داوام لێ کرد لەبارەی چۆنیەتی ئیشوکاری دامودەزگانی لای خۆیان بدوێ هەروەها باسی ئەو پرۆژانە کە پارێزگاکە پێی هەڵساوەو جێ بەجێیان دەکا لێمان پرسی :

ـ بۆچی قۆنتەراتچیەکان سکاڵا بەدەست دەستنەکەوتنی چیمەنتۆ دەکەن ،یەکێك لە قۆنتەراتچیەکان بۆی باس کردم کە ئەم دواخستنە هۆیەکی سەرەکی‌یە لە دراخستنی ئەو پرۆژانەی کە خراونەتە ئەستۆیەوە بەرێزی یاریدەدەر لە وەڵامدا وتی :

ـ قۆنتەراتچی لە ڕێگەی پارێزگاکەوە ، وبەچەند بەشەك چیمەنتۆیان دەدرێتی بۆ نموونە ئەگەر «٨٠» هەشتا تەنی چیمەنتۆ بۆ یەکێکیان تەرخان کرا بێو لە وەرزێکی دیار کراودا پارێزگا کە تەنیا «٣/١» کوتی ئەو بەشەی بۆ ئامادە دەکا ، بۆ ئەوەی قۆنتەراتچیەکانی تر کە پرۆژەی تریان خراوەتە ئەستۆ لە چیمەنتۆ بێ بەش نەبن .

× گرنگترین ئەو پرۆژانە چین کە جێبەجێی دەکەن جگە لە پرۆژە تایبەتی‌یەکانتان کە کەرتی پەروەردەو فێربوونی گرتۆتەوە؟

چەند پرۆژەیەك هەیە کە تایبەتە بە بەڕێوەبەرێتی ناوچەیی لە پارێزگای هەولێر زۆربەی خەریکە جێبەجێ دەکرێنو هەندێکی تریان تا ئێستا جێبەجێ نەکراوە لەمانە :ـ

١ ـ دروستکردنی بینایەتی سەرای نوێی هەولێر کە «دوا» ملیون دیناری تێدەچێو هیچی نەماوە تەواو ببێ .

٢ ـ دروستکردنی بەڕێوەبەرێتی جنسیەی پارێزگای هەولێر کە ٢٠٠ هەزار دیناری تێ دەچێ .

٣ ـ دروستکردنی سەد خانوو بۆ هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆیی کە ٧٠٠هەزار دیناری تێ دەچێ.

٤ ـدروستکردنی « ٢٠ » بیست‌خانوو بەرە بۆ مامۆستایان لە مەڵبەندی پارێزگاکە کە ١٢٠ هەزار دیناری تێ چووەو لەم ساڵەدا تەواو بوو .

٥ ـ دروستکردنی خانوو بەرە بۆ مونتەسیبەکانی ولات لە قەزاو ناحیەو مەڵبەندەکان ، ژمارەیان (٥٠) پەنجا خانووە کە«٤٠٠» هەزار دیناری تێ دەچێ .

٦ ـ دروستکردنی کتێبخانەیەکی گشتی لە مەڵبەندی هەولێر کە ٣٠٠ هەزار دیناری تێ دەچێ .

٧ ـ کردنەوەی ڕێگا لادێیەکان لە پارێزگاکەدا کە (دوا) ملیون دیناری تێ دەچێ ، لەمانە ڕێگەی عینکاوە ئەفرازورێگەی عینکاوە.بحرکە

٨ ـدروستکردنی کارگەی ئاسنگەری لەگەڵ پاشکۆکانی لە بەڕێوەبەرێتیو چێشتخانە بۆ کرێکارەکانو چەند ودرشەیەکی پیشەسازیو چەند کۆگایەك کە ٢٠٠ هەزار دیناری تێدەچێ .

٩ ـدروستکردنی دەزگای میوانداری لە پارێزگاکەدا کە ١٠٠هەزار دیناری تێدەچێ .

١٠ ـ دروستکردنی سەرای قایمقامیەتی قەزای مەخمور کە ١٢٠ هەزار دیناری تێدەچێ .

١١ ـ دروستکردنی خانووبەرە بۆ دادگەرەکانی قەزای مەخمورو قەزای زێبار کە «٥٠» هەزار دیناری تێدەچێ.

١٢ ـ دروستکردنی چەند مەڵبەندێکی ڕۆشنبیری پیشەیی لە لادێیە داوچەرخی‌یەکاندا کە ملیون دیناری تێ دەچێ .

١٣ ـ دروستکردنی چەند مەڵبەندێکی ئامۆژگاری جوتیاری لە لادێیە هاوچەرخی‌یەکاندا کە ٢٧٠ هەزار دیناری تێ دەچێ

١٤ ـ دروستکردنی زێراب بۆ ئاور چەند عەمبارێك لە کۆمەڵی لادێیە هاوچەرخی‌یەکاندا کە «٦٠٠» هەزار دیناری تێدەچێ .

١٥ ـ دروستکردنی ڕێگەی ناوخۆیی لەگەڵ چەند بردێك و چەند ڕێگایەك کە لادێیە هاوچەرخی‌یەکان بەیەك دەبەستێتەوە وهاتوچۆکردنی ئاسان دەکا کە ٥وا ملیون دیناری تێدەچێ .

١٦ دروستکردنی مەڵبەندەکانی لاوان لە ناحیەی خەبات‌و دیبەگەو کوران کە ٩٠ هەزار دیناری تێدەچێ .

× لە بارەی پرۆژەکانی کەرتی پەروەردەو فێرکردن کە بەڕێوەبەرێتی ناوچەیی بایەخێکی ئەوتۆی داوەتێو هەمیشە هەوڵوتەقەلایەکی بێ وچانی داوە لەم وەرزە تەواوی بکا بۆ ئەوەی بۆ ساڵی تایندە ئامادە ببێ ، بەڕێز عبدالله وتی :ـ

پرۆژەکانی پەروەردە کە لە نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی باس کراوە ولێورسراوان بایەخێکی گەورەیان داوەتێو نەخشەکانی بۆ ئامادەکراوە ، دەرئەنجام ئەم پرۆژە پەرەپێدانانە لە بواری پەروەردەو فێرکردندا بەپێی ئەم خشتەیە دارێژراوەی خوارەوەیە :ـ

نجلة رفيق حلمی

Institut kurde de Paris

بڕیارەکانی ئەم دواییـــەی ئەنجومەنی سەرکردایەتـــی شۆڕش بەگشتی و یاســـای لێبوردنی گشتی بەتایبەتـــی ئەو دەستکەوتە مەزنانەی زیاتر چەسپاند کە هەر لە بەرپابوونی شۆڕشی ١٧ - ٣٠ تەمـــوزی نەمرەوە حزبی سەرکردە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالستـی بۆ گەلی کوردی بەدی هێناوە ، ئاسۆی رووناکی پاشـە رۆژی زیاتر رووناك کردەوە ، گـــەلی کورد بەرامبەر بەم هەڵویستـەپڕ باوەڕەی سەرکردایەتـــی حزبو شۆڕش زیاتر ئامادەیـەبۆ بەرگری لـــە شۆڕشـــو دەستکەوتەکانی، بەم بۆنەیەوە ، هەندێ لە هاوڕێیـــانو کاربەدەستان لە ناوچـــەی کوردستان بەم جـــۆرە بـــۆ « هاوکاری » دوان .

بڕیارە شۆڕشگێڕەکانی سەرکردایەتی شۆڕش و ئاسۆی رووناکتری ژیانی گەلی کورد لە عێراقیکی پێشکەوتودا

بەڕێز ئەمینداری گشتی کاروباری ناوخۆ

هاوڕێ مظهر

جێگری پارێزەری دهـۆك

جێگری پارێزەری هەولێر

● بەڕێز محمد امین محمداحمد ئەمینداری گشتـــی کاروباری ناوخۆ

یاسای لێبوردنی گشتـــی هەنگاوێکی پیرۆز بوو لە لایەن سەرکردایەتی حزبو شۆڕشەوە نراو جارێکی تر ئسپاتـــی کرد بۆ هەموو جیهان کە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالســت لە باوەری مرۆڤایەتیـــەوە هەنگاو دەنێ و ماوە لە بــەردەم مرۆڤدا فراوان دەکا بـــــۆ بەشداربوونی ئیجابی لـــــە کاروانی شۆڕشداو بنیاتنانی نیشتمان لە ژیانێکی ئاسایی و پڕ ئەهوەنی و کارکردنـــــی بنیاتناندا ، ئـــــــەم دەستکەوتەیەش یەکێکە لـــەو زنجیرە دەستکەوتـــە زۆرەی شۆڕش بۆ سەرجەم گەلی عێراقی بەدی هێناوە هـــەر لـــــە بەرپابوونی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی مەزنەوە وەئۆتۆنۆمـــی ناوچەی کـــوردســـتان و خۆماڵی کردنی نەوت و یاســـای ژمارە (٩٠)ی چاککردنـــــی کشتوکاڵ و زەوی‌سازی و لـــە ناوبردنی نەخوێنەواری و زۆری تر کە هەموو ئەم دەستکەوتانە ڕێڕەوی ساغی حزبو شۆڕش دەردەخەن ،یاسای لێبوردنی گشتی هەلێکی هەڵکەوتـــــە بۆ جەماوەری کورد کە زیاتـــر بەشداری دلسۆزانـــــەی بنیاتنانی عێراق بکات بێگومـــان کۆ بۆ ئەوەی جەماوەری گەلی کوردیشـــــس لـــــە دەوری سەرکردایەتی حزبو شۆڕش ئاشکرا دیارە ، بەتایبەتـی لە کاتی سەردانەکەی سەرۆکـــی تێکۆشەردا صدام حسین بــۆ سلیمانی و قەلادزی و شوێنەکانی تری کوردستاندا دەرکـــەوت تا چ رادەیەك گەلی کورد باوەڕی پتەوی بە شۆڕشس هەیـــەو دلسۆزانە ئامادەیە بەرگـــری لەو دەستکەوتە مەزنانـــــە بکات سەرکردایەتی شۆڕش و حزبی بەعسی عەرەبـــی سۆشیالســـــت بــــۆی بەدی‌هێناون. ئەو دەستکەوتانە هەموو شەریفێك لە عراقـــدا بەرگری لێ دەکا بۆ بەهێزبونی عرافی برایەتی و پتەوکردنـــی کاروانی گەلی بەکوردو عەرەبو هەموو کەمایەنیە براکانەوە .

● هاوڕێ مظهر مطنـــی ئەمینی سری حزبی بەعســـی عەرەبی سۆشیالست لقـــی دهوك :

ئەو بڕیارە مێژووییانەی کە سەرجەم و تێکرا ژیانی مرۆڤـــی عراقی گرتەوە ، بە بڕیـــاری چاککردنی باری ژیانی خەڵکـــی دەستی پێ کردو دوای بڕســـاری بەرفراوانتری بەدوا داهات ، ئەنجامێکی ئیجابی تـــــەواوی هەبوو لە رووی شادکردنـــی گوزەرانی هاوولاتیەکانـــەوە ، خۆ بڕیاری مێـــــــــژووی سەرکردایەتی بە لێبوردنـــی گشتی ئەنجامی گەورەتـــــر بوو ، ئەمەش لەو خۆشـــی‌و شادیەدا خۆی دەنواند کـــــە هەموو رووبەکی گرتەوە ، لەو دروشمانەدا خەڵکی ناوچەکـــە بەرزیان کردەوە لەو بانگەوازەی جەماوەر دەری دوبـــــری‌و درعاکردنـــــی بـــــۆ تەمەن درێژی ســــەرۆك و هاوڕێی تێکۆشـــەر صـــدام حسین و شانازی کردنیان بـــە دەستکەوتەکانی شۆڕش کـــە باوەری مرۆڤایەتی شورشـــو حزبی سەرکردەی مەزنـــی دووپات کردەوە سەرئەنجامی ئەم بڕیارانە بۆ سەر ژیانـــــی هاوولاتیەکان لەو دروشمانـــە دادەرکەوت کە جەماوەر بـــەو بۆنەیەوە بەرزیان کـــردەو ، هەروەك هاوڕێی تێکۆشـــەر صدام حسین دووپاتی کردەوە حزب هەر بۆ بەعسیەکـــان نیە ، بەلکو بۆ هەموو جەماوەرە جەماوەریش هەموو لەگـــەل حزبدان ، ژیانی خۆیان لـــە پێناوی پاراستنی دەستکەوتـــە مەزنەکانیا بەخت دەکەن .

● بەڕێز انور عارف حکمت جێگری پارێزگاری دهوك !

بڕیارەکانی ئەنجومەنـــی سەرکردایەتی شۆڕش شادمانی خستە دلودەرونی جەماوەری گەلەکەمانەوە ، ئەم بڕیـــارە مرۆڤایەتیانەی ســـــەرۆك تێکۆشـــەر صـــدام حسین ودمژدەو جەژنانە بۆ گەلـــی راگەیاند ، زیاتر یەکێتـــی نیشتمانی عراق پتەو دەکـــاو هەموو عراقیەکی دلســـۆز لە کوردو عەرەب زیاتـــر لە دەوری سەرکردایەتی لێهاتوی کۆ دەبنەوەو بەرگری لـــە دەستکەوتەمەزنەکانی شۆڕش دەکەن . ئەمـــەشـــس لەو پێشوازیە گەرمەدا دەردەکەوێ کە جەماوەری ناوچـــەی کوردستان بەرامبەر بڕیارەکان نوانەیان .

● هاوڕێ حسین علی حسن لە رێکخراوی حزبـــی بەعسی عەرەبی سۆشیالست لە زاخۆ :

بە راستی بڕیـــــارە شۆڕشگێڕەکانی ئەم دوایەی ئەنجومەنی سەرکردایەتـــی شۆڕش دوپات کردنـــەوەی مرۆڤایەتی حزبی بەعســـی عەرەبی سۆشیالست ئـــەم باوەڕە لەو بڕیارانەو یاسای لێ بووردنی گشتی‌دا بـــە جوانترین وێنە دەرکـــەوت و ئەمەش رەددانەوەیەکـــی توندبوو بەرووی دوژمنەکانـــی شۆڕشدا ئەوانەی کە بۆکەلـــە بەرێ دەگەڕان تازەرەریان !لە کاروانی شۆڕشمان بگەیەنـن ، ئیستا ناوچەکە لەو پـــەڕی شادیدا دەژی و جەماوەر لـــە دەوری شۆڕش کۆبۆنـــەوەو رێگای بەرەو پاشــــە رۆژی رووناك تر دەبڕن .

● بەڕێز نامق رقیب محمد جێگری پارێزگاری هەولێر :

جەماوەری پارێزگای هەولیر مەلبەندی ئۆتۆنۆمی ئاهەنگـــی کامەرانی لە جەژنی رەمەزاندا گێڕاو رۆژەکان هەموو بوون بە جەژن ، بە تایبەتی بـــە سەردانەکەی سەرکـــردەی تێکۆشەر صدام حسین بـــۆ ناوچەکە کە دوای دەرچونـــی یاسای لێبوردنی گشتی بـــوو وەبڕیارە شۆڕشگێرەکانـــی تر کە ژیانی نوێ بۆ ژمارەیەکی زۆری هاوولاتیانی کـــورد گێرایە. وەو هەلی بۆ رەخساندن بە شداری راستەقینە بکەن لە بنیاتنانی عراقی شۆڕشـدا . سەردانەکەی سەرکردە صدام حسین بۆ ناوچەکە بایەخدانـــی گەورەو باوکانەی سەرکردایەتی حزبو شۆڕشی بە جەماوەری تێکۆشەرمان دوپات کـــردەوە کە راستەوخۆ دەیەوێ لە باری ژیانیان ئـــاگاداربـــێ بـــۆ بەجەماوەری کورد بەگـــەرم باوەشی دلسۆزی بۆ کردەوە .

● کاك حامد احمد حسین جێگری سەرۆکی یەکێتـــی کریکاران لە هەولێر ..

بڕیارەکانی ئەم دوایە ، کە لە سەرکردایەتـــی حزبو شۆڕشەوە دەرچون بـــاوەڕی مرۆڤایەتی حزبی سەرکـــردە ، حزبی بەعسی عـــــەرەبـــی سۆشیالست دەسەلمێنـــێ بەرامبەر گەلی کـــوردمـــان و ئەم باوەڕە مرۆڤایەتیەشـس لەو بڕیارانەو دەستکەوتەی مەزنی ئۆتۆنۆمیدا خۆی دەنوێنـــێ ، حزبە سەرکردەکەمــــــان دەستکەوتەی بەردەوام بـــۆ گەل بەدی دەهێنێ ، هـــەر لە بەرپابوونی شۆڕشـــی ١٧ - ٣٠ تەموزەوە ئــــەم رێڕەو پرشنگدارە دیــــارەو هەموو هـــەنگاوێکــــی سەرکردایەتیش بەڵگــــەی چالاکی و لێهاتویی و بەهیـــزی حزبو شۆڕشە کە تێکـــرای جەماوەری گەلی عیراق لــــە دەوری کۆبۆتەوە .

● کاك عبدالقادر مصطفی سەرۆکی یەکێتی کریکاران - دهوك !

ئەوی راستی بێ ، بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتـــی شۆڕش لەم ماوەی دوایـــەدا بەتایبەتی یاسای لێبوردنـــی گشتی ئاسۆیەکی فروانـــی لە ئەردەم هاوولاتیەکانـــی ناوچەکەدا کردەوە ، بـــەناوی کریکارانی دهوکەوە سوپاســـس وریزو خۆشەویستی بـــۆ سەرۆکی تێکۆشەر صـــدام حسین و سەرکردایەتی حزبو شۆڕش و کاروانمان سەرکەوتو تربێ لە عراقی یەکیتـــی و برایەتیدا .

● کـاك داود قـادر علی سکرتیری ئەنجومەنی گەل لـە دهوك :

بێگومان بڕیارەکانی ئـــەم دوایـــــەی ئەنجومەنـــی سەرکردایەتی شۆڕش بەڵگەی باوەری مرۆڤایەتی شۆڕشـــو سەرکردایەتی حزبی بەعســـی عەرەبی سۆشیالستیـــیە کە دەستو دلی بۆ رۆڵەکانی گەلەکەمان کردەوە ، تـــا بەشداری دلسۆزانە بکـــەن لە خزمەتی نیشتمانداو لــــە بنەوکردنی کاروانی شۆڕشدا بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست ، ئـــەم بڕیارە میژووییانە رێگای لـــە قین لە دلەکان بـــرێ ، ئاوڕدانەوەی سەرکردایەتـــی حزبو شۆڕش بەرابـــەری هاوڕێی تێکۆشـــەر صدام حسین لە بەرە چەژنانا لـــە رۆڵەکانی گەل شادیەکی خستە دلی گەل کە بـــەدەم باســـس ناکرێ .

هاوڕێ حسن

سەرۆکی یەکێتی کرێکاران دهوك

جێگری سەرۆکی یەکێتی کرێکاران هەولێر

سکرتێری ئەنجومەنی گەل دهوك

لە دوای بڕیـــاری لـــێ بــــوردنی و بەردانی گیراوەکان :

کامەرانی و شادی و .. ئامادەیی دڵسۆزانە بۆ کاری بنیات نان لە عێراقی شۆڕشدا

هەر شوێنێ دەچی لەناوچەی کوردستاندا ، شادیـــەو کامەرانی هەر خێزانـــی سەریان لێدەدەی رووخۆش و دەم بە خەندەن ، ئــــەو یاسایەی سەرکردایەتـــی شۆڕش دەری کرد بـــۆ لێبوردنی گشتی ئەوانـــەی پەیوەندیان بەرووداوەکانـــی کوردەوە هەبووەو بڕیـــاری مرۆڤایەتی بەرەڵاکردنـــی هەموو گیراوەکان ئـــــەم شادیەی دروســـت کردوە، خەڵکی کوردستان بەڵێنـــی دلسۆزی و بەوەفای و بەرگری بەردەوام لە دەستکەوتەکانـــی شۆڕش نویدەکەنەوە بەرابەری حزبی بەعسی عەرەبـــی سۆشیالست .

« هاوکاری » هەســـتی هاوولاتیەکان رادەگەیەنـــی و هاوولاتی حجی عبدی اسماعیل لە قەزای سمیل لـــــە پارێزگای دهوك کە یەکێکـــە لەوانەی لە بەندیخانە بەربوە، شادمان بوو بەم بڕیـــارەو گەڕانەوەی بۆ ناوماڵ و منداڵی خۆی ، کاك «محمد بدل احمد» مامۆستا لە هەمان قەزاکە دە ساڵ حوکم درابوو ئیســـتا بەربوە وتی : بەڵێنی بـــە وەفای بەسەرکردایەتـــی حزبو شۆڕش دەدەیـــن و هەموو تواناما بۆ پتەوکردنی تەرخان دەکەین، هەروەهـــا کاك «حسن محمد صالح» لە ناحیەی زایوتە سوپاســـو رێزی بۆ سەرکردەی تێکۆشەر صدام حسین و سەرکردایەتـــی حزب دەربری بەرامبەر بـــەم

خــوا (صدام) تەمەن درێژ بکـــات

هەڵوێستە مرۆڤایەتیە ، کـــاك «ابراهیم عبدالله» لە زایوتـــە دعای تەمەن درێژی بـــۆ سەروکی خۆشەویست صدام حسین دەکرد کە جەژنـــی کردن بە دوو جـــەژن و بارەری وا بوو ئەم هەنگاوە پیرۆزە زیاتر برایەتی کـوردو عەرەب پتەو دەکا ، کـــاك (معروف عبدالله) مامۆستا لە زایوتە کە بەر بڕیـــاری لێبوردن کەوت وتـــی : بڕیارەکانی سەرکردایەتـــی شۆڕش بەڵگەی دلســـۆزی حزبو شۆڕشە بەرامبـــەر گەلی کوردمان و ئێمە بەڵێـــن دەدەین بەوەی بەوەفا بیـــن بەرامبەر ئەم هەڵویســـتە مرۆڤایەتیە .

لە شاری زاخۆ ، کە ئێمـــە گەیشتین هیشتا جـــەژن و شایی و شادمانی بـــوو، خیزانەکان شیرینیان دەبەخشیە وە ، دایکان دوعای خێریـــان بۆ سەرکردەکانی حـــزبو

شۆڕش دەکرد بە سەرکردایەتی سەرۆکی تێکۆشـــەر صدام حسین ، لەو هاوولاتیانـــەی چاومان پیبان‌کەوت کـــاك «بها محمدعبدالقادر»موچەخۆر لە دائیرەی کارەبا کە بـــەر لێبوردن کەوتوەو گەراوەتەوە سەر کاروباری خۆی ، هـــەر وەها هاوولاتی (جندی رشید احمد) کە جوتیارە سوپاسی و دلسۆزی خۆیان بـــــۆ سەرکردایەتی حزبو شۆڕش دەربڕی بەرامبەر ئـــەم لا لێ کردنەوە مرۆڤایەتیە، لـــە ماڵی هاوولاتی کاك «بشـــار صالح» باوکی قوتابـــی (عبدالله بشار کە لەبەنـــدی بەبڕیاری شورش بەرەلا بو ، هەستی شادی خـــۆی دەربری و بەڵێنی دلســـۆزی و بەوەفای بۆ سەرکردایەتـــی حزبو شۆڕش توێ کردوە ، «عبدالله»ی کوڕی وتی: من باوەڕم وا یە کە خەڵکی گەلەکەمان زیاتر لــــە دەوری شۆڕش کۆ دەبنەوەو قۆڵی کاری بنیاتنان هەڵدەکەن ، لە ماڵی هاوولاتی «محمد حسین یوسف» کـــە «١٥» ساڵ بڕیاری گرتنی

درا بوو ئیستا بەربـــوە ، خۆی و خێزانەکەی و دایکـــی شادو کامەرانبوون بـــەم لا لێ کردنەوە دلسۆزانەیـــەی شوڕش کە کامەرانـــــی گێڕایەوە بۆ ژیانیان و دایکی دەستی دوعای دلسۆزی بـــۆ تەمەن درێژی ســـەرکردەی تێکۆشـــەر .صدام حسین هەڵدەبری . مامۆستا (مـــلا سلیمان ابراهیم) ئیمامی یەکی لە فرگەوتەکانی زاخـــۆ بەرامبەر بەم هەڵویســـتە دلسۆز یە مرۆڤایەتیـــەی سەرکردایەتی حـــزبو شۆڕش ئەوەی دووپـــات کردەوە کە ئەم سەرکردایەتیە لە باوەری پتەویەوە بەگـــەل ئەم هەنگاوەی ناولەخـــوای مەزن دەخوازین بەردەوام بـــە هێزو سەرکەوتو بێ .

● ئەوەی شایانی باسە ، هەموو پارێزگاکانی ناوچـــەی کوردستان بەپێی بڕیارەکەی

بەرێز جێگری یەکەمی سەرۆك وەزیران دەست بەجـــێ لیژنەیان بۆ گیڕانەوەی هـــاو ولاتیەکان بۆ سەرکاروباریان دروست کردوەو دەستیـــان کردوە بەکاروباری چالاکانـە بۆ ئەوەی زوو بــــەزوو هاوولاتیەکان بگەڕێنەوە سەر کاروباری خۆیان و ئەوانـــە شی کاروباریان نیـــــە ئیشیان بۆبدۆزنەوە .

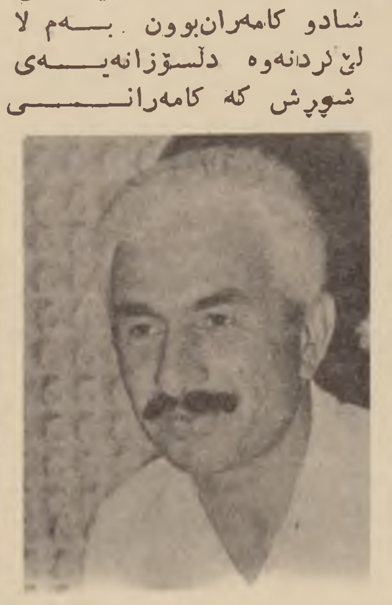

ژناکورد و هوزانا چەرخی

هوزانڤانا کورد چی دڤیت

• پشکا ئێکێ •

• صدیق شرۆمزوری •

ژمێژە ژنا کورد گەمیــا خۆ هاڤتیە ناف دەریا ژیانــێ سۆز وگرتن خۆ کرینە لاوەك وحەیران وگولێن بێندار بـو بەر دفنا دلداریێ خۆ گەلـەك جارا هاتیە ئێشانـدن وئازار دان سەخمەراتی داخازا ماڤێ خۆ وئەڤینا خۆ .. سەر بخۆ ژنا کورد مە نــەنیاسـیە دتوریێ کوردیدا ، بەهـــرا پێتر تێت کەسا دوویێ دچیروك وهوزانادا . هەمی جــاراش رویێ قوربانیێ ددەت ، خــۆ گوریا دلداریێ خویە ، یـــان ژی قوربانا فێل وزارڤەکرێن کومەلیە . ژنا کورد رێکا خــۆ نەددیت داخازێن خۆ بخازیـت چنکو هەی نەی مێرك بــۆ . هەکەر گوتبا دائێتە ئێشاندن . لێ ژنا کورد هەمی گاڤا مــە بانیاسی مروڤـــەکا پاقـژە حەز گوریا گوتناخۆیە خــودان سۆزو پەیمانە لگەل یاریێ خۆ ، وژبەر جوانیا خۆ هەمـــی حارا یابەرکەفتی بو وسەربار بۆ ، گەلە پوریێ کـــورد سویندخوت کو ژنا کـــورد نەهاتیە نیاسین ب غەیانەتیێ و بێوەفاداری ، مێژوا کوردی مشتی نمونەی : « زینــێ » هەمی تشت هێلان وکـــرن سـەخمەراتی ئەڤینا مەمـــێ وبیروزیا گوتنا خۆ چنکو وێ دزانی ئەو رێکا لــێ دچیت پری درك هێستربە ، ئــەو دەریا مەلەڤانیا تێدا دەکـەت تژی نەهنگە لەگەل هنـدێ دەزیێ هێڤیا نـــە پچانـــد ومالسەر بریارا خۆ .

دیسا « شرین » کچا هەیی وماقیلا حەژ فەرهادی کــر گەنجەکێ بەر دەست تــەنگ فەختێ وێ ژملا نەدهات بەلێ برافا مومکێ دکەر سەخمەرتی مانا چرای ، تەماشاکـــە « خەجو »ێ پێ خو دانا سەر ئاخفتنا بابێ مروڤێن خـــۆ گەهشتە سیابەندێ بێمــراد یا دیژی (لەعلیخاناگرڤەی) بەیکینیا پیرۆز کرە جهــێ شینیێ سنگ وبەرێن تــەر ونازك کرنە پیش و پەلـــەخ ژبەر ئومێدەواریا هەســـم . هەر وەسا ڤێدا هەتا دەستو داری دارا ئەڤینیێ وقوربانێ ، رەهێن خو داتەهێلیتـە قادێ پیرۆز وەك باوەریا کـوردوی پچیایێن خۆ ژ رەخێ دیڤـــە ژنا کورد یا دیار بۆ خـــودان گوتن وفەرماندە مینا دەیکـا خانیێلەپ زێرین یان بنەفش ـ خاتوین ئو گەلەك «شاهبانین» کورد یێ ترابین ، ئو ژ تەخـا بنی ژنا کورد گەلەکا چەلەنگ بو دمالێدا کارێ مێری دکــر وەکی دورێنێ وچنینـــێ وداریقانێ ئو چوجارا ژنــا کورد ل گوندا نەیا ڤەشارتی بو لبن « عەبائیوختلیـــێ » ژبلی « ژنکێــــن » ئــاغا و دەرەبەگا .

باراستی مە نەڤێت مێژوا ژنا کورد لهێرە بنڤیسین بئتنێ مە دڤێت سەرەدانەکێ لـــێ لێ بکەین د مالکا شییعریدا . ئەف تشتێهە مەگوتی لســەر بوریێ ژنێ راستە روخسارێن برسقینە ورەخێن چاکــــن وئەم نابێژین هەمیژن ئێکــن وچوێن نەباش دناف دیروکـا کوردیدا نینن . کـــورت وکرمانج « ژن یێن هـــەیـن ژنك ژی یێن هەین » لدویـف مەبەستا خۆ ولســـەر ڤان بیناهیا لڤێرە دێ هێفکەینـــە هندە رویدانێن بەرهەمــێ ژنا کورد لدویف دیتنەکـــا تایبەتی نەیاگشـــتی کو وێ بدەستێ خۆ چێکربیـت وب زمانێ خو کودبیت روژنامـا هێژا هاوکاری نەهیا خـــو د توریێ کوردی دا ناکەت مـە دڤێت بێژین ژنا کورد ژێ بـێ باهر ناکەت ونەکریە مە گەلەك «مێ» نیاسین لسەر بەرپەرێن هاوکاری یاکو دبیتە دەرهێنێ بەرچاف ونێزیك بوڤی بابەتی . وژبەر هندێ ئاخفتنا مـە دێ کەفتە سەر وی بەرهەمـــێ هاتیە بەلاڤەکرن ب ناڤـــێ هەلبەستا ئو ب کرمانجیـــا زۆری وژ رستن و ڤەهاندنــا « ژنا » کورد .. بونمۆنە :

« پێکێئەڤینێ ، من یارەکێ هەی ، فەلسەفا ژیاریێ ، تول هێڤیا من بەو نەترسە ، ئەزو راستی ، ئەزوگول» . بەرهەمێ حویشکێن گەنـج « گلاڤێــژ علی عزیز ، پاکیزا دەرویش ، خدیجە مسعود ، سەرفەراز علی سعاد شکری »

لهێرە « ژنا ... کـــچا » کورد هندە رویدانێن ملەتــێ کورد و ئەگەرێن ژیاناوی دیار د کەت برەنگەکێ سەربوری ، هەر وەسا وێ رێکا بو پاشە روژێ داخازکەت ، ئــەف خالانە گەلەك خزمەتا هوش و بیرێن ژنا کورد دکەت ئوبـەر نیاس دکەت کانێ چەنـدا ب سەر ڤە چۆیە یان ژی لکیشی بەیسکێیە دژیانا خودا لپێش ژنا جیهانێ ڤە لڤی چەرخــی ودەستوداری خولا خــۆ دهونەریدا ئاشکەرا د کـەت ورنگێن قورتالیێ ژ ئەگـەرا و هەلبـژارتنا هەڤپشکێ ژیانا خو ئو نەهێلانا تافو پێژانــا لدویف رەزێ ژیانێ . بونمونە دێ هندە هەلبەســتێن ب کرمانجیا زۆری هاتینــــە نڤیسین دێ تێکڤەدەین چنکو گوتارێ مە پێبەر تەنگـە و ب رەنگەکێ کشتی د هێــرەدا نەشێین وەلگرین .

ملەتێ کورد خودان مێژو و کەلەپورە تا نوکە پێ شیای روخسارێن ژیانا خو بپارێزیت هەر وەسا ملەتێ مە پـــرێ دیمەن کریارە ئەوژی وەکــی هەمی ملەتا خودان مێشـك و هزرو بیرە لڤێ دەلیڤێ ئـــەم دشێین بێژین برافا « کچـا » کورد هەمی وەکی ئێکە بەلــێ هەر ئێك ب رێکا خو لدویـف دبتنێت خۆ یاگرنك هەمــی جوکن د چنە ســەر ئاڤــا مەزن . شـــوان تشـــتا گرفتاریا هەلبژارتنێ د ژیارا خۆدا و خەباتا چەرخـــی . هندەك ژ ژیاریێ د رەڤـــن خو لزیندانا وێ قورتال دکەن ئێك جاری . هندکژی خــۆ ژێ ددنە پاش لدویف دیربینەکا مروڤایەتی وگشتی . هنـدك ژی لدویف دکەنەغار . لسەر هندی را هەرئێکی فەلسەفـا خۆ یاهەی ب رەنگەکــێ تایبەتی ولدویف د چیـــت لدەمێ ئەم لسەر هوزانـــا « فــەلســەفاژیـــاریێ » دراوەستین یاخویشکامـــە خدیجە مسعود (١) . هـەر ئێك سەرە بێهنا صوفیاتیــێ ژێ د چیت کومەل کونەهکارە وهند بەرناکەڤیت کومروف خەباتێ تێدا بکەت بو مالـی هوسا خدیجـــە مســعود کراسەکێ رەش وبەرچافکەکا رەش دکەتە چاڤێن خـــو دا جیهانێ ب رەش ببینیـــت هوسا یێ هەلبەســـتا وێ دخوینیت دێ دەســـت ژێ ژیاریێ هێلیت دیسا بەلەڤاژێ چەخێ ژیانی پالدە دبێژیـت چ کارا نەکەن خەباتێ بهێلن :

هەف هەڤا ژیاریێ بهێلە خویشت گەرم نەکە گەلـــەك

خویشك یاراستە دفەلسەفا روحیدا چنکو دوماهیا مروڤی مرنە وهندی چاڤێت مروڤـــی دمەزن بن دێ چنە سەرئێك . بەلێ پاخویشکا مە لهێـــرە شەرەنیخا وسەرەڕازیێ ژبیر دکەت ، نابیت مـــروف پێ رەڤوك بیت وزیکا ... ، مرنێ بکەت .

ژن یا نیاسیە ب رالەهــا وگەف وگوڕا وگازانـــدا نەخاسمە گاڤا ئاف لدویـف حرکا وێ نەهێت هوسا جیهان رەش دبیت ..

بروانە ▫ ل ▫ ٧

داو دەرمانی پزیشکی لە فۆلکلۆری کوردی دا

بەو ناونیشانەی سەرەوە بەرێوەبەرێتی رۆشـنبیری جەماوەر لە باخچەی یەکێتی نوسەرانی کورددا لە سلێمانی پێشانگەیەکی بۆ هونەرمەنـد (دارا حمه علی) ساز کردو لە لایەن بەرێز مامۆستا محمـد امین پێنجوێنییەوە کرایـەوەو تیایدا بیست پێنج چـــارە سەر کردنی نەخۆشی لـــە (٢٥) تابلۆدا پیشـان داوە لە نێوان تابلۆو مەوزوعەکانەوە کاریگی هونەری سەرنجـــی بینەرانی را دەکێشا ... بینەر ئەگەر بە چاوی کریـــارەوە بڕی هاتبێ بیەوێو نەیەوێ بە وردی تێیانی دەروانـــی .. ئەمانەش واتە ئەم مەوزوعانە لە پاڵ وێنە کاریکاتێریەکانیا بە زمانـــی کـــــوردی شی کراوتنــــەتــەوەو یەك بۆ یەکتری دەبنە رابەری یەکتری وەك نەخۆشـــی (وەردینـــــە) کە جـۆرە نەخۆشی‌یەکە لە دیوی ناوەوەی جەرمی چاو چەند پۆڤزێکـــی ورد سەر هەل دەدا کە پریەتی لە خوێن و کێم جا بۆ چـارە سەر کردنی ، جەرمی چاویان وەر گێراوە تا نەخۆشیی‌یەکە وەدیار کەوێو لە پاشـــا مێرولەیەکیان بەو شوێنـــەدا نوساندوەو کەوتوەتە گیانـــی بۆ قژەکان ، لە ئاکامدا یـــان مژیویەتـــی یــــــــان تەقاندویەتی‌و مرۆڤەکەی بەو چەشنە لێ رزگار کراوە .

هەروەها خۆشمان دەزانین لە ناو لادێ نیشتەکانمانـــدا باوە کە زوربەی زۆربان گوێی بزن و مەرو ماڵاتەکـــەیــان تێیشاندوە ، رەنگە یەکـــەم جار بلێی کە خاوەنەکـــەی ئەوەندە بێ ویژدانە بۆیـە وای کردوە هەتا بەو چەشنە دیاری بکات و لێی نە گۆڕێ !! بەڵام لە ڕاستیدا وا نی‌یە بەڵکـــو لە بەر تەندروستی ئاژەلەکانی ئەمەی کردوە کە توشـــی نەخۆشی سك ئێشە هاتوون و بەو رەنگە رزگاری کردون .. ئەمەش وێنەیەکی تر بو لـــە تابلۆ کاریکاتێرەکانـــی کاك دارا

دەربارەی ئەم پێشانگەیەو خاوەنەکەی مامۆســتای هونەرمەندمان کاك اسماعیل خیـــاط وتـــــی !

دارا هونەرمەندێکـــی لاوەو توانایەکی چاکی هەیەو لـــە نێوان بەرهەمەکانیا راستـــی ئـــەم رایەمان بـۆ ئاشکرا دەبێت .. هەر وەها ئـــەم ئەم لایەنە پزیشکیەی کـــە هەلبژاردوەو پەیوەندیەکی گەرمی بە فـــولکلـــوری نەتەوەکەمانەوە هەیە هـــان دەرێکە بۆ هونەرمەندەکانـــی ترمان کە لایەنەکانی کـــەی فۆلکلۆری کوردی بگرن ، ئەمەو بەکار هێنانی هـونـــەری کاریکاتێری تاقی کردنەوەیەکی نوێیە لە هونەری کوردیدا.. هەر وەها ئاڵو گۆڕ کردنـــی پێشانگە تایبەتیەکانـــی هونەرمەندانی پارێزگاکانـــی کوردستان مژدەی پاشـــە رۆژێکی باشمانی پێ دەدات

شایانی باسە کە هونەرمەند کاك دارا دەربارەی بە کـــار هێنانی هونەری کاریکاتێـــری لە پێشانگەکەیدا پێی وتین : خۆمان و کەسانی تریشـــش هەستمان بەوە کرد کە خەریکە دەبێتە کە لێنێکی گـــەورەی هونەرەکەمان

فریا عبداللـە

کاغەزا یارا

جەند تێتن کاغەزا یارا
ژ کەیفێ تینت بۆمە بارا
کەیفەکا جان وەك بوهارا
کەیفا جوتیاری ب بارانێ ...
× ×
رێژا تێتـــن کاغەزاوا
دلـــێ مە دفرتن بـــۆ وا
دبێژین خوزی ب چینەدەف وا
عەمری ب بورینن گـــەل جانێ

سلاڤ رێز رێز نڤیسینە
دل و گول لێ نەقشاندینە
کاغەزا رون پڕ ئەڤینــە
وەك تاڤا تێت لبـــەیانێ ...
× ×
وەختێ ئەز خینم کاغەزێ کاغەزێ
ب چاڤێ خو ل رێزا دکەم لەزێ
کەنگی ربنمە رەخ نێرگزێ
وەکی دانەکێ لبـــەر دانێ ...

خالد محمد

دەیکا قوچالی

ـابراهیم سلمان‌ـ

سەرێوی یێ چەماندیبـــوو جاڤێتوی لسەر بەرپەرابون و وان پیتێت قەلەمـــێوی چێدکەت و پاشی ئــــەو ئاخفتن دبنە مروڤ .. ڤیـان و کەرب ژناف جاڤا دچن .. هەر هندەك بخو هندەك تشتـــا دبێژن .. هندەك ئاخفتـــــن دنڤیسین لسەر هنـــــدەك مروڤێت نەمر .. لدورێت مێزا وبژی تژی مێزبون ... هندەك دخونین .. هندەك دومینێ و تاولێ دکەن و هندەك بەرێ خـو ددەنە تەلەفزیونێ .. ئــــەو هەیامەکا خوشبو نەچویـــە جهێت وەسا بخوینیت یـــان تشتەکی بنڤێسیت ژبـــەر شاگردێ چایێ دێ مژویل کەت یان بویاغچی هەر هەیام هەیام ئێك دهێت ژوان بچویکێت جاف زەلال و رویی چرمســـی دا بێلاڤێ ژ پێپی بکەن و هنـدەك فرچا بو لێبدەن و بهێن پارێـت خو وەرگرن .. یانژیی ژبـــەر تەقتەقا لێدانا پولێت دومینێ و ئاخفتن بدەنگەکێ بلند .. بەلێ پا قەستا چایخانێ کرو یـــا هزراویدا دڤێت بکەت و یـــێ مژویلەوهەمی تشت د هزراویدا مرن ژ بلی وێ هـــــزرا دا دارێژتە سەر بەرپەرا . ئەو بەرپەرێت دێ بنەمـــروڤ و ئاخڤن بو خەلکی گەلەك تشتا بێژن و هـــــەر هندەك دێ برەنگەکی دوان ئاخفتنا گەن ....یێ مژویلەو دەســـتەك فملێ وی کەن ..پویتە پـــێ نەکر جارەکادی ئەو دەســـت ڤ ملی کەت و خودانا دەستیێ لهنداڤ سەری راوەستایـەو عەبایەکێ رەش یێ تێوەرکریـە . بێی کو سەرێ خو راکەت هێدیی جاڤێت خو ژنـــاف بەرپەرێ دهێتە بویاغکـــرن بحوبرێ قەلەمێ وی راکـرن و دسەر مێزێرا برن و هاڤێتنـە عەردی و کەتنە سەر پێـــت راوەستایی نێزیکی پـــێوی لدەف مێزێ .. پێلاڤەکـــا لاستێکی دریایی دپێبـــو .. جاڤێت خو هەلگرتن جارەکادی زڤراندن و دانانە ســــەر بەرپەریی و دەستێ قەلەم پـــێ گرتی لسەر بەرپەریی لڤاند.. دەستێ وێ جارەکادی ملـــی کەت ..«چەندا رویی ڤایمــە ؟» سەرێ خو راکربـــــو سەرئەڤرازو لسەر مللێ چەپێ جاڤێت خو د سەرجاڤێـــت خودانا عەبایێ وەرکرن . .. هندەك سەروجاڤێت لبـــەر روژێ سوتیکبـــــــــون و قــــەشـــاڤیبــــون . هندەك لێڤێت پەقپەق بێڤەبون ددانەکێ زەر خو ژبـــــن لێڤێت وێ دەرئێخســـت .. لێڤێت وێ ژێکڤەبـــــون و ئەزمانەکێ سور ددەڤیـــدا لئالی بێپی کو دەنگەك ژدەڤــی دەرکەڤیت .. جارەکـــادی جاڤێت خو ژ ســــــەـ سەروجاڤێت وێ هەلگرتـن و دانانە سەر مێزێ ..

ـدێ کا دەه فلسا بدەمن ژ بەر قوچالی ...

ئەف ئاخفتنە بکوردی هاتـمە گوها :. زوی سەرێ خـــو بلندکرو بشکورینەکا لســـەر لێڤا...

ـ تە چەوا زانی ئــــەز کوردم ؟

بشکوری و هەچکو گـــول ددنگێ وی نەبوی ...

+ دێ دەه فلسا خودێ تە ناجح کەت ..

ـ ئەزێ ناجحم بەس تـــە چەوا زانی ئـــەز کوردم ؟

+ دێ درەنگە دەه فلسا .

ـ ئەو چی‌یە لملێتە ؟.

+ کورێ منـــــە ... دێ دەه فلسا ..

ـ قوچالیە ها ؟!

+ ئەرێ .. دێ دەه فلسا

ـ بابێ قوچالی چ دکەت ؟

+ ئەوژی دگەرێیت.. دێ لاوو دەه فلسا ...

ـ هەکە من دانە تە دێچ بێژی ...

+ دێ بێژم خودێ ژتـــە رازیبیت ...دێ دەه فلسا .

ـ چێنابیـــــت کێمتر ؟ زیدەتر ؟

+ کێمتر نەء ..زێدەتـــر بلا ...

ـ ئەرێ تو خەلکێ کیرێی؟

+ ما تو نزانـی ؟ دێ دەه فلسا ...

ـ ئەز نزانم ...

+ چەوا تو نزانی .. دێ دەه فلسا

ـ ئەز نادەمەتە هەکە تـــو نەبێژی تو خەلکێ کیرێی ..

+ ما تو نزانی ئەم هـــەرو بێ لئەردەکـــی ... دێ دەه فلسا ...

ـ ! . . . . . .

+ دێ دەه فلسا ...

ـ پرسیارەکا دی و دێ پتر دەمەتە ...

+ دێ دەه فلسا ..

ـمێرێتە چ کار دکەت ؟ .

+ دگەرێیت.. دەه فلسا.

ـ کچێ مال میرات مـــــا دەڤێ تە شل نەبو .. تـــو هندە دبێژی دەه فلسا .. .

دێ تشتەکێ دی بێژە ...

+ چ بێژم «٢٠» فلسا...

بشکوری و زانی کــــو سوحبەت دگەل یا ژخویە ..

ـ بێژمەتە هوین بـــــو بجلکێت کوردیڤە دگەرێین؟..

+ پا چ بکەینە بەرخو ؟

چ بێژیتێ ؟..چ بکـــەنـە بەرخو و بگەرێین ؟.تەنوەکـــی ؟. پەنتەلونەکێ «کــاوبوی »

ئاخر شەرمە .. خەلـــك دێ قەسێت خراب بێژنـــە هەوە ...

+ ما هەکە مە هــــندەك جلکێت دی کرنە بەرخو مـــا نابێژن ؟ مانێ دزانن ئـــەم کوردین ...

ـ ها ؟ دێ باشە هوین بو چ کارا بخو ناکەن ؟ هەکبـــە ودنەکەن هەرنە ناف مــــالا بگەرێین ....

+ ما فەرق چ یــە ؟ دێ دەه فلسا ..

ـ چەوا فەرق چی یـــە ؟ وێرێ گەلەك چێترە ؟

+ وێرێ ئاخفتنێت خرابتر دبێژن .. دەست درێـــژ ترژی ...

ـ نەگەرێین ... کارەکـــی بکەن خو پێ بخودان کـــەن ..بەلێ هوین دفێرن پارێـــێ دەڤی خەلکی بخون و خەلـــك قەسا بێژتە هـــــەوە ... هنشکو وان جلکا بێخن ..

+ ئاخفتن هەر د هێنەمە .. چ دەرسا نیشامن نەدە .. دێ دەه فلسا دەیەمن ئان نەء !.

ـ نەخێر نادەم ..

لێڤێت خو موچ کـــرن و بجاڤەکێ سڤك بەرێخودایێ و ملێ قوچالی پێ هەلگرتــــی بلندکرو داچیــت .. لـــێ کابرایەکی راوەستاند ..

ـ دەیکا قوچالی .!

+ کەرمکە .. بەلـێ دەهـ فلسێت خۆ بینە پاش ..

ملێ قوچالی پێ هەلگێتـــــی

ـ ئەز دەه فلسا نا دەمەتە بەلێ دێ (معاشی) دەمەتە..

+ چ معاش ؟

ـ دێ لبەر بجویکێت منبـــی نا دەیکا بجویکێت من ژ دائرێ دهێت .. دێ (٤٠) دینـارا دەمەتە .. باشە ؟

× ئەز دێ (٤٠) دینارە دەمە ژناتە بلا بێت لبەر بجویکێت منبیت . پاتکی خو دا هەردوکا و ترارکێ وێ پێ د دەستـــێ راستێداو قوچالی پێ ل ملێ چەپێ و عەبایـــێ وێ یـــێ تێوەرکریەو لناف چایخانـــێ گەریا . . ئێك ئێکە ملێت وا دگرت و دەه فلس لســەر ئەرمانیبو ...

ئەیوب و گولبەرۆژ و ئەڤرازی

١ ـ ئەیوب :

کوچەرێـــن ئاخینك و دەردان ..
خیفەتێن خـــو ،
نبانیا دنـــێ من ڤـــەدانـە
ئو یارا مە شعرو ستران ..
ژێرا دکرنە ،
رەش کل و سورمێ چاڤانە
سەرگەرەك هات و ژێ دزین ..
کل و ، ... رمەو کلدانە
ئەیوبم ئـــەز
صـــەبر فریـــی
دل مشتە ژکوڤاناو پری
یـــان دلێ مـــرم
یان ررژا هە یانڤتی و دەگـریـــی
دلێ هشیارکەم و هاژومـــــە ،
بەر دەرگەهێن کولـــك و خانیکێن گوندێمە ..
بەلکــــی بگریـــت :
جهێ چراکێن ڤـــەمریـــی
جهێ چراکێن ڤەمریی

٢ ـ گولبەرۆژ :

راستــــە کوما ،
ڤان ئەڤینـــدارو ئاشقـــــان .
شەڤەکا بێ دەنگ دڤێتن
پێرو ستێرێن وێ رازابـــن ،
ئەسمانەکێ مەنـــگ ڤێتن
یـــان هەیڤەکـــا کەوچەرینـــا ..
پڕ خەیال و بەنگ دڤێتـــن
لێ چبکەم ئەز ؟!
ئەڤیندارەك ئەنتیکەمە
(گولبەرۆژم)
قبیلەگاها من تیروشکـــــەو ..
سۆفیمە ژێرا دلســــۆژم
هزار شەڤ و تاڤە هەیڤا..
درێکـــا دیتنا ،
چاڤێ (رۆژێ)دا دلێ ســـۆژم
درێکا دیتنا ،
چاڤێ (رۆژێ)دا دێ ســــۆژم

٣ ـ کولی :

هەر خارو خـــــار
ئەنییا دارو بـــاری خـــار
رحانۆکا ئاقاری خار
خوهـــا ئەنیـا هنجارێ خـــار
کولی .. کولی
وەکی تەرگێ باری کولی
دڕەزو چەمێـــــن ،
شەنگە گـــوندێمـــە تەڤقلی
هـــۆ گـــۆندینو
وەرن ئاگـــرەکی دادەین .
بەلکی کویـــــی
ژبــــەر کادی و گوڕیا گـــەرم ..
ڕابیت و بارکەت ژڤـــی ملی
ڕابیت و بارکـــەت ژڤی ملـــی

٤ ـ ئەڤـــرازی :

ڕاستە گەلـــــو
هەمی کاروانـــیێن دلێ مـــــن . .
سەرنشیف چـــوون
پشتا خـــو دا ســــەرەکانیـــاو ..
ئو وارەکێ کندو نـــــزم ،
بێ نان و بــێ پاشیف چـــوون
بـــلا بچـــن
دێ کیڤە چـــن ؟!
گاڤا نشیڤی وان بری
دێ ئەڤـــراز بن
دلێ بلندو سەرفەراز بـــن
لەورا گەلـــــو
دخەمـــا کاروانیــــان نینم
چونکی پشتـــی نشیڤیا ..
ستێرا ئەڤرازیا بینم
ستێرا ئەڤرازیا دبینم

عبدالرحمن مزوری

Institut kurde de Paris

پاشماوەی وتارەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

ئەو هەولانەی بۆ شکاندنی ریزی ولاتە پەرەسینەکان دەدرێن دەبێ بوەستێنرێن .

سەرۆکی بەرێز :

ئێمە لە بارەی ئەو هەول و پروپاگەندانەوە کە دەولەتە پیشەسازیە پێشکەوتوەکان و ناوەندە ئیستیعماریە ئیحتیکاریەکان بۆ شکاندنی یەکێتی ریزی دەولەتە پەرەسێنەکان و بلاو کردنەوەی لێکدانەوەی ساختەی دیاردەی نەبوونی بەرامبەری لە پەیوەندیە ئابووریەکانی نێو دەولەتاندا بەوەی گوایە هەندێ دەولەتی پەرەسێنی تۆبالی ئەو زیانەیان دەکەوێتە ئەستۆ کە لە هەندێکی تریان دەکەوی ، پەنجەی هوشیار کردنەوە رادەوەشێنین . راستی بێ یەك و دوو ئەوەیە کە تۆبالی زۆربەی زۆری ئەو گیروگرفت و تەنگوچەلەمە ئابووریە جیهانی و ئە زیانانەی کە لە ئابووری دەولەتە پەرەسێنەکان دەکەون ، دەکەوێتە ئەستۆی دەولەتە پیشەسازیە پێشکەوتوەکان و ناوەندە ئیحتیکاری و ئیستیعماریەکان .

ئێمە باوەڕمان وایە کە مەسەلەی وزە یەکێکە لە مەسەلە ئەساسیەکانی ژیانی نێو دەولەتان و کە هەر سیستەمێکی ئابووری نوێی جیهانی کە لە سەر رەوایی راگیر بێ دەبێ ئەم مەسەلەیە رێك بخا ، بەلام دەبێ ئەوەش دووپات بکەینەوە کە مەسەلەی وزە تاقە مەسەلە نیە ، چونکە رێی راست ئەوەیە بە یەکێك لەو مەسەلە ئابووریە گەورانە دابنرێ کە دەبێ لە چوار چێوەی هەولدان بۆ دروست کردنی سیستەمێکی ئابووری نوێی جیهانیدا باس بکرێ کە لە سەر بنەڕەتی رەوایی راگیر بێ .. ئەمەش ، بە بیروڕای ئێمە ، دەبێ لە چوارچێوەی وتوویژەکانی باکوورو باشووردا باس بکرێ ، هەروەها لە چوارچێوەی نەتەوە یەکگرتوەکان و لە کۆبوونەوەکانی بزوتنەوەی بێ لایەنیدا بە شێوەیەکی سەرتاپاگیر ، هەروەها نابێ بە چاوی یەك لایەنەو بە قەدەر ئەو پەیوەندیەی کە لە گەل دەولەتە بۆ دەرەوە نێرەرەکاندا هەیەتی سەیری مەسەلەی وزە بکرێ ، بەلکو دەبێ لە سەر ئەو بنەرەتە سەیری بکرێ کە دەولەتە پیشەسازیە بەکار هێنەکان ، رادەی بە کار هێنانی خۆیان رێك بخەن و سەرچاوەی وزەی جۆربەجۆر بۆ خۆیان دابنێن تا پێویستیەکانیان جێبەجێ بکەن و پێویستیەکانیان لە سەر بنەڕەتی ستایشتێکی سەرتا پاگیر بۆ پێویستی مرۆڤایەتی حیساب بکەن نەك لە سەر بنەڕەتی ئەوەی دەولەتە پیشەسازیەکان بە کەیفی خۆیان ئەوەی بە دلیان بێ بیکەن بێ ئەوەی سەیری پێویستی جیهان بە وزەو ئەو زیانە بکەن کە لە ئەنجامی بەکار هێنانی نارێکی وزەدا بەری دەکەوێ .

دەولەتە ئیستیعماریەکان کە تالان کردنی سامانی گەلانیان بە نرخێکی پووچ کردوە بە عادەت ، وا بۆ گەلانی خۆیان دەری دەخەن کە گیروگرفتە ئابووریە ناو خوییەکانیان لە هەلویستی ئەم ولاتانەوە هاتونەتە دی کە کەرەستەی خاو سەرچاوەی سەرەتایی وزە بۆ دەرەوە دەنێرن ، بەمەش ، راستی بەراوەژوو دەکەن تا بەم جۆرە بەکار هێنانی ئامرازی دوژمنانە دژی ئەو گەلانەی جیهان کە بە شێوەیەکی سەربەستانە سامانەکانی خۆیان هەلدەسوڕێنن ، بەرەوا بدەنە قەلەم . ئێمە بە دەولەتە ئیستیعماری و شەریکە ئیحتیکاریەکان دەلێین کەوا ئەو هەڕەشانەی لە لایەن ناوەندە ئیستیعماریەکانەوە بۆ داگیر کردنی سەرچاوەکانی وزە دەکرێن سووربمان لە سەر تێکۆشان لە پێناوی دووپات کردنەوەو وە دەست هێنانی مافە رەواکانماندا کەم ناکاتەوەو ئەم دەولەت و ناوەندانە دەبێ ئەوە بزانن کە چەرخی تالان و بڕۆی ئیستیعماری هەتاهەتا نایە چالی و گەلان دەتوانن داکۆکی قارەمانانە لە دەسەلاتداری خۆیان بکەن و ئەگەر بێتو بکەونە بەر دەست درێژی ، ناهێلن ئەمان لە ژێر سایەی نوکەری ئیستیعماری و هەژاری و برسیەتیدا بژین ، کەچی خەلکی تر ، بە نارەوایی ، لە ناو خۆشی و بەختەوەریدا بژەلێنەوە .

چەسپاندنی هاوکاری لە نێوان دەولەتانی بزوتنەوەدا

سەرۆکی بەرێز :

دۆستان :

کۆنفرانسی بالای کۆلۆمبۆ بەرنامەیەکی کاری بۆ کاروباری هاوکاری ئابووری نێوان دەولەتانی بزوتنەوەکە دارشت ، بەلام ئەوەی دەبینین ئەوەیە کە گەلێ لەو بڕیارانەی کە لەم بەرنامەیەدا دران جێبەجێ نەکران .. ئێمە لەو باوەڕەداین کە بەشداری کاریگەرو جیدی دەولەتانی بزوتنەوە لەو کۆ بوونەوانەدا کە باسی مەسەلە تایبەتەکان دەکەن لە بەرنامە جۆراو جۆرەکانی کاردا بەشداریان لە داهێنانی رێو شوێنی عەمەلیدا بۆ داچەسپاندنی هاوکاری ئابووری لە نێوان خۆیاندا ، هۆیەکی گرنگە لە وەدی هێنان و جێبەجێ کردنی ئەو بڕیارانەدا کە دەر کراون .

لەم بارەیەوە ، بە شانازیەوە باسی ئەوە دەکەین کە عراق میوانداری کۆنفرانسی دەوری ئافرەتی لە پەرەسەندنی دەولەتە بێ لایەنەکان و دەولەتە پەرە سێنەکانی تری کرد کە لە بەغدا لە (٦ - ٣) ی مایسی ١٩٧٩دا گیرا !.

ئەم کۆنفرانسە ، لە ئەنجامی هەولی هاوبەشی بەشدارانی ، توانی سەر کەوتنێکی گەورە لە دەر کردنی کۆمەلێك بڕیاردا وە دەست بهێنێ کە پەیوەندیان بە دەوری ئافرەتەوە هەیە لە پەرەسەندندا .

سەرۆکی بەرێز .. بەرێزان :

ئەو کۆمەلە سەرکەوتنانەی کە گەلانی سەر رووی زەمین لە پێناوی سەربەستی و سەربەخۆیی‌دا وەدەستیان هێنا ، سیمایەکی زەقی ئەم چەرخەمان بوو ، بەلام هێشتا گەلێك گەل هەن کە لە پێناوی ئازادی و سەربەخۆیی‌دا خەبات دەکەن و لە پێناوی رزگار بوون لە کۆتی جیاوازی رەگەز پەرستی‌دا تێ دەکۆشن . گەلی ئێمە لە عراق ، بە بایەخ و هەستی هاوکاریەوە سەیری ئەو خەباتە دەکا کە کۆمەلێك لە گەلانی ئەفەریقا دژی ئیستیعمارو رەگەز پەرستی دەیکەن و پێویست بەوتن ناکات کە ئەو هێزە ئیستیعماری و رەگەز پەرستانانەیەی کە هەڕەشە لە ئازادی و سەربەرزی گەلانی ئەفەریقا دەکەن پالپشت و هاوپەیمانی

رەگەز پەرستی‌ی زایۆنین کە هەڕەشە لە ئازادی و مافەکانی گەلی عەرەب دەکات و تۆبالی ئاوارە بوونی گەلی عەرەبی فەلەستینی لە سەرزەمینی خۆی دەکەوێتە ئەستۆ .

پشتگیری کردنی گەلانی ئەفەریقاو ئەمەریکای لاتین ..

عراق ، هەمیشەو بەردەوام بە هەموو جۆرە یارمەتی‌یەکی مادی و مەعنوی پشتگیری گەلانی کیشوەری ئەفەریقاو ئەمەریکای لاتین کردووە کە لە پێناوی ئازادی و سەربەخۆییدا تێدەکۆشێت ، هەروەها عراق بە تینەوە پشتگیری خەباتی گەلی زیمبابۆی دەکا لە پێناوی وە دەست هێنانی تەواوی مافە رەواکانی لە ژێر سەرکردایەتی بەرەی نیشتمانی . هەروەها پشتگیری خەباتی گەلی زامبیا دەکا ، لە پێناوی وەدی هێنانی سەربەخۆیەکی تەواو کە ئێستا بنکەی رەگەز پەرستی لە خواروی ئەفەریقا رێگەی لێ گرتون .

ئێمە پشتگیری ئەو گەلە دەکەین بە سەرکردایەتی رێکخراوی خوارووی رۆژئاوای ئەفەریقاوە (سوابۆ) و ، نارەزایی دەردەبڕین دژی ئەو دەستدرێژیەی کە دەکرێتە سەر گەلان و ولاتانی خەتی بەرەنگار بوون لە ئەفەریقادا ، کە لە ریزی یەکەمی پشتگیری کردنی بزووتنەوە ئازادیخوازەکان دایە دژی ئیمپریالیزم و رژیمە رەگەز پەرستەکانەوەو ، داوای پشتگیری کردنی هەلویستەکانی ئەو ولاتانە دەکەین ، چونکە خەباتیان بە ئەرکێکی سەرەکی بزووتنەوەی دەولەتە بێلایەنەکان دادەنرێ و لە هەمان کاتدا رووی راستەقینەی باوەڕەکانی بێلایەنی لە سەربەستی و یەکسانی لە نێوان گەلاندا دەر دەبڕێ .

بەرێزان :

خەباتی نەتەوەی عەرەب لە پێناوی سەربەستی و سەربەخۆیی و ، بەرەنگاری کردنی دەستدرێژی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم ، هەمیشە لە پێشەوەی ئەو کێشە سەرەکیانە بووە کە لەلایەنی ولاتە بێلایەنەکان و بزووتنەوە تێکۆشەرەکەی لە دێر زەمانەوە پشتگیری و یارمەتی دراوە . ئەو یارمەتی و پشتگیری کردنەش هەمیشە هۆیەکی سەرەکی و هاندەرێك بووە بۆ نەتەوەی عەرەب کە رووبەرووی دەستدرێژی ئیمپریالیزمی زایۆنی بوەستێت کە دەکرێتە سەری و ، کێشەی خەباتی عادیلانەی گەلی عەرەبی فەلەستینیش ، کێشەیەکی مەرکەزی بایەخدانی بزووتنەوە کەمان بووەو ، لە لایەن ولاتانی بزووتنەوەکەو کۆنفرانس و دەستەکانیدا پشتگیریەکی تەواو کراوە .

ئەو لێکۆلینەوەو بڕیارانەی کە بزووتنەوەکە لەم بارەیەوە دەیدات ، لە لێکۆلینەوەو بڕیارەکانی کۆمەلەی گشتی و ، رێکخراوو مەحافلەکانی تری ولاتان بە ئاشکرا رەنگدەداتەوە .

عەرەب رێکەوتننامەکانی کامپ دیفدی رەفز کردوە

برایان ، ئێمە ، ئەمرۆ لە بەر دەم هەلویستێکی ئالۆزو پڕ مەترسی داین ، لە کاتی خۆی هەموو نوێنەرانی ولاتە عەرەبەکان ، زۆربەی جاران ، بە هەلویستێکی یەکگرتووەو دەهاتن بۆ کۆنفرانسی و بزووتنەوەکەو کۆبوونەوەکانیداو ، داوایان لە براکانیان دەکردن کە پشتگیری مەسەلەی گەلی عەرەبی فەلەستین بکەن و ، رووبەرووی داگیر کردنی خاکی عەرەبی لە لایەن زایۆنیەوە بوەستن و ، ئێوە هەموتان بە تێگەیشتنێکی قوول و یارمەتی‌یەکی تەواو کاریگەرانەوە پشتیوانی ئێمەتان دەکرد ، بەلام بەداخەوە ئێمە ئەمرۆ ، ناچارین کە کۆنفرانسەکەتان بە ناکۆکیەتی جەوهەری خەریك بکەین ، لە بەر ئەو هەلویستەی کە حکومەتی میسر دەربارەی مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستین و ، داگیر کردنی خاکی عەرەبی لە لایەن زایۆنیزمەوە نواندی ، لە جیاتی ئەوەی حکومەتی میسر ئەرکەکانی خۆی لە گەل ئەرکی دەولەتانی عەرەب دژی داگیر کردن و دەستدرێژی زایۆنیزم و ، پشتگیری کردنی خەباتی گەلی عەرەبی فەلەستین یەك بخات ، ئەم حکومەتە پەنای بردە بەر رێکەوتن لە گەل قەوارەی زایۆنی و ، ئیمپریالیزمی ئەمەریکاو ، رێکەوتننامەی کامپ دیڤد مۆر کرد ، کە بەشی هەرە زۆری دەولەتە عەرەبەکان و گەلی عەرەب و هێزە نیشتمانیەکانی رەفزیان کردوو ، وایان لە قەلەمدا کە پێچەوانەی بەرژەوندیە سەرەکی‌یەکانی نەتەوەی عەرەب و ، هەڕەشەیەکی پڕ مەترسی‌یە بۆ مافە مێژوویەکانی گەلی عەرەبی فەلەستین .

کۆنفرانسی بەرزی عەرەب کە لە تشرینی دووەمی سالی ١٩٧٨ دا لە بەغدا بەستراو بەشی هەرە زۆری دولەتە عەرەبەکان تیادا ئامادە بوون گەلێ بڕیاری ئاشکرای دەرکرد دەربارەی رەفز کردن و تاوانبارکردنی رێکەوتننامەکانی کامپ دیڤد ، لە دوایدا نوێنەرانی ئەو دەولەتانە لە سەر ئاستی وەزیرانی دەرەوەو ئابووری عەرەب لە کۆبوونەوەکەیان لە بەغدا گەلێ بڕیاری عادیلانەیان دەر کرد دەربارەی تاوانبار کردنی حکومەتی میسر ، لە بەر مۆرکردنی پەیمانی ئاشتی ، هەروەها گەلێ کردەوەی تریان بەرانبەر نواند ، گرنگتریان راگیر کردنی ئەندامێتی‌یەکەی لە جامعەی عەرەبیدا .

داواتان لێ دەکەین هەلوێستێك بنوێنن
کە پشتگیری بیرو باوەڕەکان بکا

ئێمە ، کاتێك کە ئەو مەسەلەیە دەخەینە بەر دەمتانەوە ، بە دلسۆزی و راستگۆییەوە دووپاتی دەکەینەوە ، کە ئەمە مەسەلەیەکی ناکۆکی نی‌یە لە نێوان دوو تاقم لە دەولەتە عەرەبەکان ، لە بەر ئەوە نابێت بە هیچ جۆرێك لە سەر ئەو بناغەیە سات‌وسەودا لە گەل ئەو مەسەلەیەدا بکرێت ، چونکە ئەمە مەسەلەی بیروباوەڕو ، مەسەلەی حەق پەرستی‌یە ، بۆیە ئێمە داوا لە کۆنفرانسەکەتان دەکەین کە هەلوێستێك بنوێنێ پشتگیری بیروباوەڕ بکات و حەق و

عەدالەت بپارێزێ ، نەوەك هەلوێستێکی وابنوێنێ کە بۆ بەرژەوەندی کۆمەلێك بێت دژی کۆمەلێکی تر . بەلکو دەبێ هەلویستێکی وابێ کە بیروباوەڕە سەرەکی و جەوهەریەکانی بزووتنەوەی بێلایەن دووپات بکاتەوەو پشتگیری حەق بکات و لە سەر زولم و شتی پروپووچ بێدەنگ نەبێت .

ئێمە ، کاتێك کە داوا لە کۆنفرانسەکەتان دەکەین بۆ وەستان دژی کردارەکانی حکومەتی میسرو ددان پیانانتان بەو کردارە جەورانەو سزادانی ئەو حکومەتە بەکردارو بە شێوەی ئەدەبی لە سەر ئەو شان شل کردنەی کە دژی دەولەتە عەرەبەکانی کرد ، ئێمە لێرەدا هەلویستێکی دوژمنانە دژی میسر ناوەستین ، چونکە میسر وەکو قوترێکی عەرەبی ، جێگەیەکی ئازیزی بە نیسبەت نەتەوەی عەرەبەوە هەیە ، بەلام ناچارین بۆ ئەم داواکاریە تا وەکو رێگە لە تەشەنە کردنی ئەم جۆرە لایەن و شان شل کردن و خیانەتکاریانە بگرین کە دژی بەرژەوەندیەکانی گەلان و مافە سەرەکی‌یەکانی پێ شێل کردنی ئاشکراو روونی بیروباوەڕەکانی هاریکاری عادیلانەی نەتەوەیی و پێ شێل کردنی جەوهەری بیروباوەڕەکانی هاریکاری بێ لایەنەوە دەکرێن ، بێ دەنگبوونمان لەو کردارەی کە حکومەتی میسر کردی ، بێ دەنگبوونمانە بەرانبەر هەر رەفتارێك کە دەولەتێکی دیکە دەیکا دژی بەرژەوەندیەکانی گەلانی خەباتکەر لە بزووتنەوەکەمانداو ، مافە رەواکانی ، کە واتە بە پێی ئەم حالە چۆن بۆ پاشە رۆژی بزووتنەوەکەمان دەچین ؟

حکومەتی میسر مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستینی بە فیرۆداوە

هەموو ئەو بیروباوەڕانەی کە لەپێناویاندا تێکۆشاوین و هەموو ئەو بەهایانەی کە بەتەنگەوە بووین رێزیان بگرین و دووپاتیان بکەینەوە لە بنەرەتدا زەبریان بەردەکەوێ .

حکێمەتی میسر بۆ سودو فازانجی قەوارەی زایۆنی بە ئاشکرا مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستینی بە فیرۆ دا کە لە گەل ئەم قەوارەیە لەسەر پاشەرۆژی گەلی فەلەستین و خاکی فەلەستین وتوویژ دەکات بەبێ ئەوەی بچوکترین مافی ئەمەی هەبێ ، گەلی فەلەستین لەلایەن رێکخراوی رزگاریخوازی فەلەستینەوە نوێنەرایەتی دەکرێ کە گشتتان دانتان بە رەوایەتی ئەم نوێنەرایەتی کردنەدا ناوە ، جا ئایا دەگونجێ بەرامبەر بەو تەزویرو دەست درێژی‌کردنە بێ دەنگ‌بین .

براینە ، ئەمە مەسەلەیەکی بیرو باوەڕەو هەر وەك وتم دەست‌پێشکەری‌یەکی سامناك دەبێت ئەگەر لێی بێ‌دەنگ بین ، پێویستە لەسەرمان لەو باوەڕەدابین کە لەوانەیە ئەم جۆرە هەلوێستە لە بزوتنەوەکەمانداو لەسەر ئاستی نێو دەولەتان تەشەنە بکات .

رێککەوتنەکەی کامپ دیڤیدو ئەو رێککەوتنانەی لێ‌ی هاتنە کایەوەو کە لەنێوان حکومەتی میسرو قەوارەی زایونیدا بەستران ئەو قەوارەیەی بەیارمەتی و سەرپەرشتی ئیمپریالیزمی ئەمەریکا دەستدرێژی دەکاتە سەر نەتەوەی عەرەب ، تەقەللایەکی سامناکە بۆ لەناوبردنی مافەکانی گەلی عەرەبی فەلەستین لە خاك و نیشتمانەکەی‌دا ، ئەدرێ و هەڕەشە نی کۆلۆنیالی‌یانەشە لە تێکرای نیشتیمانی عەرەب دەکرێ ، سەرەڕای ئەوەی کە هەڕەشە لە ئاشتی دەکات لەناوچەکەدا ، هەموو چاووڕاونێك دەربارەی ئەوەی کە گوایە ئەمە هەنگاوێکەبەرەو ئاشتی ، چاووڕاوی پوچ و ناراستەو باشترین بەلگەش لەم بارەیەوە ئەوەیەکە دوای رێککەوتنەکە گرژیی پتربووەو قەوارەی زایۆنی پتر دەستدرێژی دەکاتە سەر ولاتە عەرەبی‌یە دراوسێکان ... هەروەها لەخۆبایی‌بوونی زیاتر بووە بەتایبەتی لەخواروی لوبنان و ئەم بەشەی نیشتیمانی عەرەبی هەروەك رۆلەکانی گەلی عەرەبی فەلەستین دووچاری کاول‌کردن و لەناوبردن دەبن لەلایەن هێزە داگیرکەرەکانی زایۆنیەوە .

ناوەرۆکی راستەقینەی هەردوو رێککەوتنەکانی کامپ دیڤیدو پەیمانی سولحە یەك‌قۆلی‌یەکە بەهێزکردنی قەوارەی دەست درێژی‌کەری رەگەزپەرستی زایۆنی و جێگیرکردنی داگیرکردنی خاکەو رێگا بۆ خۆش‌کردنیەتی بۆ ئەوەی بە بەروبودمی دەست درێژیەکەی بگات و دەرگا خستنە سەر پشتە لەبەردەم ئیمپریالیزمی ئەمەریکا بۆ ئەوەی نفوزو کۆنترۆلی بەسەر ناوچەی عەرەبدا بشکێ و ئەمەش لە

بەردەوام گرژبوونی دۆخەکەو توندکردنی زۆرانبازیی لەم ناوچەیە ستراتیجە ، بەولاوە ئەنجامێکی تری نابێ ، ئەمەش شوێنەواری زۆر نالەباری دەبێ لەسەر خۆشگوزەرانی و ئاسایش و ئاشتی جیهان ، بەتایبەتی لەگەل پتربوونی دیاردەکانی سیاسەتی بەفیرۆدانی ئەتۆمی کە قەوارەی زایۆنی بەچەند شێوازێکی ناسراوو زانراو لەلای هەمووان ، پەیرەوی ئەکات .

لێبوردن خزمەتی بزوتنەوەکە ناکات

ئەو رێککەوتنانەی لەنێوان میسرو قەوارەی زایۆنیدا مۆرکران بیروباوەڕو بڕیارەکانی بزوتنەوەی بێلایەنیان پێشێل‌کردوە . بزوتنەوەی بێلایەنی پشتگیری خەباتی گەلی عەرەبی فەلەستینی کردوەو قەوارەی رەگەزپەرستی زایۆنی و ئەو پیلانانەی تاوانبارکردوە کە دژی ئەم خەباتە رەنگیان دەڕێژرێ ، هەردوو رێککەوتنەکانی کامپ دیڤیدو رێککەوتنەکانی تر کە بەدوایدا هاتن زەبرێکی توندیان لەم خەباتەداو پاکانەیان بۆ قەوارەی زایونی و جێگیر کردنی بوونی ئیمپریالیستی لە ناوجەرگەی نیشتیمانی عەرەبداکرد .

بزوتنەوەی بێلایەنی‌ی سیاسەتی زایۆنی و سروشتە رەگەزپەرستی‌یە دەست درێژی‌کەری‌یە فراوان خوازی‌یەکەی تاوانبارکردوە ، رێککەوتنەکانی کامپ دیڤیدو رێککەوتنە خیانەتکاری‌یەکانی تر هەموو ئەمانەیان هەلتەکاندو ئەم بڕیارانەیان شێواندو موبارەك پێ‌یان لە زایۆنی‌کردو کالای شەرعی‌یەتیان بەبالای کردارە تاوانکاری‌یەکانی‌دا بڕی ..

چاوپۆشین لەوانەی روویاندا بەهیچ جۆرێك خزمەتی بزوتنەوەکە ناکات ، بگرە ئەبێتەمایەی وەشاندنی زەبرێکی قورس لەبزوتنەوەو بڕیارو کۆنگرەکانی . گەلان چاویان بڕیوەتە ئەم کونگرە بەرزە وەك کارکردەیەکی کاریگەر لە سەرخستنی خەباتی داو وەك چەکێکی بنەرەتی لە شەڕی بەرەنگار بوونی کۆلۆنیالیزم و رەگەزپەرستی و سوێندخۆرەکانی هیوادارین کە بزوتنەوە لە گەل ئەم ئاواتە رەوایانەدا تەبابێ .

داوای تاوانبارکردنی
رژێمی میسر دەکەین

ئێمە کاتێك داوای تاوانبارکردنی هەردوو رێککەوتنەکەی کامپ دیڤدو ئەو رێکەوتننانەی‌تر دەکەین ئەلێوەی هاتنە کایەوەو کاتێك داوای سزادانی رێژیمی میسر دەکەین ئێمە لە پێناوی تۆلەسەندن و سزادان ئەمە داواناکەین بەلکو لەپێناوی بەربەرەکانی‌کردنی تەون و بەست‌کاریی و خیانەت و گۆڕینی راستەقینەدا ئەمە داوا دەکەین . ئێمە داوای تاوانبار کردن دەکەین لەپێناوی گەڕانەوە بۆ سەر رێگای راست و دروستی چارەسەرکردنی ئەم گیروگرفتە . ئەم رێگایەی کە لەمەوبەر چەندین بڕیاری بزوتنەوەی بێلایەن رەنگی‌ڕشت لەپشتگرتنی خەباتی رەوای گەلی فەلەستین و مافە رەواکەی و لە رەفزکردن و تاوانبارکردنی سیاسەتە رەگەزپەرستەو ئیمپریالی‌یەکاندا کە ئەمەریکاو قەوارەی زایۆنی و رێژیمی میسر سەپاندوویانە .

سەرۆکی بەرێز
دۆستانی بەرێز

لە کۆتایی قسەکانمدا سەر لە نوێ سوپاسی بەرێزتان دەکەم و سوپاسی ئامادەبووە بەرێزەکان دەکەم بەرامبەر بە باشی گوێگرتنیان و بڕواو باوەڕبوون بە پاشەڕۆژی بزوتنەوە تێکۆشەرەکەمان و ئەو ئاسۆیە فراوانانەی لەسبەینێدا چاوەڕێی گەلەکانمان دەکرێ دووپات دەکەمەوە .. من سوپاس گوزاری خۆم بۆ گەلی دۆستی کوبایی و حکومەتەکەی دووبارە دەکەمەوە بەرامبەر بەمیواندارێتی کردنی ئەم کۆنگرەیەمان لە شارە جوانەکەی هاڤانا ، پێخوشحالم کە بە ناوی گەل و حکومەتی کۆماری عیراقەوە رابیگەیەنم کە پایتەختە مێژوویەکەمان بەغدا لە بەیەك گەیشتنی ئایندەدا شەرەفی میواندارێتی کردنی کۆنگرە کەمانی پێ‌ببڕێ و بۆنەیەکی خۆش دەبێ بۆ گەلەکەمان تا وەکو بڕوابوونی قولی خۆی بەبزتنەوەی بێلایەنی و خۆشویستنی هەموو گەلانی خەباتگێڕ کە لەژێر ئالاکەیدا کۆبونەتەوەو ئامادەبوونی بێ‌سنوری بۆ سەرخستنی لە خەباتە عادیلانەکەیداو لەپێناوی سەربەستی و سەربەخۆیی و پێشکەوتن‌دا دووپات بکاتەوە .

ئا . د . ع

ژنا کورد «پاشماوە»

وەکات ئەو کەسێ
ڤێ هەلبەستێ بخوینیت دێ
بڕدنگەکێ رەش تێ گەهیت
هەر .وەکو یا دیار :

دووگازیێت بلندرا بهێلە
تە داخازدکەم ئەی فەلەك
ڤی مەرك دێ بیتە زڤێلە
دێ لسەرگە شیبت پەلەك
....

بەلێ هەگە بێینە راستی‌یێ و
واتێ وێ ڤەکولین دێ مەبەستا
« خدیجایێ » ش بەتەنێ
دەرئێخین ئانکو ژ ئەپەنیاوێ
بابەتێ خدیجە مسعود .

١ - هاوکاری -٢-١٠-١٩٧٨
رەنگێ رەش‌یێ ب سەرڤە
نیشا خوێندەڤانێن خو ددەت
بەلێ یا مەبەستا وێ رەنگێ

سپی‌یە هەچ وەکو دبێژیت :
گەلی مروڤا هنگێ بوچی ڤێ
هەڤ هەڤێ دکەن وڤێ
کوشتنێ دکەن ونەحەزیێ
وخوین‌مژیێ ودوژمانیێ بوچی
کۆترا ئاشتیێ ب خودان‌ناکەن
بەس ئێك ودوو بکژن و بپێلن
هەر کەسەك سەر عەردێ
خو بژیت وئاڤا کانیێن خو
ڤەخوت چنکو دێ هەر مرین
بینە دوست وهەڤال بلا
ئاف هەڤالینیا ئاگری بکەت
هوسا جیهان برێڤە بچیت .

ئەڤە وژ رەخەکێ دیڤە
کچا کورد ب دەڤێ خۆ
گازیدەکەت بێ ترس کو
ئەوژی یاب خۆدانە ودلداریێ
وێ یێ‌ل هیڤیێ بیێ کو مرنێ
بینتە بیرا مە هەر جارا
ئێکێ « رەنگێ‌سپی » وکەسك و

زەر دئینیتە پێش چاڤێت مە
بەلێ پاریکا گەهشتنێ پری
درك و وهێستریە تڤیا خەباتێ
ژبۆ بکەین .. ژبەر ڤێ
چەندێ دلداریێ وێ دبیتە
سروشت ئاسمان وئاگرو
ئاڤ و رۆژ وشەڤ کەفر
وهیڤی . هو سا ئەڤینێ
د چینیت ل هەمی جها .
نەوەکی خدیجە مسعود
پاچارەرەشە وەهەمی تشتا
زوی دبەتە بەراهیا تشتا
ولبەر پێ دوێ ددادەت .

مە هوسا نەدیت خویشکا
پاکیزا دەروێش وەکی
حدیجاێ مەدیت پاکیزا یادەف
کەنیە وخوناڤا گرنژینێ
لێڤتێت وی دباریت وهزار
دەرگەهێت ڤەبوی دئینیتە
پێش چاڤێت خوێندەڤانێت
خۆ سنکێ خو بوهەمی تشتێ
سروشتێ ڤەدکەت بێ

« خۆشیان » چنکو بهێ
دلداریێ ش وان تشتا پێك
تێت دەمێ دبێژیت : ....(١)

گەلۆ یارێ من ئاسمانە
بەفرو بارانا وی خوینە
گەلۆ یارێ من چیایە
کەڤرو بەرێت وی هیڤینە
....

کە نی‌یە ...لسینگێ کوڤانا
رونا هی‌یە .. لتاریستانا
هەست و رابۆنە لکەتنا

هوسا خودان هیڤی وژڤانە
وبڕیارێ بۆ ژیانێ ددەست
وندەستێ . خۆ هەلدبژێریت
ولدویف دیتنا خو ژ چالا
هندابینێ دەردکەڤیت
ودزانیت دوماهیاوێ چیە :

١ - هاوکاری -٤-١٢-١٩٧٨

Institut kurde de Paris

هاوكاری

دووشـــەممە ١٠-٩-١٩٧٩

ئەم كاتەت بـاش

لەو ماوەیەدا تیپی پێشرەوی كرێكاران لە هەولێر دامەزراو كۆمەڵێ لاوی خاوەن بەهرەی لە باوەش گرتو هیوایەكی كەش لەم تیپەدا چاوە ڕوان ئەكرێ.. سەرۆكی بەشی شانۆ كاك ئەحمەد جەمیل ووتی :

● هەرچەندە ئەم تیپە ماوەیەكی كورتە كەوتۆتە كار ، بەڵام چەند بەرهەمێكی سەر كەوتوی پێشكەش بە كۆمەڵان كردووەو ئێستا خۆی لە بەر دەم هەنگاونانێكی ئازەدا ئەبینێ .

× ئەی سەبارەت بە بەهرەی هونەری خۆت چی ئەڵێی ؟

× لە ساڵی ١٩٧٢ ـ ەوە بەشداری لە بزووتنەوە شانۆ گەرییەكانی هەولێر ئەكەمو لام وایە سەركەوتو ترین دەورم بریتی بوە لە ئۆپەرێتی داستانی شۆڕش‌و چیرۆكی تەلەفزیۆنی مەورو سامالو هەنەرو ژیان .

× ئەی شانۆ ؟

× بەڵای منەوە هۆیەكە بۆ بەردەوام بونی ژیانو خەونی مرۆڤ .

× دوا قسەت ؟

× دواقسەت .

● شێرزاد

گەشتێك لە موزەخانەی جلوبەرگ و كەلەپووری میللیدا

● عیراقی خۆشەویستمان بە درێژایی چەرخەكان لە سەلالەتی سومەریو بابلییەكانەوە بە كەلەپووری میللیو هونەری هەمە جۆر دەوڵەمەندە ، شارستانیەتی شیوی رافیدەین لە بوارەكانی هونەرو كەلەپوورو نەریتو یاساكان رەنگی داوەتەوەو وێنەیەكی چاكی لە واقیعی ئێستای گەشاوەمانی داوەو لەرێگەی ئەو كەلەپوورە جوانانە كە بۆمان ماوەتەوە لە باو باپیرانمانەوە مەسەلەی پاراستنی رەسەنایەتی مێژوومانو بەڵگە جۆربەجۆرەكانی ئەركی سەر شانی هەمو عیراقییەكانە لە سەرووی تا خوارووی . ئەم بایەخدانەش لەوەدا دەر كەوتووە بە دامەزراندنی موزەخانەیەكی تایبەتی بۆ جلوبەرگی میللیو كەلەپوورمان لە بوارەكانی كۆمەڵایەتیو ئابووریدا .

لە راستیدا سروشتی ژیاری نوێو تەكنەلۆژیای پێشكەوتووی وای كرد زیاتر بایەخ بدەنە پیشەسازییە دەستكردەكانو كەلەپووری میللیو پاراستنی لە نەمانو ون بووندا ، ئەم موزەخانەیە لە ئەنجامی پێشخستنو بەرەو پێشەوە چوونی لیكۆڵینەوەی كەلەپوورو فولكلور هاتە كایەوە كە وا سەركردایەتی سیاسیمان بایەخێكی ئەوتۆی داوەتە ئەم لایەنە .

ئەم موزەخانەیە دەكەوێتە شەقامی الرشید بەرامبەر بەریدی مەڵبەندیو سەر بە كەناری دیجلەی ئەمردایەو بینایەكەی لە دوو نهۆم پێك دێ پانتایی هەر یەكەیان (٨٠ ـ ١٠٠) م٢ ەو هەردوو نهۆمەكەی لە نۆ ژووری سەرەكی پێك دێ كە هەمە جۆری شتومەكی میللی تیا پیشان دراوە لەمانە جلو بەرگی میللی كە لە ناو ٦٣ سنووقی دارینو شوشەیی پارێزراوە ، زیاد لەمەش ٦٥ پەیكەر كە لە مادەی جیبس دروستكراوەو بە هەمە جۆری جلو بەرگی عیراقی داپۆشراوە .

نهۆمی خوارەوەی موزەخانەكە .. ؟

لە شەش هۆڵی هەمە جۆری خوارەوەیە .

١ ـ هۆڵی جلو بەرگی عیراقی كۆن .

٢ ـ هۆڵی چایخانەی میللی .

٣ ـ هۆڵی بادییە .

٤ ـ هۆڵی زەنكاوەكانو ئەو ناوچانەی كە لە دەوروبەریدایە .

٥ ـ هۆڵی بازاڕی میللی .

٦ باڵەخانەی میللی (خانووی بەغدادی دەگرێتەوە) .

كاتێك ئەوەی چاومان بەم هەمە جۆرە شتانە كەوت گەیشتینە قەناعەتێك ئەویش كە وا رەسەنایەتێكی گەورەمان لە نەریتو كەلەپووری میللیدا هەیەو مێژوومان پڕە لە جوانی كەلەپوورو دەستەبەرو ئەمریدا لە رێگەی جلو بەرگو ئامێرە سەرەتاییەكانو نەریتی عیراقی رەسەن كە بۆمان بە جێماوەتەوە . بەڵام دەربارەی جلو بەرگەكان هەر وەكو بینیمان دەكرێتە دوو بەشی سەرەكی .

١ ـ جلو بەرگی ناوچەی ناوەندیو خواروو .

٢ ـ جلو بەرگی ناوچەی سەروو كە جلو بەرگی پیاوانەو ژنانەی لادێو بادییەو شار دەگرێتەوە .

نهۆمی سەرەوە .. ؟

بریتییە لە سێ هۆڵ .

١ ـ هۆڵی سەرووی عیراق .

٢ ـ هۆڵی بنەماڵەی مەلیكی پێشوو .

هۆڵی یەكەم هەمە چەشنی عەبای پیاوانەو ژنانەی ئەم ناوچەیە دەگرێتەوە چ لە لادێو چ لە شار زیاد لەمەش چەند نموونەیەك لە پیشەسازییە دەستكردەكانی تێدایە وەكو بەرەو مافوور هەر وەها كۆمەڵێك لە سنووقی تایبەتی كە وا ئەو كەرەستەو ئامێرانەی تێدا پارێزراوە كە لە پیشەسازییە دەستكردەكان یا خود لە راو كردنو راونانو شەڕو چاندن بە كاریان دەهێنا .

هەر وەها چەند نموونەیەك لە ئامێری مۆسیقای میللی كە تابلۆو تامو چێژێكی عیراقی رەسەنی تێدا بەدی دەكرێ كە لە ئاهەنگە ئایینیو كەلەپوورییەكان بەكاریان دەهێنا ..... هتد .

بەڵام لە بارەی هۆڵی سەرووی عیراق كۆمەڵێك لە جلو بەرگی كوردیو توركمانیو گشت كەمایەتییەكان كە لە كوردوستانی خۆشەویست دەژین دەگرێتەوە . سەرەڕای ئەو جلو بەرگە تایبەتیانە كە لە ئاهەنگو شایی لە بەر دەكرێن ، هەر وەها جوانیو قەشەنگی جلو بەرگی ژنانەی ئەم ناوچەیە رامان دەكێشێ بە تایبەتی لای ژنە كوردەكانو توركمانەكان ، ئەمەش جیاوازی هەیە لە ناوچەیەك بۆ ناوچەیەكی تر یا لە گوندێك بۆ گوندێكی تر ، هەر وەها چەند خەزانێكی تایبەتی هەیە هەندێ پیشە سازی میللی ژنانەو پیاوانەو كۆمەڵێك لە ئامێر مۆسیقای كوردیو خشڵو زێڕی ژنانە كە هونەری میللی رەسەنی كوردی پێوە دیارە هەیە ، لە پاڵ ئەمەشدا كۆمەڵێك لە پیشە سازییە دارینو قوڕینەكانو ئەو پیشە سازییانەی كە لە رووەك دروستكراوە تێدایە .

هەر كەسێك لە ئێمە سەر لەم موزەخانەیە بدا خۆی لە بیر دەچێتەوەو جوانی هونەرو رەسەنایەتی مێژوومان رایدەكێشێ ، لەو بروایە دام سەر دانەكەی دوو بارە دەكاتەوە ، چونكە ئەم موزەخانەیە كردنەوەیەكی پرشنگدارە لە مێژووی عیراقی بیرۆزمانو هەمیشە زیاتر سەر لەم جۆرە موزەخانانە بدەین لە پارێزگاكانی مووسڵو بەسرەو سلێمانی لە بەر ئەوەی ئەو ناوچانە تایبەتییەتیو كار تێكردنی لە مێژووی عیراقی هونەرو كەلەپووری نەمرماندا هەیە .

نووسین : ذكریات محمد حسن
سمیره محمد علي : كردوویە بە كوردی

تروسكە

وێنە

چی وای كردوە ، بەفر ، ئەوەندە جوان بێ ..!
ماچی رۆژ ، یان گۆرانی باڵندەكان ؟!
شنەیەك، پەنجەرەی ماڵەكان بۆ تیشكی شینو
سەوزو سپیو ..وشەی‌شیعر دەخاتە
سەرپشت ..
ئەم وێنەیە ، وێنەی‌خەونێكە ، یادگارەكان
دە ئاخێتە ناخیمەوە...
ئەم وێنەیە ، وێنەی‌خاكمو .. وێنەی
خەونی خۆشەویستیو..وێنەی هەنگاوی
بەرەو رووناكی‌دەروا ..

چاپكراوی نوێ

رۆشنبیری نوێ

ژمارەی ٧٥ی گۆڤاری رۆشنبیری نوێ كە گۆڤارێكی گشتییەو دەزگای رۆشنبیریو بڵاو كردنەوەی كوردی دەری دەكا لەم دواییەدا دەرچوو ، ئەم ژمارەیە ، بە دوو وێنەی رەنگاورەنگی باوكی فەرماندە احمد حسن البكرو سەرۆكی تێكۆشەر صدام حسین رازاوەتەوە، لەگەڵ دەقیئەو وتارەی باوكی فەرماندە بە چۆنەیەوەری یانزەهەمی شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەمووزی مەزنەوە ئاراستە گەلی عیراقی كرد ، لە پاڵ چەندان باس‌و بەرهەمی رۆشنبیریو زانیاریو ئەدەبیدا . وەك :

ـ پێشخستنو گەشە كردنی ئەدەبو رۆشنبیری كوردی لە رەوتی شۆڕشدا ـ عبدالرزاق بیمار نووسیویەتی .

ـ روونكردنەوەیەكی وردیلە مامۆستا مسعود محمد نووسیویەتی .

ـ بارێزی لێكۆڵینەوەی زانستی بگرین ـ د. عبد الرحمن حاجی مارف نووسیویەتی لە گەڵ چەندان باسی تردا .

شۆڕشی ١٧ ـ ٣٠ تەمووزی مەزنو گۆشە دیاری كراوەكانی گۆڤارەكەو چەندان باس‌و نووسراوو بابەتی رۆشنبیری گشتیو ئەدەبی بەشی منداڵاندا .

بەیان

هەر وەها گۆڤاری «بەیان» ژمارەی ٥٦ نێ دەرچووە ، كە لەم ژمارەیە بیستو دوو هەزار دانە چاپ كراوەو دەقی رووداوی ئەو رۆژەی راسپاردەو ئاڵاكە درایە دەستی سەرۆكی تێكۆشەر صدام حسین بڵاو كراوەتەوە لە گەڵ رێپورتاجێكی فراوان دەربارەی دەستكەوتەكانی

روونكردنەوە

هەردوو بەرگی گۆڤاری ژمارە (٥٦) ی بەیان بەم جۆرەیە :

بەرگی‌یەكەم : دەسكردی (علي كمال) ی هونەرمەندە

دوابەرگ : دەسكردی (عمر چاوشین)ی هونەرمەندە داوای چاولێپۆشین لەم دوو برا هونەرمەندو لەخوێنەرانی ئازیز ئەكەین .

پەروەردە

هاوڕێیەتی لە ژیانی منالدا

منال ، بە شێوەیەكی گشتی ،ئارەزووی ئەوە ئەكاكەیاری لەگەڵ منالە هاوتەمەنەكانی خۆیا بكاو دۆستایەتیان لەگەڵ ببەستێ .. بە گەشەكردنی منالانو پێ‌گەیشتنیان ،زیاتر ئەم دیاردە كۆمەڵایەتییە روونو ئاشكرا ئەبێو زیاتر ئەم ئارەزووە لە دڵیاندا چەكەرە ئەكاو شێوەیەكی قوڵتر وەردەگرێ لەبەر ئەوەی هاوڕێیەتی نموونەیەكی گرنگی ئەو پەیوەندیانەیە كە لە ژیانی منالدا دەبزێ ، بۆما هەیە بیكەین بە رێگایەك بۆ ناسینو دەس نیشانكردنی جۆری كەسایەتی منال (شخصیه الطفل)و توانستە ئەقلییەكەی بۆ نموونە: منالە خاوەن توانستە ئەقلییە بەرزەكان ، كە زۆربەیان خاون كەسایەتی كۆمەڵایەتیین (شخصیه اجتماعیه) زیاتر هاموشۆیان لەگەڵ یەكتر توندو تۆڵ ئەبێ .. بەڵام ئەوانەی كە توانستی ئەقلییان مامناوەندیە ،هاوڕێیەتیان لەرێگەی رێكەوت (طریق الصدفه) دێتەدی .. كەچی ئەوانەی رادەیەكی نزمیان هەیە لەبیركردنەوە دەرك پێكردنو لێك دانەوەدا ، ئارەزووی ئەوە ئەكەن كە هاوڕێیەتی لەگەڵ ئەو منالانە ببەستن كە لەتەمەندا بچوكترن ، ئەگەر منالانی هاوسیفاتو هاوتەمەنی خۆیان نەدۆزیەوە .

وە ئەوەی لەسەر دایكانو باوكان پێویست ئەكرێ ئەوەیە كەشوێنی بەپەلە گەیشتنو ژرانی منالەكانیان بدۆزنەوە ، بۆ ئەوەی منداڵەكانیان تیایدا هەست بە ئارامو گوشادی بكەن .

بنیامین یوخنا

كۆڕێك بۆ فۆلكلۆری كوردی لە رواندوز

چەند رۆژێك لەمەوبەر ،كۆمەڵی هونەرو وێژەی كوردی ـ بەشی رواندز ، كۆڕێكی بۆمامۆستا عمر شیخ‌الله دەشتەكی رێكخست ، بابەتی كۆڕەكە دەربارەی فۆلكلۆری كوردی بوو .

باسەكەی مامۆستای دەشتەكی دوورو درێژ بووە دەربارەی زۆر لەلایەنەكانی فولكلور دواو ، دەربارەی لەبەك چوونی هەندێ دەقی فولكلوری لەنێوان گەلانی جیهاندا گەراندەوە بۆ هۆی لەیەكچوونی باری ژیانو كۆمەڵایەتیانو ، وتی : ئەو لەیەكچوونی بابەتە فولكلۆریانە ئەوە ناگەیەنێ كە ئەو میللەتانە لەیەكتریان وەرگرتوە .

هەروەها وتی : پێویستە بابەتی فولكلوری بەدەقو دۆخی خۆیەوە بگەینرێو ، بەباشیشی زانی كە ئەگەربێتو بژارێكی ئەو بابەتانە بكرێو ئەو وشانەیان كە ناشیرینی دەكات یان دەیانشێوێنێ .

لە دواییدا فولكلۆری كردە چەندبەشێكەوەو دەربارەیان دواو نموونەی بۆهەموویان هێنایەوە .

ئەوی شایانی باسبێ كۆڕەكە دوو سەعاتو نیوی خایاند ژمارەیەكی باشی خەڵكی ئەدەب دوستی شار تیا ئامادە بوو بوون‌لەسەروی هەموویانەوە لێپرسراوانی رێكخراوی حزبو دائیرەكان.

جیهانی منالان

چیرۆكی منالان

خانووبەرەی پەڕەیەكی سپی

لە سەر مێزێكی تەختە ، پێنج پێنووسی دەنگاوڕەنگ لە گەڵ پەڕەیەكی سپی ئەژیان . رۆژێك پێنوسە رەشەكە بە حەپەسساوی تەماشای پەرە سپییەكەی كردو پرسی :

ـ بۆچ دڵتەنگی ؟ .

پەرە سپییەكە وتی :

ـ من دڵم تەنگە ناتوانم ئەوەی بە ئاواتیمەوەم بیهێنمە دی .

پێنووسە رەشەكە وتی :

ـ ئاواتت بە چییە ؟ .

پەرە سپییەكە وتی :

ـ ئەمەوێ خانوویەكم دەسكەوێ ، باخچەیەكی تیا بێ .

هەر پێنج پێنوسەكان پەرە سپییەكەیان وت :

كەوتنە چرپە ، ئەمجا بەیەكەوە بە پەرە سپییەكەیان وت :

ـبڕیارمان ئەوەیە یارمەتت بدەین .

پێنوسە سوورەكە وێنەی خانوبەرەیەكی بچوكی لە سەر پەرە سپییەكە كێشا . پەرەكەش بە نا بە دڵی قیژاندی :

ـ ئاخر خانووبەرە ئەبێ دەرگاو پەنجەرەی بۆ بكرێ .

پێنوسە سەوزەكەش رێنەی دەرگاو پەنجە رەكانی ناخشاند ، پێنوسە رەشەكەش وێنەی قەلێكی كرد كە ئەفری ، دوكەڵكێشێكی كرد وەك هەوری رەش دوكەڵی ئەكێشا، پێنوسە شینەكەش ئاسمانێكی پاكژی نەخشاند ، پێنوسە زەردەكەش خۆرێكی رەوشەنی كرد ، پاشان پێنوسە سەوزەكە زەوی دەوروبەری خانووبەرەكەی بەگیاو درەخت داپۆشی .

كە پێنج پێنوسەكە لە ئەنجامی ئەو كارە ورد بوونەوە ، دلخۆش بوون ، بە پەرە سپییەكە وتی :

ـ وا خانووبەرەو باخچەكەت بە دەسهێنا .

پەرە سپییەكە وتی :

ـ من ئیستا پێویستم بە شتێك‌ماوە بەخێوم بكات .

بە گورجی پێنوسەكان وینەی سەگو پشیلەیەكیان كێشا . كە پشیلەكە چاوی بە سەگەكە كەوت ، ترساو هەڵات ، سەگەكەش بە وەڕین كەوتە دوی .

پێنج پێنوسەكە دایانە پێكەنین ، پەرە سپییەكەش دایە پێكەنین .

لەو وەختەدا كەرێك كە قبنی لێ ئەباری ، هاتو گوتی :

ـ ئەم زەنایە چییە ؟ ئێوە بوونە هۆی لە خەو كردنم ؟ .

كەرەكە بە سەرسامییەوە سەیری خانووبەرەكەی كرد، پاشان وتی :

ـ ئەم خانووبەرەیە چەند قەشەنگە ؟ . ئەیكەم بە مۆڵگای خۆم .

پەرە سپییەكە وتی :

ـ خانووبەرەی خۆمە .

هەر پێنج پێنوسەكەش وتیان :

ـ ئێمە ئەم خانووبەرەیەمان بۆ پەرە سپییەكەی ئاشنامان دروست كرد .

كەرەكە قسەوباسی پەرە سپیكەو پێنوسەكانی بە گوێدا نەچوو گوتی :

ـ خانووبەرەی خۆمەو تازە تیایدا ئەمۆڵم .

كەرەكە ویستی بچێتە خانووبەرەكەوە پێنوسەكانو پەرە سپییەكەو پشیلەو سەگەكەش كەوتنە راوێژ ، لە سەر ئەوە یەككەوتن كەرەكە دەركەن . لە ناكاو هەموو هەڵمەتیان بۆ كەرەكە برد . پێنوسەكان كەوتنە تێ سەرەواندنی ، پشیلەكەش پیایدا نووستا، سەگەكەش گەستی ، قەلەكەش دایە بەر دەنووك : كەرەكە بەم رووداوانە شڵەژا ، نركاندیو كەوتە جوتە وەشاندن . بەڵام باش قەیرێك ناچار هەڵات ،

حسین بەفرین كردویەتی بە كوردی

چیرۆكی كەروێشك و تانجی

رۆژێك كۆمەڵێك راوچی خۆیانو دووسێ تانجی ، پێش دەركەوتنی هەتاو چوون بۆ سەر شامیل بۆ راو باش گەڕانو هاتوو چوون راكە راكو ماندوو بوون كەروێشكێكیان بەدی كرد ، هەموو هەڵمەتیان بۆ برد كەروێشكیش لە تاو مردن دەستی كرد بە راكردن تانجییەكی كەللە زل ئۆق درێژو زەنك لە مل بەهەموو توانایەوە رای ئەكرو بە دوایەوە كەروێشكیش لەم كاتەدا ئاوڕێكی بۆ دواوە دا لە سەرخۆ بە تانجی ووت هەی لۆق درێژی نابووت بۆچی وا تەكان ئەدەی خۆت بۆ كێ ماندوو ئەكەی گوێم لێ بگرە پێت ئەڵێم هەرگیز بە تۆ ناگیرێم !

تانجییەكە سەری سوورما هۆشی لە سەریا نەما ووتی ئەوە چی ئەڵێی چۆن تۆ بە من ناگیرێی ! بۆ نازانی لۆقی من لە هی‌تۆدرێژترن كەروێشكیش ووتی چونكە تۆ دەستو پێت هی خەڵكە هەر بۆ خەڵكیش را ئەكەی خۆت ماندوو رسوا ئەكەی بەڵام من تەنیا بۆ خۆم تیژ را ئەكەمو ئەرۆم ئەوەی دار دەستی خەڵكە لای هەمو كەس پی كەڵكە

محمد حمه باقی

هاوڕێیانی گۆشە

محمد ناجی

میسون علي

Institut Kurde de Paris

دەزگـای رۆشنبیری‌وبلاوکردنەوەی کـوردی
شەقـامی « الجمهورية »
مەیدانـی الخلانـی
تەلەفۆن ٨٨٧٥٧٩٥/ەخەت
هاوکاری رۆژنامەیەکـی هەفتانەیـیـە
سالی ١٩٧٠ دامـەزراوە
٨ لاپەرە ٢٥ فلسە

هاوکاری

« التضامن »

ئێمە ، بەکورتی ،عیراقی سەربەخۆی رزگاربـووی سوشیالیستی‌مان دەوێ ،ئێمەئاوەهامان دەوێ ، دەمانەوێ دەوڵەتێکی بێ‌لایەن بێ ، بـەومانەیە کە دەبێ ـ بـەلای جەماوەردا بشکێنی دژی‌جەوسێنەرەکانی‌و لایەنگیری هێزی راست بێ دژی هێزی‌چەوت ولایەنگیری هەڵوێستی راست بێ دژی هەڵوێستـی‌هەڵەو هەمیشەو بێ‌پسانەوە بەلای دوژمنایەتی‌کردنـی ئیمپریالیزم دابشکێنێ ..
سەرۆکی فەرمانە
صدام حسین

سەرنووسەر سعاد ادیب
● دووشەممە ١٧ی ئەیلول ١٩٧٩ ژمارە ٤٩٢ ●
● الاثنين ١٧ ايلول ١٩٧٩ العدد ٤٩٢ ●

سەرۆکی فەرمانده سەرۆکایەتی کۆبوونەوەیەکی فراوانی ئەنجومەنی وەزیران دەکا

باسکردنی مەسەلەکانی نەخشەکێشان‌و پەرەسەندن‌و هەندێ یاساوو شوێن

بەڕێز سەرۆك صدام حسین رۆژی‌شەممەی‌رابوردوو لە هۆڵی کۆبوونەوەکان لـە ئەنجومەنی نیشتمانی سەرۆکایەتـی کۆبوونەوەیەکـی‌فراوانی ئەنجومەنـی‌وەزیرانی کـردووە ، لە کۆبوونەوەکەدا لەهەندێ لەو مەسەلانەکۆلراوەتەوە کە لـە بەرنامەی کـاری ئەنجومەندان .

لە کۆبوونەوەکەدا بەرێزان‌عزة ابراهیم جێگـری سەرۆکی ئەنجومەنـی‌سەرکردایەتی شۆڕش‌و طە محی‌الدیـن معروف‌جێگری سەرەك کۆمـارو طە یاسین رمضان ئەندامـی‌ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش جێگری یەکەمینـی‌سەرەك وەزیران ئـامادە بوون .

هەروەك لە کۆبوونەوەکەدا ژمارەیەك لە بەرێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتـی شۆڕش‌و وەزیران ئامادە بوون لەگەڵ هەندێك لە پسپۆرانی دایەرەو دەزگا جۆربـە جۆرەکان .. ئەنجومەن لـە کۆبونەوەکەیدا کە چـوار سەعات‌و نیوی خایاند لـە گەلێ مەسەلە کۆلیوەتەوە کە پەیوەندیـان هەیە بـە نەخشەکێشان‌و پەرەپێدانـی سەرجەمی پرۆژەکانـی دەوڵەتەوەو شێوەی جێ‌بەجێ‌ـ کردنیان سەرەڕای لێکۆلینەوە لە ژمارەیەك سێ و جـۆری یاسا کـە لەوەزارەت‌و دایەرەکانی دەوڵەت‌ـدا پەیڕەویان دەکرێ .

لە نامەکەی سەرۆکی فەرمانده صدام‌حسین‌دا بۆ سـەرۆکی کۆماری مۆزەمبیق ئەوەی تێـدا دوپات دەکاتەوە ..

دەورێکی کاریگەرتان هـەبوو لە دەرخستنی راستی‌وهێنانەکایەی دۆخێکی لەبار بۆ چارەسەرکردنی زۆرکاروبار وگیروگرفت

بەرێز سەرۆك صدام حسین‌ستایشی خۆی نیشـان داوە بەرامبەر ئەو دەورە کاریگەرەی‌سەرەك کۆماری مۆزەمبیقـی میللی بەرێز ساموڕا میشیل‌لە شەشەم کۆنگرەی بـەرزی ولاتانی بێلایەندا نواندویەتی بۆدەرخستنی راستی‌و هێنانەدی کایەی دۆخێکی لەبار بـۆ چارەسەر کرد نی ئـەو کاروبارو گیروگرفتانـەی‌خرابوونە خشتەی ئیشـی وکارەکانی کۆنگرەکەوە بـەتایبەتی مەسەلەی ئـەو تێکۆشانە عادیلانەیەی عەرەب‌بەرامبەر رێکەوتنە خیانەت‌ـ کاریکان دەیکات بەرێـزسەرۆك لە نامەیەکدا کە بـۆ سەرۆکی مۆزەمبیقی نـاردووەئەو بانکهیشتنە بۆ تـازە کردۆتەوە بۆ ئەوەی سەر لـەولات بدات بە مەبەستی پتەو کردنی پەیوەندی دۆستایەتی لەنێوان هەردوو ولات‌دا وە بۆ گەیشتنە رێگەیەکی ئەوتۆ کـەهاوکاریی عەرەب‌و ئەفەریقا بەهێزتر بکات‌و پشتگیریـی‌تێکۆشانی گەلان بکات لـە پێناوی سەربەخۆییدا .

ئەمەش تەواوی نامەیە . .
هاوڕێ سامۆرا موسـیـە میشیل سەرۆکی کۆمـاری مۆزەمبیقی میللی ـ مابۆتـۆـ ئەوهەڵە هەلێکی بە نرخ بـوو کە دۆخی شەشەم کۆنگـرەی کۆمەڵە دەوڵەتە بێلایەنەکان کە لە هاڤانا بەسترا هێنـایـە کایەوە بۆ ئەوەی بەشێوەیەکی راستەوخۆ ئێوە بناسین کـە ئەویش دڵپاکی‌و عەدالەتـی شۆرشێگرانەی ئێوەی بـۆ خستینە روو لە چارەسـەر کردنی مەسەلە سەرکێکانـی ئیشوکاری کۆنگرەکەدا ..
دەورێکی کاریگەرتان هەبوو لە دەرخستنی راسـتی‌و هێنانە کایەی دۆخێکی راستە‌ـ قینە بۆ چارەسەر کردنی ئەو ئیش‌و کارو گیروگرفتانـەی خرابوونە بەردەم کۆنگرەکـەوە بە تایبەتی ئەو تێکۆشانـە عەرەبی‌یەی ئاراستەی ئـەو رێکەوتنە خۆ بە دەستـەوە‌ـ دەریانە دەگرێت کە بەنـاوی رێکەوتنەکەی کامب دیڤـدو رێکەوتنە خۆ بەدەستـەوە دەری ناو دەبرێت کە بـە دوایـدا تـاوانبـار دەکرێن لە بـەر ئـەو مەترسی‌یە گەورانەی هەیانـە بۆ سەر بزووتنـەوەی رزگاریخوازی عـەرەبی‌و ئەفەریقی‌و خەباتی جیهانـی .
وەك رووکردنـە گفتوگۆکانمان لە هاڤانـاو دووبات کردنەوەی ئـەو بانگێشتنەی کردمانی‌بۆئـەوەی بێیتە دیدەنی عیراق ئێمـە هیوامان وایە کە بـە زووترین کات هەلێکی واتـان بۆ هەلکەوێت کە سەردانەکەتان بهێننەدی بۆ ئـەوەی گفتوگۆ زیاتر بکەین بـۆ پتەو کردنی پەیوەندی لـە نێوان ولات‌و هـەر دوو گەلەکانماندا وە گفتوگـۆ بکەین لە رێگایەکی ئەوتـۆدا زامنی پتەو کردنی هاوکاریـی عەرەب‌و ئەفەریقا وپشتگیریـی خەباتی گەلان بکات لـە پێناوی سەر بە خـۆی‌و سیادەتیدا وە بـۆ ئـەوەی دیسانەوە بۆ ئەوەی بێتـە هەلێك تا لە نزیکەوە نیشانەی شارستانیمان ببینن‌و بزانن کە گەلی عیراق لە رێگـای پێشکەوتن‌و هاوشانـی شارستانیدا تەقەلـلاو هەولێکی چۆن دەدات .
لە کاتێکدا چاودروانی پێکـ گەشتنتانم لە بەغدا داخوازیی تەندروستیەکی چاك بـۆ‌ـ ئێوەو گەشە کردن بۆ گـەلی مۆزمبیقی دۆست دەکەم .

صدام حسین
سەرۆکی ئەنجومەنـی سەرکردایەتـی شۆڕش
سەرۆك کـۆماری عیراق

لە بیرەوەری (٣٥) سـاڵەی پەیوەندی نێوان عیراق‌و یەکێتی سۆڤیاتدا ..

ستایش کردنی دەوری سەرۆك صدام حسین لە سەرخستنی کۆنگرەی بەرزی بێلایەنیدا

سـەر لە ئێوارەی رۆژی شەممەی رابوردوو کۆمەڵـەی دۆستایەتی عیراقی سۆڤیاتی لەهۆڵی ربات بەبۆنـەی تێپەڕبوونی ٣٥ ساڵ بەسەردامەزراندنی پـەیوەندی دبلۆماسی نێوان عیـراق‌و یەکێتی سۆڤیاتدا ئاهەنگیان گێڕاوە ..

لە ئاهەنگەکەدا ئەندامـی ئەنجومەنـی سەرکـردا‌ـ یەتـی شـۆڕش سەرۆکی یەکتی‌ی کۆمەڵـەی دۆستایەتی عیراقی لەگـەڵ گەلاندا بەرێز عبدالفتاح محمد امین‌و بەرێز سکرتێری گشتی‌ی یەکێتی‌یەکە عبدالستار حمد المعینی‌و سەرۆکی کۆمەڵـەی عیراق‌ـ سۆڤیاتی ناجح محمد خلیل‌و نوێنەری رێکخـراوە کارسازی‌و میللی‌یەکان‌و ئەناتولی تشمیر نیشنوف هەڵسوڕێنـەری ئیش‌وکاری باڵوێزخانـەی سۆڤیاتی لەبەغداو کۆمەڵێك لە هاوولاتیان بەشداربوون .
سەرۆکی کۆمەڵەکە بەرێـز ناجح محمد خلیل لە وتارێکـدا کە بەم بۆنەیەوە خوێندویەتەوە ستایش ئەو پەیوەندیـەی کردووە کە لەنێوان عیـراق‌و یەکێتی‌ی سۆڤیات‌دا هەیـە بەتایبەتی دوای شۆڕشی ١٧ی تەمموز بەسەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست.
لەو بارەیەوە وتوویەتی .. پەیوەندی نێوان عیـراق‌و یەکێتی‌ی سۆڤیات بەچاکـی چەسپاوە و لەمەیدانی سیاسی‌و ئابووریدا بەچاکـی گەشـەی کردووە و مـەودا یەکـی گەورەی هێناوەتە کایەوە لە دوای مۆرکردنی پـەیمانـی هاوکاری لە نێویاندا .
هەروەك بنکەیەکی‌مەبدەئیی‌و ستراتیژی هاوکاری‌کردنێکـی هاوبەشی لەنێوان هـەردوو ولاتی دۆستدا لەسـەر بنچینەی هاوشانی‌و دەسـت لە ئیش‌وکاری ناوخـۆی یەك وەرنەدان دامەزراندووە ئەمە لەلایەکەوە ، وە لە لایەکی تردوە تێکۆشـان دژی ئیمپریالیزم وزایونـیزم و رەگەزپەرستی وپشتگیریـی

بەڕوانە : ل : ٧

بریاری راگرتنی تـەقـە لـە ناوچەی رۆژهـەلاتـی بیروت‌دا

بیروت ـ١٣ـ رۆیتەر
ئەمڕو بریاری تەقـەراگرتن لە ناوچـەی رۆژهەلاتی بیروتدا لە نیوان‌هێزە یەمینیە ئەلقە لـە گوێکان‌وهەوولاتیانی ئەرمەنیدابلاو مۆتەوە ئەویشـ دوای شەرێکی صوێناوی کە لە نیوان‌هەردوولادا بۆ ماوەی سێ رۆژ بەردەوام بوو .

روادوێی بیروت ئـەو هەداشەی بلاو کردۆتەوە کـە ئەو رێگا سەرەکیەی دەچێت بۆ ناوچەی شەرەکە ئێستـا کراوەتەوە ئەویشـ دوای رێکەوتنی شەڕ راوەستان کە دوێنی هەواڵەکـەی بڵاو کراوەتەوە ئەو شـەڕی هێزەکانی کەتایب‌و ئەحراری یەمینی لە ناوچەی (نەبعـە) و (برج حمود) دا هەڵیـان گیرسانو‌بوو بۆە مایـەی کوشتنی ٣٥ کەس . هـێزە نیشتمانی پەروەرەکان لایەنـی یەمینێکانیان بە مایـە فیتنەی ئەو شەڕە تاوانبـار کردووە ، بۆ ئەوەی هـاوو لاتیانی ئەرمەن لە جێگاکانـی خۆیان بار بکەن ، ئەویش بە هۆی ئەوەوە کە بە درێژایـی شەڕی ناو خۆی لبنـان ئەو تاقمە هەڵوێستێکـی بێلایەنیان هەبووە .
هێزە یەمینێکان بە درێژایی چوار ساڵی رابـوردوو زۆریان لە ئەرمەنیکان دەکرد بۆ ئەوەی واز لە بێلایەنی بهێنن‌و بێنە ریزی ئەمانەوە .

عەرفـات دەچێتـە جـزایر

مۆنت‌کارلو ـ ١٥ـئا.د.ع
پاش نیوەڕوی ئەمـرۆ سەرۆکی رێکخراوی رزگـار‌ـ یحوازی فەلەستین بەرێـز یاسر عەرەفات گـەیشتۆتـە جەزایر دوای ئـەوەی بەکردنەوەی بارەگـای رێکخراوی فەلەستین لـە مەدرید کۆتایی سەردانەکـەی ئیسپانیای هێنا دەنگوباسـی وایە کە لەوانـەیە دوای جەزایر بچێت بۆ ربات بـۆ ناکوبی‌کردنی نێوان جـەزایرو مەغریب .

چین داوای یارمەتـی لەرێکخراوی ولاتان دەکات

رۆژی چوارشەممـەی رابوردوو بۆ یەکەمین‌جار لـە مێژوویدا داوای یارمەتی لـە رێکخراوێکی ولاتان کـردووە بۆ نیشتەجێ کردنی دەیـان هەزار لە پەنابەران .

بەرپرسیاری کاروبـاری پەنابەرەکان لە لیژنەی نەتەوە یەك‌گوتۆکاندا وتوویەتـی .. وکالەتی پەنابەرەکانی سـەر بەرێکخراوی ولاتان ئێستاکـە خەریکی لێکۆلینەوەیە لـەو داوایەی چین کردوویەتـی سەبارەت ئەوەی کە پێویستی‌ی بە یارمەتیەکی ئەوتۆ هەیە بـۆ نیشتەجێ کردنی ١٠٠ هـەزار پەنابەر کە لە هندی چینیـەوە ڕویان کردۆتە چین .

---

١٠ هـەزار ئێرانی ولاتەکەیان بـە جـێ هێشـتـوە پارێزگاری کوردستان هێرشی بردۆتە سەر خلخالی

ئیران‌ـ١٥ـ ئا.د.ع
رۆژنامەی کاتی تاران ئەوەی‌بلاوکردۆتەوە کە لە ماوەی ئەم شەش مانگەی دواییەدا پتـر لە ١٠٠ هەزار ئیرانی ولاتـی خۆیانیان بەجێ‌هێشتووە کەئەوەش رووداوێکی سەیـرە لەوەدا دەردەکەوێت کە چینی‌ناوەندی ئیران بەجێ‌دەهێلن . لە وتارێکی ئەمڕویدا رۆژنامەکەئەوەی روون .

کردۆتەوە کە ئـەم کۆچ‌کردنە زیانێکی گەورە بـۆ ئابوری ئیران دروست دەکـات بەهۆی ئەوەوە کە ئەو چینـە شارەزاییەکی تەکنیکی چاکیان هەیە وەك پزیشـك‌و ئەندازیارو پسـپۆران‌و مامۆستایان کە لەتواناياندا هەیە بەشداریەکی تەواو بکەن لە بنیات‌نانەوەی ئێـراندا هەر لەم بارەیەوە نووسیوبەتـی ئەم..چینە لایەنگیری شۆرشیان گرتـووە بـەلام دوای شەشـ مانگ لـە کەوتنی شاگەرمی لایەنگیریە‌ـ کەی نەما،ئەویش دوای ئەوەی هەستی بەتەنگوچەلەمـەی ئابووری‌کرد کە خۆی لـە گرانی‌و بێ‌کاریدا دەنوێنێت .
رۆژنامەکە نووسیویەتی .. دەلێت چەند هۆیەکی تریشـ هەیە کە بوونەتە مایـەی کۆچ‌کردنی ئەم چینە ، لـەو هۆیانە نەبوونی ئاسایشـی ناوخۆو مەترسی ئەوەی کـە بەرد بەرە ئەو سەربەستیەیـان نەمێنێ کە دوای شۆرشـ دەستیان کەوتووە وەیـا بنیەش کردنیان لەو سەربە‌ـ ستیانەی کە لەوەو بەر هەیان بوود وە لە لایەکی تـرەوە پارێزگاری کوردستان حەمـە رەشید شەکیبا بەتونـدی هێرشی بردۆتە سەر (سەرەك دادگای شۆرش) صـادق خلخالی کە بۆ ناوچـەکـە نێردراوە ، لەم بارەیـەوە وتوویەتی هیچ شتێك بەقەدەر ئەوە حوکمی لە سێدارەدانانـە خلخالی دەری‌کردون شۆرشی عەیب بار نەکردووە شەکیب لەو قسانەدا کە بـۆ رۆژنامەی کاتی تارانـی کردووە مەترسی خـۆی نیشان داوە لـەوەی کە ئەو

بڕوانە : ل : ٧

وەزیـری دەرەوە ئـەوە دووپات دەکاتەوە کـە رژێمـی میسـر لـەریـز دەرکـرا

سەر لە ئێوارەی رۆژی پێنج شەممەی رابـوردوو وەزیری دەرەوە دکتۆر سعدون‌حمادی گەرایەوە بۆ بەغـدا ئەویش دوای ئەوەی بـەسەرۆکایەتی وەفـدی عیراق چووبوو بۆ کۆنگرەی وەزیرانی‌دەرەوەی ولاتانی بێلایەن کـە پێش شەشەمین کۆنگـرەی‌بەرزی ولاتانی بێلایـەن لە هاڤانا بەسترا بوو .

دکتۆر حمادی بە ئاژانـسی دەنگوباسی عیراقی وتـوە .. کۆنگرەی بەرزی بێلایەن یەکەم موناسەبەی ناو ولاتان بـووە کە رێکەوتنی کامپ دیڤیـدی تێدا تاوانبار کراوە ئەویشـ دوای گۆنگری مسوڵمانان کە لە مانگی مایسی رابوردوودا لە شاری فاس لە مەغریـب گیرابوو .
دکتۆر حمادی هەروەهـا وتوویەتی .. بریاری تاوانبار کردنی ئەو رێکەوتنانە روون‌و ئاشکرا بووە کە ئەویش لـە رێگای خواستی ولاتانـەوە لە رسوا کردنی رێکەوتنەکان‌و لایەنە هاوبەشەکانـی دەر کەوتووە لە سەرو هەمـوو ئەوانەوە رژێمی سـادات‌و روون کردنەوەی ئەوە کـە جیهانی سێهەم دژی ئەو کارە خیانەت کاریەی سـادات‌و ـ ئەمەریکا زایونیزمـن
بەرێز وەزیـری دەرەوە ئەوەشی روون کردۆتەوە کـە بریاری تاوانبار کردنەکـە برێتی‌یە لە راگرتنی ئەندامێتی رژێمی میسر لە بزووتنەوەی بێلایەنیدا لە خشتـەی ئیشووکاری کۆنگرەو وەزیرانی دەرەوەی بزوتنەوەکە کـە بریارە لە هند بگیرێت .
هەروەها وتوویەتـی .. رژێمی سادات لـە ریـز ولاتان دوور خراوەتەوە لـە ئەنجامی هەڵوێستی خیانەت‌ـ کاریدا بەرامبەر نەتـەوەی عەرەب‌و دۆستەکانی ..
دکتۆر حمادی ستایشـی بەباننامەی کۆتایی کۆنگرەکەی کردووەو وتوویەتـی .. ئەو بەیاننامەیە وسیقەیەکـی گرنگە سەربەخۆیی بزووتنە‌ـ وەکە دەسەلمێنێت‌و پێناسـ ئەوەی دەخاتە روو کـە بزوتنەویەکی پێشکەوتنخوازی دژ بە ئیمپریالیزمـەو کۆنگرەکە هەلێکی چاك بـوو بۆ پتەو کردنی دۆستایەتی لە نێوان ولاتانـی عەرەب‌و ولاتانی ئەفەریقادا لە پێناوی ئەوەدا کە دوا رۆژ هاوکاری لە نێوانیاندا پتـەوو بەهێز بکەن بە شێوەیەکـی ئەوتۆ کە خزمەتی ئـەو مەسەلە چارەنوو سیانە بکات کە نەتەوەی عەرەبـی‌و میلەتانی ئەفەریقا بـەرەو روویان دەبێتەوە .

بەڕوانە : ل : ٧

هاوڕێ احمد جبریل گەیشتە بـەغـدا

لە نیوەشەوی شەممـەی رابوردوودا هاوڕێ احمـد جبریل ئەمینداری گشتی‌ی بەرەی میللی رزگـاری فەلەستین (سەرکردایەتـی گشتی‌ی) بەسەرۆکایەتـی وەفدێك گەیشتۆتە بەغـدا بەسەردانێك چەند رۆژێك دەخایەنێتە .

هاوڕێ جبریل بەئاژانسـی دەنگوباسی عیراقی راگەیاند‌ـ ووە کە زۆر خۆشحالە بـەم سەردانەی بەغدای‌و وتویەتی وەفدەکە لە گەڵ کاربەدەستان‌و هاورێیانی سەرکردایەتـی نەتەوەیی حزبی بەعسـی عەرەبی سۆشیالیستیـدا کۆدەبێتەوە بۆ ئـەوەی سەبارەت پەرەسـەندی هەلوێستەکانی مەیدانـی

بەڕوانە : ل : ٧

Institut kurde de Paris

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین سڵاوی لە جەماوەری کۆیە کردووە

هەفتەی ڕابوردو سڵاوی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە لایەن بەڕێز پارێزگاری هەولێرەوە گەیەنرا بە خەڵکی کۆیە بە ڕێز بهاءالدین احمد پارێزگاری هەولێر بە خەڵکی کۆیەی وتووە .

سەردانەکەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە پارێزگاکەمان لە پێشوی جەژنی رەمەزانداو بە یەک گەیشتنی بە رۆڵەکانی گەلەکەی پتر لە جێگایەک بوو بە مایەی ئەوەی سەرۆک بە روونی لە دۆخی ناوچەکە ئاگادار بێ لە گەڵ ئەو ئەنجامە ئیجابیانەی کە لەو بایەخەوە هاتونەتە کایەوە کە سەرکردایەتی حزب و شۆرش بە ناوچەکەیان داوە ..

ئنجا بە ڕێز پارێزگاری هەولێر بە دوورودرێژی باسی ئامۆژگاری یەکانی ئەمدوایەی سەرکۆماری بۆ کردون کە لە ئەنجومەنی وەزیراندا دەربارەی وەدی هێنانی پەیوەندی دیموکراتی یانەو داد پەروەریی کۆمەڵایەتی پێشکەشی کردون .

دانیشتوانی قەزای کۆیە دەریان بڕیوە کە پڕ بە دڵ سەرۆکی فەرماندە صدام حسین یان خۆش دەوێ و بایەخ و ڕێزیان لەو بڕیارە شۆرشگێڕانە ناوە کە ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش دەری کردن بە تایبەتی بڕیاری بەخشینی گشتی گیراوو حەپس کراوەکان و جاککردنی گوزەرانی هاوڵاتی یان و خەڵکی کۆیە بەڵێنیان داوە کە هەموو توانایەکیان بۆ خزمەت کردنی شۆرش و کاروانە سەرکەوتووەکەی بەخت بکەن .

لە کۆتاییدا بە ڕێز پارێزگاری هەولێر لە گەڵ قایمقام و کار بەدەستانی کۆیەدا باسی دۆخی نیش و کاری دایەرەکانی شارەکەیان کردووە بەڕێز پارێزگار دووپاتی کردۆتەمە کە پێویستە ئامۆژگاری یەکانی فەرماندە پەیرەو بکرێ .

ئا . د . ع

بۆ جێ بەجێ کردنی ئامۆژگاری راسپاردەکانی سەرۆکی فەرماندە

ڕێک و پێکترین و پاکترین شار خەڵات دەکرێ

بۆ جێ بەجێ کردنی راسپاردەو ئامۆژگاری یەکانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین رۆژی ١٢-٩ وەزارەتی حوکمی محەلی لە ژێر دروشمی « لە پێناوی ڕێک و پێک ترو پاکترینی شاردا » گرەوێ لە نێوان شارو پارێزگاکانی وڵاتدا رێکخستوە ...

بەڕێز عبدالفتاح محمدامین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و وەزیری حوکمی محەلی وتویە .. چەند هەڵمەتێکی هەرەوەزیی و کاری میللی لە پارێزگاو شارەکان بۆ ئەم مەبەستە ئەکرێ و رێکخراوە حزبی و پیشەیی و میللی یەکان تێیدا بەشدار دەبن .. ئەمەش بۆ بەرچاوخستنی سروشتی گەشت و گوزاری یانەو کەلەپوری شار یاخود پارێزگاکەو توانا خۆیەکی و دۆخە کۆمەڵایەتی یە کە یەتی .

● **لیژنەیەکی بەرز :**

بەڕێز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش روونی کردەوە کە لیژنەیەکی بەرز بە سەرۆکایەتی بەڕێز محب الدین کمال الدین جێگری وەزیری حوکمی محەلی و ئەندامێتی ئەمینداری پایتەخت و پارێزگاری ذیقارو سلێمانی و کەربەلا و ژمارەیەک لە بەڕێوەبەرە گشتی یەکانی وەزارەتی حوکمی محەلی و روشنبیری و راگەیاندو تەندروستی دامەزراوە ...

ئەم لیژنەیە خەڵات و دیاری دەدا بەو پارێزگایانەی کە لەم گرەوەدا سەردەکەون و خەڵاتەکانیش لە جەژنی تورباندا دابەش دەکرێن .

ئا . د . ع

شانازی کردن بە سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

قوتابیان ٢٠٤ خانوی نوێ یان بۆ ماڵە جوتیارەکان دروست کرد

هەفتەی رابوردوو بەڕێز هاوڕێ حکمة ابراهیم ئەندامی سەرکردایەتی هەرێمایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ، لێپرسراوی مەکتەبی ناوەندی قوتابی و لاوانی حزب گوندی « القدس لنا » ی لە ناوچەی الراشدیە کردەوە .

لە ئاهەنگی کردنەوەی گوندەکەدا کە ٤٠ هەزار قوتابی کوڕو کچ لە چوار چێوەی ئۆردووگای « القدس لنا » کە یەکێتی نیشتمانی قوتابیانی عێراق رێکی خستبو بەشدار ببوون . لەم ئاهەنگەدا بەڕێز عبدالفتاح محمد امین ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش و وەزیری حوکمی محەلی ی و ژمارەیەک لە وەزیرەکان و کاربەدەستە مەدەنی ی و سوپاییەکانی دەوڵەت ئامادە بوون .

وە لە نێو خۆپێشاندان و ئاهەنگ گێڕان و هوتاف کێشانی قوتابیانی ئۆردووگاکەدا هاوڕێ حکمة ابراهیم لە گەڵ سەرۆکی مەکتەبی راپەڕاندنی یەکێتی نیشتیمانی قوتابیانی عێراق و هاوڕێ هشام محمد ثامر فەرماندەی ئۆردەگا کەو ئەندامانی مەکتەبی راپەڕاندنی یەکێتی بە ناو گوندەکەدا گەڕان و ئەو تەقەللایەیان پەسند کرد کە قوتابیان بۆ جێ بەجێ کردنی ئەم ئامانجە داویانەو ئارەقی دڵسۆزی و بە وەفاییان بۆ شۆرش تێکەڵ بە گڵ و خۆڵی کاری هاوینەی قوتابیان کردووە ..

بەعسی ـ قودس هی خۆمانە ، دەستێک بنیات دەنێ و دەستێکیش چەک هەڵدەگرێ ، قوتابیان ٢٠٤ خانویان بە دیاری پێشکەش جوتیارەکان کرد ... دوای ئەمە هاوڕێ حکمة ابراهیم و بەڕێز وەزیرەکان و بانگهێشتن کراوەکان خۆ پیشاندانێکی قوتابیانیان بینی کە لە پێشەوە وێنەی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین و ئاڵاکانی شورشی عەرەب و کۆماری عێراق و دروشمی یەکێتی نیشتیمانی قوتابیانی عێراقیان هەڵگرتبو ،

ئا . د . ع

پێشرەوەکانی شەنگاروتەلەعفەروگوندە هاوچەرخەکان سڵاویان لە سەرۆکی فەرماندە صدام حسین و سەرکردایەتی حزب و شورش کرد

پێشرەوانی شەنگارو تەلەعفەرو گوندە هاوچەرخەکان سڵاویان لە سەرۆکی فەرماندە خەباتگێڕ صدام حسین و سەرکردایەتی حزب و شۆرش کردو بەڵێنیا نوێ کردوە کە هەموو هێزو توانایەکیان بخەنە کار بۆ پاراستنی دەسکەوتەجەماوەری یەکانی شورش و کاروانە هەمیشە بەرەوپێش چووەکەی ..

ئەمەش لەو بە یەک گەیشتنە فراوانەدا بوو کە لە نێوان هاوڕێ سعدی مهدی صالح سکرتێری سەرکردایەتی لقی نەینەوای حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست و ئەو پێشرەوانەدا بوو کە لە ئۆردووگای شەنگارو تەلەعفەردا بەشدار بوون . لەم دیدەنی یەدا هاوڕێ لێپرسراوی مەکتەبی قوتابیاو لاوانی پارێزگاکەو کاک صدیق محمد عبداللە سەرۆکی یەکێتی گشتی لاوانی عیراق لقی نەینەوا ئامادە بووون .

هاوڕێ سکرتێری سەرکردایەتی لقی نەینەوا داوای لە پێشرەوە بەشدار بووەکان کردوە کە پتر هوشیار بن و بە چەکی روشنبیری چەکدار بن و تیشک لە بیروباوەرەکانی حزبی فەرماندە وەربگرن و پەیوەندی یان لە گەڵ جەماوەر بەیتن بکەن و ئامانجی یەکگرتن و سەربەستی و سەرمەشقیان بێ و دروشمی « لاوی راست رێگای راستی شۆرشە » بنوێنن و بیخەنە پەیرەوی خۆیانەوە ...

هاوڕێ سکرتێری لقی نەینەوا سەرکردەکانی ئەم ئۆردوگایەی خەڵات کردون . ئەوی شایانی باسە شەش هەزار پێشرەو لەم ئۆردوگایانەدا بەشدار بوون .

ئا . د . ع

لەزانکۆی سلیمانی

ساڵی تازەی خوێندن دەستی پێ کردەوە

بەبۆنەی دەست پێ کردنی ساڵی خوێندنی نوێوە پێرێ رۆژی شەممەی رابوردوو کە ریککەوتی ١٥-٩-١٩٧٩ ی کرد چوار هەزارو ٥٣٤ خوێندکاری کوڕو کچ بۆ خوێندن روویان کردەوە هۆڵەکانی دەرس خوێندن لە کۆلیجەکانی زانکۆی سلیمانی دا .

دوکتۆر طارق رشاد عبداللە سەرۆکی زانکۆ رایگەیاند کە بۆ جێ بەجێ کردنی بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرش کە تایبەتی بوون بە بەخشینی گشتی حەپس کراوو حوکم دراوو هەڵاتوەکان ، خوێندکارە دەرکراوەکان گەڕێنراونەتەوە بۆ کۆلیجەکانیان لە زانکۆ . هەروەها لەزانکۆ بۆ پێشوازی کردنی خوێندکارانی نوێ لە پۆلی یەکەمی کۆلیجەکاندا کاروباری پێویست ئامادەو جێ بەجێ دەکرێت .

بڕیاریش وایە کە دوو هەزارو ٦٠ خوێندکاری کوڕو کچ بۆ خوێندنی ئەمساڵ لە کۆلیجەکانی زانکۆ وەربگیرێن جگە لە ٨٥ خوێندکار لەبەشی خوێندنی بەرز بۆ وەرگرتنی شەهادەی دیپلۆم و ماجستێر لە ئەندازیاریی و کشتوکاڵ و زانستدا .

ئا.د.ع

چەند پرۆژەیەکی نوێی خزمەت گوزاری لە پارێزگای هەولێر

ئەنجومەنی پارێزگای هەولێر هەفتەی رابوردوو چەند پرۆژەیەکی نوێی خزمەت گوزاری بە بەڵێندەرو قۆنتەرات چیەکان سپاردوە کە بە تێکڕایی ملیۆنێک ٢٢٧ هەزار و ٣٧٠ دیناریان تێدەچێت ..

ئەم پرۆژانەش کە ماوەی تەواوکردنیان بە ٥ تا ١٨ مانگ دیاری کراوە بریتین لە : پێنج قوتابخانەی ناوەندی و ئامادەیی کە لە ١٢ تا ٢٠ پۆلیان تێدابێ و لە مەڵبەندی پارێزگاکە بن و قیرتاوکردنی شەقامەکانی گوندی بەستورەو پیرزێن و سیبیران و هەنجیرۆک و کانی قرژاڵەو کلکین .

ئا . د . ع

دووەمین کۆنفرانسی نەهێشتنی نەخوێندەواری

بەغدا : ئا . د . ع .

لە بیستو چواری ئەممانگە دووەمین کۆنفرانسی نەهێشتنی نەخوێندەواری ئەبەسترێ کە ئەنجومەنی بەرزی هەڵمەتی سەرتاپاگیری نیشتیمانی نەهێشتنی نەخوێندەواری رێکی ئەخات .

کۆنفرانسە کەکە دوو رۆژ دەخایەنێ و لە راپۆرتێکی بەربڵاو دەکۆڵێتەوە کە تێیدا باسی نەخشەکانی ئەنجومەنی بەرزی هەڵمەتی سەرتاپاگیری نیشتیمانی نەهێشتنی نەخوێندەواری کراوە کە دەربارەی رادەی وەرگرتنی نەخوێندارانن چ ژن چ پیاو لەمەڵبەندەکاندا ... هەروەها باسی پێداویستی یەکانی دەزگای راپەراندن دەکات لە مەیدانەکانی سەرژمێریی و نەخشەکێشان و ڕێگاکانی فێرکردن و تەلەفزیۆنی پەروەردەیی و ئەو دەورەی لە وددیهێنانی ئامانجەکانی هەڵمەتەکەدا دەیگێڕێ .

لەم کۆنفرانسەدا بەڕێوەبەرە گشتی یەکانی پەروەردەی پارێزگاکان و بەڕێوەبەرەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری و نوێنەرانی رێکخراوە خاوەن پەیوەندی یەکانی وەزارەتی پەروەردە بەشداری دەکەن .

دیاری یەکانی سەرۆکی بەڕێز صدام حسین

بوێژوانەی سەرپەرشتی دروست کردنی دێیە هاوچەرخەکانیان کردووە

هەولێر ..ئا.د.ع ..

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین رێزی لە ٢٢١ لە ئەندامەکانی لیژنە لقی یەکان ناوەکە تەقەللایەکی لە رادە بەدەریان داوە بۆ سەرپەرشتی کردنی تەواوکردن و دروستکردنی گوندە هاوچەرخەکان و نیشتەجێ کردنی هاووڵاتیان تێیاندا لە پارێزگای هەولێر .

دیاری یەکانی سەرۆکی بەڕێز لە ئاهەنگێکدا کە لە هۆڵی ژووری بازرگانی هەولێر بۆ ئەم بۆنەیە سازکراوە ، لەلایەن بەڕێز بهاءالدین احمد پارێزگاری هەولێر و هاوڕێ علي حسین سکرتێری سەرکردایەتی لقی هەولێری حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیستەوە دابەش کراون ..

بەڕێز پارێزگاری هەولێر لە ئاهەنگەکەدا وتارێکی داوە تێدا وتویەتی ..

رێزلێنانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین لە ئێوە ویسام و خەڵاتی شەرەفەکە ئێمە هەموومان شانازی پێوە دەکەین و هانمان دەدات کە ئەوپەڕی تەقەللا بدەین بۆ جێ بەجێ کردنی بەرنامەکانی شۆرش لە هەموو مەیدانێکدا .

رێزلێنراوەکان بەڵێنیان بەسەرۆکی فەرماندە صدام حسین داوە کە هەموو وزەو توانایەکیان بۆ خزمەت کردنی کاروانی شۆرش و حزبە فەرماندەکەی حزبی بەعسی عەرەبی سوشیالیست تەرخان بکەن .

بۆ جێ بەجێ کردنی راسپاردەکانی سەرۆکی فەرماندە

واسیتە لە دەزگاکانی دەوڵەتدا قەدەغەیە ؛

پێویستە پشت بە بنەڕەتە مەوزوعی یەکان ببەسترێت

بۆ جێ بەجێ کردنی راسپاردەو ئامۆژگاری یەکانی سەرۆکی فەرماندە صدام حسین کە لە کۆبونەوەی ئەنجومەنی وەزیران رۆژی ٢٨-٨-١٩٧٩ خستبونیە بەرچاو ، مەکتەبی سکرتاریەت داوای لەگشت وەزارەتەکان کرد کە بە هەموو دایەرەو دەزگاو دامەزراوەکانیان رابگەیەنن کە هەموو جۆرە واسیتە یەک لە دەزگاکانی بەڕێوەبردندا قەدەغەیە بۆ راپەڕاندنی کاروباری هاووڵاتی یان دەبێ پشت بە بنەرەتە مەوزوعی یەکان بیبەسترێت و ئەمەش بە جۆرێک بێ کە دادپەروەیی لە هەموو مەیدانێکدا جێگیر بکات .

هەروەها داوای کردوە کە لە پەیوەندی نێوان سەرۆک و ئەندامانی دایەرەکاندا پەیوەندی مرۆڤ پەروەری یانە پەیڕەو بکرێ و هەڵس و کەوت کردن لە نێوانیاندا لە سەر چەند بنچینەیەکی زانستی یانە بێت کە ببێتە مایەی ئەوەی سەرۆک دایرەکان بتوانن بەگیانی برایانەو مرۆڤ پەروەرانە گیروگرفت و تەنگ و چەڵەمەی فەرمانبەرو کرێکارەکانیان چارە سەر بکەن و بەرژەوەندی گشتیشی لەبەرچاو بێت .

ئەم بڕیارەش بۆ گونجانە لەگەڵ رێبازە زانستی و سۆشیالیستی یەکەی دەوڵەتدا کە حزبی فەرماندە حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست سەرکردایەتی دەکات .

ئا . د . ع

رێزلێنانی ٢٠ مامۆستا لە مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

دکتور ناجح محمد خلیل نەقیبی مامۆستایانی عیراق بایەخی بەو تەقەللا لە رادەبەدەرەی داوە کە مامۆستایان لە پێناوی سەرخستنی هەڵمەتی نیشتیمانی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا داویانەو ئەیدەن .

بەڕێز نەقیبی مامۆستایان لەو ئاهەنگەدا کە هەفتەی رابوردوو لە هاوینە هەواری صلاح الدین گێڕدراو تێیدا (٣٠) مامۆستای مەڵبەندەکانی نەهێشتنی نەخوێندەواری ناوچەی ئۆتۆنۆمی رێزیان لی نرا وتی :

جەماوەری مامۆستایان کە ئوبالی بنەڕەتی ی و یەکەم دەوری لە جێ بەجێ کردنی هەڵمەتی نیشتمانی نەهێشتنی نەخوێندەواریدا هەیە توانیویەتی ئەنجامی سەرنج راکێش بەدی بهێنێ کە لە مەیدانی عەرەبی و جیهانیدا بایەخیان پێ دراوە . بەمەش راست و دروستی رەوت و کاروان و رێبازی شوشیمان دووپات کردەوە لە دروست کردنی مرۆڤ شۆرش و وەدی هێنانی گەشە کردنێکی سەرتاپاگیر لە گشت مەیدانەکاندا بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ..

ئەوی شایانی باسە نەقابەی ناوەندی ی مامۆستایان بە کار یەکخستن لە گەڵ مەکتەبی سکرتاریەتی ناوچەی ئۆتۆنۆمی بەرنامەیەکی روشنبیری و هونەری بۆ ئەو مامۆستایانە رێکخستن کە رێزیان لێ نراوەو بەرنامەکە لە ١٠ ی مانگی رابوردووەوە دەستی پێ کردو لە ١٥ ی مانگدا تەواو بوو .

ئا.د.ع

رابۆرتی ناوخۆ

بەکارخستنی تاقی کردنەوەییانەی بەشێکی نوێی بەرهەم هێنان لە کارگەی میوەخستنە قتووی دهۆک

دهۆک : ئا.د.ع :

هەفتەی ڕابوردوو بەشێکی نوێی بەرهەم هێنان لە کارگەی میوە خستنە ناو قتووی دهۆک بە شێوەیەکی تاقی کردنەوەییانە دەستی بەکار کردن کرد بۆ بەرهەم هێنانی گوشراوی میوەو مرەبا ....

ئەم بەشە نوێیە بەشێکی مام ناوەندی یە لە چاو بەشی دۆشاوی تەماتە کە بەشێکی سەرەکی بەرهەم هێنانی ئاوە تەماتەیە لە کارگەی ناوبراوداو کە لە بنەڕەتدا بۆ ئەوە دانرا کە ئەو تەماتەیەی لە پێداویستی زیاد ئەبێ بیخاتە ناو قتووەوە .

وزەی بەرهەم هێنانی ئەم بەشە نوێیە بەم شێوەیەی خوارەوەیە :ـ

١٢٠ تەن گوشراوی میوە .

١٥٠٠ تەن میوەی گوشراو .

١٠٠٠ تەن میوەی وشک کراوە

٦٠٠ تەن مرەبا ..

ئەم بەشە نوێیە بە دروستکردنی شەربەتی ترێ دەستی پێ کردوەو ئەنجامەکەش سەرکەوتووو بەرهەمەکەشی گەلێک نایاب بووە ...

رادەی جێ بەجێ کردنی نەخشەی بەرهەم هێنانی ساڵانەی کارگەکە لە دۆشاوی تەماتەدا ، لە نیوەی یەکەمی ئەمساڵدا ١١٥٪ بووە ...واتە وا بۆی رەنگ رێژ کرابوو کە دوو هەزارو ٥٣٠ تەن بێ بەڵام لەم راددەیە پتر بووەو گەیشتۆتە دوو هەزارو ٩٠١ تەن .

ئەوی شایانی باسە ساڵی ١٩٧٧ ئەم کارگەیە تەواو بوو دوو ملیون و ٢٥٠ هەزار دیناری تێ چوو نەخشەی بەرهەم هێنانەکەشی کە بۆی رەنگ رێژ کرابوو ساڵی سێ هەزارو ٦٠٠ تەن دۆشاوی تەماتە بوو .

دامەزراندنی ئەم کارگەیە لە پارێزگای دهۆک بۆ ئەوەبوو کە سود لەو تەماتەو میوە زۆرو زەبەندەیە وەربگیرێ کە لەم ناوچەیەدا دێتە بەرهەم و کە لە پێداویستی ناوچەکە پترەو بۆ ئەوەی نەگەنێ و لەناو نەچێ و بخرێتە ناو قتوەوە ..

دامەزراندنی ئەم کارگەیە جگە لەم لایەنەی سوودی تری هەبووەو بە دەیان کرێکار کاری تێدا دەکەن و تائێستا (٣) دەورەی مەشق پێ کردنیشی تێدا کراوەتەوە بۆ پێگەیاندنی کرێکاران و فێر کردن و شارەزا کردنیان .. یەکێک لەو گیروگرفتانەی دێنە رێگای کارگەکە کەمی و نەبوونی ئاوە .. بەڕێوەبەری کارگەکە لەم بارەیەوە دەڵێ : ئەگەر ئاوی پێویستمان دەستگیر ببێ دەتوانین هەموو تەماتەی ناوچەکە ڕەنیو بهێنین و بیخەینە قتووە .

ئەم کارگەیە لە سەعاتێکدا پێویستی بە ١٢١ مەتری موکەعەب ئاو هەیە کەچی لە ٣٠ تا ٤٠ مەتر موکەعەب بەولاوە دەستگیری نابێ .. ئیتر لەم ئاستەوە بڕیار دراوە کە مەکینەیەکی پاڵاوتنی ئاو لە نزیک ئەم کارگەیەو کارگەی قوماشی کوردیدا دابنرێ بۆ سوودو لێ وەرگرتنی لە لایەن هەردوو کارگەکەوە ..

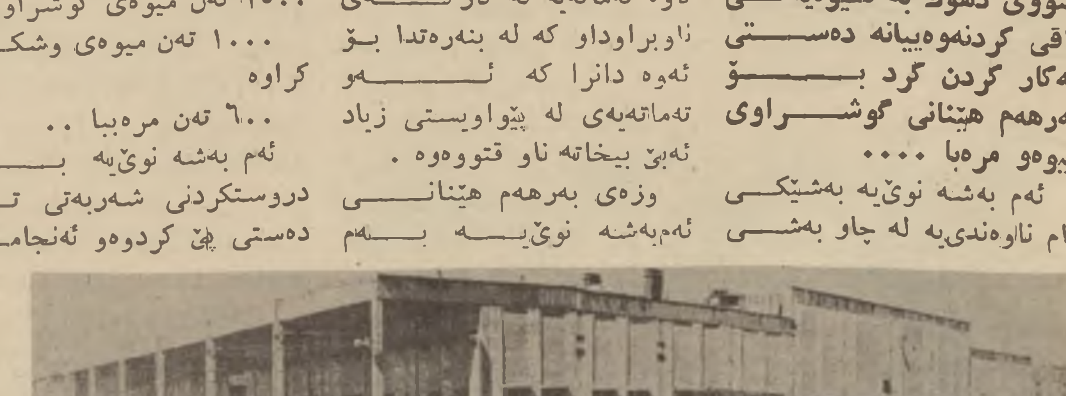

Institut kurde de Paris

لەسامانی ڕۆشنبیریەتی کەسیەوە

بۆدۆزینەوەی ڕاستیەکان

« ئومێد ئاشنا »

ئێمە لە گەڵ ئەو بڕوا بە خۆبون‌و خۆ بەشت زانینانە داین کە ئەنجامی هۆشیاری‌و ڕۆشنبیریەتی‌و شارەزاییە ، و لە خوێندنەوەو پشکنین‌و هەڵوێستی پتەوو شاعیرانەوە دێتە دی . من هەر لە زەوەوە ئەو نوسینانەم خۆش نەریستوە کە ئەیانەوێ دەورێکی – اصلاح –ی و لێکۆڵینەوەیەکی خاوەن ڕێ‌و شوێنی ئەکادیمیانە بن و خەڵکەکە فێر بکەن ئەمەیە مەرجی شیعر نوسین‌و ئەگەر بتەوێ ببی بە شاعیر ئاگات لەم خاڵانە بێت ؟! ئەمە قسەیەکی پوچە . ڕاستە شاعیر ڕێنمایی ئەکرێ بەڵام شاعیریەت ماکینەیەکی گەورە نی‌یە لەم سەرەوە بابەتی خاوی شیعری تێبکەیت و لەو سەرەوە شیعری جوان‌و شاعیری باش بێنێتە بەرهەم. هەروەها ئەوەش نی‌یە کە ڕەخنەگرو ڕۆشنبیرێك بێت کۆمەڵێ کۆبکاتەوە پەیمانیان بداتێ کە هەمویان ئەکات بەشاعیر !! جگە لەمانە شیعریش تەنها شیعر وتن نی‌یە – لاسایی کردنەوە نی‌یە. شیعر هەڵوێست‌و لەم سەردەمەشدا بەشێکە لە سیاسەت‌و کاروباری سەختی کۆمەڵایەتی . لە ناو بۆتەی ئەو دژواریانەی کۆمەڵدا قاڵ ئەبێت‌و پێ ئەگات . شاعیریەتی ئەوەندەی سۆزو هەڵچون‌و هەستی جوان پەرستیەوەك کۆمەڵێ مەرجی بنەرەتی شیعر لەهەمان کاتیشدا تێگەیشتنێکی زانستیانەیە لەباری واقیعی کۆمەڵ‌و خووە کۆمەڵایەتیەکان. دیراسەکردنی فەلسەفەو ڕێ‌و شوێنی ڕزگاری نەتەوەکان و بیری چینایەتیە بەکورتی – هەڵوێستێکی ئازایانەیە بەرامبەر هەموو جیهان . سەرەڕای ئەوەی کە توانای دەسەڵاتێکی هونەرمەندانەیە بۆ بەکار هێنانی کەرەسەکانی شیعرو مامەڵە پێ‌کردنیان .

بەلای منەوە شاعیری ئەمڕۆ تەنها بەهرەکەی خۆی و کۆمەڵێ دیوانی شیعری – شاعیرانی تر دادی نادات و ناتوانێ لە سەردەمەکەی خۆیدا دەرکەوێ‌و نمرەی بۆ دواڕۆژی خۆی مسۆگەر بکات . شاعیری ڕاستەقینەی ئەمڕۆ مرۆڤێکی کون‌و کەلەبەری یاسا سروشتیەکان‌و گۆڕانە ماتریالیەکان ئەبشکنێ‌و ئەوەندەی کە خۆی لە ژیانی دورئەگرێت دوو ئەوەندە بەژیان ئەبەخشێتەوە . مرۆڤێکی هونەرمەندە لە خەمەکانی خۆیدا دەتوێتەوە و زاتێکی جیاوازتر لەوەی دوێنێی لە خۆیدا ئەخولقێنێ – فروغی فەرەوخ زاد – کە ئافرەتێکی – لێهاتوی شاعیری فارس بوو لە باسی تاقی‌کردنەوەی شیعری خۆیدا بەم جۆرە .

ئەنوسێت : (تەنانەت دوای خوێندنەوەی – نیما – زۆر شیعری خراپم وتوە . پێویستم بەوە هەیە خۆم پێ‌بگەیەنم ئەم خۆپێ‌گەیاندنەش ڕۆژگارو وەختی خۆی ئەوێ .)(١) هەتا ئەڵێ (من گێل بووم بەڕاستی ، خۆم پەروەردەی فیکری نەکردوە ژیانو خوێندنەوەم ئەوەندە پەرت‌و بڵاوە ئەنجامەکەی بەوە شکاوەتەوە کە درەنگ بێدار بومەوە .)(٢)

ئەو – فروغ – ە زیرەکانە بۆ مەسەلەکە چوە . دوو خاڵی گرنگی دەست‌نیشان کردوە . یەکەم – ئەوەیە کە دان بەوەدا ئەنێت شیعری خراپی وتوەو چی بکات بۆ ئەوەی لەوەو دوای ژیانی بتوانێ شیعری باش بڵێ ! .

دووەم – پشت‌گوێ خستن‌و درەنگ بەپیرەوە چونی ڕێبازێکی فیکری کە پاڵپشتی تاقی‌کردنەوەو شاعیریەتی ئەو بێت . لەم ڕایەوە تەماشایەکی دەوروپشتی خۆم ئەکەم – عەشامات–ێك شاعیر ئەبینم‌و هەر یەکەیان لەوی تر زیاتر پەلەیەتی کە کۆمەڵێ شیعر لە چاپ بداو وەك شاعیر خەڵکی لەسەر شەقامەکان‌و لە کۆڕو مونأسەبەکاندا پەنجەی شاعیریەتی بۆ ڕاکێشن . من بەش بەحاڵی خۆم بەشتێکی خراپی نازانم لە هەریەك لەو جێگایانەدا پەنجە ڕاکێشم‌و خەڵکی تێبگەیەنم‌و بڵێم – بڕوانن ئەوە فلانە شاعیرە – بەڕاستی شاعیری چاکە – بەڵام بەیەك مەرج – ئەویش ئەوەیە بە یاسای بیری بەرزو هونەری ڕەسەن ئەو کەسە شاعیر بێت . بەو مەرجەی کە شیعرەکەیم بیست ئەو دەنگەی مامۆستا

– گۆران – لە گوێمدا بزرنگێتەوە کە ئەڵێت **(هەموو جۆشی دڵم – هەموو ئەشئەی کەللەم – هەموو ڕووناکی ژیانم – هەموو تین‌و گەرمایی دڵداریم بەدوو ڕۆژ لە قاڵبی هەڵبەستێکدا داڕشتبوو)(٣) .**

شیعر ئەگەر ئەو ئازارە خۆشە بێت خۆی بوون‌ونەمری خۆی ئەچەسپێنێ . خۆی بەرەنگاری چەرخەکانی داهاتوو ئەبێتەوە لەبەرامبەر یا ئەوەستێ . وەك شیعری – پۆشکین–ئەبێ کە مایاکۆفسکی ئەڵێت– پۆشکین بەرەنگاری هەموو چەرخەکان ئەبێتەوەو نەمرە ئەو شیعرە دەنگی تایبەتی شاعیرەکە خۆی ئەبێ لەسەرەتادا کە باسی شیعری ڕەسەن‌و مرۆڤی شاعیرمان کردو نمونەیەکمان بۆ هێنایەوە ئینجا ئەوەی بە خواست‌و مەبەستی ئێمە بێت‌و ئەو کەسە بێت کە ئەم ڕۆژگارە شیعری لێ‌چاوەڕوان ئەکات ئەبێ دەنگی تایبەتی خۆی هەبێت لە زۆر کۆڕو دانیشتنەکاندا وەك وتمان ئەڵێن – گۆران– دەنگی تایبەتی خۆی هەیە . دەنگی جەلال بەرزنجی – جیاوازە لە – شێرکۆ بێ‌کەس– ئەنوەر دەنگێکی تایبەتی هەیەو لە–سامی – جوێ ئەکرێتەوە بەم جۆرە ئەم واتای دەنگی تایبەتی‌یە هاتۆتە ناو ناوانەوە ..

بۆیە زۆر لەو برا شاعیرە تازە پێگەیشتوانە هەندێ جار ئەم واتایە بۆ خۆیان بەکار ئەهێنن‌و ئەڵێن – من دەنگی تایبەتی خۆمم – دەنگی من دەنگی کەسی تری تیا نی‌یە .من خۆم خۆمم‌و کە سێکی تر نیم – بەڵێ– ئەمە ڕەوای هەقمو شیاوە کە ئەو برایانە لە دوا ڕۆژی دوورو نزیکدا ببنە خاوەنی دەنگی خۆیان بەڵام ئایا ئەبن ؟! گرنگی باسەکەمان و مەبەستی سەرەکیمان ئەمەیە ئایا ئەبن ؟! هەموو ئەزانین لەو سەردەمەدا کە گۆڤاری گەلاوێژ بەردەوام دەر ئەچوو چەند شاعیر شیعری تیادا بڵاو ئەکردەوە . شان بە شانی ئەویش ڕۆژنامەی ڕۆژی نوێ لە پاشداو هیواو شەفەق‌و ژین‌و .. هتد، دەرئەچون کۆمەڵێکی زۆر لە شاعیران کە لە ژمارە نایەن بەشداری‌یان تیادا ئەکرد. بەڵام ئایا لەو شاعیرانە چەندیان مانەوەو چەندیان چونە دنیای لە بیرچونەوەوە.

ئەوانەی شاعیر بون مانەوەو بونی خۆیان سەلماند. ئەمەش لەبەر چی‌یە؟ بەڕای من یەکێ لە لایەنە گرنگەکانی ئەم دیاردەیە دەنگی تایبەتی ئەو شاعیرانە بوو . وەك – گۆران – پیرەمێرد–هەردی– دیلان – (ع.ح.ب) – دلدار– بێ‌کەس – و ئیتر ئاو ئاوو بێنەو دەست بشتۆ .

لەم سەردەمەشدا کە شاعیرمان لە ژمارە نایەن‌و شیعری باشمان زۆر کەم‌و دەگمەنە هەر بەهەمان شێوە چەرخ ئەڕوات‌و چەند کەسێك ئەمێننەوە کە شاعیر بن‌و ئەوانیش بەپەنجەی دەست ئەژمێررێن .

گەوابێ ئەوانە دەنگی تایبەتیان هەیەو گیانێکی تایبەتی شیعری لە بەرهەمەکانیاندا دروست ئەبێ پێی بناسرێنەوە . بەلای منەوە دەنگی تایبەتی بریتی‌یە لە هونەرێکی ئێستاتیکی کە بنج بەستە بە کێشەیەکی فیکریەوەو بتوانێ لە ژیانی ڕۆژانەی کە سانی ئەم جیهانەدا گۆڕانی نەوعی پێك بهێنێ‌و سەرسامی ببەخشێ کەفەر– هەنگێکی تایبەتی زمانی شیعری ئەو کەسە بێت . زمان زانینی گەلانی ترو شارەزایی‌یە لە ئەدەبی مرۆڤایەی جیهانیدا. بەستنەوەی دوێنێ‌یە بە – ئەمڕۆو داهاتووەو سود وەرگرتنە لە تاقی‌کردنەوە جۆر بە جۆرەکان کە لە کات جێگەی جیاوازدا پێك هاتبێ .

لەم سەردەمەدا کە دژایەتی هەردوو فەلسەفەی ماتریالی‌و ئایدیالی لە بوودان لایەن‌گرتن‌و بڕوا پێ‌هێنانی ڕیالیزمی–سۆشیالیستی لە کارە فیکری‌و هونەریەکاندا بۆ مسۆگەرکردن‌و زیاتر پێ‌گەیشتنی ڕادەی دەنگی تایبەتی یا لێشتێکی نمرەو هەوێنێکی پوختی لەبارە چونکە (لەم سەردەمەی ئێمەدا ڕیالیزمی سۆشیالیست ئاسۆی فراوانترە کاتەوە بۆ داهێنانی هونەری. بەهۆی ئەم قوتابخانەیەوە دەتوانرێ ژیان بەهەموو دیمەنە بەربڵاوەکانیەوە لە حاڵەتی پێشکەوتن‌و پەرەسەند نیانیشان بدرێت وە دەتوانری کێشە هەرەسەختەکانی چارەسەر بکرێت)(٤) ئەو کێشە سەختانەی لە دژواریە فیکری‌و هونەریەکانی ئەمڕۆدا دێنە پێشەوە چارەسەرکردنیان تەنها بەبەرەنگار بونەوەیەکی ئازایانەیە بەفەلسەفەیەکی نوێی پێشکەوتن خوازانە کە سەردەمێکی زۆرە ئاشکرا کراوەو لە سەرانسەری جیهاندا تاقی‌کردنەوە سەرکەوتوەکانی ئەو ڕێبازە شاراوە نین . لە ڕەوتی ئەو ڕێبازە فەلسەفیەدا دەنگی تایبەتی شاعیر پێك دێت‌و زۆر جارێك کەوتوە کە چەند شاعیرێك لە جیهاندا شیعرەکانیان لە پێناوی

بڕوانە : ل : ٧

لەبواری شەوچراکاندا

شیعری : شارل زیکوا

گۆڕینی : محمود.زامدار

بچکۆلەکان ..
چەند حەز ئەکەم ، گوێ بۆ دەنگی شیرینتان
بۆ زاقوزوقی ناسکتان ، شل بکەم
ئای ! چەند ئەڵهای بزە خەنینەی پاکی سەرلێوانتان ئەکەم
ئەی منالانی کازیوەی تازە

× ● ×

ئای ! کە گزنگی ئێوە چەند پرشنگدارو جوان ئەبێ
تاریکایی ئەخاتە نێو چاڵو
دڵی شەوگارە قورس‌و ڕژدەکان شەق‌ئەکات

× ● ×

فەراژیەکان .. کیژۆڵەکان
دەی لە پێناوی ئەفەریقیادا بجەنگن
داستانەکانی شەوەسەخت‌و ساختەکان بڕوخێنن
تا شەو بڕواو گزنگ دابێ‌و
خۆری بەختیاری لەدایك‌بێ
ئەبێ پێکرا ، کاربکەین‌و خەبات‌بگێڕین

× ● ×

تا ... منالانی سبەی ، وەکو ئێمە نازین
جیهانێکی جوانیان ئەبێ
کە پڕبێ لە ڕوناکی‌و دادو خۆشەویستی ..
تا ئەو ساتە پێکرا ، سترانی سەربەستی‌و داد ، دەبێژین
گەلە دلێرەکانیش ، بۆ ئێمە ، بۆ ئێوە
بۆوەچەی داهاتوو ، مۆسیقا ئەژەنن

× ● ×

فەراژیەکان .. کیژۆڵەکان
لەپێناوی گەیشتن بەئامانجدا
داواتان لێدەکەم ، تا بەرەو دوارۆژ ، تەکان‌بدەن
داوای کارو خەباتتان لێ دەکەم
لەپێناوی خولقاندنی ئادەمیزادی دوارۆژو
درکاندنی را و نهێنیەکان ..
لەپێناوی کردنی قوڕەسوورەکان بە ڕشتەی مرواری

× ● ×

سەرنج

ئەم شاعیرە دلگەرمە ، سالی ١٩٣٧و لەشاری (ئەبیدگان)ی پایەختی ساحل انعاج لەدایك‌بووە .. تا ئێستا دوو دیوانە شیعری لە ژێر ناوی (کارەساتی شاکوا)و (دەنگی ئۆڤیموا) ی بەچاپ ڕەساندوە .. ئیقاعی شیعرکانی هەرچەندەیش سادەن ، بەڵام زۆر قووڵ‌و مرۆڤانەن‌و ڕەنگی هیواو پاشەڕۆژی منالانی جیهان ، نەخوازەلامنالانی ئەفەریقیا ئەڕێژن ..

دیوانە تازەکەی وەلی

بەشی یەکەم

لەم ڕۆژانەدا ، لەسەر ئەرکی « شێخ ئەنوەر » خاوەنی کتێبخانەی « شانۆ » لە سلێمانی ، چاپی دووەمی وەرگێڕانەکەی کاك «ڕازی » دیوانی « وەلی دێوانە » کەوتە بەردەستی خوێنەواران ..

شایانی باسە ، ئەمە چوارەمین جارە ، دیوانی وەلی دیوانە لەچاپ‌بدرێت ، بۆ یەکەمین جار کاك مەحمود خاکی ، لە ساڵی « ١٩٧٠ »دا ، لەگەڵ هەندێ لە وەرگێڕانەکەی پیرەمێردی نەمرو شێوە هەورامی‌یەکەی شیعرەکانی ، وەلی دیوانەی کۆکردەوە و لەچاپی‌دان ، هەرچەندە خاکی ، کارێکی پیرۆزو بەنرخی ئەنجام‌داو یەکەم کەس بوو کە دەست‌پێش‌کەری‌کرد لەم بوارەدا ، بێ‌گومان شایانی سوپاس‌و نەوازشە بەڵام کارەکەی لە هەڵەو کەم‌و کورتی خاڵی نەبوو ، هەرچۆنێ‌بێ ئەم ، بناغەی کارەکەی داڕشت .. پاش ئەمیش بۆ دووەمین جار ، کاك عوسمان هەورامی، ثوانی ئەسڵی هۆنراوەکانی وەلی دیوانە لەچەند سەرچاوەیەکی باوەڕپێکراوەوە، ساغ‌بکاتەوە کە دوو ئەوەندەی جاری یەکەم ئەبوو ، لەبەرگێك‌دا کۆی‌کردەوەو کۆڕی زانیاری کورد لە ساڵی « ١٩٧٦ »دا ، لەگەڵ سەرگوزەشتەو بەسەرهاتی ژیانی وەلی دیوانەدا بڵاوی‌کردەوە .

دوای بڵاوبوونەوەی چاپەکەی کاك عوسمان هەورامی ، گەلێ نووسین‌و دەمەتەقێ لەبارەی ژیان‌و بەسەرهاتی ئەم شاعیرەوە ، لە گۆڤارو ڕۆژنامەکان‌دا ئەنجام‌درا .

هەرچۆنێ‌بێ ئێمە لێرەدا ، دەرگای ئەم باسە ناخەینەوە سەرپشت‌و لێی نادوێین تەنها ئەمەوێ لە چاپە تازەکەی ئەم دوایی‌یەی ، دیوانی وەلی دێوانەکەی کاك ڕازی بدوێم‌و چەپکێك تیشکی سەرنج بخەمە سەر چەند لایەنێکی‌و ناتەواوی‌یەکانی دەست‌نیشان–بکەم ..

پێشەکی پێویستە بووترێت کە ، کاك ڕازی هەر لەدوای بڵاوبوونەوەی ، ئەسڵی شیعرەکانی وەلی دێوانە ، لە لایەن کاك عوسمان هەورامی‌یەوە ، هاتووە دەقی ئەم شیعرانەی لە شێوەی هەورامی‌یەوە گردووە بە شێوەی سلێمانی‌و تائێستاش دووجاری لەچاپی داوەتەوە ، یەکەمجار لە ساڵی «١٩٧٧»داو ئەمساڵیش واتە ساڵی « ١٩٧٩ » دیسان لەچاپی دایەوەو کەچی وای داوەتە قەڵەم کە ئەمە چاپی دووەمی دیوانی وەلی دێوانەیە :

١ – بەڵام پێویست‌بوو لەسەر ئەم چاپەی دیوانی وەلی دێوانە بنووسرایە چاپی چوارەم نەك چاپی دووەم ، چونکە ئەمە چوارەمین جارە ئەم دیوانە چاپ‌دەکرێتەوەو وادبارە کاك ڕازی چاپی یەکەم‌و دووەمی « خاکی‌و هەورامی» پشت‌گوێ‌خستووەو بە نەبووی دانـاون ، ئەو ماندووبوون ، ئەو ماندووبوون و زەحمەتەی ئەوانیشی ، بە فیڕۆداوەو ئەڵێ « تەنها خۆم » ، لە کاتێکدا بە گوێرەی ئەوان ئەم ڕەنجێکی کەمی کێشاوەو وەکو هاتبێتە ، سەرخوانێکی ئامادەکراوایە . .

٢ هەروەها دەربارەی ژیان‌و بەسەرهاتی وەلی دیوانە، شتێکی زیاترێ لەو زانیاریانەی محمود خاکی‌و عوسمان هەورامی ، نەخستۆتە سەر لایەنە تاریکەکانی ژیانی ئەم شاعیرەمان‌و تا ئێستاش گومانی لە جۆری ژیانەکەو بەسەرهاتەکەی ئەکرێت‌و بەڵگەی زانستی‌و مێژوویمان بەدەستەوە نی‌یە‌و زانیاری‌یەکانی کاك محمود خاکی کاکی عوسمان هەورامیش گەلێ جیاوازی سەرەکی‌یان لە نێواندا هەیە .

من بەش بەحاڵی خۆم زیاتر زانیاری‌یەکانی کاك عوسمان هەورامی پەسەندئەکەم و بەڕاست‌تریان ئەزانم ، چونکە زیاتر ڕێیان تێ‌ئەچێ .. هەرچەندە ، وەکو مامۆستا محەمەد عەلی قەرەداغی(١) لەکاتی خۆی‌دا ووتبووی : ئەم جۆرە گێڕانەوەیە «داستانی بەسەرهاتی پاشاو کوڕە باشاکانمان بێرئەخاتەوەکە لەڕۆمان‌و ئەفسانەکان‌دا ئەیانگێڕنەوە » . مامۆستا « ڕازی »یش لە چاپەکەی خۆی‌دا ، زۆر پەیڕەوی(٢) کاك عوسمان هەورامی کردوەو، زانیاری لێ‌وەرگرتووە، هەندێ هەڵدی ئەویشی دووبارە کردۆتەوە کە لە دوای‌دا دەست‌نیشانیان ئەکەم ، هەروەها هەندێ لە زانیاری‌یەکانی کاك عوسمان هەورامی پێچەوانەشی کردۆتەوە .

٣ – ساڵی لەدایك‌بوونی وەلی دێوانە تا ئێستا بەسێ جۆر لێك‌دراوەتەوە .

کاك ڕازی لە چاپی یەکەمی وەلی‌دیوانەکەی خۆی‌دا (٣) ئەڵێ « لە ساڵی ١٩٧٤ی کۆچی لە شارەزوور هاتۆتە دنیاوەو گوایە لە کەشکۆڵێکی مامۆستا نەجمەدین مەلاوە ئەم زانیاری‌یەی وەرگرتووە ، ئەگەر وایە بۆچی ئەمجارە ، واتە لە چاپی دووەمدا ساڵی « ١١٨٠ »ی کۆچی بە ساڵی لەدایك‌بوونی وەلی دێوانە داناوە (بڕوانە لاپەڕە «١١») ئەبێ کاك ڕازی ئەم ساڵەی دوایی لە چ سەرچاوەیەکەوە، وەرگرتبێ‌و لەسەر چ بەڵگەیەکی زانستی‌و ڕاست ، ئەو مێژووەی مامۆستا نەجمەدین مەلای فەرامۆش کردبێ ، دانانی ساڵی لە دایك‌بوون هێندەئاسان نی‌یە ، پێویستی بەشی‌کردنەوەیەکی وورد هەیە ..

کاك ڕازی لە چاپی دووەمدا ساڵی کۆچی‌دوایی وەلی دێوانەی فەرامۆش‌کردووە ، ئەبوایە لەو سەرچاوەیەوە کە مێژووی لەدایك‌بوونەکەی وەرگرتووە ، مێژووی مردنەکەشی وەرگرتایە . ئەبێ ئەوەش بخەینە پێش‌چاو کە کاك محمود خاکی ڕاست‌بێ‌و هەڵەبێ لە چاپەکەی خۆی‌دا ساڵی « ١١٦٠ »ی کۆچی بۆ لە دایك‌بوون‌و ساڵی « ١٢١٣ »ی کۆچی ، بۆ کۆچی دوایی وەلی دیوانە داناوە .. بەڵام کاك عوسمان هەورامی خۆی لەم گێژاوە نەداوەو ساڵی لەدایك‌بوون‌و مردنی وەلی دیوانەی ، دەست‌نیشان نەکردوە .

هەرچۆنێ بێ ئەم زانیاریانە لە بارەی ساڵی ژیان‌و مردنەوە ، هەموویان بەمەزندە دانراون‌و ئەم گرێ‌کوێرانە تا ئێستا بە شێوەیەکی زانستی‌یانە ، ساغ‌نەکراونەتەوە .

٤ – لە بارەی خوێندەواری وەلی دێوانەوە ، دیسان کاك ڕازی هەمان هەڵەی کاك عوسمان هەورامی ، دووبارەکردۆتەوە .. کە گوایە « باوکی وەلی ڕووی‌کردە تەکیەو قوتابخانەی (شێخ مارفی نۆدێی) لە سلێمانی ، بەو هیوایەی مەلایەك بهێنێتە ناو هۆزەکەی خۆی – دێری (٢١) لاپەڕە (٩) – بەمەش وا دیارە » وێستویەکی وەلی ببێ بە خوێندەوار .

کاك ڕازیش لە کتێبەکەی‌دا ئەڵێ « باوکی وەلی خۆی گەیاندە شاری سلێمانی ، لەپاش هەوڵدان‌و ڕاسپاردنێکی زۆر .. فەقێیەکی لە مزگەوتەکان‌دا پەیداکردو بردی بۆ هۆزەکەی .. هتد – **دێری (٧) لاپەڕە «١٢»** لێرەدا ئەبێ ئەو ڕاستی‌یە ڕوون‌بکەینەوە ، چونکە بە پێی ئەو مێژووەبێ کە بۆ لەدایك بوونی وەلی دێوانە دانراوە ساڵانی (١١٦٠ ، ١١٨٠) کۆچی هەرکامێکیان بێ، هەتا ئەگەر دوا ساڵیشیابێ ، وەلی دیوانە تەمەنی لە ٢٠ساڵ زیاتربووە ، کە شاری سلێمانی دروست‌کراوە (واتە ساڵی ١٧٨٩ی زاینی) بێ‌گومان بە منداڵی فێری خوێندن ئەکرێ نەوەك بنە گەورەیی نەخوازەلا ، لای مەلای ئەو سەردەمەش .. پێویستە دەست نیشانی ئەم سەرنجە کە لە کاتی خۆی‌دا کاك محمد علی قەرداغی درکاندبووی(٤) .

لەکاتی خۆی‌دا : کاك (عوسمان هەرامی)یش ئەم هەڵەیەی خۆی لە ژمارە «٦١»ی حوزیرانی «١٩٧٧»ی گۆڤاری ڕۆشنبیری نوێ‌دا ڕاست‌کردەوە . کە گوایە (باوکی وەلی چوەتە تەکیەو قوتابخانەی (شێخ مارفی نۆدێی) لە « نۆدێ » نەوەك لە (سلێمانی ») بۆ ئەوەی مامۆستایەك پەیدابکا بۆ هۆزەکەی تا کوڕەکەشی فێرە خوێندن‌بێت ، ئەبوایە کاك ڕازی لە کاتی خۆی‌دا ئاگاداری ئەم هەڵەیەی مامۆستا عوسمان هەورامی بوایەو لەگەڵ ڕاست‌کردنەوەکەی ئەودا ئەمیش ، هەوڵی‌بدایە ئەم هەڵەیە دووبارە نەکاتەوە .

٥ – لە بارەی خوێندەواری « شەم »ەوە کاك ڕازی ، وای لە قەڵەم‌داوە کە باوکی شەم « مەلایەکی دەست‌نەکەوت پەنای بە کوێخا حەمە سوور برد کە شەمسەی کچی... بنێرێتە لای مەلا یوسۆ بخوێنێ » (واتە مەلاکەی وەلی دێوانە). **لاپەڕە « ١٣ » دێری « ١ » .**

لێرەوە واتە ، یەك مامۆستا دەرسی پێ‌ووتوون ، چوزەرەی دڵداری‌یان هەر لێرەدا چەکەرەی‌کردووە . . بە قسەکەی کاك ڕازی . بەڵام کاك عوسمان هەورامی وای‌داناوەکە ، هۆزەکەی ماڵی شەمیش مەلای تایبەتی خۆیان هەبووە ، ئەم لای مەلاکەی خۆیان فێری خوێندەواری بووەو «قورئانی تەواوکردوەو کەمێکیش شارەزاتی لە زمانی فارسی دابووە . – دێری «١٧ » لاپەڕە « ١٠ » چاپەکەی عوسمان هەورامی – .

ئەوە لەلایەك ، لە لایەکی تردوە لەبارەی چوزەرەی دڵداری‌یانەوە .. کاك عوسمان زیاتر مەسەلەکە ڕوون‌ئەکاتەتەوەو ئەڵێ « چێشتەنگاوێ ڕۆژێ لە ڕۆژەکانی زستانی گەرمیان‌بوو، وەلی تفەنگەکەی هەڵگرت‌و سواری ئەسپەکەی بوو ، بۆ ئاسکەڕاو ڕووی‌نا بۆ دەشتی شاکەڵ‌و شێروانە .. هتد – **دێری (١٧) لاپەڕە «١١»**. بە ڕێکەوت شەمسەی کچی قادر شیروان ئەبینێت کە لەگەڵ دەستە خوشکەکانیدا لەجل‌شتن ئەبن ، وەلی عاشقی ئەبێت ..

– سەردار فەتاح ئەمین –
سلێمانی

ئەفسانەی زستان

فاتح عزالدین عبدالله

باران ئەباری
لەو دیو چۆڕاوگەی گوێسەبانەوە ، چاو لە ڕێگات بووم .
هەموو ئەندامم ، تەڕبووی باران‌بوو .
باران ئەباری‌و گیان کەسیرە بووی ..
تۆفانی سەختی دەستی زستان‌بوو .
تۆیش نەئەهاتی‌و دەر نەئەکەوتی .
چاوانم ڕیشکەو پێشکەیان ئەکرد
کەسەم نەئەدی .
«– ئای کەی بێ خوایە
بۆو تۆزقاڵێ تین ، ببەخشێ بەگیان–»
دڵم نەئەسرەوت ، تاو ناتاوێکیش
خۆمم ئەدایە بەرتاوە باران
باران ئەباری‌و ئەبوە ڕەهێڵە
لەو دیو بێلایی خوڕەی بارانا دەهاتیە پێش‌چاو
وەك ئەوە وابوو بێی بەپیرمەوە .
بەڵام کە زانیت سەرتاپای سیمام تەڕبووی بارانە .
کە زانیت جەستەم ، وەك شەختەیەکی چلەی زستانە .
خێرا چەترکەت گرت بەرووتەوە لێم دوو ڕکەوتیەوە .
ئەوەك فرمێسکم بەسەر نیگاتا ڕابکاو تەڕبێ .
ئەوەك تۆیش وەك من بارانا وی بێ .
لە سیمای تەڕبووم ، لەنمەی چاوم دوور ئەکەوتیەوە .
لەناو باراندا نوقم ئەبوویت‌و.
وەك عومری جوانیم ، لە گلێنەمدا ، کاڵ‌دەبوویەوە .

Institut Kurde de Paris

گفتوگۆیەک لە گەڵ نووسەر محمد عبدالرحمن زەنگنە

محمد عبدالرحمن زەنگەنە یەکێکە لەو نووسەرە کوردانەی کە خۆیان بە نووسینی شانۆگەری کوردییەوە خەریک کردووەو ئومێدەوارین هەمیشە لە بەرهەمی ئەدەبیمان بێ بەش نەکاو لە نووسینەکانیدا بەردەوام بێ. چاوم پێ کەوتو حەزم کرد شتێک لە بارەی ژیانو ئاواتەکانی دوارۆژیەوە بزانمو چەند پرسیارێکم لێ کرد :-

پ١ : پێشەکی باسێکی ژیانی خوتمان بۆ بکە ؟

و : ناوم محمد عبدالرحمن زەنگەنەیە، لە ساڵی ١٩٤٠ دا لە شاری کەرکوک هاتووومەتە کۆتەی ئەم جیهانە جەنجاڵەوە، لە ساڵی ١٩٥٩ دا لە بەر هەندێ هۆ قوتابخانەم بە جێ هێشت و ئێستاش لە دابەرەیەکی دەوڵەتدا فەرمانبەرم.

ب٢ : وەکو نووسەرێک کەی دەستت داوەتە نووسینو یەکەمین نووسینەکانت چی بوون، پرۆژەکانی ئێستاو دوا ڕۆژت چین ؟ تا ئێستا چەند بەرهەمت چاپ کردووە.

و : هەر لە منالیمەوە ئارەزووی خوێندنەوەو زەوقی هونەریم هەبووە. لە هەرەتی لاویەوە دەستم بە نووسین کردووەبەڵام دەرفەتی بڵاو کردنەوەم بۆ نەرەخساوە، ئەوەی بە یادما بێتەوە ئەوەیە ساڵی ١٩٥٧ لە هەتاودا نووسینێکم لەبارەی ئافرەتەوە بڵاو کردەوەو لە ساڵی (١٩٧١) وە نووسینەکانم لە ڕۆژنامەی هاوکاریو بدایەیو (التآخی) و گۆڤاری بەیاندا بڵاو کراونەتەوە.

لە ساڵی ١٩٧١ دا بووم بە لێپرسراوی نووسینی تیپی مەشخەڵی نواندنی کەرکوک هەروا لەو ساڵەدا وەکو هونەر بەروەرێک بەشداری چەند شانۆگەرێکم کردووە.

شانۆ گەری -مان گرتن کە ساڵی ١٩٧٩ بڵاو کرایەوەو ئێستا چاپی دووەمی کەوتە بازارەوە، بەم زووانەیش مێژووی عەشیرەتی زەنگەنە دەکەوێتە ژێر چاپەوە، جگە لە کۆمەڵە چیرۆکێک بۆ منالان بە ناوی - (سەمای مەرگ) وە کە ئێستا ئامادەی لە چاپ دانە.

ب : شانۆ گەری - مان - گرتن - یەکێکە لە بەرهەمە هەرە باشەکانت .. ئایا دەتوانی باسێکی کورتمان لە بارەیەوە بۆ بکەی، چ تیپێک ئەم شانۆگەرییەی نواندووە.

و٣ : ئەوەی جێگای سەرسوورمانە لە ئەدەبی کوردیماندا کرێکار وەکو عونسرێکی کاریگەر هیچ دەورێکی نەبووەو بە هیچ کلوجێک جێگای ڕاستەقینەی خۆی نەدوزیوەتەوە چ بەشیعر، چ چیرۆکو چ شانۆگەری.

هەر لە بەر ئەوە ماوەیەکی زۆر بوو خولیای ئەوەم ئارەم کەوتبووە سەرو هەوڵی ئەوەم دەدا لایەرەیەکی تێکۆشانی چینی کرێکاری وڵاتەکەمان لە بەرهەمێکی هونەریدا زیندو بکەمەوەو لایەنێک لە مێژووی تێکۆشانی پڕ شکۆو شانازی ئەم چینە بەش خوراوە دەر بخەم، ئەوەی ڕاستی بێ ناتوانم باسی شانۆگەر - ی یەکەتان بۆ بکەم چونکە ئێستا لە بازاڕدایەو کەوتۆتە بەر دەستو دڵو دەروونی تامەزرۆ خوێنەری کورد، ئەوان خۆیان خاوەنی ڕاستەقینەی ئەو بەرهەمەن، خۆیان دەربارەی دەر برن. با هەڵی سەنگێنینو ڕای تا ئێستا هیچ تیپێک ئەم شانۆگەرییەی نەنواندووە چونکە هەموو ماوەی سێو چوار مانگە کەوتۆتە بازارەوە هونەرمەندانی کوردیش خاوەنی ئەو بەرهەمەن بۆیە خستنە سەر شانۆی یان نا، لە دەستی ئەواندایە.

پ٤ :لە (مان گرتن)دا چ ڕێبازێکی ئەدەبیت گرتۆتە بەرو کام چیرۆک نووس کاری تێ کردووی ؟

و٤ : ئێوە ناوی ڕێبازی ئەدەبی دەبەن، دەبێ منیش ئەوە بڵێم کە هەموو لە گەڵ یەکتردا هاو تەریبن چ ئەدەبی کوردی بێ یاخود ئەدەبی جیهان وەکو کلاسیک، ڕۆمانسیەت، واقیعیەت کە ئەویش دەکرێتە چەند بەشێکەوە، بە تایبەتی لە ئەدەبی کوردیدا دەکرێتە دوو بەسەوە ڕیالیزمی نەتەوەیی، ڕیالیزمی سوشیالیستی، ئەگەر چی بەرهەمێکی زۆر ئەوتۆمان نییە کە سەر بە ڕێبازی دووەم بێ، گۆران ی نەمر دامەزرێنەری ئەم ڕێبازە بووە لە ئەدەبەکەماندا شانۆگەری-مان گرتن ئەدەبێکی کرێکارانەیسە، زیاتر مەرعاتی تێکۆشانی ئەم چینە دەخاتە روو بەڕای خۆم دەدرێتە پاڵ ڕێبازی ڕیالیزمی سوشیالیستی چونکە چینی کرێکار بنیاتنەری کۆمەڵگای سوشیالیستییە. وا بزانم ڕەخنەگرەکانیش هەر وای ساغ دەکەنەوە.

لە باری مەسەلەی کار تێکردنیشەوە دەڵێم میخائیل شۆلۆخوفو جاک لەندەن زۆر کاریان تێ کردووم.

پ٥ ڕات بەرامبەر نووسەرە تازە پێ گەیشتووکان چییە ..؟.

ئەوەی ڕاست بێ نووسەری چاکمان هەیەو بووە وەکو گۆرانی شاعیرو هەردیو ساڵح دیلانو فایق بێکەس پیرە مێردو زۆر نووسەرو شاعیری تر کە توانیویانە بەرهەمەکانی خۆیان بکەنە هاوشانی ئەدەبی گەلانی دراوسێو دەورو پشت. جێگای داخە ئێستا بۆتە پاشا گەردانی لە ئەدەبی کوردیدا هەر کەسە دێتو دەست دەداتە قەڵەم دەبێتە شۆڕەسواری مەیدانی ئەدەبی کوردی، مەبەستم ئەو خاوەن بەهرانە نییە لە پاش ماندوو بوونو تێکۆشانێکی بێ وچان جێی خۆیان کردووەتەوە. بەڵکو مەبەستم بە تایبەتی ئەو نیمچە ڕۆشنبیرو خوێندەوارانەیە کە تەنها بۆ ئەوەی ناویان لێ بنرێ نووسەر هەزار ئەم لاوئەو لا دەکەن تا چەند دێڕێک بە زۆرە ملێ دروست دەکەن کە چی ئەو ئەدەبە خزمەتی گەلەکەمان ناکا.

1

بەبۆنەی میهرەجانی یەکەمی چیرۆکی کوردییەوە

بەرەو ڕۆژێکی چاکتر بۆ چیرۆکی کوردی

سلێمانی /صەباحی غالبی

ئەم مرۆڤە مەزنە لەبەرامبەریدا ئینسانی بچکۆلەش هەیە، زۆرانی فەو کرداریانو تێڕوانینیان بۆ جیهانی دەوروبەرو پەیوەندییە کۆمەلایەتییەکان وایان سەپاندووە لە پێکدادانێکی بێ بڕانەوەدا بن، ئەو هێنانو بردنە هەندێ جار ئەویانی سەر خستووەو هەندێ جاریش ئەمیان .. گرنگترین هەلومەرجی سەرکەوتن بۆ مەزنەکان، خۆو بەکتەر ناسینو سەرکردایەتیو بەرنامەوڕێکخستنە .. هتد،

هەر کاتێ بەو جۆرە ئەو بەری هاوکێشەکە دروست بووبێ ئەمبەریشی ئاکامێکی کاملی بە قەدەر بەری سەرەتاو بناتەی بە دەستەوە داوە. بەو جۆرە لە سەرجەم مەیدانەکانی ئەو گەردوونەدا کۆبونەوەی هۆکان - ئیجابی یا سەلبی - دەسکەوتو ئەنجامی بەرامبەری دەبەخشێ.

چەرخی ڕینسانس لە ئەوروپادا، مژدەی بە بانییەکی ڕەنگ هاوێژی بۆ مرۆڤایەتی خستە روو، بە دوایدا شۆڕشی پیشەسازی بەرپا بوو، پێداویستییەکانی ژیانی تەکنیکو شارستانییەت کارێکی وایان کرد شۆڕشو گۆڕانکاری لە مەیدانەکانی دیکەشدا بێنە کایەوە. ئەدەبو ڕووناکبیری بە دبوی جیانکاریدا بەشێکی گەورەی لەو هەڵگەڕانەوەیە بۆ خۆی دەست خست. ئەوە بە شێوەیەکی گشتیو فرە لایەنی بوو. بەڵام لە ئەدەبدا بە مانای ووشەو بە تەواوی شۆڕش بەرپا کرا. چونکە ئەگەر تا دوێنێ ئەدەب برێتی بووبێ لە شیعرو هەندێ چیرۆکی سوار چاکیو ئەفسانە. لەوە بە دواوە بەشێکی نوێ بە ناوی چیرۆکی هونەری لە دەوڵەتی ئەدەبو لە تەک شیعردا بووە برا بەشو خاوەن تاپۆ. دەیان نێوی گەش لە ئاسمانی ئەو بشکە نوێیەدا کەوتنە تیشک هاویشتنو دەردوشاندنەوە.

ئێمەی کوردیش وەک مەرجی ژیانمانو فەرەزییەتی مانەوەمان بە هۆی تێکەڵاوبمان لە گەڵ ئەدەبی تورکی لە سەرەتاداو ئەدەبی عەرەبیو ئینگلیزی لە ساڵانی جەنگی دووەم بە دواوە، ناوی چیرۆک کەوتە نێومانەوەو بانگی هاتنە وجودی رۆڵەیەکی بە ئەمەکو کاریگەری تازە لە ئەدەبی کوردیدا بەرز کرایەوە.

میللەتان لە مێژەوە گرنگی تەواویان بە هونەری چیرۆکو چیرۆکنووسان داوە، وەک سامانی نەتەوەییو ئەنجامی بیر کردنەوەی چیرۆکنووسە - کانیان لە دەیانو بگرە زێدەتریش لایەنەوە کۆلینەوەو توێژینەوەیان لە سەر کردووە، گەلێک باسوخواسی زانیارانەیان لێ هەڵێنجاوە کە بۆ مەشقی دوا ڕۆژو بە هەڵگرتن بۆ ئایندەیەکی چاکتر کەڵکیان لێ وەرگرتووەو ئیی وەر دەگرن.

تەمەنی زەمەنی چیرۆکی کوردی وا لە نیو سەدەی تێپەڕاند، بەڵام تەمەنی زەمەنی ڕەخنەی چیرۆک لە چارەکە چەرخێک پتر نابێ، وەک لەو دوو تەمەنەدا ئەم جووتە واتا چیرۆکو ڕەخنەی چیرۆک یەک ناگرنەوە لە تەمەنی دەست بە خۆ داهێنانو گەشەو هەڵچوونیشدا هاوشانو یەکەوە نین .... ئەوە دیاردەیە تا ئەندازەیەک لە هەوڵینو سەرەتادا شتێکی ئاسایییەو نابێتە مایەی خۆ خواردنەوەو بێ هیوایی.

بەڵام کاتێ لە سنووری دروستو ڕەوی مێژوو دەرچوو پێویستە مشووری بخورێو بە تەنگەوە بین. بەو ئاواتەی شتەکانو هەوڵی فرە لایەنیمان پاکیان لە بڵندیو پێگەیشتوویدا خۆیان

سیەنییێ بە هەوڵی دڵسۆزانەی یەکێتیی نووسەرانی کورد، بۆ یەکەم جار لە مێژووی ئەدەبیماندا مەهرەجانێکی فراوان بۆ چیرۆکی کوردی ساز دەکرێ، بۆ ئەو بەشە گرنگەی کە لە پێشکەوتنو ڕوونکردنەوەی زۆر دۆخی کۆلینەوەی ژیانی بیری سیاسیو ئابووریو ئەلسەفیو ... هتدی نەتەوەی کورددا بایەخی گەورەی هەیەو ئەوە دەهێنێ ئێجگار لەوە زیاتری بۆ بکرێ.

ئێستا بەر لە کۆبوونەوەکانی مەهرەجانەکەو دانیشتنەکانی گەلێک پرسیار بە مێشکدا دێن، ئایا ئەو چەند ڕۆژە کەمەی کە لە بەێ ڕۆژ پتر بووریو دەبێ لە کوێوە هەنگاو هەڵبگیرێ ؟ کێ هاو بەشی دەکاو چۆن لە یەکدی دەگەن ؟ ئەو پرسیارانەو زۆری لەو نموونانە دەگرین، کە هەر یەکەیان وەرامی خۆیان دەوێ.

پێش ئەوەی هەر کارێک بکرێ وا چاکە لە لایەن هەڵسوڕێنەرانو کار بەدەستانییەوە لە یەکەم هەڵدا بیر لە تەسەلی بکەنەوە، گشت تایبەتیو بابەتییەکانی بۆ ئامادە بکرێ، تا هەوڵو ئیشکردنەکان بێ هودە نەبن، ئێمە لە لایەن خۆمانەوە بۆ تێری ئەو مەهرەجانە وا چاوەڕوان دەکەین ئەمانە خوارەوە فەرامۆش نەکرێنو بەو پەڕی پەرۆشییەوە لە بەر چاوان بگیرێن.

خودی مەهرەجانەکەو ئەو دەیان چیرۆکنووسو ڕەخنەگرانە خۆی لە خۆیدا بۆ زیاتر دۆستایەتیو لە یەک نزیک بوونەوەیە تا بە تاسوقو موشتاقییەوە باوەڕ بگۆڕنەوەو گوێی دڵی بۆ ڕازونیازی یەکدی شل بکەن، ڕەخنەو پێشنیازی بەجێو زانستانە لە بارەی پێشکەوتنی هونەری چیرۆکو ڕەخنەوە بەسەند بکرێن.

دیارە ماوەی « ٥٥ » بەجاو پێنج ساڵەی ئەم بابەتە پێشکەوتن چ لە ناودرۆکو جەوهەرو چ لە فۆرمدا بەسەر چیرۆکدا هاتووە، بۆیە دەبێ کۆلینەوەو باسەکان لا لە گۆڕانو چوونە پێشەوەکانی بکەنەوە. هەڵوێستی فەلسەفی چیرۆکنووسەکان، تاوی چیرۆکی بێگانە لە سەر چیرۆکی کوردی، چیرۆکی وەرگێڕاو، چیرۆکنووسە وەرگێڕەکان، بابەتی ئازادیو چەوساندنەوەی مرۆڤ بە دەست مرۆڤەوە، جوتیار، کرێکار، ئافرەت، مرۆڤایەتی، خەباتی نێو کۆیی نێوان گەلان چۆن باسکراونو ئایا ڕووی ڕاستە قینەیان دەناسرێنەوە؟ ئایا قارەمانو کەسایەتی ئەوانەی دەوریان بینیوە لە گەڵ واقیعدا یەک دەگرنەوە ؟ زمانی چیرۆکو گەشە کردنی بە پێی قۆناغەکان تا چ پلەیەک لە ئاستی دەربڕینو جێبەجێ کردنی ئەرکەکاندا بووە ؟ ڕێبازەکانی چیرۆکی کوردیو ڕەسەنایەتیو مۆرکی تایبەتیانو جوداوازییان لە گەڵ ڕێبازەکانی چیرۆکی جیهانی. خاسیەتی چیرۆکی هەر قوتابخانەیەک چۆنە ؟ چیرۆکی ئێمە تا چ پلەیەک لە گەڵ پێشکەوتنەکانی سەردەمو ئاواتەکانماندا بەیان گرتۆتەوە ؟ ڕەخنەی چیرۆکی کوردی بە کوێ گەیشتووە ؟ مەنەلۆگ، دیالۆگ، شەپۆلی هۆش، تەداعی، گێڕانەوە، بە سەرهات، کات شوێن ... هتد چینو چەندە چیرۆکنووسەکان لە چیرۆکەکانیاندا کەڵکیان لێ وەرگرتوون ؟ دیاری کردنی یەکەم چیرۆکی کوردیو کەی بووە ؟ ئایا ڕۆمانمان هەیەو لە گەڵ باری ئێستای شارستانییەتیماندا دەگونجێ؟، چۆن جوداوازی چیرۆکی زۆر کورت، کورت، کورتە چیرۆک، سەر گوزەشتە، ڕۆمان دیاری دەکەین ؟ .. ئەوانەو زۆر باسی زیندوو دێنە پێشەوە کە بە زەحمەت دەتواندێ هیچ کامێکیان فەرامۆش بکرێ.

لە کۆتایی ئەو چەند وشەیەدا، بەو هیوایەی مەهرەجانەکە زۆر شت تکتار ڕازەکانی بەجێ بێنێو گەلێکی دیکەش بە دوادا بێ.

ئێمە لە ناخەوە سەرکەوتنی بە ئاوات دەخوازینو بە کاروانی چیرۆکنووسان لە سەرەتاوە تا ئەمڕۆ، هەموو ئەوانەی بۆ وشەی پیرۆزی کوردیو ئەدەبی خزمەتگوزاری نەتەوەو زەحمەتکێشان قەڵەمیان لە کاردا بووەو لە پێناوی سەرو بڵندیو ئاسودەیدا دەسووتێن ڕێزو سڵاومان پێشکەش دەکەین.

سڵاو لە کۆچ کردووەکان

... جەمیل صائیب، ئەحمەد موختار بەگی جاف، پیرە مێردی نەمر، موحەممەد عەلی کوردی، مەحموود ئەحمەد، ... هتد.

درود بۆ ئەوانەی لە مەیدواش بە وەفا داریو دڵسۆزییەوە بۆ ئەدەبی کوردی لە دایک دەبن.

ئاوەردانەوەیەکی دڵسۆزانە

ناوبەناو لە تەلەفزیۆنەوە لە پایەخت دەزگای گشتی کارەبا، ڕاگەیاندن بۆ هاوولاتیەکان بڵاو دەکاتەوە، کە لە ڕۆژێکا لە هەندێ گەڕەکدا بۆ ماوەی چەند سەعاتێک کارەبا دەکوژێتەوە بۆ چاککردنی هەندێ کەموکوڕیو ئەنجامیش بۆ ڕزگار کردنی هاوولاتیەکان لەو گیروگرفتانەی بە هۆی خەتە فنانەی بە هۆی خەتە کۆنەکانی کارەباوە توشیان دەبوو.

ئەم خزمەتە چاکەی دەزگای ناوبراو لە لایەن هەموو هاوولاتیانەوە بە خۆشییەوە پێشوازی دەکرێ، بەڵام خزمەتگوزاریەکەی ئەم دەزگایەو دەزگاکانی تری پەیوەندیدار بەم کاروبارانەوە، بە پێی ڕاسپاردەو ئەو نەخشەیەی کە حزبو شۆڕش دایان ناوە، نابێ تەنیا لە سنووری بەغدای پایتەختا بوەستێ چونکە شۆڕش، بە پێی بیروباوەڕو ڕێڕەوی پێشکەوتنخوازانەی تەقەللای ئەوە دەدا، خزمەتگوزاری ڕاستەقینە بۆ هاو وڵاتیان بەو شێوەیە بێ کە جیاوازی لە نێوان شوێنێکو شوێنێکی تردا نەهێڵێو هەموو هاوولاتیەک لە هەر شوێنێکی نیشتمانی عراقدا بێ هەموو پێداویستە گرنگەکانی ژیانی زامن بکرێ.

لە بەر ڕووناکی ئەم ڕێڕەوەی شۆڕشدا، کاری چالاکانە دەستی پێ کردوە بۆ ئەوەی پێویستی کارەباو ئاو بۆ هاوولاتیەکان لە هەموو پارێزگاکاندا بە گورجو گۆڵی ڕاپەڕێنرێ کەمتەر خەمی لە وەڵام دانەوەو بە تەنگەوە هاتنی هاوولاتیەکاندا نەکرێ.

لە پێناوی فراوان کردنی خزمەتگوزاری بۆ سوودی هاوڵاتیەکان

لە ناوچەی کوردستانی عراقداو لە سایەی ئەو بارودۆخە تازەیەی شۆڕشی ١٧-٣٠ تەموزی مەزن بۆ گەلی کوردمانی ڕەخساندووە، پێشکەش کردنی خزمەتگوزاری لەم بارەیەوە (زامنی ئاوو کارەبا) بۆ هاوولاتیەکان هەنگاوی پێشکەوتوی ناوە. هەرچەندە هێشتا هەندێ شاری ناوچەکە بە تایبەتی هەولێرو سلێمانی ڕووبەڕووی کێشەی کەم ئاوی، بەڵام وەنەبێ ئەم کێشەیە هەروا بەجێ هێڵرابێو چاوی لێ نوقێنرابێ بەڵکو نەخشەی پێویست دانراوە بۆ

بڕوانە : ل ٧

لە پێناوی پەرە پێدانی بەرهەمی کشتوکاڵدا :

کاری بەردەوام بۆ دروست کردنی چەند بەستێکی گەورە لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا

بێگومان، وەک لە ڕاسپاردەو ئامۆژگاریەکانی سەرکردایەتی حزبو شۆڕشدا هاتووە، کارکردن بۆ پەرە پێدانی بەرهەمی کشتوکاڵی لە وڵاتەکەمانا، یەکێکە لەو ئامانجە گرنگانەی دەبێ بەوردبینیو لێهاتویو دڵسۆزانە کاری بۆ بکرێو بەرهەمی کشتوکاڵی لەم وڵاتە بەپیتو بەرەکەتەی ئێمەدا بەسوودی لە سوودی گرنگ ترین سامانی وڵاتەکەمانی کەمتر نیە کە نەوتە.

بۆ بە دی هێنانی ئەم ئامانجە، لایەنە بەرپرسیارەکان چالاکانە کار دەکەن، بۆ زامن کردنی پێداویستەکانی بەرودان بە بەرهەمی کشتوکاڵی لە وڵاتەکەمانا.

ناوچەی کوردستانی عراق کە ئێستا لە سایەی ئۆتۆنۆمیدا لە گەشە سەندنی بەردەوامدایە، یەکێکە لە ناوچە بەپیتەکانی وڵاتەکەمان، بە تایبەتی لە ڕووی سامانی ئاوەوە کە ڕۆڵەکەی پێشکەوتنو زیاد کردنی بەرهەمی کشتوکاڵیە. لە بەر ئەوە ئێستا لەم ناوچەیەدا وەزارەتی ئاودێری خەریکی لێکۆڵینەوەو ئامادە کردنی نەخشەی دروست کردنی چەندان بەستی گەورەو بچوکە لە ناوچەکەدا، بێجگە لەو دوو بەستە گەورەیەی کە ئێستا هەن « بەستی دوکان » و «بەستی دەربەندیخان » لە پارێزگای سلێمانیدا.

● متمانە بە کادیری خۆیی :-

گرنگ ترین شت لەم هەنگاوە چاکەدا ئەوەیە کە نیاز وایە بەشێکی زۆری ئەم بەستانە لە ڕێگای ڕاپەڕاندنی ڕاستەوخۆوە جێبەجێ بکرێنو بە متمانەکردنە سەر توانای کادیری خۆیو بەڵێندەرە عێراقیەکان.

ئەوەش ئاشکرایە کە دروست کردنی ئەم بەستانە دەبنە هۆی دەست بە سەراگرتنی سامانی ئاوی وڵاتەکەمانو ئەم دەست بە سەراگرتنە کاری کردنو سوود لێ وەرگرتنی زیاتر زامن دەکاو ئەو ئاوەی لە لافاو زیاد دەبێ سەرەڕای پاراستنی شارەکانو دور خستنەوەیان لە ترسی لافاو ئەوا لە وەرزە کشتوکاڵیەکاندا بۆ کاروباری کشتوکاڵی بە کاردێنو بێجگە لە سوود لێ وەرگرتنی لە ڕووی دەست خستنی وزەی کارەباوەو پەرەدان بە زۆر کردنی بەرهەمی ماسیو دروست کردنی ناوچەی گەشتو سەیران.

● پڕۆژە گرنگەکان !

بێجگە لەو پڕۆژانەی کە لە شوێنەکانی تری وڵاتدا دەستیان دراوەتێ، لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیدا وەزارەتی ئاودێری خەریکی چەند پڕۆژەیەکی گرنگی ترە، لەمانە هەندێکیان لە ماوەی ساڵی داهاتودا کاریان تیا دەکرێو لە چوارچێوەی نەخشەی پێنج ساڵەی داهاتوداو کاروباری نەخشە دانانی ئەم پڕۆژانە لە تەواو بوندان.

پڕۆژەی بەستی دهوک لە پارێزگای دهۆکدا یەکێکە لەو پڕۆژە گەورانەی کە فراوانیەکەی دەگاتە (٥٢) بەنجاو دوو ملیون مەتر موکەعەب بۆ ئاودانی زەویزاری دەشتی سمێل بە باتنایی (١٥٠) سەدوو پەنجا هەزار دۆنم.

هەروەها پڕۆژەی بەستی بەخمە کە دەکەوێتە سەر ڕووباری زابی بچوک لە پارێزگای هەولێرو دهوک بە فراوانی (٨٫٣٠) ملیار مەتر موکەعەبو ئاوی پێویست بۆ ناوچە کشتوکاڵیەکانی نێوان هەردوو پارێزگاکە زامن دەکا.

دیسان بەستی (کەولۆس) ی ئاودێری بە فراوانی (٧٨) حەفتاو هەشت ملیۆن مەتر موکەعەب بۆ ئاودانی باتنایی زیاتر لە (٣٠) هەزار دۆنم زەویوزاری کشتوکاڵی لە ناوچەی دەشتی شارەزور.

Institut Kurde de Paris

کێشەی بڵاوکردنەوەی چاپەمەنی :

خوێنەری بەڕێز :

لە دەمێکەوە ، بەشی «هاوکاری‌و کۆمەڵانی خەڵك» نامەو سکاڵای زۆری لە هاو وڵاتیەکانەوە پێ دەگا ، دەربارەی مامەڵەی هەندێ خاوەن کتێبخانە لە گەڵ کڕیارەکاندا ، کتێب ، کەوتۆتەبەردەم سەواو مامەڵەی هەرزانو گرانو کێ زۆرتر بدات، ئەوە دەستی دەکەوێ‌و زۆر گیروگرفتی تر ، هەندێ لەو نامەو سکاڵایانەمان بڵاو کردەوە ، هەندێ لە برایانی خاوەن کتێبخانەکان نارەزاییان دەربڕی بەرامبەر گوناهبار کردنیان بە خوتوخۆڕایی ، بەڵام نامەو سکاڵا هەر بەردەوامە ، لە بەر ئەوە داوامان لە برای پ.هاوکاری کرد سەبارەت بەم کێشەیە گفتوگۆیەکی راستەو خۆ لە گەڵ خاوەن کتێبخانەکاندا بکا ، هەرچەند گفتوگۆکە سەرجەم لەو کێشەیە نادوێ بەڵام ئەوەی بەلای ئێمەوە پێویستی بە روون کردنەوە هەیە ئەم خاڵانەی خوارەوەیە :

یەکەم : خاوەن کتێبخانەکانیش رووبەڕووی گیروگرفت دەبن ، لەوانە باش دابەش نەکردنی چاپەمەنی کوردی بە پێی شوێن‌و جێگای پێویست ، ئەوەندەی پەیوەندی بە دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاو کردنەوەی کوردیەوە هەبێ فەرمان لە پلەی بەرزی لێپرسراویەوە دەر چوە بۆ «دار الوطنیە» کە بایەخی سەرەکی‌و باش دابەش کردن بە چاپکراوەکانی ئەم دەزگایە بدرێ .

دووەم : خاوەن کتێبخانەکان نەچوونەتە ژێر باری ئەو گیروگرفتەوی کە خوێنەر بەر چاوی دەخا ، هەرچەند یەکێکیان دەڵێ (زۆر راست نیە) بەڵام یەکێکیان دانی پیا دەنێ‌و دەڵێ گیروگرفتی گشتیەو چارەسەرە ریشی بە دەست نیشانی راستەو خۆدەبێ .

هاوکاری ـ لێکۆڵینەوەو هەمەرەنگ

خوێنەر چی دەڵێ و خاوەن کتێبخانە دەڵێن چی ؟!

● لەم ساڵانەی دواییدا ولەبەر گەلێ هۆی تایبەتی سیاسی‌و ئابوری‌و کۆمەڵایەتی لە هەموو سەرانسەری کوردستاندا جموجۆڵو چالاکیەکی گەورەو ئاشکرا تێکەڵ کاروانی بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی بووەو لە سەرانسەری وڵاتدا لاوانو گەنجان بەکوڕو کچو پیاو ژنەوە خوویان داوەتە کتێب خوێندنەوەو هامۆشۆ کردنی کتێبخانەکانو گەڕان بەدوای کتێبی کورد بداو ئامادە بوونی هەموو کۆڕە رۆشنبیریەکانو شارەو شار گەڕان بەدوای کورداو ئامادەبونیان لە ناحیەکانیەوە . ئامادەن زۆرترین کات دانیشن بۆ گفتوگۆو لێکۆڵینەوەی بابەتێکی رۆشنبیری .

● ئەم دیاردەیە ،دیاردەیەکی دڵخۆشکەرو مژدەیەکی خۆشە بۆ گەشانەوەو پەرەپێدانی بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی بەرەو ئاستێکی رووناکی گەشاو بەم سەردەمەی گەلی کورد کە هەموان ئەزانن لەم کاتانەدا لە هەموو شتا زیاتر پێویستی بە پێشکەوتن‌و گەشانەوەی کاروانی رۆشنبیریە ، چونکە گەشتن بەئاوات‌و خواستەکانی نەتەوە بەر لە هەموو شتا بە رۆشنبیری‌و گەشانەوەی گونجەی ئەدەبەو کەڵك‌و سودی ئەم بزوتنەوەیەی ئێستاش هیچ کەس ناتوانێ رادەو چۆنیەتیەی دیاری بکات ، چونکە وەکو لە پێشەوە باسمان کرد ئەم مەسەلەیە بەستراوە بە گەلێ هۆوە ، کە هەر یەکەیان لە سوچێکەوە کاری خۆی ئەکات‌و بەڕای من باشو خراپی تیایەو ناتوانین بڵێین هەموویان لە بەرژەوەندی بزوتنەوەی رۆشنبیری ئەمرۆی کوردن .

● ئەم جەوجۆڵو چالاکیەو رێنەو بەردەیە لە بەر دەرگای کتێبخانەکاندا زۆر ئاشکراو دیار بەدی ئەکرێت‌و لەوانەیە خاوەنی کتێبخانەکان باشترین شارەزاییان هەبێت ، لە هۆی ئەنجامو دوا رۆژی ئەم مەسەلەیەوە رەنگە لە زوانیەوە زۆر شتیان هاتبێتە رێگاو هەر ئەم شتەش بوەتە هۆی هاتنە کایەی گەلێ رووداو لە هەڵسوکەوتو کڕینو فرۆشتنی رۆژانەی خاوەن کتێبخانەکانداو ، وا ئەمەش بۆ ئەوەی زیاتر تیشك بخەینە سەر ئەم لایەنەو خوێنەری بەڕێزی لێ شارەزا بکەین چەند سەردانێکی رۆژنامەنووسی سەر پێی هەندێ لە کتێبخانەکانو چەند پرسیارێك ئاراستەی خاوەنەکانیان ئەکەین کە لەوانەیە خوێنەری بەڕێزیش بیری لێ کردبێتەوە ، هیوا دارین سود بەخش‌و کەڵکمەند بێت‌و خزمەتی بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی ئەمرۆمان بکات .

● حەزم کرد لە کتێبخانەکانی شاری سلیمانیەوە دەست پێ نەکەم بۆ ئەوەی شارەزایی لە کتێبخانەکانی قەزاکانیش پەیدا بکەین ، بۆیە هەر بیرم لەم مەسەلەیە کردەوە ئیتر چووم بۆ شارە خنجیلانەکەی بنار چیای شنروێ ، شاری هەڵەبجە هەوارگەی مەولەوی‌و ئەحمەد موختارو تاهیر بەگ‌و ئەوانی تریش‌و چومە کتێبخانەی شنروێ‌و بەم شێوەیە گفتوگۆم لە گەڵ بەڕێز مامۆستا ئەمین نادر حسین خاوەنی ئەو کتێبخانەیەدا کرد ..

● **مامۆستا ئەمین هەر لە گەڵ زانی من پەیامنێری رۆژنامەی هاوکاریم‌و پەیوەندیم بە دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاوکردنەوەی کوردیەوە هەیە یەکسەر وتی:**

کاکە ئەوە بۆچی بێبەشمان ئەکەن لەو کتێبە کوردیانەی کە لە دەزگاکەی ئێوەوە دەر ئەچێت یاخود زۆر کەممان بۆ ئەنێرن منیش تێم گەیاندو وتم برام دابەش کردنی کتێب لە دەستی دەزگای ناوبراودا نیە . بەڵکو هەر دوای چاپ کردن ئیتر دار الوطنیە وەری ئەگری‌و ئەو لێپرسراوە لە دابەش کردنی.

دوای ئەوە وتی : ئەی کتێبەکانی کۆڕی زانیاری کورد کە جاری وا هەیە هەر هیچی نابینین . وتم ئەویش هەر بەدەستی ئێمە نیەو وامن ئێوە داوات بۆ ئەکەم لەمەولا کۆڕی زانیاری ئاگادار بکەن لە ئێوەمانانیش بێت‌و قەزاو ناحیەکانیش لە بیر نەکەن .

● **دەربارەی رۆشنبیری کوردی ووتی :**

× کوردیش وەکو هەموو گەلەکانی تر خاوەنی کەلەپورو هونەرو وێژەو رۆشنبیری خۆیەتی‌و ساڵبەساڵ زیاتر پێش ئەکەوێ ئەمەش بەهۆی نوکی پڕشنگداری خامەی نووسەرە بەڕێزەکانو بەرهەمی هۆش‌و بیری چەندەها کورد دۆست‌و رۆشنبیر دۆستە ، جا ئێمە رامان بەرانبەر بە بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی ئەمەیەو میللەتی کورد پلە بە پلە بەرەو پێش کەوتن ئەڕوات‌و زیاتر بەرەو قۆناغی رۆشنبیری ئەڕوات

● **ئەم برادەرە بە تەواوی نەیزانی من مەبەستم چیەو بە تەواوی وەڵامی پرسیارەکەی نەداومەتەوە ، بەڵام بۆ ئەمانەتی ئیشوکاری خۆم وا هەر وەکو خۆی بڵاومان کردەوە .**

● پێمان وتن باشە ڕاتان چیە لەوەی کە ئەڵێن گوایا خاوەن کتێبخانەکان هەندێ کتێبی کوردی بە گران ئەفرۆشن کەچی لەوەڵامدا وتی

× ئەمە شتێکی ڕاست نیە چونکە نرخی کتێب لە سەر خۆی نووسراوەو وا ئەزانم ئەمە تەنیا ڕای پەیامنێرەکەو بەس (واتاڕای ئێمەیە) .

● جا من لێرەدا هیچ نالێم تەنها ئەڵێم خوێنەرانی چاپەمەنیە کوردیەکان لە هەڵەبجە خۆتان بچن بۆ لای ئەم برادەرەو وەڵامی بدەنەوە چونکە ئەو شتەم لە هەڵەبجە لە هەموو جێگایەك زۆرتر بیست ..

● **لە شاری سلیمانیدا ، هەر لە کۆنەوە کتێبخانەی زۆرەر بە ناوبانگەو ئاگاداری باری رۆشنبیریە بۆیە سەرمان لێداو سەرەتا لە کاك محمد عارف خاوەنی ئەو کتێبخانەیەمان پرسی : ـ**

کڕینو فرۆشتنی چاپەمەنی کوردی باوی‌یەتی‌و لێرەوە یاخود لە نێوان ئیشوکاری ئێوەوە چۆنیەتی بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی دەر ئەکەوێ ، ئێوە لەم رووەوە راتان چیە ؟.

× کڕینو فرۆشتنی چاپەمەنی کوردی لەم سەردەمەدا رەواجێکی باشی هەیە ، بەڵام خوێنەران کتێبی کوردی هەڵ ئەبژێرن وە زۆر تر کتێبی ئەدەبی‌و زانیاری‌و باس‌و بابەتی تازە سەرف ئەبێت ، زۆر جار ئەم کتێبانە لە ماوەی هەفتەیەکدا لە بازاردا نامێنن ، هەروەها دیوانی شاعیرە کۆنەکانیش هەروا زرو سەرف ئەبن‌و ئەمەش مانای وایە کە بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی لە برەودایەو بەرەو ئاستێکی روناك ئەڕوات .

● کاك محمد ئەی ئەتوانین گەورەترین گیروگرفتان بزانین

× ئێمە گەلێ گیروگرفتمان هەیە ، چی لە گەڵ خوێنەرو چی لە گەڵ دەزگا رەسمیەکاندا ، بە تایبەتی بە پێی داوا کردنی خۆمان گۆڤارو رۆژنامەمان نادرێتێ‌و هەندێ جار بابەتی وامان ئەدەنێ کە سەرف نابێ‌و ئەمێنێتەوە کە لە وانەیە لەشوێنێکی تر باشتر سەرف ببێت ، ئیتر خۆ گیروگرفتی خوێنەریش با بوەستێ کە هەندێ جار بێ بروانو لە نەمانی کتێب‌و گۆڤاردا زۆرمان عەزیەت ئەدەن .

● **کاك محمد تۆ وەکو خاوەن کتێبخانە ، خوێنەری زۆر سەرت لێ ئەدەن رەنگە بیروڕای خۆیانت بۆ باس بکەن ، بۆیە ئەڵێم ڕاتان چیە دەربارەی چاپەمەنیەکانی دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاو کردنەوەی کوردی ؟**

× لە چاپەمەنیەکانی دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاو کردنەوەی کوردی بەیانو رۆشنبیری نوێ لە ناو خوێنەواراندا جێگای خۆیان کردۆتەوە زۆر بە بەرۆشەوە بەدوای دەرچونیدا ئەگەڕێن ، ئەمەش هۆی رێکو پێکی‌و چۆنیەتی دەرهێنانو ناوەرۆك‌و رازاندنەوەی بەرگی نوسینەکابەتی ، هەروەها فرۆشتنیان بە نرخێکی هەرزان هەرشتێکی چاکەو رۆژ بەرۆژ لە برەودانو هیوادارین بەردەوام لە بەرز بوونەوەدا بن ، بەڵام رۆژنامەی هاوکاری . ماوەیەك لەمەوبەر داواکاری زۆر بوو ، بەڵام ئێستا کەمتر بۆتەوە، ئەمەش ئەوە ئەگەیەنێ کە بابەتەکانی گۆڕانو ، پێویستی بە گۆڕانێکی تازە هەیە ، بە نووسینی نووسەرانو هەندێ بەشی بۆ زیاد بکرێ چاکترە ، وەکو ئەگەر بەشی وەرزشی بەشێوەیەکی تایبەتی هەفتەی لاپەرەیەکی بۆ تەرخان بکرێت، چاکترە ، چونکە ئێستا رۆژنامەی وەرزشی بە کوردی نیە ، خۆ ئەگەر دەنگوباسی جموجوڵی وەرزشی لە ناوەو دەرەوەی عێراق‌و جیهاندا لە هەفتەیەکدا جارێك لاپەرەیەکی بۆ تەرخان بکرێت بەئاسانی سەرنج را ئەکێشێ .

● **شێخ ئەنوەر خاوەنی کتێبخانەی شانۆی کە چوینە لای دەربارەی بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی ئەمڕۆو سەرف بوونی چاپەمەنی کوردی وتی :ـ**

× ئەوەی شایانی باسە لاوەکانی ئەمرۆ زۆربەیان زۆر بە سۆزەوە هەوڵ ئەدەن بۆ دەست خستنی زانست‌و زانیاری ، بە پەرۆشەوە بە دوای چاپەمەنی کوردیدا ئەگەڕێن کاسبکارانو کرێکارانو زۆربەی ئەو کەسانەی رۆژبەرۆژ لە ژێر باری ئەرك کێشانی رۆژگارا ئارەق ئەرێژنو نانبۆ ماڵو منال پەیدا ئەکەن ، هەر لایەنی رۆشنبیریان بەر نەداوەو زیاتر سەریان کردۆتە خوێندنەوەو بزوتنەوەی رۆشنبیری دوا رۆژێکی روناکی هەیە .

● **کاك شێخ ئەنوەر ئەڵێن هەندێك لە خاوەن کتێبخانەکان کتێبی کوردی بە گران ئەفرۆشن ، نازانم ئێوە ڕاتان چیە ؟.**

× ئەوەی کە لە هەموو لایەك روونو ئاشکرایە ئەو کتێبانەی لە دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاو کردنەوەی کوردی‌و کۆڕی زانیاری کوردەوە دەر دەچێ ژمارەیەکی زۆر کەمیان لێ چاپ دەکرێت‌و بەشی هەموو خوێنەرانی ناوچەی کوردستان ناکات‌و خوێنەرێکی زۆریش هەیە ، بۆ نمونە جاری وا هەیە ٤٠-٥٠ کتێبمان ئەگاتە دەست‌و هەر کتێبخانەیەکیش پتر لە دووسێ هەزار خوێنەر رووی تێ ئەکات . بەم شێوەیە کە دێنە لامان ئەڵێین نەماوە ، ئیتر ئەوان بڕوانا کەن وا ئەزانن کتێبەکانمان هەڵگرتوە کە بە گران پیان فرۆشینو بەڕای من (ئەم شتەش زۆر ڕاست نیە)و بڕوا ناکەم هیچ کتێبخانەیەکی تریش ئەمە بکا تەبەڵام لەوانەیە زۆربەی کڕیاری ئەو کتێبانە خۆیان لە ناو خۆیاندا بازاری بۆ گەرم بکەنو بە زیاتر بە یەکتری بفرۆشنەوە . بەڕای من هۆی ئەمە تەنها کەمی ژمارەی کتێبە کوردیەکانە بۆیە بەو دەردە ئەچن .

● **باشە کاك شێخ ئەنوەر ئەی پێشنیارو داوا کاریت چیە ؟ .**

× پێش هەموو شت خۆزگە رۆژنامەی هاوکاری بکرێ بە رۆژانە .

من وا ئەزانم بۆ چاری هەندێ گیروگرفت دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاو کردنەوەی کوردی‌و کۆڕی زانیاری کورد ژمارەی ئەو کتێبانە زیاد بکەن کە چاپی ئەکەن .

● **چوینە کتێبخانەی سلیمانی‌و کاك عمر عبد الرحمن رحیم خاوەنی ئەو کتێبخانەیەمان دی‌و چەند پرسیارێکمان لێ کرد ، ئەوی راستی بێت کاك عمر زۆر بە دوورو درێژی وەڵامی پرسیارەکانی دایەوە ، بەڵام لە بەر کەمی ماوە وا من لێرەدا تەنها پوختەی وەڵامەکانی بڵاو ئەکەمەوەو بۆ ئەم مەبەستەش پرسم بە کاك عمر خۆی کردووە .**

● کاك عمر دەربارەی بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی ئەمرۆ وتی : ـ

× بزوتنەوەی رۆشنبیری کوردی ئەمرۆ لە برەودایەو کەمو زۆر جێگای رەزامەندی خوێندەوارانی کوردە چی کۆڕو کۆمەڵی نووسەرو رۆشنبیرەکانو چی رۆژنامەو گۆڤارو کتێبە کوردیەکان کە جیاجیا هەر یەکەیان بە پێی توانایان کەمو زۆر خزمەتیان کردووە وەکو هاوکاری‌و رۆشنبیری نوێ‌و بەیانو عێراقی کوردی‌و رۆژی کوردستانو ژمارەی ئەمجارەی نوسەری کوردیش ، بەڵام ئەمانە خالی نین لە کەم‌و کوڕی ، بۆ نمونە رۆژنامەی هاوکاری باس‌وبابەتی ئەدەبی‌و رۆشنبیری کەم بۆتەوەو ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی کە ژمارەکانی ئەم دواییەی بمێنێتەوە . خۆ بەیانو رۆشنبیری نوێ مانگانەن بەڵام جاری وا هەیە مانگو نیوێکی زیاتر پێ ئەچێت ، کەچی کە دەریش ئەچێت ١٥ ـ تا ٢٠ رۆژ لە دار الوطنیە ئەکەوێ‌و نایبینن ، بەڵام مەسەلەی کتێب لە دوای ساڵی ١٩٧٥ وە کۆمەڵێکی لێ هاتە بازار، ئەتوانم بڵێم هەر یەکەیان نرخێك‌و هەڵسەنگاندنێکی تایبەتیان هەیەو کتێبخانەی کوردیان رازاندۆتەوە ، وەکو دیوانی شاعیرەکانمان ، لێکۆڵینەوەی زمانو ، ئەدەب ، چیرۆك ، شانۆگەری ، چیرۆکی منالان ، ... هتد ، من وەکو خاوەن کتێبخانەیەك بە مەرجم زانیوە بزانم ئەو کتێبەی دەرچووە چی تیایەو باسی چی ئەکات ، جا بڕواتان هەبێ کتێبی وام خوێندۆتەوە، کە شایانی ئەو نیە بگەنە کتێبخانەکان جا من ڕام وایە لێژنە رەسمیەکان رێگا نەدەن ئەم جۆرە بابەتانە بڵاو بکرێنەوە کەبێ هێزو سوودیان نیە یا خود هەندێ کتێبی ترو دیوانی شاعیرەکانمان چەند جارێك چاپ کراونەتەوەو هەر جارەشی بە هەوەسی نوسەر خۆی دەستکاری کراوەو وایان لێ هاتووە کە بونەتە بابەتی تیجاری رووت .

● **دەربارەی کتێب بە گرانفرۆشتن کاك عمر ئەڵێ :ـ**

× تاکو ئێستا دوو سێ جار ئەم باسە لە رۆژنامەی هاوکاریدا بڵاو کراوەتەوە ، لە زۆر جێگاو شوێنیشدا دوو بارە کراوەتەوە ، بەشی زۆری مەبەستێکیش بەتەمای ئەوەن ، کار بەدەستێك یاخود خاوەن کتێبخانەیەك بە ئاشکرا بڵێن بەڵێ ئەمە راستەو هەندێ کتێب بە گران ئەفرۆشرێ ، من وەکو خاوەن کتێبخانەیەك ئەڵێم بەڵێ ئەمە ڕاستەو شتێکی ئاسیەو کەس لارەملی لێ نیە ، ئەرێ برا هەموو ئازانن کە بازارێك بە نهێنی دروست بوەو قاچاخچێتی تیا ئەکرێ‌و هەموو کەلوپەلێکی تیا ئەفرۆشرێت ، لەم بازارەشدا دۆزینەوە ئاسان نیە کەخاوەن کتێبخانەیەك کتێب یان گۆڤار بە گران بفرۆشێت ، دەم هەموو کەس ئەکەوێ‌و لە رۆژنامەکاندا لە سەری ئەنوسن ، لێرەدا ئەڵێم حەقی خۆیانە چونکە کەلوپەلی خوێندنەوەو نوسین قوتی مێشك‌و بیرن نابێ قاچاخچێتی پێوە بکرێت ، بەڵکو ئەبێ بە پاکی‌و راستی بگاتە جێگای خۆی ، ئیتر شتەکانی تر کەیفی خۆیەتی ، ئەم شتەش کارێکی رەوا نیەو بەلای منەوە خەتایەکی گەورەیە ، کڕیارو خوێنەریش هەر خەتابارن ، چونکە لێیان بێ دەنگ ئەبن ، ئەی بۆ هەر شتەکەت بە گران کڕی بەکەسەر خەبەری لێ نادەیت‌و نارەزابەنیتە کارێك تەمێی کەن بۆ ئەوانی تریش ، و ئەبێ لێپرسراوانیش کەمتەرخەمی تیا نەکەنو هەوڵ بدەن ئەو بێ ویژدانانە بدۆزنەوەو سزایان بدەنو ئێمەشو خۆشیانو خوێنەوارانیش لەم بێنەو بەردەیە رزگار بکەن ،

● **چوینە کتێبخانەی بابانو ئەم پرسیارانەمان ئاراستەی کاك جلال صدیقی خاوەنەکەی کرد ،**

● کاك جلال ئێوە ڕاتان چیە دەربارەی چاپەمەنیەکانی دەزگای رۆشنبیری‌و بڵاو کردنەوەی کوردی .

× بەڕای ئێمە چاپەمەنیەکانی ئەم دەزگایە بەتایبەتی گۆڤاری بەیانو رۆشنبیری نوێ هەر لە یەکەم رۆژی دامەزراندنیەوە تا ئەمرۆش توانیویەتی جێگای خۆی لە ناو خوێندەواراندا بکاتەوە بەڵام بەداخەوە لە کاتی دیاری کراودا ناگاتە دەست خوێنەوارانو ئەو ژمارەیان زۆر کەمە،رۆژنامەی هاوکاری ماوەی چەند مانگێك ئەبێت بەشی ئەدەبەکەی بایەخی پێ نادرێت

● **خوێنەران ئەڵێن کتێبی کوردی بەگران ئەفرۆشرێ ، ئێوە ڕاتان چیە ؟ .**

× ڕاستە کتێبە کوردیەکان گرانن ، بەڵام ئەمەیان پەیوەندی بە خاوەن چاپخانەو نووسەری

حمە سعید حمە کریم
پ .هاوکاری لە سلیمانی

برۆانە : ل ٧

راست کردنەوەیەك

● **لە مامۆستا (دوکتور مارف خەزنەدار) ەوە ئەم روون کردنەوەیەمان بۆ هاتوە ، دەربارەی ئەو گفتوگۆیەی کە پ. هاوکاری لە ژمارەی ٤٩١و ٤٩٢ لەگەڵ ئەندامانی دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی نووسەرانی کوردا کردبووی وائێمە دەقی (راست کردنەوەکەی دوکتور بڵاو دەکەینەوە):**

لە ژمارە «٤٩١»ی رۆژنامەی هاوکاری لە ووتاری (یەکێتیی نووسەرانی کوردو پاشە رۆژی رووناکی رۆشنبیری کوردی ، لەسەر زاری محەمەدی مەلا کەریم ئەمە ووترابوو :

(لە کۆنگرەی پێنجەمدا بڕیار درا دەس بکرێتەوە بە دەرکردنی گۆڤاری نووسەری کورد ، لە مانگی تشرینی یەکەمی رابردوو کە کۆبوونەوەی یەکەمی دەستەی بەڕێوەبەری یەکێتی کرا ، لەبەر ئەوەی سەرۆك نووسینی پێشووی گۆڤار ئامادە نەبوو ناوی بەسەر گۆڤارەکەوە بێ‌و دەستەی بەڕێوەبەر بەرپرس بێ لە بابەتەکانی گۆڤارەکە ، داوا لە وەزارەتی ڕاگەیاندن کرا ڕێگا بدا بە دوکتور عیزەدین مستەفا ببێ بە سەر نووسەری گۆڤارەکەو ئەمە تامانگی شوباتی خایاند.)

دیارە مەبەس لە (سەرۆك نووسینی پێشوو) منم، منیش دەڵێم : لە رۆژی وەستانی گۆڤاری نووسەری کورد لە کانوونی یەکەمی ساڵی ١٩٧٣ تا رۆژی نووسینەوەی ئەم ڕاست کردنەوەیە هیچ کەسێك بە ناوی یەکێتییەوە پێوەندیی لەگەڵ مندا نەبەستووە بۆ مەبەسی کاروباری گۆڤاری نووسەری کورد . نازانم کێ بە زمانی منەوە ئەمەی هەڵبەستووەو بوختانی پێ کردووم . کەس لەم بابەتەوە لەگەڵ مندا نەدوواوە تا وەکو بڵێم . **ئامادەنیم ناووم بەسەر گۆڤارەکەوە بێ‌و دەستەی بەڕێوەبەر بەرپرس بێ لە بابەتەکانی گۆڤارەکە ..)**

ئیتر بۆچ تاوانی دووا کەوتنی گۆڤارەکە لەتشرینی یەکەمەوە تا شوبات بکەوێتە ئەستۆی من؟ . کاشکی یەکێتی لێژنەیەکی دادەنا بۆ دۆزینەوەی ئەو کەسەی ئەمەی بەزمانی منەوە هەڵبەستووە گومانم لەوەدا نییە کە زۆر شتی تریشی بۆ ئاشکرا دەبێ لەم بابەتەوەو منیش بۆ هەموو یارمەتییێك ئامادەم .. .

مارف خەزنەدار
بەغدا : ١٩ی ئەیلوولی ١٩٧٩

هاوکاری‌و کۆمەڵانی خەڵك

بۆ بەر چاوی شارەوانی سلێمانی

ـ **نامەی هاوولاتی**
ئومید ابراهیم

لە گەڕەکی سلیمانی نوێ لە نامەکەیدا ئەوەی روون کردۆتەوە کە هەندێ کارگەی بلۆك لە ناو شاردا ئیشوکارو دەزگی مەکینەکانیان پشوی خەڵکی شلوق کردوە ، لە بەر ئەوە شارەوانی کارێکی چاکی کرد بەوەی لە گەڕەکی سلیمانی نوێ فەرمانی پێدان شوێنەکانیان بگوێزنەوە، ئەوانیش خۆیان پێچایەوە ، کەچی زۆر سەیرە ، دوای چەند رۆژی کەوتنەوە کار ..

هاوکاری :

تکایە .. شارەوانی سلیمانی رای لەم مەسەلەیە چیە ؟!

نەخۆشخانەی هەڵبجە

ـ **نامەی هاوولاتی**
ئەمیر حمە عزیز

لە قەزای هەڵەبجە نووسیویەتی دەڵێ :

شارەکەمان تەنیا نەخۆشخانەیەکی تیایە ، ئەم نەخۆشخانەیە ناتوانی سوودی تەواو بگەیەنێ بە هاوولاتیەکان لە بەر ئەم هۆیانە :

ـ دکتوری شارەزایی تیا نیە .

ـ کەرەستەی پێویستی چارەسەری نەخۆشی نیە .

ـ قەزای هەڵەبجە چوار ناحیەی لە سەرە کەچی نەخۆشخانەکەی ئۆتۆمبیلی نیە .

ـ لە بەر نەبوونی پزیشکی پێویست‌و کەرەستەی پێویستی چاری نەخۆشی زوربەی نەخۆشی ناچار رەوانەی سلیمانی دەکەن .

باخچەی گشتی سلێمانی

ژمارەیەك قوتابی لە سلیمانیەوە نامەیەکیان نووسیوە تیایدا دەڵێن : باخچەی گشتی شوێنی پشوو حەوانەوەو گەڕانی ئێوارانە ، کەچی لە سلیمانی، ئەم باخچە جوانە سەعات پێنجی ئێوارە دەرگاکانی دادەخات ، ئەم قوتابیانە دەڵێن ئەو باخچەیە مەنزڵگای سەعی کردنی قوتابیانە ، ئێوارانیش کاتێکی فێنك‌و خۆشە بۆ ئەم ئەرکە ، لە بەر ئەوە داوا دەکەن کە ماوەی کردنەوە باخچەکە لە ئێواراندا زیاد بکرێ .

گیروگرفتی هاتوجو لە قەڵادزێ

نامەی هاو ولاتی
صالح محمود شوان

لە قەڵادزێ باسی گیروگرفتی رێگای هاتوچۆی ناو شاری قەڵادزێ دەکا کە زۆر شەقامی قیرتاو نەکراوە ، ئوتۆمبیلەکان بە ئارەزووی خۆیان دێن‌و دەچن‌و هیچ یاسایەکی هاتوچو رەچاو ناکەن .

بە خێرایی

● ئەو برا قوتابیەی لە جوار دەرسا کەوتوە : کاکە تۆ جارێ ناو ناونیشانی خۆت نەنووسیوە ، دوای ئەمە ، گیروگرفتی وا چارەسەری خۆت‌و کۆششی خۆت بەدی دەهێنێ .

● غەمگین احمد : کاکە .. ناونیشان . . دوایی ئامادەین چیت دەوێ بەر چاوی بخەین .

● کاکە محمد ابراهیم لە رانیە : ببورە تێ نەگەیشتین چیتان دەوێ .

Institut kurde de Paris

چاڤپێکەفتنەک ...

لسەر ئاخفتنێ‌و کریارا .. گەلەک رەنگێت مروڤا یێت هەین ، هندەک گەلەک دئاخڤن‌و چە ناکەن یان پێچەکێ دکەن .. هندەکێت دی گەلەک دکەن‌و پیچەکێ دئاخڤن ئەو گەلەک دکێمن .. ئەدیبێ لاو (جعفر ابراهیم)یێ کو مە ئەڤ چاڤپێکەفتنە دگەل کری ژڤان کەسایە.

ئەڤە دەمەک بو ئوتێلەکێ لبەغدا ئەم گەهاندە بونیە ئێک . من ددیت هەرێ مژیل بنڤێسینێڤە،من نەگوتێ ئەو چیە تو دنڤیسی .. لێ تێکەلیا مە درێژ بوو مژیل بوناوی ی بنڤێسینێڤە هەریا بەردەوام بو ئینا روژەکێ من گوتێ .. ئەو چیە تو دنڤێسی .. ئەڤە رومانەکە منا نڤێسی‌و نوکە ئەزێ سپیدکەم (تبییض) داکو بو چاپکرنێ یا بەرهەڤبیت براستی من ئەڤ ئاخفتناوی گەلەک بحێبەتی وەرگرت چنکی هەتا وێ روژێ ژی من نەدزانی کو (جعفر)دەست‌و ئەدەبی‌ڤە ددەت بتنێ من ژێ دزانی لاوەکی رشەنبیرە گەلەک وەختێ خو بخاندنا ئەدەبی‌ڤە دبورینیت .. ئینا دەرگەهێ سوحبەتێ لناڤ بەرامە هەردووا ڤەبو .. ئاخفتنەک ئازمن ئێک ژوی ئەڤ

● ژگەنگی وەرە دوستیناتە دگەل نڤیسینێ چاڤپێکەفتنە ژێ دروست بو.. **نڤێسین تە هەنە ؟**

● چ کارتێکرنەکێ تو پاندایە نڤێسینا رومانا (هەوار)؟

● کیش رومان‌نڤێسی کار دنڤێسینا رومان (هەوار) داکریەو کیش رەنگەرومان بدلێ تەنە ؟

● دێ شی‌ی بکورتی رومانا (هەوار) بو خوێندەڤانا ڤەگێری ؟

● دوستینیا من دگەل نڤیسینێ .. وەکی هەمی نڤیسەڤانا .. دەمێ دەست پێ‌کری .. لایەک بو ژلایێت دەرکرنا ڤەرێزا دلی،و بەرسڤەک بو ژبو گازی‌و برسیارێت ژینێ ،و نەگەلەک زمێژەیە ..و ئەز دشێم بێژم بدرستی لسالا (١٩٧٠) چاڤێت من لسەر پێتێت ڤەبون‌و ئەز شیام خوزی‌و هیڤی‌و ئامانجاو جار ژژان وخەم‌و گوڤانا دارێژمە چەند هەلبەستەک‌و چیروکەکا .. بەلێ یا زخەم ساری ،و

هەوار مزگینی یە

زێیم زانینێت‌توری‌و هونەری،و پوبتێ زێدەیێ مەدایە لایەکێ دی یێ خاندنێ .. بمخابنی نەهێلا بەرهەمێ مەیێ ئەدەبی هند بگەهیت کو ئەم پێ بشێین خزمەتا مللەتێ خوبکەین‌و بکەڤتە دلێ خوێندەوارا‌و مە دلێنەدا دنخینە بەرچاڤێت وان،و نوکە ئەزێ ژ خو پشت راستم کودێ ڤێ جاری دوستینیا من دگەل نڤێسینێ یا ژدل بیت،و نەکو خو ژبیرڤەکرن بیت .. ودێ شێم چەند لایەکێت ژینێ یێت هەژی نڤیسینێ‌و خەمخوری‌و پویتەپێ‌کرنێ دچەند تەخلیتەکێت نڤێسینێ‌را دیارکەم .. چ بهوزان ڤەهاندنێ،و چ بچیروکێ نڤیسینێ ..

● رومان نڤێسینا ..ئانکو نڤێسینا چیروکا درێژ .. بەرفرەهترین لایێ توریە .. بێ کو مروڤ لێ بشێت .. تەڤنێ هزرو بیرو هیڤی و داخازێت خو دناڤدا براچینیت ، وهندی قەومین ڤەهاندنە ژبو نژینینا ئاڤاهیێ درامی بهەمی ئەندامێت وی یێت پێتڤی‌ڤە .. بساناهی ترین ریا نڤێسینێیە .. داکو مروڤ دناڤ دەریا توری‌دا مەلەڤانبیت ،و هەر چەندا بساناهی‌یە لدوی بنگەهێت نڤێسینێ .. هەکە بێتە هەڤبەرکرن دگەل چیروکا کورت‌و هوزانێ .. بەلێ گەلەکا بەژویلیە ،و یا پێتڤی خو وەستاندن‌و پێن فرەهیی ودەمێ درێژە، و حەکە ئەڤە کارتێکرنەک بیت ئەز پالڤەدایمە نڤێسینا رومانێ .. کارێتکرنەکا دی ژی یا هەی،و ئەز دشێم بێژم یا نەخاسمەیە بیروراێت من ڤە ئەو ژی ئەوە : کێماتیا ڤی رەنگە چیروکێ دناڤ توریێ کوردی‌دا،و ئەز دبینم کو ئەڤە چاکترین رێیە پێ خزمەتا زمانێ کوردی بکەین بەلکو ریەکا گەلەکا ڤەرە بەری گوتنێت کوردی دناڤ فەرهەنگێت بەرفرەهدا کوم‌کەین .

● هەر بەرهەمەکێ ئەدەبی هەبیت .. مروڤ بخوینیت.. هەلبەت دێ ئەگەرێ گەهینتە مروڤی چ بباش.. و چ‌بخرابی ،و دیماهیک دمینتە لدوی بابەتی .. ڤێجا چ‌هوزابنیت،و چ چیروک بیت و چ رومانبیت وهەر نڤیسینەکا دی بیت ئەگەرێ‌دگەهینتە خویندەواری ،وخاندنا هەر نڤیسەڤانەکی . بێ‌گومان کارتێکرنەکا زورا لسەر بەرهەمێ وی هەی.. ئەو ژی وەکی رەوشەنبیر وبیرو هزرێت وی چەوا ڤەدژەنە سەر نڤێسیناوی ، وهەر ئێکی دەست بنڤێسینەکێ بکەت .. سەرێ وی دێ دەمەکی مینتە بەر سیبەرا نڤێسەڤانەکی . . هندە نڤیسەڤانا .. بەلێ نابیتە نڤیسەڤان‌و تورەڤانێ دورست ..هەکەر ریەکا خوسەر نەگریت .. یا تایبەتی بوی ڤە،و نابێژم خو ڤەدەرکەت .. بەلکو نەبیتە مور بو هندەکێت دی .. یانژی کارێ وی بێتە زارڤەکرن . . ڤێجا رومان نڤیسینێ .. رومانێت وێ کەتینە دلێ من ، و بەری دەست بنڤیسینا ڤی رەنگە توری وبکەمو هەتا نوکە ،و لبەرا هەمیا .. دستوفسکی . فکتور هوگو .. همنگوای . وژێت عەرەب یوسف ادریس .. ئەڤەنە یێت بەرهەمێ وان زرومانێ ژهەمی رومان‌نڤیسێت دی پتر خاندی ..

ولسەر خاندنا رومانێ .. دمینتە لدوی بیرو هزرێت مروڤی دژینێ‌دا رەوشەنبیرا وی .. یێ هەی رومانا مێژوی دڤێت .. ویێ هەی یا رومانسی دڤێت .. ویێ هەی یا (واقعی) .. یێ‌هەی یا زانستی .... وئەز بخو ژوان خویندەوارمە یێت من نەڤێت رومان ژ(واقعی) دوبرکەڤیت و هەمی بڤانتازیا بێتە ئاڤسانەو چیڤانوک .. و هەروەسا من نەڤێت یابێ باربیتژ رومانسیێ یاکو پێتڤی بو هەرکارەکێ ئەدەبی ..

● رومانا (هەوار) یاکو ڤێ حەفتیێ من پێش‌کێشی (رقابێ)کری .. د(١٣٦) بەربەرا دا .. کوردەواری بهەمی ئیجادو تەرتیفێت لێ .. هیڤێیت شڤاناو بێریا .. کاروان‌و ریبارا .. زاراواو یارێت وان .. یا پر زحەڤالبەندیا دلسوژو ئەڤینیا بتەختوبار ، ودلداریا پاکو دوژین .. مێهڤانداریا پر مەردینی .. دیمەنێت کوردستانا رەنگینن .. لپایزو بهارا .. گاڤا یا گەشێ وگاڤا یا خەمگین ..دچاڤێت (هەوار)ی را .. من یا ئێخسیتە بەرچاڤێت خویندەواران .. ئەوژی دەمێ چاڤێت (هەوار) ڤەدبن .. روژێ دبینیت .. بەلێ شەڤێت رەش‌و پرژان بسەر ژیناوی‌دا دگرن .. ژدلوڤانییا دەیبابا یێ بێ‌باردبیت ، ودکەڤتە بەر بێداری وزورداریا (زرداێ) .. باری وی پتر گران دبیت،و پتر بیروراێت وێ تیژوبن،و تێرگەهیت .. هیڤیەکێ بخو دانیت ،و نەکو ببیتە هیڤیا پتنێ .. بریارا مشەخت بونێ دەت ،و نەکو بردڤیت !.. دبینیت خال دتالان‌کرینە وشیرێ زوردارا بێ لسەر ستوی .. نەخشەکی بحوو خالێت خو دانیت .. بەلێ گرفتاریەکادی دەکەفتە ریباوی ، وتالێ ئەڤینیێ دلێ وی دپێچیت .. بئەڤینێ درامانا ژینێ دگەهیت‌و دبینیت .. ئەڤینیابێ خوگوریکرن نینە .. ریا خو گوری کرنێ دکریت . .

وهەمی هیڤیێت مە ژڤێ نڤێسینێ ئەون خویندەوار یا دلێ‌خو تێدا ببینن ..

بەرهەفکرنا : مؤید طیب

دەهواتامن وئەڤینێ

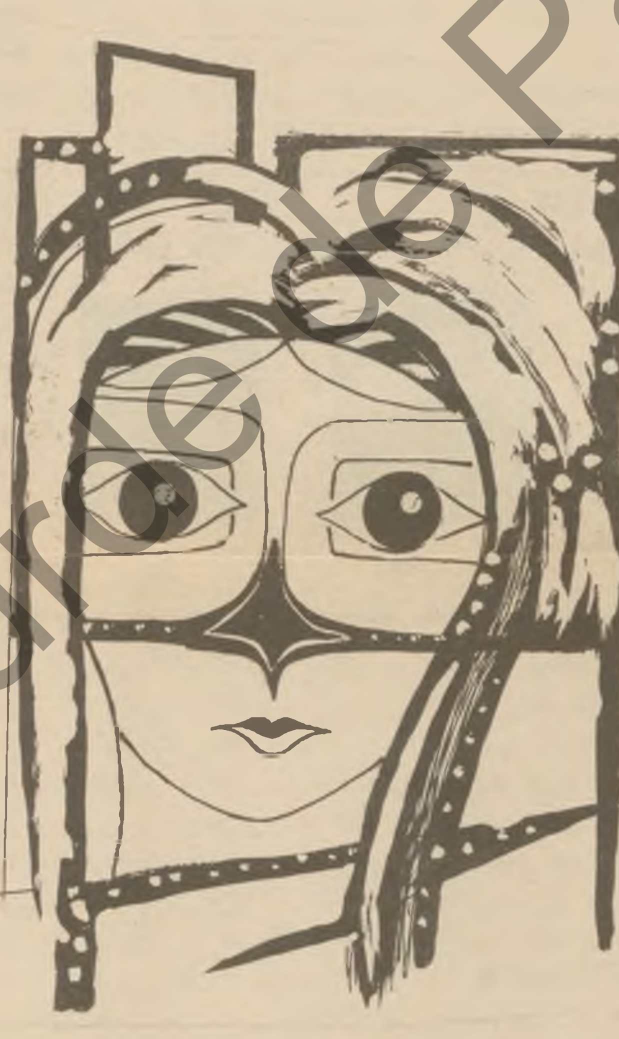

ئێز کوڤانێ
کا بێژە من
ما من و تە لگەل ئێک یە ..؟
ئەڤە سەرێ هند سالایە
کیناتە لناڤ دلێ من هەر یا ڤەدایە
رهاتە لدور هناڤێت من یا نالایە
ویڤە هەرە..
ژناڤ گیانێ من وەرکەڤە
ژڤێ خوشیا هاتی برەڤە
ژ ەهو و بێڤە
نە رێکا من و تە ئێکە
نە ئەم دێ جارەکێ پیک گەین
ویڤە هەرە
ب قولپە سەرخو
گونەها لخو نە جەمیە
دلێت خەلکی نە حەلینە
ببە گولەک
ببە خێرک لناڤ دەستی
تەڤن بیرکێت خو لدور دلا .. نە ڤەچنە
خو بکە پێچەکا خوشی یێ
لناڤ دلێ بکەسەروشکەستی
ویڤە هەرە
ما بەسە
ما تە دڤێت مە بکەیە هەستی
خونە تو ژ رکێ یێ رستی ...
لناڤ چاڤێ ب خەم
خو بکە گرنژینەکا جان

ببە تەناهی و رحەتی
بو لەشەکێ پر ئێش وژان
× ×
ئو کوڤانێ
ڤێجا نیزیکی‌من نەبە
ویڤە هەرە
جهێنە لدەڤمن نە مایە
شەڤا من هەمی خوش یە
روژا من پڕ روناهی یە
نە روندکەک مایە لناڤ‌چاڤا
نە خەمەک مایە لناڤ دلی
هەچکو بوهارەکا کەسکێ بو
بگول و رەنگم ..
هەچکو کانیکا کەیفێ‌مە
یاخوشیێ مە ..
ناڤ دلێ من
دەهواتەکە و ئیستیرانن
ناڤ چاڤێت من
کەنی و کەیفە
کەیفا جوتیاری ب درینێ
کەیفا نەساخی ب ڤەژینی
بو وەنابم ؟
هین بزانن
ئەز زاڤامە و
ئەڤروکە جانا من بیکە ..

نزار بەزاز

دەرگەهەک بو فولکلوری

- خالد حسین

دەمایە

وەکی بەری نوکە مە گوتی : هەمی دلسوز زەندا هلینن و خوە نوەستنین داکو ڤی سامانێ هندە بەرکەتی بپارێزی . داکو ئەو گول زەرنەبن و بوەرن هەر وەسا نەفورمجن و بورن .. لێ نوکە ئەمێ چەند داڤا دنارکین ودەینین بەرچاڤ‌و هەر کەسەک دشێت بوخو لایەکی ژێ بگەت لدویف بچت .. بدرێژی لسەر باخڤت‌و بکولت .

١ - داوەت : چەند رەنگێن داوتا هەنە ، دەمێن داوت لێ‌تێن‌کرن ، بوچی داوەت تێنەکرن ، چ لگەل داوەتێ تێ ..داوەتا دەنگی‌یە، داوەتا لبەر عەربانانا ، سترانانە لگەل دودکاپێو تەبەکی‌یە ، یان بەر دەهول‌و زورنانە داوەت دەما تێ‌کرن ، چ رەنگی داوەتێیە؟ داوەتێن نەرمێن تنیاتە یان یاسفکە ..

داوەتێن ملانین .. شێخانی‌یە .. بابلەکانە سێجانێ ، هەرێ گولێ - باسو ، چوخو ، ئەڤ رەنگێن داوەتا چەوا تێنەکرن.

٢ - شادی‌و سەیران : چ دەما کورد دچن سەیرانا ؟ وسەیرانێن وابچی رەنگینەو بوچی‌نە ؟ چ دکەن - ژکیرێ بو گیرینە؟ .چ رەخ هەنە سەیرانی دچونێ‌و ژبەرچی ؟ دەما دەچن ، لێدمینن شەڤی یان .. للروژا خوە ڤەدگەران . . ئەو سەیران بیرهاتنا نەوروزو بهاریێە یان دل خوش‌یەکە یان بیرهاتنەکا تایبەتی یا هەی ؟

٣ - ژن ئینان : هەر چەند ژن ئینان یامای لێ ئەو کاروبارو وبزاڤا دهاتە کرن ژبەری ژن ئینانێ‌و لگەل ژن‌ئینانێ و پشتێ وێ گەلەک ژێ نەمایەو ئەو رەخێن ئەو عەدەت لێ‌مایـن ، گەلەک وێ هاتی گوهارتن‌و ژیا بەرێ دویرە ... بەرێ ژن خواستن چەوابی‌و نوکە چەوایە ؟ هەر وەسا بەلبیکی ، نەخت ڤەبرین .. داوەت .. شەربەت‌و خەلات بەلاف‌کرن لسەر مروڤ‌و دوست‌و هەڤالێت مالا زاڤای ، خوازگینی گینە ، داوەت دانانا ئێڤاریێ ..روژا دی سپێدێ تا شەڤ .. شەڤا دەست رەشێ ..دەست‌و پێ‌زاڤای‌و خەناکرنێ..هەروسا بێت بیکی .. روژا دی بیک ئینان‌و سەرێ زاڤای شویشتن‌و برایێت وێ هاڤێتن ناڤا ئاڤێ یان ئاڤ پێداکرن .... زاڤاو برا زاڤای .. یارێت تێنەکرن .. سەرسوبەهیکو خەلات بو زاڤای وبیکێ برن .. نیڤرو .. داوەت ئەدرەنت .. وهندە داوەت شەڤو هەفت روژ دکێشن هندەک پترو گەلەکێ وی هەین ئێڤارا ئەینیێ بیکا خوە دئینن‌و ببێ دەنگی .

٤ - چیروک . گەر ئەم بێت بەری چەند سالا بەری هندە بهیستوک‌و دەنگ‌گر بەلاف لناڤا وەلاتی ..دا گەلە تەڤەروک‌و هەڤرکیا چیروک بێژا گولێبین یان بیبن‌و گوهێ خوە دەینی .. چیروکا شوینا دەنگ‌و باس‌و مێژویێ دگرت .. و گەلە چیروک هەبون ..هندەکێن‌مایین لێ گەلەک ژێ نەپەنی‌نەو رڤێ تو گەلە لدویف بگەری‌و بجەربینی داکو گولێ بی‌و ئەم دشێن بێژین گەلەک ژوا چیروکا نەماینە . .. چیروک گەلەک رەنگن‌و هەروەها گەلەک طا ژچیروکێ دچن‌و هەر چیروک بێژەکی بدەنگەکێ وا گوتی وگولێ بی ..چیروکا هەی یا ئەفسانی‌یەو هندەک چیروکێن ئەڤینێ نە یان مێرانی یاچیروکا هاتی بو زاروک‌و نوی هاتیا ، هەزوەساچیروکێن پەروەردەیێ هەنە . . گەلەک چیروک وێ سەر دەڤێ جانەورا هاتین گوتن .

٥ - سەرهاتی : گەلە سەرهاتی ناڤا کوردا هەنە هەر وەکە سەرهاتیێن عیسێ دەلا بەهلولی ، مەلا مەشهوری هەروەها . . . مروڤێن ئایینی ..

٦ - قەسەو گوتنێن مەزنا: چەندەک وێ هاتین لێکدان لێ بەهەر بتر نەدیارن دڤێن بێنە کوم‌کرن‌و هەر ئێکێ بگەرینن بنەچی‌یا وێ‌و چیروکا وێ بێتە گوتن ئەگەر بدەست بێ‌کەفتن ..

٧ - ستران .. یادیارە ئەم گەلەک کەد خودانینە بستراناو ئەو رەنگێ سترانێن مەهەین کێم ملەتا هەنە ئەگەر بێژین کەسێ وەک مەو تەمەی مەستران نینن‌و بڤا رەنگا یاراستەو سترانێن چیروکی.. سترانێن داوەتا ، سترانێن شەرا .. سترانێن دستار هێرکێ .. سترانێن دەخل دروینێ پەیزوک ، سرێلیک، سەری زاڤانو ، سترانێن بیک‌وزاڤا تێنە گوتن . . سترانێن هێلە مازیا بێریا ،

٨ یاری : یاریێن ناڤا رەلاتی بەلاف ، یاریێن بچویکا وەکە خەزالێ ، کویانێ ، گورزێ کورە ، ڤەریانێ کلچانێ دار پلیتکمانێ و ئەو یاریێن مەزن دکەن تانکو تولازو خورت وەکە گیرهێ سێ شەڤی .. برانێ ، سێ گاڤێ ،بەردەڤێ تێچوینکێ

ئەڤە چەند داڤەک ژفولکلوری کوردی وجارا بێت ئەمِ دێ لسەر گەلە کاروبارێت کوردا ئاخفین جونکە کەس و کارانا کاتەت هەروسا ئەو شت نەماینە .

ژنا کورد و هوزانا چەرخی

هوزانڤانا کوردچی دڤێت

صدیق شرو مزوری

پشکا دووماهی

لەو ئەزا بهیڤیمە نێزیک
لاوێ من دێ بیتە زاڤاو
ئەژی بو وی دێ بمە بویک -

ولدەمێ « پێکێ‌ئەڤینێ» تێتە وەرگێران گازندە مشەدبن ئەژاهە تێتە دیاربون دهوزانا « گلاڤێژ علي عزیز » دا « پێکێ ئەڤینێ » ب دەنگەکی فلکلوری گازی دوستێ خوەدکەت هەچ وەکو دوو قارەمانێن داستانا « مەم‌وزین» ێیان چیروکا « خەجوسیا بەند »ی هەکو گفتوگویا دگەل ئێک دکەن دبێژیت :

دەلیو .. تەرلانو .. دینو
بێ‌سوزو .. دلی‌بێ ئەڤینو ...(١)

وەکی مەگوتی کازندە بنە داخازو هیڤی لمیشکێ ژنێ ئو هەدارا وێ یاکێمەنەخاسمە هەکەر ئاخفتنەک دا گەنجەکی زوبکا بەرهەمێ کریارێ خو دڤێت . ل ئاخفتنا خو لێڤە نابیت ودێ هەریا داخاربیت هەر وەکو مەزانی خەجو سیامەند یان پەیمانا لەعلیخانی ...هتد » بەلێ یا گەنجێ کورد یێ کو لسەر گل‌و گوڤانا خو دریش دکەت بێ فەلەکاوی گەلەک جارا یاغابن ئەوێ کەری کاغەزاوی خاری » هەمی گاڤا لسەر چونا .. ژبەر هندێ ئەم دبینین هەمی گاڤا مرن ونەگەهشتن ئێڤبالا وانە وشەرەنیخا تەخانە ئەگەرا سەرەکی‌یە بو نەگەهشتنا وان .. وەسا دبینین دلێ جێری وپەرێیت کوردستانێ هەمی گاڤا یێ ب گەنجاڤە .. هەجەتا وان گرفتاریا وان ئێکە ودنقونە ددەرەبا هندایینی‌دا ئەوێ دبنەو یادیا کێژە :

بەلێ بلا
هەرێک وەکو خو
تو یێ دین‌و
ئەزا گێژ ..

. . .

گەر ژی کچا کورد هندە گازندە و رالەهی بخو کرن زوبکا پەشێمان دبیت وکەلا پەشێمانیێ لێ ددەت وتێت دەستی خو دهاڤێتە سەر ستوێ دلدارێ خو دبێژتێ : « تول هیڤیا من بەو نەترسە» ئەڤەناڤ ونیشانێت هوزانا دووێنە یا گلاڤێژ علی عزیز . ڤێ دبێژیت وهندی بەکوک دمشەبن هەر گەهشتن یاهەی وئەو روباری لناڤ بەرا دلداران هندی یێ درێژ بیت وهەربچیت وەسا ژیانا وان وئەڤینا وان هەر دێ چیت وگەهیتە بنەجها خو هوسا بیروباوەر دلداران دگەهیننە ئێک وهەلا وان بایێ بابەلیسکا دسوژیت وپوپچ دکەت خوگرتن دبیتە مەبەستا وان وهیڤی داری.ئارمانج هوسا کچا کورد چو جارا خو ژ هیڤی وژڤارا یێ ژڤان ناکەت .

ئەوژی وەکی هەمی ژنێن جیهانێ تێگەهشتی‌و خودان هوشە ئەوێ ژی دلەکێ هەی خو د قوتیت . ئەوژی ل راسیێ دگەرێت ب هەردوو ملا چنکو دیت کو وەلات ژی پێتڤی وێیە دگەل زەلامی دەنگێ وێ ژی جهێ خو یێ‌هەمی ، دبینیت ژن نەبەس بو هندیە کو ئەڤینێ بدەت بێ بەران بەر یان ژی ئێخسیرا چار دیوارا بیت ئەوی ژی ژیانا نەخشکێشای دڤێت ، باهرا خو دڤێت هەتا دراجیاریدا ئەڤێ چەندێ دبینیت لدەمێ هوزانڤانا مە « سەرفەراز علی » دهوزانا خوێدا «ئەزو راستی » دبێژیت : ٩٩٩ (٢)

ئەزا لڤێرێ
لرەخێ جیهانا راستیێ
لسەر سیپە ئاستیێ
× ×
ئەزا لڤێرێ
ژیو ژیانێ
بو ئەڤینا وێ جیهانێ
.. .. ..

هوسا گوتنیت خو دکەتە بەر بو دیوارێ ئاستیێ وتەناهیێ بسەرفرازی وسەر بلندی ، وسویند خوت کونە گرنژیت .

ئەنیا خو لڤێ جیهانێ یا ر خاپاندن‌و سەردابرن نەڤەکەت :

نا گرنژم
تا ئەو سیپەل نەگرنژیت
لسەر لێڤێت
زاروێت دەلال
دائەزو هوین
ئەڤر بێژین ... ڤەگێرین

لڤێرە روخسارێ کوردەواریێ ددەت هەگەر کوردی گوت نەء یەعنی نەء نا گرنژیت تا کو هەمی درک نەهێنە سوتن هەمی رێک پاڤژبن لدویڤ رویدانێت جیهانێ ناچیت ، تاکو سیپەل مزگینیا سەرکەفتنێ نەهینیت تا کو چپکێت دەریا ودەریانوشا نەبنە خوناڤ لسەر لێڤێت زاروکا نەهەر ئەڤ راستیە لسەر زارێ وێ هاتیە خویشکا « سەرفراز »دگەل رەنگا ژی د راوەستێت دگەل گولێ‌و دبێژیت :

ئێڤارە درنگە
کانیا روندکا
تژی رەنگە
× ● ×
دارێ گولیلکا یێ خەم گرانە
وارێ وان یێ وێرانە ...٣

لڤێرە ڤیریا رادهێلیت وگازی‌دەکەت هەر وەکی بوێیە

بروانە : ل : ٧

وەزیری دەرەوە (پاشماوە)

دكتۆر حمادی ئەوەشی دووپات كردەوە كە وەفدی عیراق لە نیوان وەفدی ولاتانی عەرەبدا تەقەللایەكی چاكی داوە لە مەیدانی ئیش و كارەكانی كۆنگرەكەدا وئەنجامەكانی ئیجابی بوون و ئەوەشی دەست نیشان كردووە كە عیراق دەبێتە ولاتی خانەخوێ بۆ كۆنگرەی بەرزی بێلایەنی سالی ١٩٨٢ ئەمەش بەبێ گومان رێگای ئەوە خۆش دەكات كە ولاتمان شوێنێكی تایبەتی بگرێت لە كۆنگرەكەدا .

بەرێز وەزیری دەرەوە ئەوەشی دەست نیشان كردووە كە بزوتنەوەی بێلایەنی پێویستی بە زۆر مەسەلە هەیە بۆ ئەوەی لە ناوەوە بەهێز تر بێت ئەوەیە كە عیراق هەولی بۆ دەدات لەو ئیش و كارانە پەیدا كردنی وەسیقەكە دەبێتە سەرچاوەی پێدا چوونەوە كە ئەوەش لە كۆنگرەی داهاتوودا لە بەردەم كۆنگرەكەدا ئامادە دەبێت .

یەكیتی نووسەران ((پاشماوە))

رۆشنبیری و ئەدەبی دوا نەخست ، لە كۆتاییشدا داوام وایە لەمەودوا بە گوێرەی خواستی جەماوەر بتوانین خزمەتی رۆشنبیری و ئەدەبی نەتەوەكەمان بكەین كە وابزانم ئەمەش مەبەستی هەموو لایەكمانە .

● **بۆ ئەوەی چالاكی لقی هەولێر بزانین رومان كردە مامۆستا محمد مەولود ((مەم)) سەرۆكی لقی یەكیەتی هەولێرو لێمان پرسی :-**

دوای دامەزراندنەوەی لقی هەولێر ، چالاكی و رۆشنبیریتان چۆنەو لە چیدایە ؟.

+ شاری هەولێر كۆنترین شاری ژیاوی دونیایە .. دانیشتوانیش پێشكەوتووەو رۆشنبیری بەلایەنێكی گرنگی ژیانیان دەژمێرن بە تایبەتی لاوەكانیان كە تاقی كردنەوەكانی ژیانیان وای لێ كردوون پتر گرنگی بە خوێندنەوەو هەلمژینی كلتووری نوێی ئەم چەرخەمان بدەن و لە كەلەپوری دەولەمەندی نەتەوەكەیان بكۆلنەوە .

ئەم هۆیانەو پالپشتی كار بەدەستانی ناوچەش یارمەتی یەكیەتی نووسەرانی هەولێریان داوە كە لەم مەیدانەدا دەوری خۆی بگێڕێ و لە گەل توانایدا ... تا رادەیەك گیان بكاتەوە بەبەر ئاواتەكانی خەلكی ئەم شارە نەمرەدا ، ئەمەش بەگێرانی كوری ئەدەبی و رۆشنبیری ، لەم دوو سێ مانگەوە كە یەكیەتی خۆی گرتووە ، هەموو هەفتەیەك كۆڕێك گیراوە ، بەلام بەداخەوە دەلێم ، كە نەبوونی جێگایەكی فراوان بۆ گرتنی ئەم كۆڕانە خەلكێكی زۆری لە ئامادە بوون و گوێگرتنیان بێبەش كردووە ، هیوادارین كار بەدەستان ئاورێك لەم لایەنە بدەنەوە ، بارەگایێك بۆ یەكیەتی نووسەران كە بە پێشرەوێكی كاروانی پێشكەوتنی گەل و نیشتمانمان دەژمێرێ دروست بكەن تا رۆشنبیرانی شارو ناوچە بتوانن لەوێدا لە كۆڕی بەسود لە پێناوی پێشخستن و گەشە پێكردنی گەل و نیشتمان یەكتری بگرنەوە ، وابزانم ئەم كارەش ، كارێكی گران نیە ، چونكی زۆربەی رێكخراوەكانی دیكە ... بارەگاو جێگای تایبەتی كۆبونەوەو كۆڕیان بۆ جێبەجێ كراوە ...

كە چالاكی لقی یەكیەتی هەولێرمان زانی حەزم كرد چالاكی لقی یەكیەتی دهۆكیش بزانین و لە بەرێز كاك احمد عبدالله سەرۆكی لقی یەكیەتی دهۆكمان پرسی ئایا چالاكی رۆشنبیری و ئەدەبی یەكیەتی لە لای ئێوە لە چیدایە . ئەویش كورت و موختەسەر وتی :-

+ هەر لە دەست كردنەوەمان بە چالاكی و جموجول ئیتر لیژنەی رۆشنبیریمان گەلێ چالاكیان نواندوە لەوانە نزیكە (١٠) كۆڕ ساز كراوە بۆ لێكۆلینەوەو بابەتی ئەدەبی و ٦ پێشمان ساز كردووە بۆ پێشنیار كردن و هەلسەنگاندن

. گرنگترین بابەتی ئەو كۆڕانەش ئەمانە بوون .

١ - كۆڕی د.عزالدین مستەفا لە سەر (فەلسەفەی خانی گەورە) .

٢ - كۆڕی صادق بهاءالدین لە سەر زانای كورد میر جەلادەت بەدر خان .

٣ - كۆڕی ممتاز حیدری لە سەر رۆژنامەنووسی كوردی .

٤ - كۆڕی شیعرو چیرۆكی كچان .

٥ - كۆڕی رەشید فندی لە سەر «كارتێ كردنی ئەحمەدی خانی لە سەر حاجی قادری كۆیی» .

بێجگە لەمانە هەولێكی چاكمان داوە كە بەم زوانە ژمارەی یەكەمی گۆڤاری لقەكەمان دەر بكەوێ و بكەوێتە دەستی خوێنەواری كورد .

● بە پێویستم نەزانی دەربارەی چالاكی لقی سلیمانی لە مامۆستا مصطفی صالح كریم بپرسم چونكە بەراستی ئەوان چالاكیان زۆرەو لێرەدا تەواو نەئەبوو وا بزانم ئێمەش لە بلاو كردنەوەی چالاكیەكانیان كەم تەرخەم نەبووین و بە گوێرەی توانا هەموویانمان بۆ بەسەر كردنەتەوە .

● ئینجا بیرم لە دارایی و گیروگرفتی دارایی كردەوە بۆیە رووم كردە مامۆستا محمد البدری لێ پرسراوی دارایی مەلبەندی گشتی و لێم پرسی مامۆستا گیروگرفتی داراییتان چیەو لە رووی دەست گرۆیی ئەندامانەوە چیتان كردوە؟ ئەویش وتی .

+ ئەوەی گیروگرفت بێ و شایانی باس بێت لە رووی دارایەوە حالێ حازر نیمانەو تیرو تەسەلین دەربارەی دەست گرۆیی ئەندامانیشەوە بەگوێرەی توانا هەر قسورمان نەكردووە چی بە سولفە بۆ چاپ كردنی كتێب و بۆ چارەسەری نەخۆشی و ئەمانەش رادەیان لە ٢٠٠ دینار كەمتر نین و تائێستا گەلێكما دشخۆشی كردووە كە مەنحەمان داونەتی بەگوێرەی داوای خۆیان و پێویستیان و ئەمانە دوایی لێیان ناسێنینەوە بەلام ئەوانی تر قەرزن و دوایی داوایان لێ ئەكەینەوە ئێتاش لە بەر نزیك بوونەوەی كۆنگرەی شەشەم ئەم جۆرە شتانەمان وەستانووە چونكە خۆمان لە مەلبەندی گشتی بۆ چاپكردنی گۆڤاری نووسەری كوردو یەك دوو كتێبی تر كە وابزانم برایانی تر باسیان كردن پێویستمان بە پارە ئەبێت .

● بەم شێوەیە كۆتایمان بە چاوپێكەوتن و دەمە تەقێكەی ئەندامانی دەستەی بەرێوەبەری یەكیەتی نووسەرانی كورد هێنا ، بەلام داخەكەم هەندێ لە برایانی ئەودەستەیە لەو كۆبوونەوەیەدا ئامادە نەبوون تا پرسیاریان لێ بكەین ، خوا یاربێ لە دەرفەتێكی تردا ئەوانیش بە سەر ئەكەینەوەو هیوا دارم ئەمەیان سود بەخش و بەدلێ خوێنەری بەرێز بێت .

حەمە سعید حەمە كریم

پ.هاوكاری لە سلیمانی

لە بیرەوەری (پاشماوە

بزووتنەوەی رزگاریخوازی لە جیهاندا لەلایەكی ترەوە .

هەروەها وتوویەتی .. كۆمەلەكە بەردەوام لە پێناوی ئەوەدا كار دەكات كە پەیوەندی دۆستایەتی لە نیوان هەردوو ولاتدا قوولێ كاتەوەو بەرە هەوكاری دۆستایەتیان بدات .

هەلسوڕێنەری ئیش و كاری بالوێزخانەی سۆڤیاتی لەوتارێكدا بەم بۆنەیەوە ئەوەی دووپات كردۆتەوە كە پەیوەندی دۆستایەتی و هاوكاری لە نێوان عیراق و یەكێتی سۆڤیاتدا دوای شۆڕشی ١٧ی تەمموز بەسەرۆكایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی بەهێز بووە و شۆرشی ١٧ی تەمموز نمونەی قۆناغێكی نوێیە لە رێبازی گەلی عیراقدا بەرەو سەربەخۆیی نیشتمانی و پێشكەوتنی كۆمەلایەتی .

هەروەها وتویەتی یەكێتی سۆڤیات لایەنی عیراق دەگرێت ئەو هەلوێستەی دەنیوێنێت بەرامبەر سیاسەتی خۆبەدەستەوەدانی سادانی و پەیمانی ساداتی- زایونی . وەستایشی ئەو دەورەی كردووە كە وەفدی عیراق بە بەسەرۆكایەتی بەرێز صدام حسین سەرۆك كۆماری عیراق لە سەرخستنی كونگرەی بەرزی بێلایەنیدا لە هافانە بینیویەتی .

وە ئەوەی دووپات كردۆتەوە كە عیراق لایەنی پێشنیاری عیراق و ولاتە تازە گەشەكردۆكان دەگرێت لە دامەزراندنی رژێمكی ئابووری بەعەدالەت لە پێناوی نەهێشتنی چەوساندنەوە لە پەیوەندی ئابووری نێوان ولاتاندا .

وەسایشی ئەو هەنگاوانەی عیراقی كردوە لە میللی كردنی سامانی نەوت و دەستگرتن بەسەریدا لە پێناوی ئەو نەخشانەی بۆ پەرەپێدانی ئابووری و كومەلایەتی داناوە..

ئا.د.ع

ئێران ((پاشماوە))

كارانە بنەوە مایەی هەلگیرسانەوەی شەر .. وە هیرشی بردۆتە سەر پاساولەكانی شۆڕش و وتوویەتی ..كردەوەی ئەوانە دۆخی ناوچەكەی شێواندووەو دەستنیشانی ئەوەی كردوو كە هەندی لە فرۆكە چیە مەدەنێكان ئەوەیان رەفز كردووە كە لە سنە بنیشنەوە ئەویش لەبەر كردەوەی ناپەسەندی پاساولەكانی شۆڕش .

، وە لە لایەكی ترەوە ئاژانسی دەنگوباسی ئێران ئەوەی بلاوكردۆتەوە كە سەرێكی بەمەترسی و خوێناوی لەنێوان كۆمەلێكی چەكدار و سوپای ئێرانی لە ناوچەی مەهابادو سەردەشت هەلگیرساوە كە تا ئێستا نەزانراوە كە چەند كەس بریندارو كوژراوە لە ئەنجامی ئەم شەرە گەورەیەدا ..

چیرۆكی منالان (پاشماوە)

كاتێ هەبوو قوتابخانە نەبوو.. جا ئێستا پەشیمان بوونەتەوە یان نا .. ؟

هەموویان وتیان :

- بەلێ پەشیمان بوویەتەوەو جارێكی تر كاری وا ناكەین .. هەموو برای یەكین ..

-متیش بەبەرێوەبەر ئەلێم لێتان ببوورێت .. لە پۆل هاتنە دەرەوەو یەكتریان ماچ كرد ..

احمد جبریل (پاشماوە)

عەرەبی و هێرشی درندانەی ساداتی- ئیمپریالیزمی - زایۆنی گفتوگۆ بكەن كە دەیەوێت گەلی فەلەستینی و لبنانی لە ناو بەرێت .

هاوڕێ جبریل وتوویەتی ئەو دۆخەی ئێستا بە شێوەیەكی گشتی نەتەوەی عەرەبی تێی كەوتووە وە بەشێوەیەكی گشتیی مەسەلەی فەلەستین پێویستی بەوە هەیە كە هەموو نیشتمان پەروەران و پێشكەوتنخوازانی نیشتمانی عەرەب داكۆكی بكەن بۆ لە روو وەستانی ئەو هیرشە درووپەكخستنی .

هاوڕێ جبریل ستایشی دەوری ولاتمانی كردووە لە هەلویستە نەتەوەییە پێشكەوتنخوازەكانی و یارمەتیدانی بەردەوامی مەسەلەی فەلەستینیدا . لەم بارەیەوە وتوویەتی.. شۆڕشی عیراق بە سەرۆكایەتی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیستی شەرەفی كۆكردنەوەی دەنگی عەرەبی هەیە لە كۆنگرەی بەرزی بەغدادا كە لە ئەنجامیدا یەكەم هەنگاونرا بۆ لە روو وەستان دژی رێكەوتنە خیانەتكارێكانی كامب دیفید

هەروەها وتوویەتی عیراق لە سایەی سەركردایەتی هاوڕێی تێكۆشەر صدام حسیندا ئەركێكی مێژووی ئەو تۆی هەلگرتووە لەوە كەمتر نیبە كە لە كۆنگرەی بەرزی بەغدادا هەلی گرتبوو

هاوڕێ جبریل ستایشی ئەو پەیوەندیەی كردووە كەعیراق و شۆڕشی فەلەستینی پێكەوە دەبەستێت و ئەوەی وتووە كە ئێمە هەمیشە لەگەل حزبدا لە یەك سەنگەردا دادەوەستین بەرامبەر هەموو ئەو پیلانانەی دەیانەوێت دەستدرێژی بكەنە سەر نەتەوەو مەسەلە چارەنووسێكانمان .

رۆژنامە هەولێر (پاشماوە)

چیرۆكی فەقێ جەعفەر بە ناونیشانی زۆردار رۆژە رەشی خۆی هەر ئەبینێ ، جەژنی شەقلاوە ، لە نێوان گێڕانەوە ئەم باسانەدا مامۆستا فەیزی گەلێ بابەتی خۆشو بەتامی گێرایەوەو هەموویان بوونە هۆی راراندنەوەی كۆڕەكەو بێتاقەت نەبوونی ئامادە بووانی كۆڕەكە ، ئینجا بە درێژی باسی سالێ سێیەمی دەرچوونی رۆژنامەكەی كردوو باسی ئەو ئیستفتایەی كرد لە ناو مامۆستایاندا كردبوویان بۆ دەنگ وەرگرتن ئایا رۆژنامەكە دەر كەن یان!!

• وتی دوای دەركەوتنی ئەنجامی ئیستفتاكە ئەمەمان لە رۆژنامەكەدا بلاوكردەوە .

× ئەی برادەرو مامۆستایانی بەرێز ، ئەی ئەوانەی رۆژنامەیان پەسەند كردوە یا ئیشتراكیان نەكرد ، ئێستا مادامە كە زۆرترینی مامۆستایان و غەیری مامۆستایان لە هەموو لایەكەوە ، داوای ئەوە ئەكەن كە ئەم جەریدەیە بمێنێ و نەمرێ ، پێویستە لە سەر هەموان هەموو - ئیعتباراتێك بێ هەلدەین و فرێی بدەین و دەست بدەینە دەستی یەك ، پشت بە یەك ببەستین بۆ خزمەتی موعەلیم و گەل راوەستین ، بۆ دەرهێنانی ئەم رۆژنامەیە ، بەدراوو نووسین یاریدەی بدەین رۆژنامە شتێكی زۆر پێویستە هی خۆتانە ، بە ناوی ئێوەوە دەردەچێ ، هەرچەندە بە، پێشتر تأییدتان نەكرد ئێستا پێویستە بە عرف و نیزام هەر مامۆستایەك كە كەم وزۆر لە كۆمەلە یاریدەمان بدات بە هیمەتی خوای مەزن، هەموو لایەك لە خۆشی دابن،

لاوەكان (پاشماوە)

كادریشەوە وا من دوای ئەوەی پرسم بە دەستەی بەرێوەبەری (تیپی هونەری هەولێر) كردوە رێگایان پێدام (چونكە ئەندامم لەوێ) بە پێ توانای خۆم درێغی ناكەم وا جارێ هەفتەی دوو رۆژ دێم بۆ لایان ، ئێستا زیاتر لە پانزە قوتابیمان هەیە، بەرای من ئەم جۆرە خولانە هەر ئیجابی دەبن گەر ئەم خالانەی سەرەوەیان تیدا هەبێت ، وەلەم پانزە بیستە گەر پێیجیان لە سەر بنەرەتێكی زانیاریانە فێری مۆسیقا ببن ئەوە بەرای من دەسكەوتێكی گەورەیە .

ئینجاش قوتابی دەورە (فەرهاد ئیسماعیل) رای خۆی دەربری و وتی :

كردنەوەی دەورەیەكی ئاوەها دەسكەوتێكی گەورەیە بۆ بەرەو پێشەوە بردنی هونەری مۆسیقای كوردی و پێگەیاندنی كۆمەلێك لاو لە سەر بنەرەتێكی زانستیانە .

هەر وەها قوتابی (حبیب سابیر)یش وتی :

ئەم دەورەیە دەرگایەكی تری لە بەردەم چەند لاوێكی هونەر دۆست كردەوە تا بتوانن فێری مۆسیقا بین و خۆیان دوور بخەنەوە لە فێر بوونی بە گوێگرتن (سماعی) كەرەسەنایەتی مۆسیقا گوم دەكات ، بۆیە ئەم هەولەی كۆمەل و ماندوو بوونی مامۆستا ووریا جێی رێزو سوپاسی هەموو هونەرمەندو هونەر دۆستێكە .

لە دوا جاریشدا روومان كردە كاك (جودەت مەحموود) سەرۆكی لیژنەی مۆسیقا ، دەربارەی یەكەمین چالاكی ئەم تیپە وتی :

: یەكەمین چالاكی تیپەكەمان بەشداری كردنێكی تەواوە لە میهرەجانی مندالان دەبگێڕێ و ئەلبەتە لەم چالاكیانەشدا مامۆستای هونەرمەند ووریا ئەحمەد دەوری سەرپەرشتی كردن وەردەگرێ .

دواییش خوا حافیزیمان لێ كردن ، هیشتا لە پلیكانەكانەوە نەهاتیووینە خوار كە هەنگاوەكانی ئێمەیان تێكەل بە نۆتەو ئاوازی مۆسیقاكردو تا سەر جادەكەش هەر دەنگی دەهات .

بۆزانین

لە پرۆژەكانی نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی - بەرنامەی رەنێوهێنان - ئەمینداریەتی گشتی كارو خانەرسازی قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٧٩/٢٦ بۆ دروستكردنی مەلەوانگەیەكی داخراو لە هەولێر .

رادەگەیەنین كە وا ئەم قۆنتەراتە نهێنیەی سەرەوەمان بەم مەرجانەی خوارەوە هەیە :-

١ - دەتوانرێ كۆمەلە ئیستیمارەی مەرجەكانی قۆنتەراتەكە لە مەلبەندی ئەم بەرێوەبەریتییە یا خود لە بەرێوەبەریتی كاری هەولێر بە (١٥) پانزە دینار دەستبكەوێت كە وا نادرێتەوە، بە مەرجێك قۆنتەراتچی مەرجە گشتی و مواسەفاتە هونەرییەكان بكرێت كاتێك ئەوەی قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ .

٢ - دوا ماوە بۆ پێشكەش كردنی تەندەرەكان لە یا پێش كاتژمێری دوانزەی نیوەرۆ رۆژی چوارشەممە رێكەوتی ١٩-٩-١٩٧٩ دەبێت و دەدرێ بە سكرتێری لێژنەی كردنەوەی تەندەرەكان لە مەلبەندی ئەم بەرێوەبەرێتییەدا .

٣ - ئەمانەی خوارەوە كەبێ لە گەل تەندەرەكاندا هەبن :-

أ - بارمتەی سەرەتایی بە (٧٥٠٠) حەوت هەزارو پێنجسەد دینار لە شێوەی كەفالەتی بانق یا خود چەكێكی مۆر كراو كە بۆ ماوەی شەش مانگ بەكار دێ لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوە .

ب - پێناسی ژووری بازرگانی كە لە بەرێوەبەرێتی باجی داهاتەوە دەر چوو بێت وبۆ ئەم سال تازە كرابێتەوە .

ج - بەرنامەی ئەو كارانەی لەمە دەچن .

د - پێناسی پلەی قۆنتەراتچییەكان (پلەی حەوتەم) بۆ ئەوەی قۆنتەراتچی بۆی بلوێت لەو قۆنتەراتە بەشداری بكات بە پلەیەككە لە پلەی خۆی بەرزتر بێ .

٤ - هەر تەندەرێك لە كاتی دیاری كراوی خۆیدا پێشكەش نەكرێ یا هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێ پشت گوێ دەخرێ .

٥ - ئەم بەرێوەبەرێتییە بەوەوە پابەند نییە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یان هەر تەندەرێكی تر قبوول بكا .

٦ - هەر رۆژێك دواكەوتنی كار (٤٠) چل دینار سزا دەدرێ .

٧ - ماوەی بە جێهێنانی تەندەرەكە شەش مانگە لە رۆژی پێشكەش كردنی تەندەرەكان .

٨ - پێویستە قۆنتەراتچییەكان نەخشەكان لە گەل تەندەرەكا نیاندا بهێننەوە ، نەخشەكان تەنها دەدرێتە ئەو قۆنتەراتچییەی كە وا قۆنتەراتەكەی بۆ دەرچووە .

٩ - پێویستە قۆنتەراتچی پولێكی (٢٥٠) فلسی بە تەندەرەكەوە بلكێنێت .

١٠ - تەندەرەكان ئەگەر لە ناو زەرفێكی داخراودا نەبن پشت گوێ دەخرێن .

١١ - لە بە جێهێنانی قۆنتەراتەكە پشت بەمەرجە گشتییەكانی قۆنتەراتی كاروباری ئەندازیاری یەكەم و دووەم دەبەسترێت .

١٢ - هەر سل كردنەوەیەك لە لایەن قۆنتەراتچی لە نێو تەندەرەكی بنووسرێت پشت گوێ دەخرێ .

١٣ - پێویستە قۆنتەراتچی كاتێك ئەوەی قۆنتەراتەكەی دەكەوێتە ئەستۆ ئەندازیارێك دابنێت و بە دەوامێكی تەواو ئیش بكا .

١٤ - پێویستە قۆنتەراتچی كاتێك ئەوەی قۆنتەراتەكەی بۆ دەر دەچێت عەمبارێك یا چەتدعە مبارێك بۆ پاراستنی چیمەنتو ئامادە بكات .

و ئەمینداری گشتی كارو خانە سازی

محمد محیالدین شریف

بۆ زانین

نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی بۆ سالانی ١٩٧٦- ١٩٨٠ .

وەزارەتی ئاودێری

دەزگای گشتی چاككردن و كارپێكردنی پرۆژەكانی ئاودێری ، قۆنتەراتی نهێنی ژمارە ٦٧ (سالی ١٩٦٩ ، دروستكردنی دیواری پالپشت بۆ شیوی دهۆك .

١ - دەزگای گشتی چاككردن و كارپێكردنی پرۆژەكانی ئاودێری داوا لەو قۆنتەراتچیانە دەكات كەوا بەپلەی (دەیەم) لە قۆنتەراتی گشتی بیناكردن خۆیان تۆمار كردووەو كۆبوونەوەكانیان لە ژووری بازرگانی تازەكردووەتەوەو شەهادەتنامەی باجی داهاتیان پێیە بۆ ئەوەی تەندەرەكانیان پێشكەش بكەن .

٢ - كاروباری قۆنتەراتەكە بریتییە لە دروستكردنی دیواری پالپشت بۆ شیوی دهۆك .

٣ - دەتوانرێ كۆمەلە بەلگەنامەی قۆنتەراتەكەو ئەو نەخشانەی كە تایبەتە پێ لە بەشی پاسادانانی دەزگای گشتی چاككردن و كارپێكردنی پرۆژەكانی ئاودێری كە (-/١٠) دە دینار دەستبكەوێت كە نادرێتەوە .

٤ - تەندەرەكە لەگەل پسوولەی بارمتەكە بێ كە لە ژمێریاری نەخشەكە لەم دەزگایە دەستی دەكەوێت یا خود كەفالەتێك بە (٢٥٠٠٠) دینار لە یەكێك لە بانقە دان پێ نراوەكان دەرچوو بێ بە مەرجێك بۆ ماوەی شەش مانگ و لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەكە بە كار بێ و شیاوی تازەكردنەوەشی هەبێ .

٥ - تەندەرەكان ئەخرێنە زەرفێك داخراوو پێشكەشی سكرتاریەتی لێژنەی كردنەوەی تەندەرەكانی ئەم دەزگایە دەكرێ ئەویش لە یا خود پێش كاتژمێری دوانزەی نیوەرۆ رۆژی یەكشەممە رێكەوتی ٣٠-٩-١٩٧٩ دەبێت .

٦ - هەر تەندەرێك ئەگەر لە كاتی دیاری كراوی خۆیدا پێشكەش نەكرێ یان هەموو مەرجەكانی تیا نەبێ پشت گوێ دەخرێ و پێویستە قۆنتەراتچییەكان ئەم بەلگەنامانەی خوارەوە پێشكەش بكەن .

١ - پێناسی ژووری بازرگانی .

٢ - پێناسی رێكخستنی تۆماركردنی قۆنتەراتچییەكان .

٣ - شەهادەتنامەی ئەو كارانەی لەمە دەچن .

٤ - شەهادەتنامەی باجی داهات .

٧ - ئەم بەرێوەبەرێتییە بەوەوە پابەند نییە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یان هەر تەندەرێكی تر قبوول بكا .

ع . سەرۆكی دەزگا

عباس محمد نصیف

بۆ زانین

نەخشەی پەرەپێدانی نەتەوایەتی بۆ سالانی ١٩٧٦- ١٩٨٠ :

وەزارەتی ئاودێری

دەزگای گشتی چاككردن و كارپێكردنی پرۆژەكانی ئاودێری ، قۆنتەراتی ژمارە ٤٦ سالی ٩٧٩ بۆ سواغدانی جوگەلەی بیرسفی كە تابیعی قەزای زاخۆیەو سەر بەپارێزگای دهۆكە .

١ - دەزگای گشتی چاككردن و كارپێكردنی پرۆژەكانی ئاودێری داوا لە قۆنتەراتچییەكان دەكات كە وا بە پلەی دەیەم خۆیان تۆماركردووەو ئەوانەی پەیوەندییان بە بیناكرانەوە نیەو كۆبوونەكانیان لە ژووری بازرگانی تازەكردووەتەوە وشەهادەتنامەی باجی داهاتیان هەیە بۆ ئەوەی تەندەرەكانیان بۆ ئەم قۆنتەراتە پێشكەش بكەن .

٢ - كاروباری قۆنتەراتەكە بریتییە لە سواغدانی جوگەلەی بیرسفی كە لە قەزای زاخودایە .

٣ - دەتوانرێ ئەو بەلگەنامانەو ئەو نەخشانەی كە بەم قۆنتەراتەوە تایبەتە لە بەشی پاسادانانی دەزگای گشتی چاككردن و كارپێكردنی پرۆژەكانی ئاودێری بەرامبەر بە (-/١٥) پانزە دینار دەستبكەوێت و ببینرێت كەوا نادرێتەوە .

٤ - تەندەرەكە لەگەل بارمتەكەدا بێ كە لە ژمێریاری نەخشەی ئەم دەزگایە دەستی دەكەوێت یاخود كە فالەتی بانق بە (-/١٠٠٠) هەزار دینار لە یەكێك لە بانقەكان كە دانیان پێ ناوە بۆ ماوەیەك بەكار بێ كە لە سێ مانگ كەمتر نەبێ لە رۆژی داخستنی قۆنتەراتەكەوەو شیاوی تازەكردنەوەشی هەبێ .

٥ - تەندەرەكان دەخرێتە ناو زەفێكی داخراو و پێشكەشی سكرتاریەتی لێژنەی كردنەوەی تەندەرەكانی ئەم دەزگایە دەكرێ ئەویش لە یاخود پێش كاتژمێری دوانزەی نیوەرۆ رۆژی شەممە رێكەوتی ٢٩-٩-١٩٧٩ .

٦ - هەر تەندەرێك ئەگەر لە كاتی دیاریكراوی خۆیدا پێشكەش نەكرێ یان هەموو مەرجەكانی تێدا نەبێ پشت گوێ دەخرێ و پێویستە قۆنتەراتچییەكان ئەم بەلگەنامانەی خوارەوە لە گەل خۆیان بهێنن ..

١ - پێناسی ژووری بازرگانی .

٢ - پێناسی رێكخستنی تۆماركردنی قۆنتەراتچییەكان .

٣ - شەهادەتنامەی ئەو كارانەی لەمە دەچن .

٤ - شەهادەتنامەی باجی داهات .

٧ - ئەم بەرێوەبەرێتییە بەوەوە پابەند نییە نزمترین تەندەر لە رووی نرخەوە یان هەر تەندەرێكی تر قبوول بكا .

ع . سەرۆكی دەزگا

عباس محمد نصیف

Institut Kurde de Paris

دووۆینە لەهەولێر

داوای وەلام لـە دەزگای گواستنەوەی هاتوچۆکـەران دەکەین !

پاش نیـوەڕۆی ڕۆژی ٤-٩-١٩٧٩ سواری یەکێك لەو پاسانەبووم کە لە سێ تاقانەوە بەرەو بەر پارێزگا دەڕواو لەوێوە بە شەقامەکەی تردا ڕەتدەبێو پاسەکە ژمارە (١٠١)ی پێوەبوو ، دنیا گەرمەو ناو پاس پڕە لە خەڵك وەستاو دانیشتو ، بە گەیشتنی بۆ شوێنی وەستانەکەی ئەولای فرۆشگا ، سائقەکە دابەزیو بۆماوەی ٥تا٦ دەقیقە نەگەڕایەوە ، خەڵکەکەش ، بێدەنگو بەئارام ئارەقیان دەڕشت ، من ، ئەمەم بەلاوە سەیر بوو ، وتم : ئەی بۆ دەنگ ناکەن ! یەکێك لە هاوولاتیەکان وتی : شوکری خوابکە کە نەچوە لە کەبابخانە ژەمێ نان بخوا ئینجا بێتەوە، برا ئێمە بەمە ڕاهاتووین ! ! بەلام ئێمە ڕووی‌دەم لە برایان کار بەدەستانی دەزگای گواستنەوەی هەولێر دەکەین : برایان ... ئایا ئەمە .. ڕەوایە ؟ !

توورومپای ئاوەکەی تەیرئاواو عاسی بوونیکی سەیر ...

دوو مانگ لە مەو بەر لە گفتوگویەکا لەگەل جێگری بەڕیوەبەری شارەوانی هەولێر گیروگرفتی وەستانی ترومپای ئاوی تەیرئاوامان بەر چاوخست ، ئەوا دوو مانگ زیاتر بەسەر ئەوەدا تێپەڕیوە ، کە چی ، ترومپاکەی تەیرئاوا عاسی بوەو هەر کار ناکا ... ئەمە ، ئەو هاوولاتیە بێی ڕاگەیاندین کە یەکەمجاریش گیروگرفتەکەی بەر چاوخست ... سەیرە ! ئایا ترومپاکە عاسی بوە ... یان .. لێی‌ناپرسنەوە ؟!

گوندی «عەبابەیلێ»ی پیرۆز

هەندێ جێگاو ناوچەی کوردستانی عیراق هەن ، بەزدانی مەزن بە چەشنێکت نەخشەی کێشاوەو خەملاندویەتی هەمیشە ودل دەرون دەکاتەوەو دەبێتە مایەی حەسانەوەی بیرو مێشکی مرۆڤ.

گرنگی لەوەدایە ئەم چەشنە جێگایانە سەرباری هەموو لایەنەکانی ژیان لە ڕووی تەندروستیەوە بەنجار لەگەل باری ژیانی مرۆڤدا دەگونجێ چونکە بەچەشنێك هەلکەوتوە کە دەتوانێ هەمیشە خۆی لەبەر گێکی خاوێندا برزێنێتەوە .

لەمەش زیاتر هەر لەم ناوچانەدا هەندێ جێگا هەن کە هەمیسان بونەتە هۆی ناوبانگ دەرکردنی .. وەکو گوندی خاوێنو پیرۆزی عەبابەیلێ لەناوچەی ڕۆژهەلاتی، هەلەبجەدا کە بۆ خۆی دەکەوێتە نێوان دوو شێوی گەورەوەو بە هەردوو قەدپالی شاخەکەدا مال لە سەر مال نزیکەی «٥٠٠-٦٠٠»خانو دروست کراوەو بەدرێژای شێوەکەدا مالەکان لەسەرەوە بۆ خوارەوە شۆڕ بونەتەوە .

لە سەرووی گوندەکەوە کانیاوێکی سازگار هەیە کە زوربەی زۆری دانیشتوان بە « کونە » ئاوی لێ دەگوێزنەوە بۆ نێو مالەکانیان ئەم کانیاوەش پێ دەڵێن (کانی بەهارێ). هەروەها لە ناو گوندەکەشدا وەك هەموو گوندەکانی کەی ناوچەکە کانی‌یەکی تر هەیە کە ئەویش کانی ژنانە ، بەلام لە دامێنی مالەکاندا فرگەوتێکی نوێ و بازاڕێکی (١٠-١٢) دوکانی هەیە کە دانیشتوانی گوندەکە پێی دەڵێن (سەر حەوز) .

شایانی باسە گوندی ناوبراو یەکێکە لە گوندە کۆنەکانمانو سەرەتای دروست بونی دەگەڕێتەوە بۆ دوای گەیشتنی ئاینی ئیسلامی پیرۆز لە ناوچەکەداو لەپێناوی ڕاگەیاندنی پەیامی ئیسلامی پیرۆزدا بۆ گەلی کورد زبان ؛ ئەمەش پاش شەهید کردنی یەکێك لەسەر کردەی لەشکرەکانی ئیسلام (ابا عبیدە)بەوەو هەر لەو جێگایەدا نێژراوە کە دەکەوێتە ڕۆژئاوای گوندەکەوەو ئیتر ئەم ناوە وردە لەناو خەلکیدا گۆڕاوە هەتا بوە بە (عەبا بەیلێ) تەنانەت دانیشتوانی گوندە کە خۆیان پێی دەلێن (عەواوەیلێ هەمیشە بۆ سوێند خواردن لەسەر زاریانە ؛ بەلام ئەوەی لێرەدا شایانی باس کردن بێت ئەوەیە کە ئەم ناوە بە (ابا عبیده الجراح) لەناوچەکەماندا بلاو بوەتەوە ، چونکە وەك وتم هەمیشە بۆسوێند خواردن لەسەر زاریانەو لێن : (یا عەواوەیلێی جەڕاح ...!) لەڕاستیدا وەك لە مامۆستا کەریم زەندیشم پرسی کە ئەم اباعبیدەیە (جراح نی‌یە چونکە ابا عبیدەی جراح لە شاری (حمص)ی ولاتی سوریا نێژراوە ؛ بەلکو ئەوەی خۆمان ابا عبیدە الانصاری) یە کە بۆ ئەمەش هەتا ئەمڕۆ بە لگەیەکی مێژووی بە هێز نی‌یە ؛ بەهەر حال ئێستا جێگای ناوبراو بوە بە مەزارێکو خەلکی لە هەموو لایەکەوە بۆ هێنانەدی نیازو ئاواتو مەرامیان ڕۆژانی چوار شەمموان دەچنە زیارەتی ...

شایانی باسە کە ئەم چەشنە مەلبەندانە زۆر جاریش دەستەی عاشقان ڕووی تێ‌دەکەنو بەدەم سۆزی عەشقو شیعرو ئاوازی گۆرانی فۆلکلۆری کوردی‌یەوە بەرەو پیری ددرۆنو دەلێین :

با عەبابەیلێ مالوە بەرزەوە ئەو کچە نەکوزی وددەم لەرزەوە !

×

یا عەبا بەیلێ بەرەو ڕوت هاتم ئەو کچە تەلەبە بێ‌بەخەلاتم !

×

فریا عبدالله
پ .هاوکاری لەسلێمانی

لە دەرەوەی سنوور

مندالان ، کۆتریـان خۆش دەوێ .

بەرامبەر کۆتر زیاد لە پێویستە چونکە لە دوو سەد مندالدا ، سەدیان نەیان ویستوە یاری لەگەل مراوی بکەن ، کەچی حەزیان دەکرد زۆرترین کات لەگەل کۆترا بمێننەوە . هەروەها شارەزایان بۆیان دەرکەوت لە هەر سەد مندالێك تەنها یەك مندال حەز لە کۆتر ناکاتو حەز دەکات لەگەل جۆلەکەی سەوزە کانداریی بکا .

دوا لێکۆلینەوەی زانیاری کە لەم دواییەدا لەگەل کۆمەلی مندالی تەمەن جیاوازدا کراوە لە فەرەنسا ئەوەی ساغ کردۆتەوەو ئەمەش بەلگەی بەلگەی ئەوەیە کە مندال حەز بە ئاشتی‌و خۆشەویستی دەکا بەرامبەر هەموو گیاندارێکی سەر ڕووی زەمین لە پال ئەمەشدا شارەزایان ئەوەیان دووپات کردۆتەوە کە هەندێ مندال لە خۆیا .فێل زان نین بەلکو ئەو شوێنەی تیا دەژیو لەناو ماندا بەو سیفەتە ڕادێن ؛ بەلام خۆشەویستی مندال بەخۆیان هەیەو هەندێکی تریان زۆر ترسنۆکنو شەخسیەتیان شلۆقە ، ئەمە شارەزایانی ئاژەل ڕای دەگەیەننو دووپاتی دەکەنەوە، چونکە بەئاسانی دەتوانن ئەو ئاژەلەی بەهێزەو توانای خۆڕاگرتنی هەیە جیای بکەنەوە ؛ هەندێ پشیلە ئەگەر بێتو بەجۆرێکی ترسناکو لەیەك جوون دابنرێن دەتوانرێ توانای هەریەکەیان لەماوەی یزوانو خۆراگرتنا بەئاسانی دەربکەوێ .

پشیلەی ترسنۆکو ئازا

لە جیهانی ئاژەلەکانیشدا دەبینین هەندێکیان بروایان

دایك ... یەکەم مامۆستایە

ئافرەتان فیرێ نوێ ترین ڕێگەی هاوچەرخ بوون بۆڕاهێنانی منالەکانیان ؛ چون زەردەخەنە بیانگری‌و چۆن بێ‌بکەنو مامەلەیان لەگەل کەسانی‌تردا بەشێوەیەکی وا هاوچەرخانەبێ کە لەگەل ژیانی نوێدا گونجاوبێ .

لەم وێنەیەدا ، دایکێك ئاموژگاری جگەر گۆشەکانی دەکا ، چۆن ڕوخۆش بنو لەکاتی پێشوازی میواندا چۆن هەلسو کەوت بکەن .

سەمیرە محمد علی

شانۆگەری

لە ٢٠ی ئەم مانگەوە ؛ تیپی پێشڕەوی شانۆی کوردی ، شانۆگەری « ژیانی ڕۆژانە » لەسەر شانۆی سانەوی شۆڕش لە سلیمانی پێشکەش دەکا ؛ ئەم شانۆگەریە کە زوربەی زۆری هونەرمەندەکانی تیپی پێشڕەو دەوری تیا دەگێڕن ، مامۆستا «قاسم محمد »نووسیویەتی‌و شێرکۆ بێکەس کردوویەتی بەکوردی‌و هونەرمەند عثمان جبوار دەری‌دەهێنێ .

هەروەها شانوییەکی کۆمەلی هونەرو وێژە

● تیپی شانۆیی کۆمەلی‌هونەرو وێژەی کوردی مەلبەندی گشتی سلیمانی لە ڕۆژی ١٥-٩-٩٧٩وە بۆماوەی ١٠ ڕۆژ دەستیان کرد بە پێشکەش کردنی شانۆگەری (شەوکەت‌ناگەڕێتەوە) لەسەر شانۆی ئامادەیی سلیمانی کوڕان .ئەم شانۆگەریە سالم دەباغ نوسیویەتی‌و بەشی ڕۆشنبیری کۆمەلی هونەرو ڕێژەی کوردی سلیمانی کردویانە بەکوردی‌و هونەرمەند شەمال عبداللـەدەری‌هێناوە بۆسەر شانۆ .

پ هاوکاری لەسلیمانی

چاپکراوی نوێ

لە چاپکراوەکانی ئەمانەتی گشتی ڕۆشنبیری‌و لاوان لە ناوچەی کوردستان ، کۆمەلە شیعرێکی جلال مدحت خۆشناو بە ناوی (سێ دەنگی تورە) وە دەرچوە کە بریتی‌یە لە کۆمەلە شیعرێکی شاعیری ناوبراو .

ژوانی سێبەر

ناونیشانی کۆمەلە شیعرێکی شاعیری لاو فرید زامدارە لەم دواییەدا دەرچوە بە ١٠٤ لاپەڕەی‌قەوارە گەورە کە بەرهەمی شیعری سالەکانی حەفتای شاعیری تیا بلاوکراوەتەوە و ئەمە یەکەم دیوانی چاپکراویەتی .

وشەکان دەگەڕێنەوە مەداری خۆیان

لە نووسینی حمە سعید حسن چەند باسێکی ڕەخنەی ئەدەبی دەربارەی هەندێ بەرهەمی شیعری نوێ لەم نامیلکەیەدا بلاو کراوەتەوە کەبریتی‌یە لە ٨٢ لاپەڕەی قەوارە بچوك.

قورنیگ

لە وەرگێڕانی ئەدیبو نووسەری ناسراو مامۆستا عزیز گەردی دوو چیرۆکی «هانز ئەندرسن» لە ئینگلیزیەوە بەو ناونیشانەی سەرەوە کراوە بە کوردی‌و لە نامیلکەیەکی قەوارە گەورەی ٦٤ لاپەڕەییدا لەم دواییەدا بلاو کراوەتەوە .

هونەرو سەرەتایەك لە مێژووی هونەری

لە نووسینی هونەرمەند احمد سالار باسێکی ئاکادیمی دەربارەی هونەرو سەرەتایەك لە مێژوونی هونەری دەرچوە کە بریتی‌یە لە ٤٠ لاپەڕەی قەوارە گەورە .

کاروانو ئەستێرە

دوانزە کورتە چیروك بۆ منالان لە نووسینی چیرۆك نووس طاهر صالح سعید لە نامیلکەیەکی ٥٠ لاپەڕەیی قەوارە گەورەدا کەوتە بازاڕەوە .

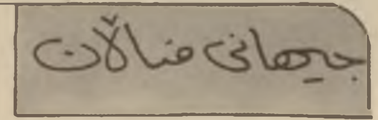

جیهانی منالان

گەلە کۆمەکێ

سلام عفورمەنمی سلیمانی

زەنگی دواوانەی قوتابخانەکە لێدرا .. قوتابییەکان هاتنە دەردوە .. (ئازاد) یەکێبوو لە قوتابییە هارو هاجەکانی گەڕەکی کانێسکان هات شانێکی لە (شەمال) داو بەتەوسە پێی‌وت :

- تیپی کانێسکان شێرن .

بەلام تیپی چوارباخ ڕێوینو تەمەلن .. (شەمال)یشـ تێیەکانی داناو پەلاماری داوتێك ئالان .. قوتابیانی هەردوو گەڕەك تێك بەربوونو سەروگونی بەکتریان شکان .

بەیانی بەڕیوەبەر بەشەڕەکەی زانی ئازادو شەمالی بانگ کرد . ڕووی کردە ئازاد :

- بۆ چی شەڕتان کرد ؟

ئازاد بێ دەنگ بوو . .

ڕووی‌کردە شەمال :

- لەسەر چی شەڕتان کرد .. ؟

- گاڵتە بە تیپی بەرەکەکەمان ئەکات .

بەڕیوەبەر وتی :

- نازانی قوتابخانە پاسای هەیە .. بۆچی منت ئاگادار نەکرد .. چۆن لە خۆتەوە پەلامارت دا .. !؟ سبەینێ باوکی هەردووکتان لێرە حازر ئەبن . .

مامۆستا جەزا مامۆستایەکی بەروەدەیی بوو ، قوتابیان زۆر ڕێزیان ئەگرتو شەرمیان لێ‌ئەکرد .. چووە پۆلەوە لە پێش ڕافەی وانەکەدا ڕووی کردە قوتابییەکان وتی :

- نازانن شەڕ بۆ قوتابی نەهاتووە .. ؟ ئێوە خەلکی شارێکنو ئەم شارە چاوەڕێی خزمەتگوزاری ئێوەیە .. ئایا جیاوازی لە نێوان کانێسکانو چوارباخ دا جییە .. ؟ شەڕەگەڕەك

بەڕوانە : ل : ٧

جگەر گۆشەکانمان لەسەر ڕێی پاشەڕۆژی ڕووناکدا

« منالەکانتان لە پاشە ڕۆژ دلنیا بکەن .. دایکانتان لە پاشەڕۆژ دلنیا بکەن . . بچوکو گەورە لە پاشەڕۆژ دلنیا بکەن .. چونکە پاشەڕۆژێکی ڕووناکە ..

سەرۆکی تێکۆشەر صدام حسین

چەند ڕۆژێکی تروو ، جگەرگۆشەکانمان ،دەگەڕێنەوە پۆلەکانی قوتابخانە سالێکی نوێی خوێندن دەست پێ دەکاو جگەرگۆشەکانمان هەنگاوێکی تر بەرەو پاشە ڕۆژی ڕووناك تری ژیان دەنێن ..

ڕێگا گرانەی خوێندنی وا ئاسان کردوە کە ئەمڕۆ بۆ هەموو ڕۆلەیەکی گەلەکەمان بێ ... لە کاتێکدا لە ڕۆژانی سەردەمە ڕابوردووەکاندا ؛ دەرگای قوتابخانە تەنیا بە ئاسانی بۆ نەوەی « دەولەمەندو دەرەبەگو خاوەن تەلارەکان » دەکرایەوە ؛

ئەوەی جێگای شادمانی هەموو لایەکمانە ، ئەوەی نونمان لە باروو زروفێکی گونجاوو هەلکەوتو لە باردا دەخوێننن ؛ دەستکەوتەکانی شۆڕش بۆ نەوەی نوێ، ئەو ڕووناکی هەموو لایەکی گرتۆتەوە ، دوورترین گوند لە چیا سەر کەشەکانی کوردستانو دوورترین گوندلە گوماوەکانی خواروو بیابانەکاندا .

ئەمڕۆ ، لە سایەی بەخۆرایی خوێندنو هەلمەتی نیشتمانی لە ناوبردنی نەخوێندەواریدا ، زانستی‌و خوێندنو فێربوون تیشکی

منالی کورد ، لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌دا ، لە سایەی ئۆتۆنۆمی‌دا ؛ لە سایەی دەستکەوتە گەورەکانی تری شۆڕشدا ، لە سایەی زۆری قوتابخانەو چاککردنی باری ژیاتی ئابووری‌و تەندروستی‌و کۆمەلایەتیدا

ئەمسال بە شادی‌و خەندەی بە ختیاریەوە دەچنە قوتابخانە **سالی خوێندنی نوێ لە جگەرگۆشەکانمان پیرۆزبێ . . .**

بۆ پێشەوە ، لە سایەی دەستکەوتی نوێو پاشە ڕۆژی زیاتر بەختەوەرداو لە عراقی یەکیتی‌و برایەتیدا.

منالێکی زرنگ

ئەم پارچە هۆنراوەیە لەگەل وێنەکەی خۆمدا پێشکەشی ڕۆژنامەی هاوکاری - بەشی منالان دەکەم .

من ، هوشیارم ؛ من هوشیارم

قوتابی‌یەکی بە کارم
بۆ سوودی گەلو نیشتمان
ڕاناوەستم لە تێکۆشان
من زرنگم ، من شاگولم
پەپولەی سەرگولو چلم
زیرەکیم کردۆتە پیشە
پاكو خاوێنم هەمیشە

شاگول عمر محمد امین

سلێمانی قوتابخانەی خاتوو زینی کچان

پۆلی پێنجەمی سەرەتایی

پەروەردە :

نازی منال

هەندێ مندالی هەرچی بەرچاو کەوێت داوای دەکاتو بەلکو شتی زۆر سەیریش داوا دەکاتو ئەگەو نەتوانی داوا دەستبخەی دەست‌بەجێ دەنگی لێ‌بەرز دەبێتەوەو دەست بەگریان دەکات .

● هیچ بیرت نەکردۆتەوە هۆی ئەو گریانە چی‌یە ؟

● دایکانی خوشەویست ئەوە پێی ئەلێن (نازی زۆر)و چەند زوو بەمە بزانی و فریای بکەویت بۆ خۆتو مندالەکەت باشترەو لە دوایشدا بۆ کۆمەل .

ئەزانین ئەلێیت من مندالکەم زۆر خۆش ئەوێو ناتوانم بێ‌دلی بکەم ، بەلام تۆ باش ناکەیتو زەرەری لێ‌دەدەی ، لەبەر ئەوە هەول بدەی بۆ گۆڕینی پەروەردەکردنی .

● لەوانەیە زورجار دەست بکات بەگریانو داوای تۆ بکاتو توش هیچ شتێکت بۆ نەکرێت لە بەر ئەوە گوێی مەدەرێو دەست بەئیشی خۆت بکە ، ئەبینی دوای چەند جارێك رادێتو واز لەگریان دێنیت ؛ بەلام ئەمە واتای ئەو نیە وازی لێ بینیی‌و هیچ سەری لێ نەدیت .

● جاری وا هەیە دایك خۆی پێ‌ناگیرێتو نازێکی زۆر زیاد دەدات بەمندالەکەی وەك کاتی نەخۆشو ئەتوانین بلێن دلی پێ‌دەسوتێ ، تا ئەگاتە ڕادەیەك کە زۆری لێ نەکات بۆ خواردنی دەرمانێك کە خۆی بەدلی نەبێتو حەز لە هەر خواردەمەنیێك بکات دێتە بەر دەستی ، لەبەر ئەوە ئەبێت زۆر ئاگادار بیتو دوای چاك بوونەوەی هەموو شتێك بگەڕێتەوە بۆ جارانی خۆی هەر چەند لەوانەیە تۆزێ نارەحەتی تووش ببێت مندالەکەت تۆزێ بێ‌تاقەتی دەربڕێت بەلام تۆ لە سەر بیری خۆت بەو مەگۆڕێ .

بەم جۆرە دەتوانی لەگریانی مندال کەم بکەیتەوە

سەرگول تەیمور

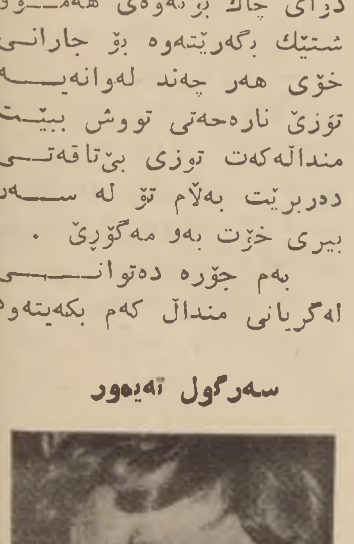

لوقمان ناسر — محمود كريم — خلود فاضل — منى فاضل — سۆزان نجم — احمد كريم — شۆخان كريم — ريبوار جلال — عباس فاضل